

KASTAŞ • İKİNCİ DÜNYA HARBI BELGESELİ

CORNELIUS RYAN

EN
UZUN
GÜN

Yazan:
CORNELIUS RYAN

Çeviren:
FİKRET YURDAKOL

Yayınlayan 9 KASTAŞ A. Ş.
Kapak resim ® Aykut Özbay
Kapak baskı © Tekin Ofset
Dizgi-baskı % Dizerkonca Matbaası
Cilt • Zafer Ciltevi
Birinci baskı @ Şubat 1984

CORNELIUS RYAN

İKİNCİ DÜNYA HARBI BELGESELİ

EN UZUN GUN

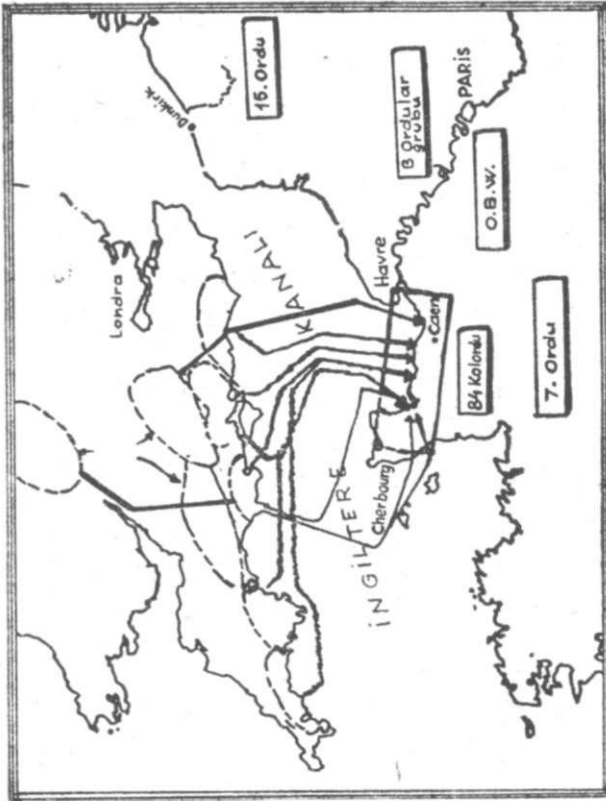
Alamut

KASTAŞ YAYINLARI

Başmusahip Sokak Talaş han **16-101**

Cağaloğlu — İstanbul

Tel: **520 59 70**

Çıkarma üsleri ve Çıkarmanın yapılışı

**Bana inan Lang, çıkarmanın ilk yirmidört
saati savaşın sonunu tayin edecektir...
Almanya'nın geleceği bu güne bağlıdır...
O gün, Almanya kadar, Mtfevikler için de
EN UZUN GÜN olacaktır.**

Feld Mareşal Erwin Rommel'in
22 Nisan 1944'de emir subayı
Yüzbaşı Lang'a söylediği sözler

ÖN SÖZ

D-Günü, Sali, 6 Haziran, 1944

OVERLORD Harekâtı olarak bilinen Müttefiklerin Avrupa'ya yaptıkları çıkarma 6 Haziran 1944 tarihinde tam gece yarısını on beş dakika geçe başlamıştır ve bu günün ilk saatinde başlayan harekât, sonsuzadek D-Günü olarak anılacaktır.

Sözünü ettiğimiz bu saatte Amerikan 101 ve 82 nci Hava İndirme Tümenlerine mensup seçkin personel, Normandi üzerinde mehtaplı bir gecede uçaklarından paraşütle Fransa topraklarına atıldılar. Beş dakika sonra, ve elli mil uzaklıkta İngiliz 6 ncı Hava İndirme Tümenine mensup personel de uçaklarından atladı. Bunlar «Öncü», yani yol gösterici elemanlardı ve kısa bir süre sonra paraşütçülerin atlayacağı ve bunlardan çok kısa bir süre sonra da piyade birlikleri ve araç-gereç yüklü planörlerin incekleri yerleri ışıklarla işaretliyeceklerdi.

Müttefik Hava İndirme Orduları, Normandi savaş alanının en son sınırlarını gayet açık şekilde harita üzerinde işaretlemişlerdi.

Fransa sahilleri boyunca beş çıkarma kumsalı vardı: UTAH, OMAHA, GOLD, JUNE ve SWORD.

Sabahın erken saatlerinde Normandinin tarlalarındaki çitlerde paraşütçüler çarpışırken, yukarıda sözünü ettiğimiz kumsalların açığında beş binden fazla gemiden oluşan, ve iki yüz binden fazla kara, deniz ve deniz piyadesini taşıyan Dünyanın gelmiş geçmiş en büyük armadası toplanıyordu. Sabahın saat 6.30'unda başlayan Doğanma ve Hava Bombardımanından sonra bu askerlerden birkaç bin tanesi çıkarmanın ilk dalgası olarak sahile çıkmaya başladılar.

Bundan sonra anlatacaklarımız askerî bir tarih değildir: Bu, halkın öyküsüdür. Müttefik kuvvetlerinin askerleri, çarpıştıkları düşman, ve Hitler'in Dünyayı işgal etmek için tasarladığı hayaline son veren D-Günündeki kanlı keşmekeşte ne yapacağını bilmeyen şaşkın sivil halkın gerçek öyküsüdür.

SUNUŞ

Dünya tarihinin kaydettiği en büyük ve en kanlı çarpışma muhakkak ki 2 nci Dünya Savaşıdır. Normandi çıkarması ise, bu büyük savaşın kan, acı, ölüm ve merhametsizliğinin örneğidir.

Okuyacağınız bu değerli eser ilk bakışta bu çıkarmanın askerî tarihçesiymiş anlamını verebilir. Fakat asıl anlatılan şey, çıkarma harekâtına katılanların öyküsüdür.

2 nci Dünya Savaşının önemli bir süresini bizzat içinde yaşamış ve kitapta ismi geçen kimşelerin bir çoğunu görmüş ve bir kısmıyla da arkadaşlık etmiş bir kimse olarak, bazı anılarımı, faydalı olacağı kanisiyle, sizlere sunmak istedim. ()*

(*) Fikret Yurdakol 1941 yılında Harp Okulundan mezun olduktan sonra avcı pilotu eğitimi görmek üzere devletimiz tarafından İngiltere'ye gönderilen havacı subaylanmızdandır.

Önce İngiltere Kraliyet Hava Harp Okulunda, sonra savaş eğitim filosundaki eğitim ve öğrenimini başarıyla tamamlayarak D-Günün-den kısa bir süre önce avcı pilotu olarak yurda dönen Fikret Yurdakol:

Çıkarmanın hazırlık safhasından itibaren yaklaşık D-Gününe kadar İngiltere'de en uzun günlerin ortamında, yaşamış, olayların izleyicisi ve tanığı olmuştur.

Savaşın ne olduğunu anlamak için onun içinde yaşamak lâzımdır. Aksi halde ne olduğunu bilmek imkânsızdır. Tıpkı ameliyat olmamış bir kimsenin, onun acı ve huzursuzluğunu bilememesi gibi. Savaşta, ızdırıp, kan ve ölüm, zamanla insanın günlük yaşamının bir parçası haline geliyor.

Yıkılmış bir İngiliz kentinde gezerken; her şeyini kaybettiği belli olan bir ihtiyarın elinde bastonu, etrafını görmeden yürüyüşünü, ve içinden geçenlerin ne olduğunu anlayabilmek; annesi, babası ve yakınlarını bir bombardımanda kaybetmiş genç bir kızın yaşamını sürdürmek için sarfettiği çabaları, ve neler çektiğini görebilmek; bir rahibenin elinden tutup parkta gezdirdiği kimsesiz bir yavrucağın hissettiğini anlayabilmek ve anlatabilmenin imkânsızlığını takdir edersiniz. Çıkarmanın hazırlanmasından, EN UZUN GÜN'ün arifesine kadar, birçok savaşa katılanlar gibi; o ihtiyarın; o genç kızın, ve o kimsesiz yavrucağın acılarını hissettim, gördüm ve yaşadım.

Savaşın o haşın ve merhametsiz günlerinde milliyet hissi kayboluyor. Hiç kimse bana Türk diye bakmadı. Ben de bir Amerikalıyı, bir Po-

Cornelius Ryan'ın bu eserini en yetenekli ve yetkili olarak dilimize çevirirken eserdeki olayları bir kez daha yaşamış ve tatlı bir anlatımla okuyucularına sunmuştur.

Fikret Yurdakol yurda döndükten sonra Hava Kuvvetleri Komutanlığında, Amerikan Hava yardım kurulunda, daha sonra Hava Harp Akademisinde çevirmen ve tercüman olarak görevini sürdürdü, bu arada «Pasifik Dramı» adlı eserini hazırlamış ve 1983 yılında yayınlamıştır.

Halen emekli olarak yazar ve çevirmenliğini sürdürmektedir.

KASTAŞ Yayınevi

lonyalıyı milliyet farkı gütmeden sadece insan olarak gördüm.

1944 yılı başlarında West Midland'da meşhur futbol takımının yuvası Birmingham'da bir Pub'a girdim ve içki ısmarladım. Biraz sonra yanıma ağzında piposu, elinde içkisiyle ihtiyar bir İngiliz geldi ve sırtımı okşayarak «Genç pilot, hiç merak etme, Buldog (İngilizler Churchill'e böyle derlerdi) seni vatanına ve sevgiline kavuşturacak.» Kadehini, benimkine vurarak bir yudum içti «Sana dünyada en iyi şanslar dilerim» dedikten sonra arkasını dönüp eşinin yanına gitti. Bu ihtiyarın, benim hangi milletten olduğumu bilmediğine kesinlikle eminim. Bu olağanüstü ve insanlık için en ideal olan hissi, insana savaş veriyor.

İngiltere Kraliyet Hava Harp Okulunda Türk öğrencisi olarak eğitim görürken çok sevdiğim bir arkadaşım, gece uçuşunda bir Alman uçağı tarafından düşürüldü.

Müslüman mezarlığı, Hava Harb Okulunun bulunduğu yerden bir hayli uzakta olduğu için şehit arkadaşımızı ebedî istirahatgâhına götüren dört Türk subayından biri de bendim. Cenaze namazı kılınırken, cami avlusunda toplanmış olan İngiliz subaylarının gözlerinde yaş gördüm.

Avrupa Çıkarmasına katılacaklarını bildikleri halde, arkadaşlık ettiğim Amerikalı, İngiliz, Kanadalı, Belçikalı ve diğer subayların zevklerinden en küçük bir şey kaybettiklerini görmedim. Sanki askerlik sürelerini tamamlayarak terhis olup memleketlerine dönecekmiş gibi bir halleri vardı.

Birbirimize uğur getirir diye armağanlar verirdik. Ben paraşüt rozetimi New York'lu Teğmen Brooks'a verdim. O da bana brövesini armağan etti.

Normandi çıkarmasından kısa bir süre önce.

Brooks'un Uçankale ağır bombardıman uçağı Berlin üzerinde tam bir isabet alıp, arkadaşlarının gözleri önünde, havada paramparça oldu... Ama ben, mezarı bile olmayan, Brooks'un brövesini hâlâ üzerimde taşıyorum ve onsuz hiçbir yere gitmem... Sizler, bunu ister batıl bir inanç, ister ölen bir arkadaşın anısına saygı olarak niteleyebilirsiniz. Ama bence bunun gerçek nedeni şudur: Savaşı yaşıyanlar arasındaki arkadaşlıklar çok derin, çok fedakârca ve insan hayatının sonuna, ve kimbilir belki de sonsuzadek sürecek türdendir.

İşte buraya kadar size sunduğum kısa anılarım ve açıkladığım nedenlerle, okuyacağınız bu değerli eserde size inanılmaz gibi gelecek olaylar birer gerçektir, çünkü yazar Cornelius Ryan, o günleri, bir savaş muhabiri olarak başından sonuna kadar yakından izlemiş ve arşivleri dile getirmiş, günümüze o günleri yaşatan belgesel bir eser kazandırmıştır.

Fikret Yurdakol
5-2-1984
YEŞİLKÖY

BİRİNCİ BÖLÜM

BEKLEYİŞ

KISIM I

Köy, rutubetli Haziran sabahında sessiz ve sakindi. Adı La Roche-Guyon olan bu köy Paris ile Normandi arasında Sen nehrinin yaptığı tembel kıvrımın orta yerinde, on iki asra yakın bir zamandan beri kimse tarafından rahatsız edilmeden sulh ve sükûn içinde yaşamıştı. Bu köy senelerdir uzun yolculuk yapanların transit olarak geçtikleri, ve hattâ adını bile bilmedikleri bir yer olarak kalmıştır.

Diğer köylere oranla tek seçici özelliği Duke de La Rochefoucauld'un oturduğu yer olan şatodur. Zaten La-Roche-Guyon'un sulh ve sükûnuna son veren şey, köyün arkasındaki tepelerden sivrilerek yükselen bu Şatodur.

Bu puslu sabahta, taş duvarları rutubetten parlıyarak her şeyin üzerinden yükseklere doğru uzanıyordu.

Sabahın saat 6 siydi ve taştan yapılmış avlularında her şey hareketsizdi. Kapılarının dışındaki ana yol boş ve sessiz olarak uzanıyor, ve köydeki kırmızı kiremitli evlerin pancurları hâlâ kapalı duruyordu.

La-Roche-Guyon çok sakindi, o kadar sakindi ki insana terkedilmiş hissini veriyordu. Fakat bu sessizlik bir bakıma aldaticıydı, çünkü kapalı pancurların gerisindeki halk bir Çan'ın çalmasını bekliyordu. Saat 06.00 da şatonun yanındaki on beşinci asırdan kalma St. SAMSON

kilisesinin çanı ANGELUS'u vurmaya başlıyacıktı.

Daha huzurlu ve sakin gühlerde bunun kut-si bir anlamı vardı. La-Roche-'ler istavroz çıkarırlar, ve dua etmek için kısa bir süre durur]ardı. Fakat şimdi Angelus bir ibadet anından çok daha başka anlam taşıyordu, çünkü bu sabah çan çaldığı zaman gece sokağa çıkma yasağının sonu, ve Alman işgalinin 1451 nci gününün başlangıcı olacaktı.

La Roche-Suyon'un her yerinde nöbetçiler vardı. Kamoflajlı mihverlerini giymiş olan bu Almanlar Şatonun her iki kapısında, köyün giriş ve çıkışındaki barikatlarda, tepelerin kireçli toprağıyla silme olarak açılmış tilki yuvalarında, ve Şatonun üst kısmına rastlayan tepedeki eski kule harabesinde nöbet tutuyorlardı. Bu yüksek noktada makineli tüfekçiler işgal edilmiş Fransa'nın en fazla işgal edilmiş köyünden etraftaki en küçük kımıldayışı bile görececek durumdaydılar.

Pastoral görünüşüne rağmen La Roche-Guyon gerçekte bir hapisane gibiydi. Çünkü köyün 543 sakininin her birine 3 Alman askeri düşüyordu. Bu aşçerlerden bir tanesi Almanya'nın batısındaki en güçlü kuvvet olan B ordular grubu komutanı Mareşal Erwin Rommel'di, ve karargâhı La Iloche-Guyon'daki şatodaydı. Buradan, 2 nci Dünya Savaşı'nın keşmekeş doiu 5 nci yılında güvençli ve kararlı Rommel, meslek hayatının en ciddî, ve ümitsiz denilebilecek savaşını verecekti.

Komutası altında, Hollanda'daki kanallardan başlayıp, Brittany yarım adasının Atlantik dalgalarıyla kucaklaşan sahillerine kadar uzanan 800 millik bir bölgeyi savunacak olan yarım milyon insan vardı. Emrindeki ana güç, yani

15nci Ordu, İngiltere ile Fransa arasındaki en dar yer olan Pas de Calais'de toplanmıştı. Her gece müttefik bombardıman uçakları bu bölgeyi bombalıyordu. Bundan artık bıkan 15 nci Ordunun emektar personeli aralarında «İstirahat kürü için Normandi'deki 7 nci Ordunun bulunduğu bölgeye gitmeyi» öneriyorlardı, çünkü oraya hemen, hemen hiç bomba atılmıyordu.

Aylardan beri aklın alamıyacağı kumsal engellerinin gerisinde Rommel'in askerleri sahil boyundaki beton tahkimatları içinde bekliyorlardı. Fakat Mavi-gri renkli İngiliz kanalında gemiden eser yoktu.

(Her şey sessiz ve sakindi.

La Roche-Guyon'dan gördükleri, ve beledikleri kadarıyla **İou** sessiz ve sakin pazar sabahında müttefik çıkarmasına dair hiç bir belirti yoktu.

Tarih 4 Haziran 1944'dü.

I

KISIM II

Ofis olarak kullandığı bahçe seviyesindeki odasında Rommel yalnızdı. Büyük bir Rönesans masasında oturuyor ve masayı tek bir lâmba aydınlatıyordu. Oda büyük ve yüksek tavanlıydı. Bir duvar boyunca, rengi atmış, çok değerli, Gobelin'in kadife ve ipek üzerine yapılmış resimleri asılıydı; diğer duvarda da şimdiki Dük'ün büyük dedesi ve 17 nci Asır yazarlarından Duke François de La Rochefoucauld, altın çerçeveli resminden salondakilere âdeta bakıyor gibiydi.

Pırıl, pırıl parke döşeme üzerine dikkatle

yerleştirilmiş birkaç sandalye ve pencerelerde kalın perdelerden başka bir şey yoktu. Kısa de-yimiyle oda da Rommel hariç kendisine ait hiç-bir şey mevcut değildi. Karısı Lucie-Maria ile 15 yaşındaki oğlu Manfred'in fotoğraflarını bile masası üzerine koymamıştı. Savaşın ilk gün-lerinde Kuzey Afrika'da kazandığı büyük zafer, lere ait hatıralar, ve hattâ Hitler'in 1942 sene-sinde verdiği Mareşal asası bile yoktu. (35 san-tim uzunluğunda, üzeri altın kartallar ve gama-lı haçlarla süslü 1.5 kilogram ağırlığındaki altın asayı Rommel yalnız bir defa, o da aldığı gün taşımıştır) odada emrindeki birliklerin bulun-duğu yerleri gösteren bir harite bile asılı de-ğildi... Meşhur «Çöl Tilkisi» eskisi gibi sakin ve gölgede kalmayı tercih ediyordu ve o büyük odayı, istese, hiç bir iz bırakmadan terkede-bilirdi.

Elli bir yaşında olan Rommel daha yaşlı göstermesine rağmen, eskisi gibi yorulmak bil-mezliğini muhafaza ediyordu. B. Ordular Gru-bunda Rommel'in gecede 5 saatten fazla uyuduğunu kimse görmemişti. Her zamanki gibi, bu sabah da saat 4 olmadan kalkmıştı. Rom-mel de sabırsızlıkla saatin 6 olmasını bekliyordu. O saatte kurmay heyetiyle beraber kahve-altısmı edecek ve sonra da Almanya'ya gitmek üzere yola çıkacaktı. Bu, Rommel'in aylardan beri evine gideceği ilk izniydi. Yolculuğunu oto-mobili ile yapacaktı. Çünkü Hitler, yüksek rüt-beli subayların avcı uçakları korumasında uç motorlu uçaklarla seyahat etmelerinde ısrar edi-yordu. Rommel uçmaktan hoşlanmazdı, bu ne-denle evinin bulunduğu Herrlingen, Ulm'a bü-yük siyah spor Horch arabasıyla gidecekti.

Uzun zamandan beri bu izni bekliyordu. Fa-kat buna karar vermesi pek kolay olmamıştı.

Müttefik saldırısı başlar, başlamaz bunu geri püskürtmenin muazzam yükümlülüğü Rommel'in omuzlarındaydı.

Hitler'in üçüncü Reich'ı, bir felâketten ötekine giderken ortada sallanıp duruyordu. Gece, gündüz müttefik bombardıman uçakları Almanya'yı bombalıyordu.

Rusların muazzam kuvvetleri Polonya'ya girmişti. Müttefik birlikleri Roma kapılarına dayanmıştı. Her yerde VVehrmach Orduları geriye püskürtülüyor ve yok ediliyordu.

Almanya henüz yenilmekten uzaktı, fakat Müttefik Çıkarması, sonucun ne olacağını saptıyacak savaş olacaktı. Bu durumda Almanya'nın geleceği tehlikede idi ve bunu Rommel'den daha iyi bilen yoktu.

Bütün bunlara rağmen Rommel bu sabah evine gidiyordu. Aylardan beri Haziran ayının ilk kısmını Almanya'da geçirmeği ümit ediyordu.

Karargâhını terketmesini haklı gösterecek nedenler vardı. Biri: İtiraf edememesine rağmen çok yorgundu ve istirahate ihtiyacı vardı. Diğeri de : Hitler'i ziyaret etmek istiyordu.

Amiri olan Batı Cephesi Başkomutanı yaşlı Mareşal Gerd Von Rundstedt'e birkaç gün evvel telefon ederek bu yolculuğu yapmak için izin istemiş ve isteği derhâl kabul edilmişti. Bundan sonra Mareşal Rundstedt'in Paris'teki karargâhına bir nezaket ziyareti yaparak istediği izni resmî hale getirmişti. Von Rundstedt ve kurban başkanı Tümgeneral Gunther Blumentritt, Rommel'in durumunu görünce şaşırışlardı. Blumentritt, Rommel'in yorgun ve sinirlerinin gergin ve evinde ailesiyle birlikte birkaç gün kalmıya muhtaç olduğunun açıkça görüldüğünü söylemiştir.

Rommel'in sinirleri gergin ve patlamaya hazır vaziyetteydi.

1943 senesinin sonunda Fransa'ya geldiğinden beri müttefiklerle nerede ve ne şekilde karşılaşacağına dair düşünce, onu sinirsel dayanıklılığının sınırına getirmişti. Çıkarma cephesinde olan herkes gibi o da âdeta kâbuslar içinde yaşıyordu.

Müttefiklerin muhtemel maksatlarının ne olduğuna, çıkarmayı ve saldırılarını nasıl, nereye ve hepsinden önemlisi NE ZAMAN yapacaklarını bilmemek huzur bozucuydu.

Rommel'in geçirdiği bu bunalımı bilen bir tek kişi vardı: Rommel karısı Lucia-Maria'dan hiçbir şeyini gizlemiyor ve ona güvendiği için düşündüğü gerçekleri yazmakta sakınca görmüyordu! Bu, onda bir tür iç huzuru yaratıyor ve o zaman sinirleri yatışıyordu.

Dört aydan daha kısa bir süre içinde karısına 40 dan fazla mektup yazmış, ve bunların hepsinde müttefikler hakkındaki yeni tahminlerini açıklamıştı.

Yazdığı mektuplardan özetler:

30 Mart: «Martın sonu geldiğine ve İngiliz ve Amerikalıların saldırıya başlamadıklarına göre, davalarına olan güvencelerini kaybettiklerine inanmaya başladım.»

6 Nisan: «Burada gerginlik günden güne artıyor. Kesin sonuçlu olaylarla aramızda belki de birkaç hafta kaldı.»

26 Nisan: «İngiltere'de moral çok bozuk. Bir grevi diğer bir grev takibediyor, Churchill ve yahudiler kahrolsun, sulh istiyoruz sesleri yükseliyor. Bu, rizikosu büyük bir saldırı için iyi işaretler değil.»

27 Nisan t «İngiliz ve Amerikalıların yakın bir gelecekte hareket edemeyecek şekilde çelişkili oldukları gayet açıkça anlaşılıyor.»

6 Mayıs i «İngiliz ve Amerikalılar hâlâ gö-

r n rlerde yok. Her gün, her hafta biz daha da kuvvetleniyoruz. Savaşı güvence ile bekliyorum. Savaş belki Mayısın 15 inde, belki de sonunda başlar.»

15 Mayıs: «Artık büyük teftiş gezileri yapamıyorum,  nk  çıkarmanın ne zaman başlıyacağını kimse kestiremiyor. Batıda olayların patlak vermesi için birkaç hafta kaldığına inanıyorum.»

19 Mayıs: «Pl nlarımı daha fazla geliştirmeyi  mit ediyorum. Bununla beraber, buradan birkaç gün uzaklaşabilirmiyim diye düşünüyorum. Tabii Şimdilik buna imkân yok.»

Fakat her ne olursa olsun buna imkân vardı.

Bu sırada Rommel'in karargâhını terk edebilmesi için göz önünde tuttuğu sebeplerden biri, Müttefiklerin maksadının ne olduğuna dair kendince yaptđı tahmindir. Masası  zerinde B Ordular Grubunun haftalık raporu duruyordu. Dikkatle hazırlanmış olan bu değerlendirme raporu Field Marshall Von Rundstedt'in karargâhına veya genel olarak Askeri  evrelerde OB WEST (OBERBEFEHLSHABER WEHRMACHT(*) ye gönderilecekti.

(*) Silahlı Kuvvetler Yüksek Komutanlığı.

Rommel'in tahminlerinde kısmen şunlar yazılıydı: «Müttefikler üst düzeyde bir hazırlık durumuna gelmişler ve Fransız yer altı örgütlerine gönderilen mesajlar sıklaştırılmış» diyerek devam ediyor ve «geçmişte edindiğimiz tecrübeler, yakında bir çıkarmanın olacağını göstermemektedir» diyordu.

Rommel bu sefer yanlış tahminde bulunmuştu.

KISIM III

Mareşal'ın çalışma odasının bulunduğu koridorun sonundaki Kurmay Başkanının ofisinden, Rommel'in 36 yaşındaki emir subayı Yüzbaşı Hellmuth Lang sabah raporunu aldı. Emir subayının her sabah komutanı için yaptığı ilk görev buydu. Rommel raporun kendisine erken verilmesini isterdi. Bu şekilde kahvealtıda kurmay heyetiyle raporu inceler ve onların fikrini alırdı. Fakat bu sabah raporda pek önemli bir şey yoktu. Pas de Calais'nin devamlı bombalanması dışında, çıkarma cephesi sakindi.

Bütün olaylar ve sağlanan haberlere göre Pas de Calais'nin müttefiklerce çıkarma yeri olarak seçildiğine şüphe yoktu. Eğer bir çıkarma yapacaklarsa, seçtikleri Pas de Calais idi ve hemen herkes aynı fikirdeydi.

Lang saatine baktı ve henüz 6 ya gelmediğini gördü. Saat tam 7 de hareket edeceklerine göre تنها yollarda duraklanmadan yolculuk yapabileceklerdi. Genellikle Marshall ve yüksek rütbeli subaylara verilen koruma ekibi yoktu...

Sadece iki otomobil gidiyordu. Birisi Rommel'in, diğeri de onlarla beraber giden B Ordular Grubu Harekât Başkanı Albay Hans George Von Tempelhofundu.

Her zaman olduğu gibi yol boyundaki diğerkomutanlara Mareşalin seyyahati hakkında bilgi verilmemişti; çünkü Rommel gösteriş, topuk çarparak verilen selâmlar ve her şehirde kendisini bekliyen motosikletli koruma ekiplerinden nefret ederdi.

-Eğer her şey normal giderse saat 15.00 te Ulm'da olacaklardı.

Gene her zamanki problem Lang'ı düşündürüyordu. Mareşal'a öğle yemeği için ne alınacaktı. Rommel sigara içmez ve pek ender alkol alırdı ve yiyecek bakımından da pek hassas değildi. Hattâ bazen yemek yemeği unuttuğu bile olurdu. Genellikle uzun bir yolculuğa çıkmadan evvel kendisine gösterilen yemek listesine bakar ve listenin üzerine büyük harflerle «Cephe karavanası» diye yazardı... Pek seyrekte olsa, bazen «Eğer bir iki de pırzola ilâve edersen fena olmaz» der ve Lang'ı şaşırtırdı. Bu sabah bir termos Consume ve çeşitli sandöviçler ısmarladı. Zaten Rommel'in öğle yemeğini unutması çok muhtemeldi. —

Lang ofisten çıkıp, parke döşeli koridor da yürümeğe başladı. Koridorun her iki tarafındaki odalardan konuşma sesleri ve daktilo gürültüleri geliyordu. Lang bir üst kattaki Duke ve Duchess'in bu gürültü içinde nasıl uyduklarını merak ediyordu.

Koridorun sonunda büyük bir kapının önünde durdu, kapıya hafifçe vurdu ve tokmağı çevirerek içeri girdi. Rommel başını kaldırıp kimin geldiğine bakmadı bile. Önündeki kâğıtlara o kadar dalmıştı ki odaya emir subayının girdiğinin farkında bile değildi. Lang her zamanki gibi ses çıkarmadan bekledi. Biraz sonra Rommel kâğıtlardan başını kaldırdı ve «Günaydın Lang» dedi. Lang «Günaydın Mareşal, rapor» dedi ve elindeki kâğıt tomarını Rommel'e verdi. Bundan sonra odadan çıkarak kapıda Mareşal ile beraber kahvealtı salonuna gitmek üzere beklemeye başladı. Feld Mareşal bu sabah pek meşgul görünüyordu. Lang, Rommel'in ne kadar çabuk karar değiştirdiğini bildiğinden, hakikaten Ulm'a gidip gitmiyeceklerini merak etmeye başladı.

Rommel'in seyahatini ertelemeye niyeti yoktu. Kesin bir randevu alınmış olmamasına rağmen Hitler'i görmeyi ümit ediyordu.

Bütün Mareşal'lann Hitler'i görme yetkileri vardı ve Rommel Hitler'in özel kalem müdürü, eski arkadaşı, Tümgeneral Rudolf Schmundt'a telefon etmiş ve Hitler'i görmek istediğini söylemişti. Buna karşılık Schmundt ayın 6 sı ile 9 u arasında bir görüşme organize edebileceğini söylemişti.

Rommel'in Hitler'i göreceğini kurmay heyetinden başka kimse bilmiyordu. Hattâ Von Rundstedt'in resmî kayıtlarında Rommel'in istirahat etmek üzere evinde birkaç gün geçireceği kısaca yazılmıştır, hepsi o kadar.

Rommel karargâhını emniyetle terk edebilirdi, çünkü Mayıs ayı geçmişti —ki bu ay mütteliklerin bir saldırı yapması için çok müsaitti— ve bunun üzerire Rommel çıkarmanın birkaç haftadan evvel yapılmasına imkân olmadığına

karar verdi. Bundan o kadar emindi ki, bütün çıkarma engellerinin yapılıp tamamlanması için kesin bir tarih bile saptamıştı. Masasının üzerinde 7nci ve 15nci Ordulara yazılmış şu emir vardı: «Düşmanın, denizin çekilmiş halinde yapacağı çıkarmaya mani veya çok fazla kayıp vermesine sebep olacak engellerin tamamlanması için her çabanın sarfedilmesi ve bunların tamamlandığı 20 Haziranda karargâhıma bildirilmesi.....» görüldüğü gibi emir çok açık ve kesindi...

Rommel durumu şimdi şu şekilde görüyordu (Hitler ve Alman Yüksek Komutanlığı da aynı fikirdeydi). Çıkarma, ya Rusların yaz saldırısına başladığı zamanla aynı anda, veya ondan" kısa bir süre sonra başlayabilirdi. Ruslar saldırılarını Polonya'da karların erimesinden sonra yapabilirlerdi. Bu nedenle Rus saldırısı Mayıs ayının sonundan evvel yapılamıyacağına göre bu ay emniyetli sayılabilirdi.

Batıda hava birkaç gündenberi fena gidiyordu ve daha da fenalaşacağına benziyordu. Paris'teki Lutfwaff enin baş meteorojisti profesör Albay Walter Stöbe'nin sabah saat 5 te verdiği rapora göre bulutlu havamn yoğunlaşacağı, hızlı rüzgârların eseceği ve yağmur yağacağı bildiriliyordu. Şu anda bile kanalda 20-30 mil hızda rüzgâr esmekteydi.

Rommel, müttefiklerin gelecek birkaç gün içinde saldırı yapacaklarını sanmıyordu... Hat-tâ La Roche-Guyon'da bile geceleyin hava değişmişti. Rommel'in masasının tam karşısında tipik iki büyük Fransız penceresi vardı. Bahçe, akşamki hava değişikliğinden ötürü eskisi gibi güzel bir gül bahçeliğinden çıkmıştı. Gül yaprakları, kırılmış dallar ve çalılar her tarafa yayılmıştı. Sabah olmadan kısa bir süre evvel, in-

giliz kanalından doğru kısa süreli bir yaz rüzgârı esmiş, Fransa sahillerinin bir kısmını ya-
lıyarak geçip gitmişti.

Rommel odasının kapısını açtı ve dışarı çık-
tı. Sanki o zamana kadar emir subayını görme-
miş gibi «Günaydın Lang» dedi ve ilâve etti
«Gitmiye hazırmıyız?...» Beraberce kahvealtıya
gittiler.

La Rbche-Guyon köyünün dışındaki St. Sam-
son kilisesinin çanı ANGELUS'u vurdu. Çanın
her vurusundan çıkan ses sanki kendini duyura-
bilmek için rüzgârla mücadele ediyordu.

Saat tam sabahın 6 sıydı.

KISIM IV

Rommel ile Lang arasında pek resmî olmı-
yan ve güzel bir ilişki kurulmuştu. Aylardan
beri devamlı olarak beraberdiler. Lang, Rom-
mel'in emrine Şubat ayında atanmıştı ve o ta-
rihten beri uzun teftiş gezisi yapmadıkları gün
yoktu. Genellikle sabahın saat 4.30 unda yola
çıkırlar ve son hızla Rommel'in komutası al-
tındaki her hangi bir yeri denetlerlerdi. Bu, bir
gün Hollanda, başka bir gün Belçika, diğer bir
gün de Normandi veya Brittany olabilirdi. Kar-
rarlı olan Mareşel İler dakikadan faydalanı-
yordu.

Bir gün Lang,la «Yalnız bir tek gerçek düş-
manım var, o da zaman» demişti. Zamandan
faydalanmak için Rommel 1943 senesi Kasım
ayında Fransa'ya atandığı dakikadan itibaren
ne kendisine, ne de personeline bu konuda acı-

dığı yoktu. Hattâ emrindeki bazı generaller bundan şikâyetçiydi.

Bütün batı Avrupa'nın savunmasından sorumlu olan Von Rundstedt 1943 sonbaharında Hitler'den takviye kuvveti istemişti. Takviye kuvveti yerine dik kafalı, atılgan ve hırslı Rommel'i aldı. Rommel Aristokrat ve altmış sekiz yaşındaki Batı cephesi Başkomutanının izzeti nefsinin kıracak nitelikte **lastikli** bir talimatla gelmişti. Bu talimat da Hitler'in basında çok abartılmış «Atlantik Duvarını» denetliyecek ve raporunu, direk olarak Hitler'in karargâhı OKW'ye verecekti.

Von Rundstedt kendinden genç olan Rommellin gelişine o kadar üzölmüş ve hayal kırıklığına uğramıştı ki (Rommel'den Mareşal Bubi yani «Çocuk Mareşal» diye bahsederdi) OKW Başkanı Mareşal Wilhelm Keitel'e, Rommel'in kendi yerine tayin edilmesi düşünölüyor mu? diye sorunca Keitel «Yanlış fikirlere kapılmamasını ve Rommel'in sahip olduğu bütün yeteneklere rağmen, bu göreve atanacak niteliklere sahip olmadığını» söylemişti.

Rommel gelişinden kısa bir süre sonra Atlantik duvarını bir yıldırım teftişine tabî tuttu ve gördüğü şeylerden şaşkına döndü. Yalnız ana limanlar, nehir ağızları ile Le Havre'dan Hollanda'ya kadar Manş Denizi'ne bakan bazı kısımlarda büyük beton ve çelik tahkimatlar yapılmıştı. Bunların dışında kalan yerlerdeki muhtelif tamamlanma safhalarındaydı. Hele bazı yerlerde işe bile başlanmamıştı. Bitmiş olan yerlerde ağır toplar mevzilendirilmişti. Fakat bunlar; Romel'i tatmin edecek miktarda değildi. Bir sene evvel Kuzey Afrika'da Montgomery'den aldığı ezici yenilgiyi daima hatırlıyan Rommel,

bunların, müttefik saldırısını karşıyabilecek nitelikte olmadığını görüyordu.

Rommel'in kritik gözleri önünde
Atlantik Duvarı bir palavradan
ibaretti.

İki sene evvel Duvar denen şey yoktu bile, çünkü 1942 senesine kadar zafer o kadar garantide gözükmüyordu ki, Führer ve ona inanan Naziler sahil tahkimatına lüzum olmadığı kanısındaydılar.

Her yerde Gamalı haçlar dalgalanıyordu, Avusturya ve Çekoslovakya ele geçirildiği zaman savaş başlamamıştı bile. Polonya, daha 1939 senesinde Almanya ile Rusya arasında paylaşılmıştı. Savaş daha bir yaşma basmadan, Batı Avrupa Devletleri çürük elma gibi dökülmeye başlamıştı... Danimarka bir günde düşmüştü. İçten de karışıklıklar çıkarılmasına rağmen Norveç'in düşmesi daha uzun sürdü; altı hafta... Ve o tarihî Mayıs ve Haziran ayında hiçbir uvertüre lüzum görülmeden Hitlerin Yıldırım birlikleri Hollanda, Belçika ve Lüksemburgla, Fransa'ya daldı ve bütün Dünyanın şaşkın bakışları altında İngilizleri Dünkerk'de denize döktü. Fransa'nın çöküşünden sonra geriye İngiltere kalmıştı, hem de tek başına.

Durum böyleyken Hitlerin
«DUVAR»a neden ihtiyacı
olacaktı?

Fakat Hitler İngiltere'yi istilâ etmedi. Generalleri işgal etmesini kendisine önerdiler, fakat Hitler bekledi, çünkü İngilizlerin Sulh istiyeceğini düşünüyordu. Zaman geçince durum ça-

bucak değişiverdi. Amerikan yardımı ile İngiltere yavaş, fakat güvenceli bir toparlanma devrine girdi.

Hitler bu sıralarda ciddî olarak Rusya ile ilgileniyordu. — Ne tekim Haziran 1941 de Rusya'ya saldırdı— Ve işte o zaman Fransız sahillerinin bir saldırı için kullanılacak atlama noktası değil, savunmasında zayıf bir yer olduğunu anladı.

1941 senesindeki hoş ve iç açıcı sonbaharda Hitler generalleriyle Avrupa'nın aşılmaz bir kale haline getirilmesini konuşmaya başladı, ve kasım ayında Amerika savaşa girdikten sonra Führer bütün Dünya'ya, Kirkenes'den (Norveç-Fin hududunda) Pirenelere kadar (İspanya-Fransâ hududu) uzanan kuvvetli savunma tesisleri ve dev kalelerin bulunduğunu, ve sarsılmaz inancının bu cephenin, hiçbir düşman tarafından aşılamıyacak nitelikte olduğunu böbürlenerek söylemeye başladı. Tabii bu şuarsuz ve imkânsız bir abartmadan başka bir şey değildi.

Hitler'in söylediği bu meşhur ve gerçekte olmıyan savunma hattı kuzey kutbundan, Biskaya körfezine kadar hemen, hemen 3000 mil uzunluktaydı. Hitler bunları söylerken İngiltere'nin karşısındaki kanalın en dar yerinde bile tahkimat diye bir şey yoktu.

Fakat Hitler kale teorisine kendini fena halde kaptırmıştı. O zamanki Genelkurmay Başkanı Orgeneral Franz Halder, Hitlerin fantazi denemek projesini üç defa açıklamasını çok iyi hatırlar. İngiltere'yi işgal etmeyi refüze ettiği için Hitler'i hiçbir zaman affetmemiş ve dolayısıyla anlattıklarını kulak arkasından dinlemiştir.

Hitler şöyle diyordu t «Eğer kale ve tahkimatlara İhtiyacımız olursa, Donanma toplarının

menzili dışında, ve sahil içinde yapılmalıdır. Aksi halde askerlerimiz hareket edemez duruma gelir...» Bunları söyledikten sonra Hitler hızla odanın öteki ucunda bulunan masaya giderek üzerindeki haritada uzun süre anlamsız şeyler söyleyerek konuştu ve sonunda yumruğu ile haritaya vurarak ve bağırarak «Bombalar ve top mermileri, buraya... buraya... ve buraya, duvarın önüne, arkasına ve üzerine düşecektir. Fakat askerler tahkimat içinde emniyette olacak ve dışarı çıkıp düşmanla savaşıacaklardır...»

Halder hiçbir şey söylemedi. Yüksek komuta heyetindeki diğer Generaller gibi O da biliyordu ki Reich'in insanı sarhoş eden zaferlerine rağmen Führer şimdiden; İkinci bir cepheden — bir çıkarmadan endişe ediyordu.

Buna rağmen tahkimatlarda yapılan işler pek az ve önemsizdi. 1942 senesinde savaşın gidişi Hitler'in aleyhine dönmiye başlayınca İngiliz komandoları «Geçilmez» Avrupa kalesine saldırılar yapmaya başladılar.

Bir gün savaşın en öldürücü saldırısını 5000 kahraman Kanadalı komando Dieppe'e karşı yaptı. Bu; ilerdeki çıkarmanın perde açılışı demektir. Bu akınla müttefik plânlayıcıları Almanların limanları ne dereceye kadar koruduklarını öğrendiler. Akın, Kanadalılara 3369 kayba mâl oldu ki, bunların 900 adedi ölmüştür. Objektif olarak bakılırsa akın bir felâket denecek nitelikteydi, fakat Hitler'i şaşkına çevirmesi büyük bir başarıdır. Generallerine bağırarak Atlantik Duvarının en hızlı şekilde tamamlanmasını emretti.

İnşaat fanatik bir hızla yapılacaktı... Ve böyle de oldu... Tahkimatların yapılması için milyonlarca esir işçi gece ve gündüz çalıştı. Milyonlarca ton beton döküldü. O kadar fazla

çimento kullanıldı ki Hitler'in Avrupasında başka yere kullanmak için çimento kalmadı. O kadar fazla çelik ısmarlandı ki Avrupa'da bulunması imkânsızdı. Bu nedenle mühendisler çelik kullanmadan çalışmak zorunda kaldılar. Bunun sonucu, ağır toplar için gereken döner taretler yapılamadı ve bu nedenle topların atış açısı ister, istemez sınırlandı. Malzeme ve teçhizata o kadar çok ihtiyaç vardı ki Majino ve Zigfirt müstahkem mevkiileri sökülerek Avrupa duvarının yapılmasında kullanıldı. **1943** senesinin sonuna doğru duvar tamamlanmaktan çok uzaktı ama yarım milyondan fazla işçi inşaatta çalışıyordu ve duvar, tam olmasa bile, bir gerçek haline gelmişti.

Hitler çıkarmanın kaçınılmaz olduğunu biliyordu ama, şimdi başka büyük bir problemle karşıkarşıya idi... Büyüyen savunma sisteminde kullanılacak tümenleri nereden bulacaktı?

Rusya'da iki bin millik bir cepheyi tutabilmek için, kabaran bir hırsla saldıran Ruslar karşısında Alman Tümenleri eriyip gidiyordu.

Sicilya çıkarmasından sonra savaş dışı kalan İtalya'da binlerce asker sanki yerlerine çakılıp kalmışlardı. Böylece **1944** senesinde Hitler, batıdaki savunma tesislerini takviye etmek için yaşlıları, çocuk denecek yaştaki gençleri, Rus cephesinde darmadağın olmuş tümenlerden geri kalan erleri ve işgal altındaki memleketlerden gelen gönüllüleri kullanmak zorunda kaldı. (Bu gönüllüler arasında Polonyalılar, Macarlar, Çekoslovaklar, Romenler ve Yugoslavlar vardı). Bunlardan başka Rusya'da toplama kamplarında ölmektense Naziler'le beraber çarpışmayı daha avantajlı bulan Rus Tümeni de bulunuyordu.

Savaşta pek güvenilir türden olmıyan bu birlikler, hiç yoksa boşlukları dolduruyordu.

Elinde hâlâ, savaşta çok büyük tecrübe sahibi olmuş askerler ve panzerler vardı. D. günü gelip çattığı zaman Hi tier'in elinde total olarak güvenilebilir altmış tümen vardı. Bu tümenler tam kadrolu değildi, fakat Hitler Atlantik Duvarına güveniyordu. Bununla beraber diğer cepelerde savaşmış ve kaybetmiş olan Rommel gibi bir kimse tahkimatları görünce şaşkına döndü. Rommel 1941 senesinden beri Fransa'da değildi. Diğer birçok Alman Generalleri gibi Rommel' de Hitlerin propagandasına inandığından savunma tesislerinin tamamlanmış olduğunu zannediyordu.

Duvann saçma, sapan durumunu Ob West Başkomutanı Von Rundstedt'e söylediği zaman Mareşal tuna şaşmadı ve bütün kalbiyle onunla aynı fikirde olduğunu söyledi. Belki de bu, Rundstedt'in, Rommel ile aynı fikirde olduğu tek konudur.

İhtiyar ve zeki Von Rundstedt hiçbir zaman fiks (sabit) savunma tesislerine inanmamıştır. 1940 senesinde Majino hattını yandan kuşatma fiksini ortaya atıp, bunu başarıyla sonuçlandırınca Fransa'nın çökmesine neden olmuştur. Ona göre Hitler'in Atlantik Duvarı büyük bir blöften başka bir şey değildi. «Bu duvar düşmandan ziyade, Alman halkını kandırmak için yapılmıştır. Tabii düşman, ajanları vasıtasıyla duvar hakkında bizden fazla bilgiye sahiptir» diyor ve müttefik saldırısını geçici olarak önlese bile, onu kesinlikle durduramayacağına inanıyordu.

Von Rundstedt ilk çıkarmayı hiçbir şeyin durduramayacağına kaniydi. Çıkarma saldırısını yenmek için yaptığı plân, kuvvetleri geri çekip müttefiklerin çıkarmasına engel olmamak, fakat sahile çıkan askerler toparlanıp, ikmâl

sistemi kurulmadan evvel Almanların bütün güçleriyle saldırımları şeklindeydi, çünkü müttefikler bu sırada haliyle zayıf bir durumda olacaktı.

Rommel bu plâna ve dayandığı teoriye tamamen karşıydı. Saldırımı yok etmek için yalnız bir tek yol olduğuna inanıyordu; Saldırıya aynı anda saldırı ile karşı koymak. Böyle hareket edilirse geriden yardımcı kuvvetler getirmek imkânı olmayacaktı, çünkü ağır Hava ve Deniz bombardımanları bunu kesinlikle engelliyecekti. Bu görüşe dayanarak herşeyin, elindeki askerlerle, Panzer Tümenlerinin sahilde veya biraz gerisinde bir yerde hazır tutulmasını istiyordu.

Rommel'in bu stratejisini özet halinde açıkladığı'günü emir subayı Lang çok iyi hatırlar... Her ikisi boş bir kumsalda yalnız duruyor ve etrafı tetkik ediyorlardı. Rommel kısa boylu ve dolgun vücutlu biriydi ve kalın bir kaput giymiş ve boynuna eski bir atkı sarmıştı. Aşağı yukarı yürüme başlıyarak elindeki kısa bastonu (Hakkiki Mareşal esasını hiç taşımazdı) ile kumları işaret ederek «Savaş kumsallarda kazanılacak veya kaybedilecek. Düşmanı durdurmamızın tek şansı onu deniz içinde ve sahile çıkmak için çabalarken yakalamaktır. Takviye kuvvetleri hiçbir zaman saldırı noktasına ulaşamayacaktır. Bunun aksini düşünmek bile deliliktir. Ana Savunma hattı (HAUPTKAMPELİNİE) burada olacak. Neyimiz varsa hepsinin sahilde olması lâzımdır. Bana inan Lang, çıkarmanın ilk 24 saati savaşın sonucunu tayin edecektir. Almanya'nın geleceği bu sonuca bağlıdır... O gün, Almanya kadar, müttefikler için de En Uzun Gün olacaktır.»

Ve gerçekten de bu, en uzun gün olmuştur.....

Hitler, Rommel'in plânını, prensiplerine uygun olduğu için onayladı ve ondan sonra Von Rundstedt sadece bir sembol haline geldi.

Rommel, Rundstedt'in emirlerini kendi fikrine uygun olduğu zaman yerine getiriyordu. İstedikini yapmak veya yaptırmak için basit fakat güçlü bir taktik kullanıyordu. «Führer bana kesin emir vermiştir ki...» der ve akan sular dururdu. Fakat bunu hiçbir zaman izzeti nefsi-ne çok düşkün olan Von Rundstedt'e direk olarak söylememiş ve OB WEST kuvvetleri Kurmay Başkanı General Blumentritt'e söylemiştir.

Hitler'in desteği ve Rundstedt'in istemiye-rek kabulü ile kesin kararını vermiş olan Rommel, elde bulunan, çıkarmaya karşı hazırlanmış bütün savaş plânlarını revizyondan geçirdi. (Rundstedt şöyle derdi: Bohemyalı Onbaşı genellikle kendi aleyhinde karar verir..)

Birkaç ay içersinde Rommel'in merhametsiz gayretiyle bütün durum değişti. Çıkarmanın muhtemel olduğu her kumsalda kendi askerleri ve halktan temin ettiği işçilerle çıkarmaya karşı, basit de olsa, engeller yaptırdı. Bu engeller denizin geri çekilip, yükselmiş olduğu hallerde de iş görecektir üç ayak şeklinde üstlerinde mayın bağlı çelik, ağaç ve beton kazıklardı. Yeteri kadar mayın olmayan yerlerde, burunları denize dönük olarak bağlanmış top mermileri kullanıldı. Patlamaları için hafifçe dokunmak yeterdi.

Rommel'in acaip keşifleri (Çoğunu kendisi uygulamıştı) basit ve öldürücüydü. Bunların gayesi asker dolu çıkarma gemilerini hasara uğratmak veya batırmaktı. Yarım milyondan fazla olan bu öldürücü engeller bütün sahil boyunca yayılmıştı.

Her şeyin eksiksiz olmasını seven ve istiyen Rommel tatmin olmamıştı. Kumsallara, kum te-

pelerine, çukurlara, sahilden içeriye doğru uzanan yollara mayın dökülmesini emretti. Burkar çeşit, çeşitdi. Bir tankın paletlerini paralıyacak yuvarlak, yayvan pasta şeklinde olanlardan tutun da; üzerine basılınca havaya fırlayıp insanın karnı hizasında patlıyan S tiplerine kadar hepsi vardı.

Bu mayınlardan 5 milyonu aşkını bütün sahile yayılmıştı. Saldırı başlamadan evvel Rommel 6 milyon daha mayın yerleştireceğini ümit ediyordu. Sonuç olarak çıkarma sahillerini 60 milyon mayınla doldurmak istiyordu. (*)

Mayın ve engel ormanlarının arkasında, sahile bakan yerlerde Rommel'in askerleri, tümü dikenli tellerle sarılmış beton barınaklar, tilki ""vaları ve ulaştırma siperlerinde bekliyordardı. öu yerlerden Rommel'in elde ettiği ağır toplar sahile dönük olarak kademeli şekilde ateş edebilecek tarzda yerleştirilmişti. Hattâ tam sahilde bile toplar vardı, tik atışları yapıp düşmanı şaşırtarak bir an durdurmak için sahildeki beton koruganlara, masum görünüşlü evlerin altına

(*) Rommel savunma silâhı olarak mayınları çok severdi. Field Marshall ile yaptığı bir teftişte General Dr. Hans Speidel'den evvel kurmay başkım olan General Alfred Gause birkaç dönüm yabancı bahar çiçeklerini göstererek şöyle dedi: «Çok güzel bir manzara değil mi?» Rommel başını salladı ve «Bir not al Gause, bu bölge bin mayın alabilir.»

Başka bir sefer Paris'e giderlerken Gause yollan üzerindeki Sevres'de meşhur porselen fabrikasını ziyaret etmeyi önerdi. Rommel öneriyi kabul edince Gause şaşırđı. Fakat Rommel kendisine gösterilen sanat eserlerine bakmıyordu bile. Teşhir odalannan hızla geçerek Gause'a döndü ve «Sor bakalım, benim deniz mayımlanna su geçirmez muhafazalar yapabilirler mi?»

yerleştirilmişti. Fakat bu topların namluları denize değil, tam denizle karanın kucaklaştığı yere çevrilmişti. Zaten bu topların ana hedefi, sahile çıkacak saldırgan birliklerdi.

Rommel her yeni teknik veya gelişmeden faydalanıyordu. Az topçusu olan yerlere,, roket atıcıları veya salvo havan topları yerleştirilmişti. Hattâ cephenin bir yerinde «GOLIATHS» ismi verdikleri minyatür robot tanklar bile vardı. Bu tanklar yarım ton patlayıcı madde taşıyabiliyor ve tâkimatlardan, uzaktan kontrollu sahildeki asker ve çıkarma gemileri arasında patlatılıyordu.

Rommel'in düzenlediği savunma sisteminde eksik olan şey 15 nci yüzyıllarda düşmanın başına dökülen eritilmiş kurşundu. Ama bu da var sayılırdı. Elinde bunun karşısı otomatik alev makineleri vardı. Cephe boyunca bazı yerlerde parafin tanklarından uzanarak örümcek ağı gibi sahile yayılan borular bir düğmeye basınca çıkarma yapan düşman askerlerini alevler içinde bırakacaktı.

Rommel paraşüt ve planörlerle indirilebilen tek piyade askerlerini ihmâl etmemişti. Tahkimatların arkasındaki alçak arazi suyla bataklık haline getirilmiş ve sahile 7-8 mil uzaklıkta olan her açık alana kalın kazıklar çakılarak gizli patlayıcı maddelerle donatılmışti. Bu kazıkların arasına karanlıkta koşanların takılması için ince teller gerilmişti. Bu tellere değince, bunlara bağlı olan mayın veya top mermileri derhâl patlıyor ve menzili içinde olan her şeyi tahrip ediyordu.

Rommel, müttefik askerlerine kanlı bir «Hoş geldin» tertiplemişti. Modern savaş tarihinde bir çıkarma kuvvetine karşı bu derece güçlü ve öldürücü bir savunma sistemi hazırlanmamıştır.

Bununla beraber Rommel hâlâ tatmin olmamıştı. Daha fazla tilki yuvası, daha fazla sahil engel ve barikatları, daha fazla mayın, daha fazla top ve asker istiyordu. En çok istediği birlikler, sahilden uzakta yedekte bekletilen Panzer Tümenleriydi. Afrika Çöllerinde bu muazzam Panzer Tümenleri daima hatırlanacak zaferler kazanmıştı. Fakat şimdi bu çok kritik arıda ne Rommel ve ne de Rundstedt panzerleri Hitler'in onayı olmadan yerinden oynatamıyorlardı. Çünkü Führer bu panzerleri şahsi komutası altında tutmakta ısrar ediyordu.

Rommel'in müttefik çıkarmasından sonraki bir, iki saat içinde en az beş Panzer Tümenine ihtiyacı vardı. Bu Tümenleri almanın bir tek yolu vardı: Gidip Hitler'i şahsen görmek, Rommel çoğu kez Lang'a «Hitleri son gören adam oyunu kazanacaktır» derdi.

I Bu basık havalı sabahta La Roche-Guyon'dan ayrılarak Almanya'ya gidecekti ve uzun yolculuğuna çıkmadan evvel Rommel, oyunu kazanacağına her zamankinden daha fazla kararlı ve inançlıydı.

KISIM V

125 mil uzakta Belçika hududuna yakın 15 nci Ordu karargâhında 4 Haziran sabahım görmekten memnun olan biri vardı... Yarbay Hellmuth Meyer yorgunluktan perişan, ve kanlı gözleriyle ofisinde oturuyordu. 1 Hazirandan bu yana doğru, dürüst bir uyku bile uymamıştı. Fakat geçen son gece hepsinden kötü olmuştu ve Helmuth bunu unutamıyordu.

Meyer yorucu ve sinir bozucu bir işde ça-

lışıyordu. 15 nci Ordunun Haberalma Subayı olmasına ilâveten Çıkarma Cephesinin Kontr Entelejans (Karşı Casusluk) ekibini de yönetiyordu. Bu ekibin kalbi, bir beton sığınak içinde 24 saat süreyle vardiya sistemiyle çalışan ve en modern radyo cihazlarını kullanan uzmanlardı. Görevleri sadece dinlemektir. Ayrıca bu ekipteki uzmanlar en az 3 yabancı dili, kendi ana dilleri gibi konuşuyordu. Müttefik kaynaklarından gelen bir mors veya en küçük bir fısıltıyı işitmeleri imkânsızdı. Meyer'in adamları o kadar tecrübeli ve ellerindeki radyo ve telsizleri o derece hassasdı ki 100 mil uzaklıktaki İngiltere'de askeri polis (İnzibat) jeeplerindeki radyo vericilerinin yayınlarını kolaylıkla dinliyebiliyorlardı. Bu, tabiiyle Meyer'e büyük faydalar sağlıyordu. İngiliz ve Amerikan Askeri Polislerinin yolda hareket eden Askerî birliklere yön verirken aralarında yaptıkları radyo konuşmalarından nîgiltere'de üslenmiş muhtelif Tümenlerin, listesini çıkarıyordu. Fakat bir süreden beri Meyer'in adamları bu radyo konuşmalarını alamıyorlardı. Bunun anlamı, kesin radyo konuşma yasağı uygulanması olabilirdi. Bu durum, elindeki delilleri destekliyor ve çıkarmanın yakında yapılacağını gösteriyordu.

Eline geçen Entelejans raporlarına ilâveten bu gibi olaylar Meyer'e Müttefik plânlarının ne o atileceğini hesaplamasına yardım ediyordu. Görevinde başarılı olan Meyer, ele geçen raporları iyice tetkik ediyor ve daima en şüpheli, en o ağüstü ve hattâ inanılmaz olanını araştırıyordu.

Geceleyin adamları inanılmaz olanı ele geçirdiler.

«Yıldırım» olarak gönderilen bu basın telgrafını hava karardıktan biraz sonra aldılar.

Mesaj şöyleydi:

«ACELE — ASSOCIATED PRESS — NYK
(New York) — YILDIRIM — EİŞENHOWER'İN
KARARGÂHI FRANSA'YA MÜTTEFİK ÇIKAR-
MASI YAPILACAĞINI BİLDİRDİ...»

Meyer şaşkına dönmüştü. Aklına gelen ilk şey karargâh perosnelini uyarmaktı. Fakat biraz durdu ve sükûnet buldu, çünkü mesajın yanlış olması mümkündü.

Bunun için iki sebep vardı: Birincisi: Bütün çıkarma cephesi boyunca bir hareketsizlik vardı. Eğer bir saldırı olsaydı derhal haberi olurdu.

İkincisi: Ocak ayında Alman Entelejans Servisi Başkanı Amiral Wilhelm Canaris, Meyer'e bir çıkarmadan evvel Müttefiklerin Fransız yeraltı örgütünü alarma geçirmek için kullanacakları, inanılmaz denilebilecek ve iki kısımdan oluşan bir mesajın detaylarını vermişti. Canaris, aynı zamanda Müttefiklerin saldırıdan aylarca evvel Almanları aldatmak ve yanlış yola şevketmek için yüzlerce gerçek olmayan mesajları gönderdikleri konusunda da Meyer'i uyarmıştı. Bunlardan bir veya ikisi çıkarma günüyle ilgili olacaktı. Bu nedenle en önemli mesajı yakalayabilmek için Meyer'in Müttefiklerin gönderdiği bütün mesajları dinlemesi gerekiyordu.

İlk başta Meyer bunu olduğu gibi kabul etmedi ve bir düşünme payı bıraktı. Tümünü, yalnız bir mesaja bağlı kalmasının delilik olduğunu düşünüyordu.

Diğer taraftan evvelki tecrübelerine dayanarak şu sonuca varmıştı. Berlin'in haber kaynaklarının yüzde doksam doğru haber vermiyordu. Elinde bunu saptayacak koca bir dosya vardı.

Müttefikler Stockholm'dan tutun Ankara'ya kadar bütün Alman ajanlarına çıkarmanın

«Gerçek» yer, ve saatini bildirmişlerdi. Bildirmişlerdi ama bunların hiç biri, bir diğerini tutmuyordu. Fakat bu sefer Berlin'in haklı olduğuna aklı yatmıştı.

1 Haziran gecesi, aylardır yapılan dinlemlerden sonra tam Canaris'in tarif ettiği şekilde müttefik mesajının birinci kısmını yakaladılar. Bundan evvelki mesajlar her zaman duyulanlardan farklı değildi. BBC günlük olarak yaptığı normal yayınından sonra, yeraltı örgütleri için Fransızca, Hollandaca, Danimarkaca ve Norveççe şifreli mesajlar yayınlıyordu. Mesajların çoğunluğu Meyer için anlamsızdı. Meselâ «Trova Savaşı yapılmayacak»... «Ham şeker yarın konyak püskürecek»... «John'un uzun bir bıyığı var», «Sabine ses kısıklığı ve Sarılığa yakalandı,» gibi şifreli mesajları çözememek can sıkıcıydı.

Fakat 1 Haziran gecesi BBC'nin saat 21.00 haberlerinin arkasından verilen mesaj Meyer'in çok iyi anladığı bir türdendi... Bir ses Fransızca «Lütfen bazı şahsî mesajları dinleyiniz». Çavuş Walter Reichling bunu duyar duymaz bir Teyp'i çalıştırdı. Bir duraklama oldu ve sonra «LES SANGLOTS LONGS DES VÍOLONS DE L'AUTOMME» (Sonbahar kemanlarının uzun hıçkırıkları). Reichling derhal ellerini kulaklıkları üzerine bastırdı, sonra kulaklıkları yırtar gibi kofasından çıkardı ve Mayer'in odasına koştu ve odadan içeri girerek heyecanla adeta bağırırca «Efendim, mesajın Birinci kısmı geldi» dedi. Beraberce radyoların bulunduğu barınağa gittiler ve Meyer kaydedilen bandı dinledi. Evet, Canaris'in beklemeleri için uyardığı mesaj gelmişti.

Gelen mesaj Fransız şairi Paul Verlaine'

nin 19ncu asırda yazdığı «Sonbahar şarkıları» adlı şiirinin birinci satırıydı.

Canasis'in verdiği bilgiye göre Verlaine'in bu satırı her hangi bir ayın 1 ve 15 inde yayınlanacak ve Anglo-Amerikan çıkarmasını bildiren mesajın ilk yarısını oluşturacaktı.

Mesajın ikinci yansı Verlaine'in şiirinin ikinci satır olacaktı «Kalbimi monoton bir hastalıkla yarala...» Bu yayınlanınca, Canaris'e göre anlamı şu olacaktı: «Çıkarma 48 saat içinde yapılacaktır. Zamanı sayma, yayının yapıldığı günü takibeden günün 24.00 ünde başlayacaktır...»

Verlaine'in şiirinin **birinci** satırının bant kaydını dinler dinlemez, Meyer derhal 15 nci ordu ..kurmay başkanı General Rudolf Hofmann'a «Birinci mesaj geldi, artık bir şeyler olacak» dedi. Hofmann «kesinlikle emin misin?» diye sordu. Meyer sadece «Banda kaydettik» diye cevap verdi. Hofmann derhâl bütün 15 nci ordunun alârm'a geçirilmesi için gerekeni yaptı.

Bu sırada Meyer aynı mesajı teleksle OK W ye gönderdi. Bundan sonra da Von Rundstedt'in karargâhı Ob West ve Rommel'in karargöhi B. Ordular Grubuna telefon etti ve durumu bildirdi.

OKW'de mesaj Harekât Başkanı Orgeneral Alfred Fodl'a verildi. Mesaj Harekât Başkanının masasında kaldı ve Fodl alarm için emir vermedi, çünkü Von Rundstedt'in bunu yaptığını kabul etti; fakat Von Rundstedt de Rommel'in karargöhünün bunu yaptığını (*) zannetti ve o da alarm vermedi.

(*) Rommel'in mesajdan haberi olması lâzımdır. Fakat müttefiklerin maksatlan hakkında yaptığı tahmine göre gelen mesaja önem vermediği bir gerçektir.

Çıkarma sahili boyunca yalnız bir ordu hazır vaziyete getirilmişti, 15 nci Ordu. Normandi sahilini tutan 7 nci Ordu mesaj hakkında hiçbir şey duymadı, dolayısıyla alarma geçirilmedi.

Haziranın 2 ve 3 üncü geceleri mesajın birinci kısmı tekrar yayınlandı. Bu, Meyer'i meraklandırdı, çünkü verilen bilgiye göre mesajın bu kısmı sadece bir kere yayınlanacaktı... Bunun üzerine müttefiklerin bunu tekrarlanmalarını yeraltı örgütlerinin mesajı aldıklarına emin olmak için yaptıklarını tahmin etti.

3 Haziranda mesajın tekrarlanmasını takiben saat içinde AP'nin Müttefiklerin Fransa'ya çıkarma yapacaklarına ait yıldırım mesajı alınmıştı. Eğer Canaris'in uyarması; doğru ise AP'nin raporu gerçeğe uymuyordu, yani yanlışti.

Meyer paniği atlattıktan sonra Canaris'e inanmaya başladı. Günün doğması ile cephe boyunca hüküm süren sessizlik onun haklı olduğunu saptıyordu... Şimdi yapılacak tek şey her an gelebilecek olan mesajın ikinci kısmını beklemektir.

Meyer olağanüstü bir ruh ortamı içindeydi. Müttefik çıkarmasının yenilgiye uğratılması, yüzbinlerce vatandaşın hayatını kurtarmak ve memleketinin ayakta kalması ve var olmasını sağlamak, ancak aldığı mesajı cephedeki birlikleri zamanında uyaracak süratte göndermesine bağlıydı. Meyer adamlarını eskisinden daha çok dikkatli ve hazır vaziyette tuttu. Tek ümidi üstlerinin de mesajın önemini anlamalarındı.

Meyer mesajın ikinci kısmını beklemeye hazırlanırken, 125 mil uzakta B. Ordular Grubu Komutanı da Almanya'ya ailesi yanına gitmeye hazırlanıyordu

KISIM VI

Mareşal Rommel tereyağlı ekmeği üzerine biraz bal sürdü. Kahvealtı masasında olağanüstü bir subay olan Kurmay Başkanı General Dr. Hans Speidel ve kurmay heyetinin diğer üyeleri oturuyordu. Masada konuşulanlar normal konuları kapsıyordu ve ortada; masanın baş tarafına evin büyüğü oturmuş yemek yiyen bir aile toplantısı atmosferi vardı. Bir bakıma Rommel'in karargâhı bir birini tutan ve seven bir aile gibiydi. Subayların herbiri Rommel tarafından seçilmiş ve karargâhına atanmışlardı, ve hepsi de ona bağlı kimselerdi.

Bu sabah hepsi de Rommel'in Hitler'e sormasını önerdikleri soruların ne olduğunu açıkladılar. Rommel çok az konuştu ve sadece dinledi. Artık yola çıkmak için sabırsızlandığı belliydi. Saatine baktı «Baylar» dedi «Artık gitmem gerek...» Dışarda ana girişte Rommel'in şoförü Daniel, Mareşalin arabasının yanında kapıyı açmış vaziyette bekliyordu. Rommel kendisiyle beraber giden tek karargâh subayı olan Albay Von Tempelhof ile Lang'ı kendisiyle beraber Horch'da seyyahat etmiye davet etti. Tempelhof'un arabası Rommel'in arabasını arkadan takibedecekti.

Rommel, resmi ailesinin her üyesi ile ayrı, ayrı el sıkıştı; Kurmay Başkanı ile kısaca konuştu ve her zaman yaptığı gibi şoförün yanındaki yerine oturdu. Tempelhof ile Lang arka tarafa oturdular. Rommel «Gidebiliriz Daniel» dedi. Araba yavaşça hareket ederek bir daire çizip ana girişten dışarı çıktı. Köye geldikleri zaman sola dönerek Paris ana yoluna saptılar.

Saat sabahın 7 siydi. 4 Haziran Pazar günü La Roche-Guyon'u terketmek Rommel için çok

uygundu. Yolculuğun bundan daha güzel zamanlanmasına imkân yoktu. Oturduğu yerde yanında bir kutunun içinde karısı için el yazması 5,5 numara gri süed bir çift ayakkabı vardı. 6 Haziran Salı günü kansıyla birlikte olması için, çok önemli bir neden vardı.

Çünkü o gün karısının doğum günüydü. (*)

İngiltere'de saat sabahın 08.00'iydi. (İngiliz yaz saati ile Alman merkezî saati arasında 1 saat fark vardır).

Portsmouth'a yakın bir ormandaki treylerde Müttefik Kuvvetleri Başkomutanı General Dwight D. Eisenhower bütün gece ayakta olduğundan derin bir uykuya dalmıştı. Yakınındaki karargâhında saatlerden beri telefon, ha-

(*) 2 nci Dünya Savaşından bu yana Rommel'in üst subayları O'nun 4 ve 5 Haziran ve D. gününün mühim bir kısmında cephede bulunmaması nedenlerini olumlu gösterecek sebeplerin saptanmasında omuz, omuza çaba sarfetmişlerdir.

Kitaplarda, makalelerde, röportajlarda Rommel'in Almanya'ya gitmek için 5 Haziranda yola çıktığı söylenmektedir. Bu doğru değildir. Ayrıca Hitler'in, Rommel'i Almanya'ya çağırdığı söylenir. Bu da doğru değildir. Hitlerin karargâhında, Rommel'in yapmak istediği ziyareten haberi olan tek kişi Hitler'in özel kalem müdürü General Rudolf Schmundt'dur.

O zaman OKW'nin Harekât Başkanının muavini olan General Walter Warlimont bana «Ne Keitel ve ne de kendisinin Rommel'in Almanya'da olduğundan haberleri olmadığımı» söyledi. Hatta Warlimont D. gününde Rommel'in karargâhında ve Savaşı yönettiğini zannediyordu. Rommel'in Normandiyi terkettiği güne gelince bu 4 Hazirandır ve hakiki tarih ve saatini vererek B Ordu Gurubu Harp Ceridesinde yazılmıştır.

berci ve radyo ile şifreli mesajlar gönderiliyordu. Rommel'in takriben yataktan kalktığı aynı zamanda Eisenhower tarihî bir karar verdi. Uygun olmıyan hava şartları nedeni ile Müttefik çıkarmasını 24 saat erteledi.

Eğer şartlar uygun olursa
6 Haziran Salı günü... D. günü
olacaktı.

KISIM VII

Deniz Binbaşı George D. Hoffman, USS. Corry destroyerinin 33 yaşındaki komutanı İngiliz kanalında arkasından gelen uzun gemi dizisine dürbünü ile baktı. Buraya kadar herhangi bir Alman saldırısına uğramamaları inanılmaz gibi gözüküyordu. Rota üstünde ve tam zamanında gereken yere gelmişlerdi. Sürünürcesine çok yavaş hareket eden konvoy saatte 4 milden az bir süratle, yarım daire şeklinde bir rota takibederek bir gece evvel Plymouth'u terkettikten beri, 80 milden fazla mesafe katetmişti... Fakat Hoffman her an bir zorlukla karşılaşacaklarını bekliyordu. Denizaltı veya Hava Saldırısı; veya her ikisi birden harekete geçebilirdi. En azından mayın tarlalarıyla karşılaşacaklarını ümit ediyordu. Çünkü her geçen dakika düşman sulanna biraz daha yaklaşıyorlardı... Fransa karşılanndaydı.

Sadece 40 mil uzakta.

Genç Binbaşı — Üç seneden kısa bir sürede, Corry'de teğmenlikten komutanlığa yükselmişti.— Bu şahane konvoyla öncülük ettiği için gu-

rur duyuyordu. Fakat dürbünü ile baktıkça, düşman için torbada keklik durumunda olduklarını biliyordu.

Önde mayın tarayıcıları vardı. Altı küçük gemi ters dönmüş V gibi diyagonal bir şekilde seyrediyorlardı. Her birinin sağ tarafından, demirli mayınların bağlantısını kesmek ve yüzen mayınları patlatmak için testere gibi dişleri olan bir kalın tel uzanıyordu.

Mayın tarayıcıların gerisinde narın yapılı «Çobanlar» yani koruyucu destroyerler geliyordu. Bunların da gerisinde gözün alabildiği kadar uzanan binlerce, asker, tank, top, araç ve cep hane yüklü çıkarma gemileri sallana, sallana önündeki gemileri takibediyordu. Ağır yüklenmiş olan gemilerin arkasında sağlam kablolarla bağlı baraj balonları vardı. Bu koruyucu balonların rüzgârın etkisiyle bir yöne çekilmesi, bütün konvoyun yana yatmış gibi görünmesine neden oluyordu.

Hoffman için manzara olağanüstüydü. Bir geminin diğerine olan mesafesini bildiğinden, toplam gemi adedini hesaplayınca, konvoyun bir ucunun henüz İngiltere'nin Plymouth limanında olması gerekiyordu.

Tabii bu sadece bir konvoydu ve Hoffman diğerlerinin gün ışıymca İngiltere'yi terkeceğini biliyordu ve hepsi bu gece Seine körfezinde toplanacaktı. Sabaha karşı beşbin gemiden oluşan muazzam bir Donanma, Normandi çıkarma kumsallarının açığında bekliyecekti.

Hoffmanın; bu muhteşem manzarayı görmek için sabrı taşıyordu. Onun öncülük yaptığı konvoy İngiltere'yi erken terketmişti, çünkü gideceği yer diğerlerinden daha uzaktaydı.

Bu konvoy, Amerikan 4 ncü Tümeninden oluşuyordu. Hoffman ve daha milyonlarca Ame-

rikalının bilmediği, rüzgârların, kumları savurduğu, Cherbourg yarımadasının doğru tarafında kod ismi UTAH olan bir yere gidiyordu.

12 mil Güney Doğuda Vierville ve Colleville sahil köylerinin ön kısmına rastlayan OMAHA kod isimli diğer Amerikan kumsalı uzanıyordu. Yarım ay şeklindeki bu kumsala 1 nci ve 29 ncu Tümenler çıkacaktı.

Corry'nin komutanı, bu sabah yakınında başka konvoyların da bulunması gerektiğini biliyordu, fakat kanalda kendisinden başka kimse olmadığını gördü, ama buna pek aldırmadı. Yakınlarda bir yerde «U» veya «O» kuvvetlerine bağlı diğer konvoyların Normandiye doğru yol almakta olduğunu biliyordu.

Ne olacağı bilinmeyen hava şartları nedeniyle merakı artan General Eisenhower'in, geceleyin yavaş hareket eden konvoylardan evvelce plânlanan adedin altında bir kısmının yola çıkmasına müsaade ettiğini Hoffman bilmiyordu.

Aniden köprü telefonu çaldı. Köprüdeki subaylardan biri telefona el attı, fakat Hoffman daha yakında olduğu için telefonu aldı ve «Köprü, ben kaptan» dedi. Bir müddet söylenenleri dinledi ve «Emin misin?» diye sordu. «Mesaj tekrarlandı mı?» diye tekrar sordu. Hoffman bir müddet daha dinledi ve telefonu yerine koydu. Duyduğu şey inanılacak gibi değildi. Hiçbir sebep gösterilmeden bütün konvoyun İngiltere'ye geri dönmesi emredilmişti. Yoksa çıkarma ertelenmiş miydi?..

Hoffman dürbünü ile önde giden mayın tarayıcılara baktı. Ne mayın tarayıcıları, ne de onların arkasındaki destroyerler rota değiştirmemişti. Hoffman gibi onlar da acaba mesaj almışlar mıydı?

Bir şey yapmadan evvel «Geri dönme» me-

sajını şahsen görmek istedi, çünkü emin olması lâzımdı. Çabucak bir güverte altda olan telsiz odasına gitmek üzere aşağıya indi. Üçüncü sınıf telsizci Bennie Glisson-, hata yapmamıştı. Radyo ana kayıt defterini kaptanına göstererek «Emin olmak için iki defa kontrol ettim» dedi. Bunun üzerine Hoffman koşarak köprüye döndü.

Şimdi kendisinin ve diğer destroyerlerin görevi, bu dev konvoyu geri çevirmektir, hem de ÇOK ÇABUK olarak.

Konvoyun en önünde olması nedeniyle ilk ilgilenmesi gereken şey, birkaç mil ilerde seyreden mayın tarama gemileriydi... Kesinlikle Radyo kullanılmaması için emir verildiğinden onlarla radyo ile temas kurması söz konusu olmazdı. Bu nedenle «Makineler tam yol ileri, mayın tarayıcılara yaklaşın. Simofor ışıkla haberleşmeye hazır olsun» diye emir verdi.

Corry hızla ileri atıldığı zaman Hoffman geriye baktı ve destroyerlerin keskin bir dönüşle konvoyun yan taraflarına gittiğini gördü. Sinyal ışıkları yanıp sönerken konvoyu geri döndürmeye başladılar. Aşırı derecede meraklanmaya başlayan Hoffman, Fransa'ya çok yakın olduklarını hatırladı. Kendileri ile Fransa arasında 38 mil kalmıştı.

Almanlar tarafından görülüp görülmedikle, rini henüz bilmiyordu. Koca konvoyun dönüş yaparken düşman tarafından görülmemesi bir mucize demektir.

Alt güvertedeki telsiz odasında Bennie Glisson her 15 dakikacıkla bir verilen şifreli «erteleme» emrini almaya devam etti. Uzun süreden beri aldığı en fena haber buydu, çünkü içini yiyen şüphesini destekliyordu. Yani Almanlar çıkarmanın yapılacağını biliyorlardı. D. Günü Almanların durumu öğrendiği için mi ertelenmiş-

ti? Diğer binlerce personel gibi Bennie de Lands end'den Plymouth'a kadar limanları dolduran konvoylar, gemiler, insanlar ve teçhizat Luftwaffe keşif uçakları tarafından görülmeden nasıl hazırlanabilir, diye düşünüyordu.

Eğer mesaj sadece çıkarmanın başka bir nedenle ertelendiği anlamına geliyorsa bu, Almanların müttefik armadasını görmesi için daha fazla zaman kazanmasına neden olacaktı.. Yirmi üç yaşındaki telsizci diğer bir radyonun düğmesini çevirerek Paris radyosunu buldu. Bu istasyon Alman propaganda istasyonuydu. Seks dolu sesli AXIS SALLY'yi (Mihverin Sally'si) dinlemek istiyordu. Yaptığı yayın çok ilginçti. Çünkü söylediği şeyler daima yanıltıcı... Diğer bir sebep de bazı kimselerin ona «BERLİN BITCH» (Berlin Fahişesi) dedikleri bu kız, en son popüler Amerikan ve İngiliz şarkılarını çaldı.

Bennie dinlemeğe fırsat bulamadı. Çünkü şifreli hava raporu verilmiye başladı. Bu mesajları daktilo etmeyi bitirince Axis Sally günün ilk plâğını çalmaya başladı. Bennie derhâl savaş yılların şarkısı «I DOUBLE DARE YOU» (*) nin başlangıç kısmını derhâl tanıdı, fakat şarkı için yeni sözler uygulanmıştı. Beste aynıydı ama güfte (sözler) değişti. Dinledikçe en fazla korktuğu şeyin kanıtlandığını anlar gibi oldu. O gün sabahın saat 8 inden biraz evvel 5 Haziranda Normandiye çıkacak binlerce müttefik askeri kendilerini bu savaşa hazırlamış ve şimdi de izdirap verici 24 saat bekleyecekleri sırada şarkının yeni kelimelerini dinlemeye başlamışlardı. Kelimeler, olaylarla o kadar bağdaşıyordu

(*) Türkçemize «Çift kez meydan okuyoruz» şeklinde çevrilebilir. Çeviren

ki, dinledikçe tüyler ürperticil bir anlam taşıyordu. (*)

«Sana buraya gelmen için çift kez meydan
okuyorum.
Çok yakında gelme serüvemne çift kez mey-
dan okuyorum.
Şapkam çıkar ve övünmeyi bırak.
Bir akın yapmana çift kez meydan oku-
yorum.
Bunu denemene ve çıkarma yapmana çift
kez meydan okuyorum.»

KISIM VIII

Portsmouth'ın dışındaki Southwick House'da bulunan Müttefik Donanma karargâhının Harekât merkezinde herkes gemilerin geri dönmesini bekliyordu.

Duvarları beyaz ve altın renkli kâğıt kaplı, uzun ve yüksek tavanlı oda yoğun bir çalışma merkezi idi. Duvarlardan bir tanesi boydan, boya çok büyük bir İngiltere kanalı haritası ile örtülüydü. İki WREN(*) tekerlekler üzerinde yürüyen bir merdivene çıkmış, büyük harita üzerinde geri dönmekte olan her konvoyun yerini MarkerlerleC*) işaretliyordu.

Muhtelif müttefik kuvvetlehdnden (Deniz,

(*) Şarkının tümü tercüme edilmejiştir. Bu beş satır aşağı yukarı ana anlamı katlamaktadır.

Çeviren
(*) WREN Donanmadaki er, ert>4ş ve subay kadınları.

(**) Minyatür gemi, uçak vb. şekil Çeviren

kara, hava) gelmiş olan kurmay subaylar gruplar halinde ses çıkarmadan her gelen raporu izliyorlardı.

Dış görünüşüyle sakin gözüken atmosfer, gerçekte, genel sinir gerginliğini simgeliyecek nitelikteydi. Konvoylar, yalnız düşmanın çok yakınından dönmekle kalmıyorlar, aynı zamanda dönüşte de mayından temizlenmiş bölgeden geçmeleri gerekiyordu.

Konvoyu bundan da büyük bir düşman bekliyordu : FIRTINA.

Asker ve ikmâl malzemesiyle yüklü, yavaş hareket eden çıkarma gemileri için fırtına bir felâket olabilirdi. Daha şimdiden kanalda rüzgör 30 mili aşıyor ve dalgalar 1,5 metreyi buluyordu... Bu yetmiyormuş gibi hava daha da kötüye gidiyordu.

Dakikalar geçtikçe harita üzerindeki işaretler düzenli bir şekilde geri dönüldüğünü gösteriyordu. Haritadaki işaretlerden bazıları İrlanda denizine, Wight adası yönüne; ve İngiltere'nin kuzey batısındaki limanlara doğru toplu halde gidildiğini gösteriyordu. Konvoylardan bazılarının limana ulaşması hemen, hemen bir gün alacaktı. Haritaya bakınca Müttefik konvoylarının ve diğer her geminin yeri kolaylıkla görülüyordu... Fakat iki tekne gözüküyordu. Bir çift MİDGET (*) denizaltı sanki ortadan yok olmuştu.

Yakındaki bir ofiste genç ve güzel bir WREN teğmeni kocasının ne zaman Umana döneceğini merak ediyordu. Harekât merkezindeki arkadaşları, kocası Teğmen George Honour ve 57 fit boyundaki (takriben 17 metre) X23 Midget denizaltısını nerede olduğunu bilme-

(*) Özel görevler için yapılmış çok küçük Denizaltı.

Çeviren

diklerini söylemelerine rağmen Naomi Coles Honour biraz meraklı idi ama, henüz üzüntülü bir hali yoktu.

Fransa sahilinden bir mil açıkta bir periskop suyu yarararak deniz üzerine çıktı. Suyun 30 fit altında X23 ün sıkışık kontrol odasında Teğmen George Honour şapkasını geriye itti ve «Evet baylar, etrafa şöyle bir bakalım,» dedi. Tek gözünü lastikli gözetleme deliğine dayadı ve periskopu çepeçevre döndürerek suyla ıslanmış bulanıklığı gidince Orne'nun ağzına yakın uykulu görünüşüyle uzanan Quistreham kasabasını gördü. Fransaya okadar yakınlaşmışlardı ki bacalardan çıkan dumanları ve uzakta Caen'a yakın Carpiquet hava alanından henüz kalkmış bir uçağı gördü. Bunlarla aynı anda düşmanı da görebiliyordu. Her iki yanma düşen kumsallardaki çıkarma engelleri arasında yürüyen Alman askerlerini zevk ve heyecanla seyretti. 26 yaşındaki Kraliyet Donanması yedeksubay teğmeni için bu, çok büyük bir andı. Periskoptan geri çekilerek harekâttan sorumlu olan ssyrüsefer uzmanı Teğmen Lionel Lyne'a «Gel de şuraya bak, tam hedefin üzerindeyiz,» dedi. Bir bakıma çıkarma başlamıştı bile. Müttefik kuvvetlerinden ilk tekne ve ilk adam Normandi kumsalının açığında yerini almıştı. X23 ün tam önünde İngiliz - Kanada kuvvetlerinin şaldın bölgesi uzanıyordu. Özellikle bu tarihin seçilmesinin nedenini Teğmen Honour ve tayfalar bilmiyorlardı. Dört sene evvel diğer bir 4 Haziranda 200 milde:ı daha az uzaklıktaki bir yerde 338.000 İngiliz askeri Dünkerk isminde yanmakta olan bir limandan tahliye edilmişlerdi.

X23 te özellikle seçilmiş beş İngiliz denizcisi için bu gururlanacak bir andı. Çünkü tarihî

bir savaşın öncülüğünü yapıyorlardı ve onların öncülüğüyle kısa bir süre sonra binlerce vatan-daşları Fransa'ya tekrar geri döneceklerdi.

X23 ün küçük kabininde sıkışarak seyahat eden bu beş kişi kurbağa adam elbiseleri giymiş ve en açığız Alman nöbetçilerini bile aldatacak Fransız kimlik kartları taşıyorlardı. Hattâ çalışma permileri, gıda maddeleri için vesikalar ve diğer gerekli her belge düşünülmüş ve kendilerine verilmişti. Her hangi bir aksilik halinde X23 batırılacak ve tayfaları yüzerek sahile çıkacak ve Fransız Yeraltı Örgütüyle temas sağlayacaktı.

X23 'ün görevi çok tehlikeliydi. H. Saatin-den 20 dakika evvel eşi olan X20 sahilin 20 mil aşağı kısmında La Hamel köyünün önünde su yüzüne çıkacak ve X23 ile beraber İngiliz - Kanada kuvvetlerinin çıkacak olduğu ve Sword, Juno ve Gold kod isimli kumsalların en son sınırlarını işaretliyecekler ve bir tür yol göstericilik görevi yapacaklardır.

Tatbik edilecek plân kısmen detaylıydı. Su yüzüne çıkar çıkmaz otomatik bir radyo BEACON(*) cihazı devamlı sinyal gönderecek ve aynı zamanda Sonar!**) cihazı otomatik olarak su altından bir ses dalgası gönderecek, İngiliz ve Kanadalı askerleri taşıyan gemilerin bunlardan biri veya her ikisinden yararlanarak gidiş yönlerini tayin etmelerini sağlayacaktı. Bundan başka her iki küçük deniz altı 18 ayak Teleskopikf***) bir direk taşıyacak ve buna takılı ışıl-

(*) Bir tür belirli bir yönde yayın yapan radyodan çıkan dalga. Yalnız yönünü bilenler dinliyebilir.

(**) Su altında ses dalgası gönderen cihaz. Aynı zamanda su altındaki Denizaltı vb. şeyleri tespit eden araç.

(***) Oto anteni gibi kısaltılıp uzatılabilen.

Çeviren

dak 5 mil uzaktan görülebilecek bir ışık gönderecekti.

Eğer ışık yeşil ise deniz altılarının plânlanan hedefe ulaştıklarını belirtecek, ve hedefe ulaşmayıp da yanlış yere gelmişlerse, ışık kırmızı olacaktı.

Hiçbir şey şansa bırakılmamış ve unutulmamıştı. Küçük denizaltılara; çıkarma gemileri tarafından ezilmesin diye kolayca görülebilecek büyük birer san bayrak çekilecekti. Honour bunların Almanlar tarafından da görülebileceğini biliyordu. Fakat Honour ve tayfalar düşmenin topçu ateşini göze alıyorlar, fakat kendi gemileri tarafından ezilerek batılmayı şansa bırakmaya razı olmuyorlardı.

Honour kumsalda çalışan Almanlara periskoptan son defa baktı. Aynı saatte buranın cehenneme döneceğini düşünerek «Periskop aşağı» diye emir verdi. Bu iş bitince daldılar ve ana üsleriyle radyo bağlantısı yapma olasılığı sona erdi.

Honour ve tayfalann
çıkarmasının ertelendiğinden
haberleri bile yoktu.

KISIM IX

Saat 11.00 de Kanaldaki fırtına sertleşmişti. İngiltere'nin başka gemilere yasaklanmış sahil bölgesinde çıkarma kuvvetleri fırtınada ter döküyorlardı. Sanki anavatandan kopmuş ve bildikleri İngiltere ile, bilmedikleri dünya olan Normandi arasında kalmışlardı. Kendilerini anavatandan ayıran şey arkanındaki sıkı emniyet tedbirlerinden oluşan perdeydi. Bu perdenin öte

yanında halk, yaşamını eskisi gibi normal olarak sürdürüyor ve 2 nci Dünya savaşının sonunun, başlangıcını bildirecek emri yüzbinlerce insanın beklemekte olduğunu bilmiyorlardı bile.

Surrey'de Leatherhead kentinde ufak yapılı bir fizik öğretmeni köpeğini dolaştırıyordu. Leonard Sidney Dawe sakin yaşayan ve çekingen bir kimseydi. Küçük bir gurup arkadaşları dışında başkaları tarafından tanınmıyordu. Bununla beraber emekliye ayrılan Dawe bir film yıldızından daha fazla meşhurdu. Çünkü Dawe ve kendisi gibi okul öğretmeni olan Mel/ille Jones'un her sabah yayınlanan Daily Telegraph gazetesinde basılan bilmecelerini bir milyona yakın insan çözmeye çalışıyordu.

Yirmi seneyi aşkın bir süreden beri Daily Telegraph gazetesinin kıdemli bilmece uzmanı olarak; gayet zor, bununla beraber çok çekici bilmeceler hazırlıyor ve milyonlarca insan bu bilmeceleri çözmek için uğraşıyordu. Bazı bilmece hastaları, TIMES gazetesinin bilmeceleri daha zor diye iddiada bulunuyordu. Fakat Telegraph gazetesini okuyanlar, Dawe'in bilmecelerinde bir çözüm şeklinin, ikinci defa kesinlikle tekrarlanmadığını söyleyerek Times okuyucularının iddialarında haksız olduklarını ileri sürüyorlardı. Bu, gayet doğal olarak kendi içine çekilmiş Dawe için bir iftihar konusu oluyordu.

Dawe; 2 Mayıs tarihinden beri Scotland Yard'ın kont espionajla görevli olan M.1.5 Şubesi tarafından çok geniş kapsamlı bir tahkikata tabi tutulduğunu bilseydi şaşkına dönerdi. Bir ayı aşkın bir süreden beri Dawe'in bilmeceleri Müttefik Yüksek Komutanlığına korkulu anlar yaşıtıyordu.

Özellikle bu Pazar günü M.1.5 Dawe ile konuşmaya karar verdi. Eve döndüğü zaman iki

kişinin kendisini beklediğini gördü. Herkes gibi Dawe de, M.15 Şubesi diye bir kuruluş bulunduğunu duymuştu, fakat kendisinden ne istiyebileceğini bilirdi?

Sorgu başladığı zaman ilgililerden biri «Mr. Dawe, geçen ay süresince Telgrapt'ın bilmecelelerinde Müttefik Harekâtıyla ilgili çok gizli şifreli kelimeler vardı. Lütfen bize söyler misiniz bunları kullanmaya sizi kim zorladı veya bunları nereden elde ettiniz?» Şaşkına dönmüş olan Dawe cevap vermeye başlamadan evvel M. 15 in bir ajanı cebinden bir liste çıkardı ve «özellikle bu kelimeyi seçmenizin nedenini öğrenmek istiyoruz,» dedi ve listede bir yere işaret ederek devam etti; «27 Mayıs'ta Telgraph bilmecesinin Soldan Sağa 11 no.lu cümlesi şöyledir: «Fakat bu tipte büyük bir kişi bazen bunun bir kısmını çalmıştır..»

Bilmece ikramiyeli olduğu için bu sözler bazı okuyucular tarafından doğru cevaplanmıştı. Çünkü 2 Hazirandan evvel basılan doğru cevap «Overlord»du ve Müttefik Çıkarma Plânının şifreli ismiydi.

Dawe kendisini sorguya çekenlerin hangi Müttefik harekâtından bahsettiklerini bilmiyordu ve sorular karşısında pek şaşkınlığa da kapılmadı ve bu belirli kelimeyi ne için seçtiğini «bilmiyorum» diye cevapladı. Bunun tarih kitaplarında çok kullanılan bir kelime olduğunu belirtti ve devam ederek, «Fakat ben hangi kelimenin kod olarak kullanılacağını ve hangisinin kullanılmadığını nereden ve nasıl bilebilirim?» dedi.

Sorguyu yapan M 15 in iki ajanı da gayet nazik davranıyorlardı. Bunun; Davve'in söylediği gibi gerçekten çok zor olduğunu kabul ediyorlardı, ama bu şifreli kelimelerin aynı ayda

yayınlanmaları biraz tuhaf değil miydi? Bu sıralarda biraz etkilenmiş benziyen gözlüklü öğretmenle birlikte listenin diğer bölümlerine geçtiler.

2 Mayıs'taki bilmecenin 17 Soldan sağa kısmında «Amerika'nın bir kısmı»na cevap olarak Utah, ve yukardan aşağı 3 No.lu kısmında «Mizuri'deki Kızılderili»ye 22 Mayıs'ta verilen cevapta Omaha deniyordu.

30 Mayıs bilmecesinin Soldan sağa 11 No.lu cümlesi şöyleydi: «Bu çalılık bir çocuk bakım evi inkilâbidir». Buaun cevabı Mulberry idi ve çıkarma kumsallarının önüne yerleştirilecek iki yapma limanın kod isimleri buydu. 1 Hazirandaki yukardan aşağı 15 şöyle tertiplenmişti: «İngiltere ve o aynı şeyi tutuyorlar»; bunun cevabı Neptune'du ve çıkarmadaki Donanma harekâtının kod ismiydi.

Dawe bu kelimeyi neden kullandığını izah edemiyordu. Bildiği tek şey, listede belirtilen bilmecelerin altı ay evvel hazırlanmış olmaları ihtimaliydi.

«Başka bir izah şekli var mı?» diye sorulunca, Dawe sadece bir tek şey söyleyebilirdi. Şaşılacak derecede bir tesadüf..

Saçları diken, diken yapan başka olaylar da vardı. Üç ay evvel Chicago Merkez Postanesinde şişkin bir zarf patlıyarak açılmış ve masa üzerine şüphe çekici bazı dokümanlar dökülmüştü. Bunları ayıran ve düzene sokan 12 kişi hayretler içinde tümünün «OVERLORD» isimli bir harekâtla ilgili evrak olduğunu saptadılar.

Entelejans subayları bütün etrafı sarmış ve arı gibi çalışmaya başlamıştı. Ayırıcılar sorguya çekilmiş ve ne gördülerse «unutmaları» öğütlenmişti. Bundan sonra mektubun gönderildiği suşuz kız sorguya çekilmişti. Mektubun neden

kendisine gönderildiğini bilmiyordu, fakat zarfın üzerindeki el yazısını tanıyordu. Kızın bildiği kadarıyla yazı erkek kardeşinindi. Londra'daki Amerikan karargâhında çalışan ve kız gibi masum olan bir astsubay yapılan soruşturmada mektuba yanlış adres yazmış ve bir hata sonucu Chicago'daki kızkardeşine postalamıştı.

Bunlar küçük olaylar olmasına rağmen, şayet Müttefik Yüksek Komutanlığı, Alman entelejans servisinin, yani Abwehr'in; «Overlord» kod kelimesinin anlamını bildiğini öğrenseydi işin daha fazla önemle ele alınması gerektiğini anlardı.

Alman ajanlarından Diello isimli bir Arnavut ki Abvvehr'de Çiçero olarak tanınıyordu—. Berline ocak ayında «Overlord»un ne anlama geldiğini bildirmişti. Çiçero plânı evvelâ «Overlock» olarak okumuş, fakat sonradan bunu düzeltmişti. Türkiye'de İngiliz sefaretinde uşak olarak çalışan Çiçero'ya Berlin inanmıştır. Fakat Çiçero büyük «Overlord»un en gizli ve önemli tarafını öğrenememiştir. Yani D. gününün zaman ve yerini. Bu iki bilgi o kadar gizli tutuluyordu ki, Nisan ayının sonuna kadar yalnız birkaç yüz müttefik subayı bunu biliyordu.

Fakat aynı ay Kontr espionaj şubesinin, Alman ajanlarının İngiliz adalarında aktif olarak çalıştıklarını bildirerek herkesi uyarmasına rağmen iki yüksek rütbeli subay; bir Amerikalı General ile bir İngiliz Albayı dikkatsizce emniyet kurallarını çiğnediler. Lüks Claridge otelindeki bir kokteyl partide yanındaki subaylara çikarmanın 15 Haziranda yapılacağını söyledi (* .

<*) Amerikan generali, Eisenhower'in West Point'nden (Amerikan Harp Okulu) sınıf arkadaşı olmasına rağmen Başkomutanın onu Amerika'ya

İngiltere'de başka bir yerde bir İngiliz Albayı, Amerikan Generalinden daha da ileri gitti. Bazı sivil arkadaşlarına adamlarının özel bir hedefi ele geçirmek için eğitim gördüğünü ve bu yerin Normandi olduğunu söyledi. Her iki subayın da rütbeleri indirilerek komutanlıklarından azledildiler.

Ve şimdi 4 Haziran Pazar günü Yüksek Komutanlık, evvelki sızmalardan daha fenasının ortaya çıktığını öğrenince şaşkına döndü.

Geceleyin bir AP telex operatörü boş duran bir makinada yazma hızını geliştirmek için çalışıyordu. Yanlışlıkla bayan operatörün çalışma maksadiyle yazmış olduğu yazı, her gece verilen Rusça neşriyatın bulunduğu Teyp'in başına gelmiş oldu. Otuz saniye sonra bu düzeltildi ama kuş kafesten uçmuştu. Amerika'ya ulaşan ve, Almanların da eline geçen, bülten şöyleydi: «Acele. Associated Press NYK (New York) yıldıırım. Eisenhower'in karargöhi Fransa'ya müttefik çıkarması yapılacağını bildirdi..» Mesajın sebep olacağı sonuçlar öldürücü denecek nitelikte olmasına rağmen bir şey yapmak için vakit artık çok geçti. Çıkarmanın dev makinaları harekete geçirildi ve saatler geçtikçe hava kötüleşmeye başladı. Bu durumda şimdiye kadar bir araya gelmiş olan Hava indirme ve Amfibik kuvvetleri Eisenhower'in kararım beklemeye başladılar.

geri göndermekten başka yapacağı şey yoktu. D. gününden sonra Generalin durumu geniş çapta yayına neden oldu ve sonra Albay rütbesiyle emekliye sevk edildi.

Eisenhovver'in karargâhında İngiliz Albayının uygunsuz durumu hakkında kayıt yoktur. Bu, Albayın üstleri tarafından sessizce halledilmiştir.

Yirmi seneden beri kanalda görülen en fena hava şartlarına bakarak Başkomutan çıkarılmayı tekrar erteliyecek miydi?

KISIM X

Southwick House'daki Deniz Kuvvetleri Karargâhından iki mil uzaklıkta yağmurla sırsıklam olmuş ormanda büyük karan **verecek** olan Amerikalı, kısmen döşenmiş, üç buçuk tonluk treylerinde karşısındaki problemle uğraştıktan sonra hiç yoksa biraz istirahat etmek istiyordu.

İstese Southwick House'da, gayet konforlu bir daireye yerleşebilecek olan Eisenhower bu öneriyi olumsuz karşıladı. Birliklerinin gemilere binecekleri limanlara mümkün olduğu kadar yakın olmak istiyordu.

Birkaç gün evvel derli, toplu bir savaş karargâhı kurmak için gereken emri vermiş, ve kurmay heyeti için çadır ve treylerden oluşan karargâhını kurdurmuştu. Kendi treylerine uzun zaman evvel «Sirk Vagonu» adını vermişti.

Eisenhower'in treyleri, dış görünüşü ile eşya nakleden TIR'lara benziyordu. İç kısmı üç bölüme ayrılmıştı: Yatak odası, oturma odası ve çalışma odası. Başkomutanın treylerde oturduğu süre pek fazla değildi. Oturma ve çalışma odalarını çok az kullanıyordu. Karargâh çalışması gerektiğinde, bunu treylerinin yakınındaki bir çadırda yapmayı tercih ediyordu... Sadece yatak odasında, kullanılmakta olduğunu gösteren bir düzen vardı.

Bu oda da bazı romanlarla, masası üzerinde eşi Mamie ve 21 yaşındaki oğlu John'un

west point üniformalı resimleri vardı. Bu treylerden, Eisenhower takriben üç milyon Müttefik askerine komuta ediyordu.

Komutası altındaki askerlerin yarısı Amerikalı idi: 1.700.000 kara, deniz, hava ve deniz piyade er, erbaş ve subayları.

İngiliz ve Kanadalı kuvvetler toplam olarak bir milyondur.

Bunlara ilâveten Fransız, Polonyalı, Çekoslovak, Belçikalı, Norveçli ve Hollandalı savaşçılar vardı. Şimdiye kadar hiçbir Amerikalı, muhtelif milletlerden oluşan, bu kadar büyük bir kuvvete komuta etmemiştir.

Eisenhower gösterişi sevmiyen bir kimseydi. Bu kadar büyük bir sorumluluğu yüklenmiş ve milyonları aşan bir kuvvete komuta eden bir kimse denemeyecek kadar mütevazî giyimliydi. Diğer bazı müttefik komutanları gibi, aldığı madalyaların şeridi ile dolu ceket, sırmalarla süslü şapka giymiyordu. Omuzlarında dört yıldız, göğsünde tek bir madalya şeridi ve SHAEF (Müttefik Kuvvetleri Başkomutanlığı) in omuzu üzerine dikili paleti vardı.

Traylerde de otoritesini gösteren hiçbir şey yok gibiydi: Ne bayrak, ne harita, ne çerçevelenmiş drektifler ve ne de kendisini ziyaret eden Devlet Büyüklerinin imzalı fotoğrafı vardı. Fakat yatak odasında üç telefon vardı ve üçü de aynı renklerdeydi. Kırmızı olanı acele Washington konuşmaları; yeşil, Downing Street 10 No'ya direk hat(*), ve siyah olanı da, çok büyük yetenekleri olan Kurmay Başkanı Korgeneral Walter Bedeli Smith ile kendi kargâhı ve Müttefik yüksek Komutanlığının üst rütbeli subayları ile konuşmasını sağlıyordu.

(*) İngiltere Başbakanlarının oturduğu ev. **Çeviren**

Associated Press'in yanlışlıkla gönderdiği çıkarılmayla ilgili yıldırım mesaj olayını siyah telefonundan öğrenmişti.

Bu fena haber kendisine verilince, hiçbir şey söylemedi. Denizci emir Subayı Albay Harry C. Butcher Komutanının haberi alınca sadece evet veya peki anlamına gelen hafif bir hırıltı çıkardığını hatırlamaktadır.

Artık söyleyecek veya yapacak
ne vardı ki?

Dört ay evvel Washington'daki Genel Kurmay Başkanlığının kendisini Başkomutanlığa atıyan emrinde şunlar yazılmıştı: «Avrupa kıtasına gireceksin ve diğer Birleşmiş Milletlerle beraber Almanya'nın kalbini hedef tutacak, ve onun silâhlı kuvvetlerini yok edecek Harekâtı yöneteceksin...»

Burada, bir satır içinde gaye ve saldırının maksadı yazılıydı. Fakat tüm Müttefikler Dünyası için bu, bir Askerî Harekâttan daha da ileri bir anlam taşıyordu. Eisenhower bunu «Büyük Kutsal Savaş» diye isimlendirmişti. Esas gaye, manyak bir anlayış ve inanışın tüm bir kıt'ayı esir gibi kullanıp 300 milyon insanı inleyen bir kuvveti yenip bu keşmekeşe bir son vermektir.

Bu sıralarda Müttefikler Nazi barbarizminin ne oranda olduğunu tam anlamıyla bilmiyorlardı.

Heinrich Himler'in göz odalarında boğulan, ve fırınlarında yakılarak yok edilen, ve köle işi olarak çalıştırılarak ölen milyonlarca insanın ne olduğundan tam kapsamıyla haberleri yoktu.

«Büyük Kutsal Savaş»ın gayesi sadece savaş kazanmak değil Nazizim'i yok edip, dünya tarihinde eşi görülmemiş vahşete bir son vermektir.

Evvelâ çıkarmanın başarılı olması gerekiyordu. Eğer bu başarılı olmazsa Almanya'nın yenilmesi seneler alabilirdi.

Büyük çapta bir çıkarmaya hazırlanmak için yapılan plânlamalar bir seneyi aşkın bir zaman almıştı.

Eisenhower'in Başkomutan olacağını bilmeden çok evvel, İngiliz generali Sir Frederick Morgan'ın başkanlığında küçük bir gurup İngiliz ve Amerikan subayı, saldırı için ana hatları hazırlıyorlardı. Tabii bu iş pek kolay olmuyordu. Çünkü karşılarında bir sürü soru işareti vardı. Meselâ: Saldırı nereye ve ne zaman yapılacaktı? Eğer X Tümenlerine ihtiyaç olursa bunları saldırı kuvveti kadrosuna almak mümkün olacak mıydı? Deniz Kuvvetlerinin bombardımanı nasıl olacaktı ve bunları koruma işi nasıl sağlanacaktı? Çıkarma gemileri nereden temin edilecekti? Bunlar Pasifik ve Akdeniz savaş alanlarından mı getirilecekti? Hava saldırısı için gerekli olan binlerce uçağın üsleneceği, kaç hava alanına ihtiyaç vardı? Gerekli malzemenin, araç ve gereçlerin, toplann, cephanenin, taşıt araçlarının, gıda maddelerinin toplanıp hazırlanması için ne kadar zamana gerek vardı? ve yalnız saldırı için değil, onu takibeden günlerde gerekli ihtiyaç ne kadardı?

Bunlar Müttefik plânlayıcılarının yanıtlanmasını bulması gereken sorulardan yalnız birkaç tanesiydi. Daha buna benzer yanıtlanması gereken binlerce soru vardı.

Eisenhower Başkomutan atanınca, bu soruların «Overlord» plânı haline gelmesi için daha da genişletilmesi ve şimdiye kadar tek bir askerî harekâta görülmemiş çapta daha fazla araç-gereç, asker, gemi, uçak ve malzemeye ihtiyaç olduğu görüldü.

Yapılan yığmak korkunç denecek nitelikteydi. Plân henüz son şeklini almamış durumda iken, İngiltere'ye insan ve malzeme akını başladı. Kısa süre sonra küçük kasaba ve köylerde ora halkından fazla Amerikalı doldu. Her yerde hava alanları bitivermiye başladı. Büyük hava saldırısı için eldeki hava alanlarına ek olarak 163 üs daha inşa edildi. Limanlar adeta tıka, basa dolmuştu.

Zırhlılardan tutun da MTB (Motor Torpito Gemisi) ye kadar 900 gemi toplanmıştı. Konvoylar o kadar sık gelmiye başladı ki, hemen hemen 2 milyon ton malzeme ve araç-gereç getirdiler ve bunları yerlerine taşımak için 170 mil ek demir yolu yapılması gerekti. Mayıs ayı gelip çattığı zaman Güney İngiltere büyük bir silâh deposuna döndü. Aşağı yukarı elli binden fazla tank, kamyon, zırhlı araba, jeepler ve ambulanslar tampon, tampona seyahat edebiliyorlardı. Bunlardan başka uçaksavar topları, buldozer vb. araçlar yığınak halinde toplanmıştı. Ayrıca yeni savaş malzemeleri de gelmişti. Yüzen tanklar, duvar ve çukurları yardımsız aşacak tipten olanlar, geçeceği yol veya arazi üzerindeki mayınları patlatmak için kalın zincirleri fırlıdak gibi döndürenler... Güverteleri düz roket atan gemiler. Fakat bu yeni buluşların en enteresanı, çekilerek Normandiye götürülecek iki adet Limandı.

Bütün mayıs ayı boyunca insan ve malzeme, liman ve yükleme yerlerine gitmiye başladı.

Bu gayet normal olarak bir yığılma ve kargaşalığa sebep olabilirdi. Fakat; levazım teşkilâtı, askeri polisler ve İngiliz demiryolu yetkilileri her şeyin aksamasız ve zamanında hareketini sağladılar.

Askerler'yükleme bölgelerine gelince Nissen

barakaları mantar gibi bitmiye başladı. O kadar fazla asker vardı ki, 4500 tanesi yeni eğitilmiş aşçı olmak üzere 54.000 kişi yalnız Amerikan tesislerine hizmet etmek için çalışıyordu. Mayısın son haftası, Askerler ve malzeme, taşıt ve çıkarılma gemilerine yüklenmeye başladı.

Nihayet hareket zamanı
gelmişti.

Toplam kuvvet korkunç büyüklükteydi ve şimdi bu büyük silâh; —Yani Hür Dünya gençliği ve kaynakları bir tek kişinin kararını bekliyordu.

Eisenhower'in kararını.

4 Haziran gününün mühim bir kısmını Eisenhower treylerinde yalnız olarak geçirdi. Kendisi ve emrindeki komutanlar çıkarmanın başarılı ve insan kaybı bakımından en az oranda olması için her gerekeni yapmıştı.

Fakat aylarca süren politik ve askerî plânlamalara rağmen «Overlord» harekâtı bazı şeylerin merhametine kalmıştı. Eisenhower'in eli, kolu bağlı gibiydi. Yapacağı tek şey havanın düzelmesini ümit etmek ve beklemektir. Bununla beraber ne olursa, olsun o günün (4 Haziran) sonunda bir karar vermek zorundaydı. «Overlord» harekâtının yapılıp veya ertelenmesi vereceği bu karara bağlıydı. O'nun hesabına bu işe başka kimse karar veremezdi, çünkü sorumluluk O'nun ve yalnızca O'nundu.

Eisenhower korkunç bir karar verme durumu ile karşı karşıya idi.

17 Mayıs'ta D. Gününün Haziranın 5, 6 veya 7 inci günlerinden birinde olmasına karar verdi. Meteorolojik etüdler bir çıkarma için

olumlu hava durumunun bu günlerde uygun olacağı ve o günlerde geç çıkan bir ay, ve şafattan biraz sonra denizin geri çekilmesinin mümkün olacağı belirtiliyordu.

Saldırıyı yapacak olan Amerikan 101 ve 82 rci Tümenleri ile 6 ncı İngiliz Tümeni'nin paraşütçü ve planörlerle gidecek olan piyade birliklerinin bu ay ışığına ihtiyacı vardı. Sürpriz bir akın yapabilmeleri, karanlıkta hedef üzerine gelmelerine bağlıydı. Geç çıkan ay ışığı istemeleri bu nedenleydi. '

Denizden çıkarmanın, deniz çekilmişken yapılması gerekiyordu. Böylece Rommel'in denizdeki engelleri meydana çıkmış olacaktı. Bütün çıkarmanın zamanlanması denizin bu durumuna bağlıydı.

Günün geç saatinde ilk çıkarma dalgasını takibedecek birliklerin de aynı şekilde alçak denize ihtiyaçları vardı, ve hem de karanlık basmadan evvel.

Bu iki kritik faktör, yani ay ışığı ve alçak deniz düzeyi, Eisenhower'in elini kolunu bağlar nitelikteydi. Denizin saldırı için alçak düzeyde oluşu ayda 6 defa meydana geliyordu ve bunlardan üçünde ay ışığı yoktu. İş sadece burda bitmiyordu, gözönünde tutulması gereken daha birçok faktörler vardı. Birincisi; deniz, kara ve hava kuvvetleri uzun gün ışığı ve iyi görüş şartları istiyorlardı; böylece kumsalları tanımak, deniz ve hava kuvvetlerinin hedeflerini bulmak ve 5000 geminin Seine körfezinde manevra yaparken çarpışmaması imkânı sağlanacaktı. İkincisi: Sakin ve dalgasız bir denize gerek vardı.

Dalgalı bir denizlin Donanmaya yapacağı zararlar bir tarafa, Asterleri deniz tutması, onları kumsallara çıkmadan evvel işe yaramaz hale getirecekti. Üçüncüsü: Denizden, karaya doğru

esen alçak hızda rüzgâra ihtiyaç vardı. Bu suretle top atışı ve hava bombardımanının sahilde meydana getirdiği dumanlar çekilerek, hedeflerin gözükmesini sağlayacaktı. Ve son olarak da, müttefikler çıkarmadan sonra gerekli desteği yapabilmek için sakın geçecek 3 güne ihtiyaçları vardı.

Yüksek Komutanlıkta, Eisenhower dahil, hiç kimse olağanüstü şartlar beklemiyordu.

Meteoroloji uzmanlarıyla yaptığı toplantılarda, saldırı için, hiç yoksa, **kabul** edilebilecek minimum şartların bulunduğu günü saptamak istiyolrdu. Fakat meteorolojistler Haziran ayında bu **şartları** sağlayacak hava durumunun bulunmasına onda bir şans tanıyorlardı.

Elu fırtınalı pazar gününde treylerinde yalnız başına oturan Eisenhower, her ihtimâli etüd edince göze alınacak rizikoların astronomik olduğunu görüyordu.

Çıkarma için kararlaştırılan üç günden, ayın 5 ini seçmişti. Çünkü hava şartları nedeni ile çıkarma ertelenirse ayın 6 smda yapılabilirdi. Şayet çıkarma 6 sında yapılır ve ertelenirse gemilerin yakıt ikmâli ve diğer işler bunun, ayın 7 sinde yapılmasına engel olabilirdi.

Çıkarmayı deniz şartlarının uygun olduğu gün olan Haziran 19'a erteliyebilirdi. Bunu yaparsa Hava indirme birliklerinin saldırılarını karanlıkta yapmaları gerekiyordu, çünkü 19 Haziran gecesı Ay mehtabı olmiyan bir geceydi.

Diğer alternatif, çıkarmayı Temmuz ayma ertelemektı ve bu uzun erteleme; Eisenhower'in hatırladığına göre; göze alınması çok zor bir riziyo idi... Ertelemeyi düşünmek bile o kadar korkunçtu ki, Eisenhower'in gayet dikkatli hareket eden komutanları, saldırının ayın 8 veya 9 unda yapılmasını bile göze alıyorlardı. Bir de-

fa gemilere binmiş olan personeli uzun süre gemilerde tutmak imkânı yoktu. Saldırı gününe kadar hava üslerindeki ve barakalara yerleşmiş olan personelin dışarı çıkmalarına izin vermek imkânsızdı. Buna rağmen «Overlord» sırrının dışarı sızması çok muhtemeldi. Ayrıca, Alman ajanlarının boş durmadığı da bir gerçektir. Luftwaffe keşif uçaklarını da hesaba katmak lâzımdır. Bu keşif uçaklarının limanlara yığılmış gemileri görüp Alman Başkomutanlığına bildirmesi, çıkarmanın yakında yapılacağını kanıtlayan bir gerçek olarak kabul edilecekti. Zaten Römerin tek istediği şey çıkarmanın ne zaman yapılacağını öğrenmektir. Alman keşif uçakları bu bilgiyi sağlayınca Rommel'in rüyaları gerçek olacak ve ona göre hazırlıklı bulunacaktır, yani kısacası ekmeğine yağ sürülecektir.

Herkes için erteleme konusu büyük tehlikeler arz ediyordu ve buna karar verecek olan tek kişi de Eisenhower'dir.

Öğleden sonra yavaş, yavaş azalan gündüz ışığında Başkomutan, treylerinin kapısına gelerek, rüzgârın esmesiyle sallanan ağaç tepelerine ve semayı kapsıyan bulutlara bakıyordu. Bazı zaman da treylerin dışında zincirleme sigara içerek aşağı yukarı yürüyor ve önüne gelen şeylere tekme atıyordu.

Bu yalnız yürüyüşlerinde Eisenhower'in kimleyi gördüğü yoktu, fakat akşama doğru karar-gâhına girmesine izin verilmiş olan savaş muhabirlerinden NBC'li Merrill «Red» Mueller'i gördü ve «Biraz yürüyelim Red» dedi ve Mueller'i beklemeden elleri cebinde yürümesine devam etti. İke orman içinde gözden kaybolurken muhabir koşarak Eisenhower'e yetişti. Bu, her zaman yaptıkları bir yürüyüş değildi. Sessizce yollarına devam ettiler ve Eisenhower tek kelime bile

konuşmadı. Mueller'in hatırladığına göre «İke tamamen kendi düşünceleriyle meşgul ve karşılaştığı problemlerin içine gömülmüş gibiydi, ve sanki benim bulunduğumu unutmuştu.» Mueller'in Başkomutana soracağı bir sürü soru vardı, fakat bu şartlar altında sessizliği tercih etti. Tekrar kamp yerine döndükleri zaman Eisenhower «Allaha ısmarladık» dedi ve treylerinin aleminyum merdiveninden yukarı çıkmaya başladı. Bu anda Mueller'e göre «Eisenhower üzüntü ile iki büklüm olmuştu. Sanki apuletlerindeki dörder yıldızdan herbiri bir ton geliyormuş gibi bir hali vardı.»...

O gece dokuz otuzdan evvel Eisenhower'in yüksek rütbeli komutanları ve kurmay! başkanları Southwick House'un kütüphanesinde küçük gruplar halinde toplanmış kurmay subaylar yavaş sesle konuşuyorlardı. Şömineye yakın yerde Eisenhower'in Kumay Başkanı General Walter Bedell Smith, pipo içen Başkomutan muavini Hava Mareşali Tedder'le konuşuyordu. Onlara yakın bir yerde Müttefik Donanma Komutanı Amiral Ramsay ve biraz ilerde de Müttefik Hava Kuvvetleri Komutanı Hava Mareşali Leigh-Mallory* vardı. General Smith'in hatırladığına göre yalnız bir subay formalitelere aykırı tarzda giyinmişti. D-Günündeki saldırıdan sorumlu olacak Montgomery her zamanki pantolon ve dik yakalı kazağını giymişti. Eisenhower «Yürüyün» diye emir verdiği zaman, emri yürürlüğe ve tatbik alanına koyacak subaylar bunlardı. Kurmay subayları ile beraber odada on iki yüksek rütbeli subay vardı ve dokuz buçukta başlayacak olan tarihi toplantıya gelecek Başkomutanlarını bekliyorlardı. Aynı zamanda Meteorolojistlerin en son hava tahminlerini de dinliyeceklerdi.

Saat tam dokuz otuzda kapı açıldı ve koyu

yeşil batıldresi ile Eisenhower içeri girdi. O eski ve meşhur Eisenhower gülüşünden çok hafif bir eser vardı ve konferansı açtığı zaman üzüntü maskesi çabucak yüzünü yeniden kapladı. Uzun açıklamalara lüzum yoktu, çünkü verilecek kararın ciddiyetini herkes kavramış durumdaydı. Eisenhower'den hemen sonra «Overlord» harekâtının Meteorolojistleri, başkanları RAF'den Albay Stagg ile beraber odaya girdiler. Odayı bir sessizlik kapladı ve Stagg Brifing'K*) açtı. Son geçen 24 saatlik hava durumunu anlattıktan sonra, gayet sakin bir şekilde «Baylar, hava durumunda ani ve beklenmedik gelişmeler oldu.» Eisenhower ve emrendeki komutanlara bir ümit ışığı veren bu haber üzerine bütün gözler Stagg üzerinde toplandı.*«Yeni bir hava cephesi saptandı. Bu cephe gelecek birkaç saat içinde kanala ulaşacak ve saldırı bölgelerinde yavaş, yavaş havanın açılmasına neden olacaktır. Havanın bu düzeliş durumu gelecek gün de hükümünü sürdürecektir ve 6 Haziran sabahına kadar devam edecektir. Bundan sonra hava tekrar bozacaktır» dedi ve ilâve etti «Beklenen bu güzel hava şartları süresince rüzgârlar hızını kaybedecek ve hava açacaktır.»

Haber çok güzeldi. Buna göre bombardıman uçaklarının 5 Haziran gecesi ve 6'sının sabahına kadar rahat harekât yapmalarını sağlayacaktı. Öğleyin bulutları kalınlaşacak ve hava kapanacaktı. Kısacası, Eisenhower'e söylenenlere göre asgarî ihtiyaçlar altında olumlu bir hava şartı hüküm sürecek ve bu, ancak 24 saatten biraz fazla devam edecekti.

Stagg, sözünü bitirir bitirmez Meteorölojist-

(*) Brifing: Gerekli detayların verildiği askeri toplantı. Çeviren

lerin hepsi soru barajına tutuldu. Meselâ: Tahminlerinden emin miydiler? Tahminleri yanlış olabilir miydi? Ayın 6'sını takibeden birkaç gün içinde havanın düzelmeğe devam etmesi mümkün müydü?

Bazı sorulara Meteorolojistlerin cevap vermesi imkânsızdı. Hazırladıkları rapor, diğer kaynaklarla defalarca kontrol edilmişti ama, havanın anî bir nedenle değişmesi olasılığı mevcuttu. Sorulara cevap verebildikleri kadar verdiler ve konferans odasını terkettiler.

Bundan sonraki onbeş dakika süresinde Eisenhower ve komutanları fikir alış, verişinde bulundular. Amiral Ramsay, bir karar vermenin aceleliğini ve önemini belirtti. Eğer «Overlord» harekâtı salı günü yapılacaksa Omaha ve Utah kumsallarına çıkacak ve Amiral A. G. Kirk'in komuta ettiği Amerikan kuvvetlerinin yarım saat içinde emri almaları gerekiyordu.

Eisenhower, komutanlarıyla tek, tek konuştu. General Smith saldırının ayın 6'sında yapılmasını düşünüyordu. Bu bir dereceye kadar kumardı, fakat rizikosu göze alınması gereken bir kumar. Tedder ve Leigh-Mallory tahmin edilen bulutlu havanın, Hava kuvvetlerinin etkili bir şekilde harekât yapmasına engel olmasından korkuyorlardı. Böylece, saldırı, yeterli hava desteği olmadan yapılmak zorunda kalabilirdi. Böylece iş «Şans»a kalıyor demektir. Montgomery 5 Haziranda D-Günü ertelendiğinden evvel almış olduğu karara sadık kalarak «Ben gidelim derim» diye fikrini bildirdi.

Şimdi her şey İke'a kalmıştı. Yalnız onun karar vereceği an gelmişti. Eisenhower bütün ihtimalleri tartarken ortalıkta uzun bir sessizlik hüküm sürdü. Eisenhower'e dikkatle bakan General Smith elleri masa üzerinde kenetli ve

başı eğik masaya bakan Başkomutanın kendisini yalnız hissettiğini biliyordu. Dakikalar geçmiye başladı; bazıları iki dakika, bazıları da beş dakika geçtiğini söyler. Bundan sonra Eisenhower yüzü çok yorgun bir şekilde başını kaldırdı ve kararını bildirdi; yavaş, yavaş şöyle dedi «Emri vermeğe mecbur olduğumuza kaniyim... Bundan hoşlanmıyorum, fakat durum böyle... Nasıl başka bir şey yapabileceğimizi bilmiyorum.»

Eisenhower ayağa kalktı. Yorgun görünüyordu, fakat yüzündeki sinir gerginliğiAin bir kısmı gitmişti ve üzerinden büyük bir yük kalkmışa benziyordu. Altı saat sonra hava durumu brifingi yapılırken kararını söyledi ve bunda ısrar etti. Altı Haziran Salı Günü D-Günü olacaktı.

Eisenhower ve komutanları odayı terkettiler ve görevleri olan saldırıyı harekete geçirmek için acele karargâhlarına gittiler. Sessiz konferans odasında, arkalarında mavi bir duman tabakası kalmıştı.

Şöminedeki ateş, cilalanmış döşemede yansımalar yapıyor ve şöminenin üstündeki saatin akrep ve yelkovanı 9.45'i gösteriyordu.

KISIM XI

82 nci Hava İndirme Tümeninden er Arthur B «Dutch» Schultz barbut oyunundan ayrılmaya karar verdiği zaman saat takriben gecenin 10 uydü. Schultz bu kadar paraya bir daha sahip olacağını pek tahmin etmiyordu. Barbut oyunu hava indirme saldırısının en az 24 saat ertelendiğine dair bildiri geldiğinden beri devam ediyordu.

Oyun evvelâ bir çadırda başlamış, sonra bir uçağın kanadımın altına nakledilmiş ve şimdi

de yatakhaneye çevrilmiş bir hangarda devam ediyordu. Burda bile boyuna yer değiştiriyordu. Bazen hangarın bir ucunda, bazen ortasında bazen de yatak aralarında zarlar fırlatılıp, paralar el değiştiriyordu, ve Dutch büyük paralar kazananlardan bir tanesiydi. Ne kadar kazandığını kendi de bilmiyordu. Fakat avucunda tuttuğu buruşmuş yeşil dolarlar, İngiliz sterlinleri ve yeni basılmış ve çıkarmadan sonra kullanılacak Fransız paraları 2500 dolardan fazlaydı. 21 senelik ömründe bir arada gördüğü en fazla paraydı bu. Fizikman ve psikolojik olarak kendisini paraşütle atlamaya hazırlamıştı.

Hava üssünde o sabah dinî törenler yapılmış ve katolik olan Dutch papaza itiraflarda bulunmuş ve sonra da topluca dua etmişlerdi. Ruhsal olarak huzura kavuşan Dutch, bu parayla ne yapacağını biliyordu. Kafasında paracını dağıtış şeklini plânlamıştı. Paranın 1000 dolarını İngiltere'deki ana karargâhta bırakacak ve izinli geldiği zaman kullanacaktı. Diğer 1000 doları da San Franciscod'aki annesine Dutch için saklasın diye gönderecekti. Fakat bu paranın 500 dolarını annesine armağan etmek istiyordu. Annesinin buna çok sevineceğine emindi. Geri kalan para için ise özel bir fikri vardı. Kendi birliği 505 nci Alay Paris'e girince, parası Dutch'dan olmak üzere, arkadaşlarıyla kafayı çekecekti.

Genç paraşütçü her şeyi yoluna koyduğunu zannediyordu ama sabahki olay durup, durup tekrar aklına takılıyordu.

O sabah annesinden bir mektup almıştı. Zarfı yırtıp açtığı zaman içinden küçük bir dua tespahi yere düştü. Arkadaşları görür de alay ederler diye, eğilip tespahi çabucak yerden aldı

ve beraberinde Fransa'ya götürmeyeceği küçük torbanın içine koydu.

Tespit aklına gelince kafasında bir soru oluşmuştu başladı: Böyle bir zamanda neden kumar oynuyordu? Bir senede kazanacağından fazla olan elindeki buruşuk paralara baktı. O anda Dutch Schultz bu parayı cebine koyduğu takdirde kesinlikle öldürüleceğine inanmaya başladı. Öyle ya paralar başkasına aitti. Dutch işi şansa bırakmak niyetinde değildi. Saatine baktı ve 2500 dolan ne kadar zamanda kaybedebileceğini düşündü.

O gece anormal şekilde hareket eden yalnız Schultz değildi. Erinden tutun da, generaline kadar hiç kimse, mukadderatla çatışmak istemiyordu.

Newberry'deki karargâhında 101 nci Hava İncürme Tümen Komutanı General Maxwell D. Taylor üst rütbeli subaylarıyla uzun ve özel bir toplantı yapıyordu. Odada belki yarım düzine insan vardı. Bunlardan bir tanesi Tümen Komutan muavini Tuğgeneral Don Pratt bir yatağa oturmuştu. Konuşurlarken odaya başka bir subay daha girdi, şapkasını çıkardı ve yatağın üzerine fırlattı. General Pratt yerinden ok gibi fırladı ve şapkayı yataktan alıp yere atarak «Aman Allahım bu uğursuzluktur» dedi. Buna herkes güldü ama, General Pratt tekrar yatağa oturmadı.

Pratt 101 nci plönör kuvvetlerini Norman. di'ye götürmek görevini kabul etmişti.

Gece bastırınca İngiltere'deki bütün çıkarma kuvvetleri beklemeğe devam ettiler. Eğitim göre, göre doruğa ulaşan askerler gitmeğe hazırıldılar ve erteleme olayı hepsini huzursuz etmişti. «Hazır durumda bekleyin» diye emir alındıktan sonra bu yana on sekiz saat geçmişti ve

her geçen saat askerlerin sabrını biraz daha taşıyıyordu. Hiç birisi D-Gününe daha yirmi altı saat kaldığını bilmiyordu, çünkü haberin aşağı kademelere bildirilmesi için zaman henüz çok erkendi.

Ve böylece, bu fırtınalı pazar gecesinde herkes; yalnızlık, m*rak ve gizli tuttukları korku ile herhangi bir şeyin, ama ne olursa olsun, bir zeyin olmasını bekliyorlardı. İngiltere, kamyonların inler gibi çıkardığı sesler, ve tank paletlerinin gürültüleriyle dolmuştu. Her yerde Amerikalıların sorduğu aynı şey duyuluyordu. «Bu Almanın belâsı yer nerede?»

Karanlık ve dalgalı İrlanda denizinde USS Herndon destroyerinde Teğmen Bartow Farr Jr. kendini oynadıkları briç oyununa konsantre etmeğe çalışıyordu. Bunu yapabilmek bir hayli zordu, çünkü etrafında bunun sosyal bir akşam toplantısı olmadığını hatırlatacak bir çok şey vardı. Gemideki büyük salonun duvarlarına Normandi kumsallarına yukardan bakan Alman topçu mevzilerinin havadan çekilmiş fotoğrafları teyplere yapıştırılmıştı. Bu top mevzileri Herndon'un D-Günündeki hedefleriydi. Farr kendi gemilerinin de Alman topları için aynı şey olacağını biliyordu.

Teğmen Farr, Normandi'den sağ, salim kurtulacağına inanıyordu. Buna rağmen; ne olur, ne olmaz düşüncesi ile henüz doğmamış olan oğluna bir mektup yazmıştı.

New York'daki karısı Anne'in oğlan yerine bir kız çocuğu doğurma olasılığı Farr'm aklına bile gelmiyordu. (Gerçekten Farr'm isteği yerine geldi ve Anne kasımda bir oğlan çocuğu doğurdu.)

New Haven'de bir mola bölgesinde İngiliz 3 ncü Tümeninden Çavuş Reginald Dale karyo-

lasında aniden dik olarak oturdu ve eşi Hilda'ı merak etmeye başladı. 1940 senesinde evlenmişler ve her ikisi de bir çocukları olmasını istemişlerdi. Birkaç gün evvelki son izninde eve gittiği zaman Hilda sevinçle hamile olduğunu söylemişti. Dale bunun üzerine deliye döndü, çünkü çıkarmanın yakında yapılacağını ve kendisinin de buna iştirak edeceğini tahmin ediyordu. Bu hırsıyla «Haber verecek tam zamanını buldun» dedi. Bu sözler üzerine karısının gözlerine gelen üzüntülü buğulanışı gene görür gibi oldu ve düşünmeden söylediği acı sözleri hatırlayıp kendini suçladı. Fakat artık iş, işden geçmişti ve karısına telefon etmesine bile imkân yoktu. Kar-yolasına tekrar sırt üstü yattı ve uyumıya gayret etti.

Soğukkanlı birkaç kişi derin, derin uyuyordu. İngiliz 50 nci Tümenin'in yüklenme bölgesindeki soğukkanlı tipten bir akam; Başgedikli Stanley Hollis'di. Uzun zaman önce nerede olursa olsun uyumayı öğrenmişti. Yakında yapılacak saldırı Hollis'i pek düşündürmüyordu, çünkü ne ile karşılaşacağını çok iyi biliyordu. Dünkerk'den tahliye edilmiş, 8 nci Orduyla Kuzey Afrika'da çarpışmış ve Sicilya kumsallarına çıkmıştı.

O gece İngiltere'de bulunan milyonlarca asker arasında Hollis ender bulunan bir tipti. Soğukkanlılıkla çıkarmanın yapılmasını bekliyordu, çünkü Fransa'ya geri dönmek ve biraz daha Alman öldürmek istiyordu. Bu istek Hollis için kişisel bir konu idi.

Dünkerk savaşı ve boşaltılması esnasında haberci olarak görev yapıyordu ve çekilme esnasında kentte hiçbir zaman unutamadığı bir şey görmüştü... Birliği ile teması kesilen Hollis yanlış bir dönüş yaparak Almanların

kısa süre evvel geçmiş olduğu belli olan bir yere saptı ve kendini, henüz vücutları sıcak, yüz. den fazla Fransız erkek, kadın ve çocuk cesetlerinin dolu olduğu bir çukurda buldu. Duvarlara saplanmış ve yerlere dağılmış kovanlardan, zavallıların makineli tüfekle öldürdüklerini anladı. O dakikadan başlamak üzere Stan Hollis olağanüstü bir düşman avcısı kesiliverdi. Skor'u şimdilik 90'ı aşyordu. D-Gününün sonunda Stan tüfeğine yüz ikinci çentiği atacağını umuyordu.

Fransa'ya ayak basmada istekli olan başka kimseler de vardı.

Yarbay Philippe Kieffer ve 171 seçme Fransız komandosu' için beklemek dayanılacak gibi değildi. İngiltere'de edindikleri birkaç arkadaşı hariç «Âllaha ısmarladık» diyecekleri kimse yoktu, çünkü aileleri hâlâ Fransa'daydı.

Hamble'in ağzındaki kamplarında silahlarını kontrol ve kauçuk köpüğünden yapılmış, Ouistreham kentindeki hedeflerle, Sword kumsalının arazi modelini tetkik ediyorlardı. Komandalardan bir tanesi Kont Guy de Montlaur'dü ve çavuş rütbesinde olmaktan gurur duyuyordu. Bu önemli gecede, plânlarda küçük bir değişiklik olması nedeniyle sevinçli idi. Birliği, şimdi Almanların komuta karargâhı olan ve iyice savunulan sayfiyenin eski kumarhanesine saldırıda öncülük yapacaktı. Yarbay Kieffer'e «Bu benim için bir şeref olacaktır, çünkü orada bir çok servetleri kaybettim» dedi.

Yüz elli mil uzakta 4 ncü Piyade Tümeninin Plymouth'daki mola bölgesinde Amerikalı Astsubay üst çavuş Harry Brown günlük görevi sona erip de barakasına gelince kendisini bekleyen bir mektup buldu. Savaş filmlerinde buna benzer şeyleri defalarca görmüştü, ama bunun kendi başına geleceğini hiç düşünmemişti. Mektup-

ta Adler içten yüksek topuklu ayakkabı reklâmı vardı. Kendi birliğinde herkes okadar kısa boy-luydu ki, diğer birliklerdeki arkadaşları onlara «Brown»un Midget'leri(*) derlerdi. Birliğinde en uzun boylu olan Çavuş Brown'du ve boyu 1.63 santimdi... Adler kumpanyasına adını kimin verdiğini düşünürken birliğindeki arkadaşlarından biri yanına geldi. Çavuş John Gwiadosky borcu-nu ödemeğe karar vermişti. John parayı kendi-sine verdiği zaman Brown hâlâ eski düşüncesin-den sıyrılamamıştı. Parayı Brown'un eline sıkış-tıran Gwiadosky «yanlış fikirlere kapılma sakın. Sadece senin cehennemde, peşimden koşarak, borcunu ver diye beni kovalamanı istemiyorum» dedi.

Körfezin karşı yakasında taşıt gemisi New Amsterdam demirliydi. 2 nci Ranger taburundan üsteğmen George Kerchner normal işleriyle meş-gul oluyordu, yani birliğin mektuplarını sansür ediyordu.

Bu akşam normalden fazla mektup vardı. Herkes memleketlerindeki yakınlarına uzun mektuplar yazmıştı. 2 ve 5 nci Rangers'e D.Gü-nünün en zor görevi verilmişti. Pointe de Hoc denen yerdeki 6 adet uzun menzilli topun sus-turulması için 150 metre uçurum dikliğindeki bir yüksekliğe tırmanmaları gerekiyordu. Bu toplar o kadar güçlü ve uzun menzilli idi ki Omaha kumsalına veya Utah bölgesinin taşıt bölgesine kolayca ve etkili ateş edebilirlerdi. Bu topları susturmak için Rangerslere sadece otuz dakika zaman verilmişti. Bu nedenle kayıplam çok yüksek olacağı bekleniyordu —Bazı kimse-ler, yüzde altmışa kadar kayıp verileceğini tah-

(*) Büyük bir şeyin küçük modeli veya küçük olan şey. Çeviren

min ediyordu— Eğer hava ve deniz bombardımanı, Rangers'ler toplara ulaşmadan işi bitirirlerse kayıpların az olacağı tahmin ediliyordu. Her iki halde de Kerchner'in takım komutanlarından Başgedikli Larry Johnson bu kayıp konuyla ilgilenmez gibi bir tavır takınıyordu. Üstteğmen, Johnson'un yazdığı mektubu okuyunca şaşkına döndü. D-gününden evvel mektuplar postalanmıyacaktı, ama Johnson'un mektubu normal posta kanallarıyla gönderilemez nitelikteydi. Kerchner, Johnson'u çağirttı ve çavuş gelince mektubunu kendisine geri vererek «Larry, bu mektubu kendin postala, yani Fransa'yi gittiğin zaman» dedi. Çünkü Johnson mektup bir kıza yazmıştı ve Haziranın ilk yansında kendisinden randevu istiyordu.

Mektubu yazdığı kız, Paris'te oturuyordu. Çavuş odayı terkedince, Teğmen; Johnson gibi optimistler olduğu sürece hiç bir şeyin imkânsız olamayacağı kanısına vardı.

Uzun bekleme süresince hemen herkes birisine mektup yazmıştı. Beklemenin verdiği huzursuzluk mektup yazınca biraz azalıyor gibiydi. Birçokları duygulanı, insanların genellikle yaptıklarının dışında bir anlam ile yansıtmak istiyorlardı.

Omaha kumsalına çıkmakla görevli 1 nci Pi-yade Tümeninden Yüzbaşı John F. Dulligan kalışına şöyle yazıyordu: «Bu erleri seviyorum. Geminin her yerinde uyuyorlar; güvertede, araçların üstünde, içinde ve altında, sigara içiyorlar, kâğıt oynuyorlar, güreş ediyorlar ve bol bol şakalaşıyorlar. Gruplar halinde toplanıp genellikle; kendi evleri ve başlarından geçen serüvenleri konuşuyorlar (Kızlı veya kızsız serüvenler). Hepsi çok iyi asker. Dünyanın en iyi askerleri. Kuzey Afrika çıkarmasından evvel he-

yecanlıydım ve biraz da korkmuştum. Sicilya çıkarmasında o kadar meşguldüm ki korkuyu düşünmiye bile vaktim olmadı. Bu sefer, Fran-sa'da bir kumsala saldıracağız. Bundan sonrası-nın cevabım Allah bilir. Seni bütün kalbimle sevdiğimi bilmeni istiyorum. Beni, sana, Ann ve Pat'a bağışlaması için Allaha dua ediyorum»...

Donanmaya ait ağır gemilerde ve büyük ta-sıt gemilerinde ve hava alanlarında olan perso-nel şanslı idi; sıkışık denecek derecede kalaba-lıktılar ama üstbaşları kuru, ve sıcaktılar.

Fakat her limanda demirli, alttan düz çı-karma gemilerinde olanlar için hikâye bambaş-kaydı. Bazıları, bir haftadan fazla bu gemiler-deydi. Hepsi tıka, basa dolu ve pislik kokuyor-du. Bu adamlar için savaş İngiltere'yi terketme-den çok evvel başlamıştı. Hemen, hemen hepsini deniz tutuyor ve devamlı olarak huzursuzluğa karşı savaşıyorlardı. Ekserisi hâlâ hatırlarlar: Gemiler üç şey kokuyordu, dizel yakıtı, tıkanmış tuvalet ve kusmuk.

Şartlar gemiden gemiye değişiyordu. LCT 777'de er George, Hackett Jr. gelen dalgalann, sallanan teknenin bir ucundan içeri girip, öteki ucundan tekrar denize döküldüğünü görüyor-du... Bir İngiliz çıkarma gemisi olan LCT 6'ya okadar fazla insan yüklenmişti ki, 4 ncü Ameri-kan Tümeninden Yarbay Clarence Hupfer tek-nenin batacağını sanıyordu. Mutfaklar deniz suyu ile dolduğundan askerler soğuk yemek ye-meğe mecburdular. Tabii yemek yiyebilenler.

LST 97'de bulunan 50 nci istihkâm tugayın-dan Çavuş Keith Bryan'ın hatırladığına göre, gemi o kadar kalabalıktı ki, insanlar yürümek için birbirinin üstüne basıyordu ve ranza bu-labilen şanslılar ise düşmeden yerlerinde otur-makta zorluk çekiyorlardı.

Fakat bekleme süresinde en çok sıkıntı çekenler geriye çağrılan konvoydaki personeldi. Bütün gün kanalda fırtınayla boğuşmuşlar ve şimdi de sırsıklam ve yorgun, parmaklıklara tutunup konvoyun son gelen gemilerinin demir atışını seyrediyorlardı.

Saat gece 11.de bütün gemiler geri gelmişti.

Plymouth limanının dışında Binbaşı Hoffraan, Corry'nin kaptan köprüsünde karartma yapmış çıkarma gemilerini seyrediyordu. Hava soğuktu. Rüzgâr hâlâ hızını sürdürüyordu ve Hoffman dalgaların üzerinde, altları düz çıkarma gemilerinin tokat atar gibi çıkardıkları sesleri duyuyordu. Geri dönmelerine rağmen ertelenenin nedenini yeni öğrenmişler ve her an harekete hazır olmaları konusunda emir almışlardı.

. Alt güvertede haber hemen yayıldı. Telsizci Bennie Glisson nöbete giderken yeni emri öğrenmişti. Yemekhanenin olduğu yere gitti ve bir düzine denizcinin yemek yediğini gördü. Bu gece bol garnitürle süslü hindi vardı. Herkes sinirli gözüküyordu. Bennie yemek yiyenlere «Sizler sanki son yemeğinizi yiyormuş gibi hareket ediyorsunuz» dedi.

Aşağı yukarı söylediği doğrudu da.

Orda olanların en az yarısı D-gününün H-saatinden kısa bir süre sonra Corry ile beraber denizin dibine gidecekti.

Yakındaki LCI 408 de moral çok düşüktü. 29 neu Piyade Tümeninden er William Joseph Phillips arkadaşlarını neşelendirmek istedi ve «Bu birlik hiç savaş görmeyecek. O kadar uzun zamandan beri İngiltere'deyiz ki, bizim görevimiz harp bittikten sonra başhyacaktır. Bize Dover sahillerindeki beyaz yarlarda bulunan mavi kuşların bokunu sildirecekler.»...

Gece yansı, sahil savunma tekneleri ve donanma destroyerleri konvoyu yeniden toplama görevine başladılar... Bu sefer geri dönmek yoktu.

Fransa sahillerinin açığında Midget Denizaltı X 23 yavaşça su yüzüne çıktı. Tarih 5 Haziran, saat sabahın l'iydi. Teğmen Honour acele kapağı açtı ve denizaltının dışına çıktı. Honour ve diğer denizciler antenleri hazırladılar. Denizaltının içinde Teğmen James Hodges radyonun ibresini 1850 kilosikl'e ayakladı ve kulaklıklarını iki eliyle kulaklarına bastırdı. Uzun süre beklemesine lüzum kalmadı. Hafif de olsa kendi çağırma işaretlerini duydu: «Pad Proof... Pad Proof». Bunu takibeden tek kelimelik mesajı duyunca kulaklarına inanamadı. Kulaklıklarını daha da fazla bastırarak gene dinledi. Fakat duyduğu yanlış değildi. Duyduğunu diğer personele söyledi. Kimse soru bile sormadan şaşkın, şaşkın birbirlerine baktılar.

Önlerinde deniz altında geçecek tam bir gün daha vardı.

KISIM XII

Sabahın ilk ışıklannda Normandi sisle kaplanmıştı. Bir gün evvel sağanak halinde yağan yağmur bugün ahmak ıslatan şeklinde yağıyor ve her şeyi sırsıklam ediyordu. Kumsal bittikten sonra, sayıbiz savaşların yapıldığı ve gene sonsuz savaşların yapılacağı tarihî ve şekilsiz tarlalar vardı.

Dört senedin beri Normandi halkı Almanlarla beraber yaşıyordu. Üç bellibaşlı kent de; yani doğu ve batıdaki bölgeyi kıskaç gibi arala-

rına almış olan; Le Havre ve Cherbourg ve bunların arasında sahilden 10 mil içeride Caen da, işgal konusu günlük yaşamın bir parçasıydı.

Gestapo ve SS'in karargâhları bu kentlerdeydi. Buraları; savaşı hatırlatan, gece baskınları ve rehinelere alındığı, yeraltı örgütüne karşı yapılan baskınlar ve eziyetlerin, Müttefik hava akınlarının hoş, fakat korkuyla karşılandığı yerlerdi.

Bu kentlerin ötesinde, özellikle Caen ve Cherbourg arasında üzeri ot ve çalılarla kaplanmış, insan yapısı, yüksek toprak tümsekler vardı ve bunlar Roma devrinden beri saldırgan ve savunucular tarafından tahkimat olarak kullanılmıştı. Bunlardan başka, araziye küçük noktalar gibi dağılmış kısmızı kiremitli damları ve küçük Norman kiliseleriyle süslü şirin köyler vardı. Dünyanın çoğunluğu bunların isimlerini bile bilmezdi — Vierville, Collevill, La Madeleine, Ste Mere - Eglise, Chef-du-Pont, Ste Marie-du-Mont, Arromashes, Luc... Dağınık olarak serpiştirilmiş olan bu köylerde çalışma büyük kentlerdekinden farklıydı. Savaşın dalgasına kapılmış olan Norman köylüsü durumu düzeltebilmek için elinden geleni yapmıştı. Köyler ve kentlerden binlerce kadın ve erkek köle işçi olarak alıp götürülmüş ve götürülmiyenler de sahil garnizonlarındaki işçi taburlarında çalıştırılıyorlardı... Aşın bağımsız olan köylüler, kesinlikle gerekli olanın dışında hiç bir şey yapmıyorlardı. Normal günlük yaşamlarını sürdürüyorlar ve Almanlardan nefret ederek, özgürlüğe kavuşacakları günü bekliyorlardı.

Uyumakta olan Vierville köyüne bakan tepedeki, annesinin evinde 31 yaşındaki Avukat Michel Hardelay, elinde dürbünü, oturma odasında ayakta duruyordu. Dürbününü, bir tarla-

dan alınmış kadanaya binmiş Alman askerins çevirdi. Asker, atın her tarafına teneke kutular asmış ve kendisi de kucağında büyük bir teneke tutuyor ve sahile doğru gidiyordu. Köyün içinden geçti ve bayırın biraz altında durdu. Nereden çıktıkları bilinmeyen Alman askerleri koşarak gelip asılı teneke kutuları aldılar. Asker, kucağındaki tenekeyle gene yoluna devam etmeye başladı ve bir yazlık villanın yanına geldi, atından inip elinde teneke yere çömeldi ve villanın altından uzanan ellere tenekeyi verip, tekrar atma binerek yoluna devam etti. Bu er, her sabah aym şeyi yapıyordu. Avukat, Almanın hiç bir zaman geç kaldığını görmemişti. Sabah kahvesini Vierville'e daima bu saatte getirirdi.

Köyden sonraki yamaçlarda tilki yuvaları ve kamufle edilmiş mevzilerinde topçu erlerinin normal günleri, sulh ve sükun içindeki kumsalım kıvrım yaptığı ve bir gün sonra Omaha kumsalı olarak dünyaca tanınacak yerde başlıyordu.

Kahve getiren Alman erihin gelişiyile Michel Hardelay saatin tam 06.15 olduğunu biliyordu. Diğer bütün Normanlar gibi, o da Almanlardan nefret ediyordu. Özellikle şimdi eskisinden de fazla nefret ediyordu; çünkü her tarafı kazıp top ve mayın yerleştirdiklerini ve bunlara yer açmak için doksan binadan sadece yedi tanesi hariç diğerlerini yıktıklarını gözleriyle görmüştü. Bu yıkımı; toplara geniş bir atış alanı sağlamak ve evlerden alman demir, taş ve tahta gibi malzemeyi tahkimatlarda kullanmak için yapmışlardı. Yıkılmıyan 7 evden bir tanesi Hardelay mdı. Fakat birkaç gün evvel bölge komutanı, Hardelay'a, resmen, evinin yıkılacağını söylemişti. Sebep olarak da Almanların taş ve tuğlaya ihtiyaçları olduğu söylendi. Hardelay artık bir

mucize bekliyordu. Zaten Almanların ne yapacağı belli olmazdı. Belki cayarlar diye içinde bir ümit ışığı vardı.

Kendisine evinin 24 saat sonra yıkılacağı söylenmişlerdi: Yani 6 Haziran Salı günü.

Yasaklanmasına rağmen Hardelay saat 06.30 da radyosunu açarak BBC'nin vereceği haberleri beklemeye başladı. Biraz sonra haberleri verecek spikere Fransızlar «Albay Britanya» adını takmışlardı. Asıl ismi Douglas Ritchie olan spikeri müttefik yüksek komutanlığının sesi olarak kabul ederlerdi ve netekim de söze şöyle başladı: «Bugün 5 Haziran Pazartesi, Başkomutan şunları söylememi emretti. Şimdi işgal altında olan memleketlerle, Başkomutan arasında direk bir bağlantı kurulmuştur. Zamanı gelince size çok önemli talimatlar verilecektir, fakat bunun daima evvelden saptanan bir zamanda verilmesi imkânsızdır. Bu nedenle, kendiniz dinleyemezseniz, arkadaşlarınızla anlaşma yaparak günün her saatinde bizi dinlemeye devam ediniz.» Hardelay talimatın çıkarma ile ilgili olduğunu tahmin etti. Zaten, herkes bunun yapılacağını biliyordu.

Hardelay Müttefiklerin çıkarmayı kanalın en dar yeri olan Dunkerk veya Pas-de-Calais'ye yapacağını tahmin ediyordu, çünkü buralarda gemilerin barınacağı limanlar vardı. Fakat çıkar, manın! kesinlikle Normandiye yapılmıyacağı muhakkaktı..

Vierville'deki Dubois ve Davot aileleri bu yayını duymadılar. Çünkü 4 Haziran gecesi büyük bir aile toplantısı yapmışlar ve geç saatlere kadar eğlenip meşhur Normandi elmalı konyağı içerek eğlenmişlerdi. Bu nedenle erken kal. kamamış ve BBC'yi dinliyelememişlerdi. Bu özel aile toplantısı için, bin bir zorluklarla, tıka ba-

sa dolu tiren]erde, ne Müttefik uçaklarının lokomotifleri hedef tutan saldırılarının korkusu içinde Paris'ten akrabaları da gelmişti. Bu eğlencenin bitiminde akrabalar 6 Haziran Salı sabahı erken saatte kalkan tirenle Paris'e döneceklerdi.

Bu akrabaların 3 günlük Normandi tatilleri, daha uzun sürecekti; çünkü gelecek 4 aylık sürede Vierville'de kapana kısılmış gibi kalmak zorunluğundaydılar.

Normandi boyunca halk normal günlük işlerini yapıyorlardı. Çiftçiler bahçelerinde elma ağaçlarını kontrol ediyor ve beyaz-kahverengi karışımı ineklerini otlağa sürüyorlardı. Küçük köylerde ve kentlerde dükkânlar v4 kahveler açıldı.

La Madeleine de, kısa süre sonra Utah kum. salı ismiyle tanınacak olan, geniş kumsalda Paul Gazengel aynı çatı altında olan küçük dükkân ve kahvesini açtı ama pek iş olacağını zannetmiyordu. Evvelce bu dükkânında eşi Martha ve 12 yaşındaki kızları Jeännine'nin geçimini rahatça sağlayacak kazanç sağlıyordu. Fakat şimdi kumsal halka kapatılmıştı. Vire çayının denize aktığı mıntıka ile Cherbourg yarımadasındaki halk boşaltılmış ve iç kısımlara nakledilmişti. Oturmalarına müsaade edilenler yalnız çiftlik sahibi olanlardı. Pıul Gazengei yaşamını sağlayacak kazancı etrafta oturan dokuz aileden temin ediyordu. Gelen birkaç Alman askeri de vardı ve Paul bu Almanlara hizmet etmek zorundaydı... Esasında Gazongel burayı terkedip gitmek istiyordu. Kahvesinde oturup müşteri beklerken 24 saat sonra bir geziye çıkacağından haberi bile yoktu. Kendisi ve köydeki diğer erkekler toplanıp sorguya çekilmek için İngiltere'ye gönderileceklerdi.

Gazengel'in arkadaşlarından ekmek fırını

olan Pierre Caldron'un kafasına çok ciddî bir problem takılmıştı. Sahilden 10 mil içerde Carantan da Dr. Jeannes'in kliniğinde bademcikleri alınan beş yaşındaki oğlu Pierre'in yanında oturuyordu. Doktor ameliyatın başarılı olduğunu, oğlunu yarın klinikten alabileceğini söyledi. Fakat Caldron bunu olumsuz karşıladı ve «Annesi merak eder, oğlumu şimdi alıp götürmek istiyorum» dedi. Yarım saat sonra küçük oğlu kucağında Caldron, St. Marie-du-Mont köyüne doğru yola koyuldu. Bu köyün önü 4 neü Tümenin D-Günü paraşütçülerle buluşacağı Utah kumsalıydı.

O gün Almanlar için de sessiz ve olaysızdı. Bekledikleri şey olmuyordu ve cımlıyacaktı da. Çünkü hava feci şekilde bozuktu... Hava okadar kötüydü ki Paris'te Luxemburg palas'da Luftwaffe karargâhında Meteoroloji Başkanı Albay Profesör Walter Stöbe normal günlük konferanslarında kurmay subaylara rahatlarına bakmalarını söylemişti. Bugün Müttefik uçaklarının uçabileceklerinden bile şüphe ediyordu. Bu açıklama üzerine uçaksavar personelinin, toplan başında durmalanmn gerekmediği bildirildi. Bundan sonra Stöbe Paris'ten 12 kilometre uzakta olan St. Germain-en-Laye'deki 20 Boulevard Victor Hugo'ya telefon etti. Yaptığı telefon, bir kız lisesinin altındaki bayınn içine kazılmış olan üç katlı, yüz yarda uzunluğunda, altmış öt (ayak) derinliğindeki von Rundstedt'in karargâhı OB West'e ulaştı. Stöbe, Meteorolojist irtibat subayı Binbaşı Hermann Mueller ile konuştu. Mueller söylenen hava raporunu gayet dikkatle not etti ve kurmay başkanı Korgeneral Blumentritt'e gönderdi. Hava raporlan OB West'de çok ciddiye alınıyordu, ve Blumentritt özellikle bu raporu bekliyordu,

OB West Başkomutanının yapacağı bir denetleme programının son düzeltmelerini tamamladı. Gelen hava raporu, Başkomutanın bu denetlemeyi programlandığı gibi yapılabileceğini kanıtlıyordu.

Von Rundstedt genç bir teğmen olan oğlu ile beraber Normandi'deki sahil savunma tesislerini denetliyecekti.

St-Germain-en-Laye'de çok az kişi kız lisesinin yakınında sığmağımsı bir yer olduğunu ve Batıdaki en güçlü Alman Mareşalinin 28 Rue Alexandre Dumas'daki kız okulunun arkasındaki küçük villâda oturduğunu biliyordu. Villâ yüksek bir duvarla çevriliydi ve demir kapıları devamlı olarak kapalıydı. Villaya giriş, okulun içindeki duvarda açılmış özel kapıdan yapılıyor, du.

Von Rundstedt her zamanki gibi geç saatlere kadar uyudu (Rundstedt nadiren 10.30 dan evvel kalkardı) ve villanın birinci katındaki masası başına oturduğu zaman öğle olmuştu. Kurmay Başkam ile bu odada fikir alış verişini yaptı, OB West'in «Müttefiklerin maksatları hakkında tahminler» raporunu onayladı ve rapor akşam üzeri Hitler'in karargâhı OKW'ye gönderilmek üzere hazırlandı.

Tahmin gene tipik bir yanlışlık örneğiydi; raporda şöyle deniyordu: «Sistematik ve gayet belirli şekilde artan hava akınları, düşmanın yüksek düzeyde bir hazırlık durumunda olduğunu göstermektedir. Muhtemel çıkarma cephesi gene eskisi gibi Scheld (Hollanda'da bir yer) den Normandi'ye kadar uzanan kısımda olacaktır, ve Brittany'nin kuzey cephesinin buna dahil edilmesi olasılığı yoktur. Fakat düşmanın bu bölgede nereye çıkarma yapacağı hâlâ açıklığa kavuşmamıştır. Dünkerk ile Dieppe arasm-

daki sahil savunma tesislerine ağırlık verilerek yapüan hava akınları, Müttefik çıkarmasının buraya yapılacağı anlamına gelebilir. Fakat çıkarmanın hemen veya yakında yapılacağı sanıl, mamaktadır.» Bu tahmin gönderildikten sonra; ki çıkarmanın sekiz yüz millik bir sahilin her hangi bir yerine yapılabileceğini belirtmekteydi; Von Rundstedt ve oğlu Field Marshall'ın çok sevdiği Bougival'deki Coq Hardi lokantasına gitmek üzere yola çıktılar. Saat 13.00'ü geçiyordu ve D-Gününe 12 saat kalmıştı.

Devam etmekte olan fena hava şartlan Alman komutanlannda sinir ilâcı gibi etki yapıyordu. Muhtelif karargâhlarda, yakın bir gelecekte saldırın olmayacağına dair güvence vardı. Bu yargıya vanşlanmn nedeni, Müttefiklerin Kuzey Afrika, Sicilya ve İtalya çıkarmalanm, hava raporlanm en ince detaylarına kadar inceledikten sonra yapmışlardı. Her çıkarmada şartlar değışikti; fakat Stöbe ve Berlin'deki Başkam Dr. Kari Sommtag gibi meteorolojistler, Müttefiklerin özellikle hava harekâtına uygun hava şartlan olmadıkça çıkarma yapmadıkları m biliyorlardı. Metodik Alman zihniyetine göre bu kuraldan Müttefiklerin aynlanması düşünülüyordu. Hava durumunun uygun olması şarttı. Aksi halde Müttefikler saldırı yapmazdı.

Ve hava şartlan da uygun değildi.

La-Rocke-Guyon'daki B ordular grubu karar, gâhında işler sanki Rømmel hâlâ orada imiş gibi yürütülüyordu, fakat Kurmay Başkanı General Speidel küçük bir akşam yemeği partisi vermek için herşeyin yeterince sakin olduğunu düşündü. Partiye birkaç misafir de davet etmişti. Kayınbiraderi Dr. Horst, filozof ve yazar Ernst Junger ve eski bir arkadaşı ve resmi «Sa-

vaş ropörtörü» olan Binbaşı Wilhelm von Schramm. Entellektüel Speidel, çok sevdiği konu olan Fransız edebiyatını konuşacaklarını ümit ediyordu. Konuşulacak başka bir şey daha vardı. Junger'in müsvedde halinde hazırlayıp gizlice Rommel ve Speidel'e verdiği yirmi sahifelik dosya. Her ikisi de dosyanın içindekilere istekle inanmışlardı. Bu doküman, sulha kavuşmanın ana hatlarını belirliyor ve bu işin ancak Hitler'in ya bir Alman mahkemesi tarafından yargılandıktan veya suikaste kurban gittikten sonra yapılabileceğini belirtiyordu. Speidel'in aklında bunlar olduğu için Schramm'a «Bazı önemli şeyleri konuşacağımız bir gece olacak bu» dedi... ' .

St. Lo'daki 84 ncü Kolordu Karargâhında Haberalma subayı Binbaşı Friedrich Hayn başka bir çeşit parti için hazırlık yapıyordu. Birkaç şişe şahane Chablis ısmarladı, çünkü karargâh personeli, Korkomutanı General Erich Marcks'a gece yarısı bir sürpriz plânlamıştı. Generalin doğum günü 6 Hazirandı

General Mareks, Brittany da Rennes şehrine gitmek için sabah olurken yola çıkacağından, sürpriz partiyi gece yarısına bıraktılar.

Normandi'deki General Mareks ve diğer generaller ve yüksek rütbeli subaylar sah sabahı başlayacak bir harp oyununa katılacaklardı. General Mareks oymyacağı rol bakımından kendini biraz huzursuz hissediyordu. Çünkü harp oyununda Müttefikleri temsil edecekti. Oyun General Eugen Meindl tarafından hazırlanmıştı. Kendisi paraşütçü olduğundan, hazırladığı oyunda evvelâ bir paraşüt indirmesi ve ondan sonra da çıkarma olacağını plânlamıştı. Herkes Kriegsspiel'in (Harp oyunu) enteresan olacağına inanıyordu.

Çıkarmanın teorik olarak Normandiye ya-

puması, 7 nci Ordu Kurmay Başkam General Max Pemsel'in huzurunu kaçırmıştı. Le Mans'daki karargâhta derin, derin bunu düşünüyordu.

Normandi ve Cherbourg'daki yüksek rütbeli komutanların, harp oyununa katılmak maksadıyla aym zamanda karargâhlarını terketmesinin çok fena sonuçlar doğurabileceğine inanıyor, du. Özellikle gece orada kalmaları halinde durumun çok tehlikeli olacağına kani idi. Rennes, bir çok komutanlara bir hayli uzaktaydı ve oraya ulaşmaları için sabahın erken saatinde hareket etmeleri gerekiyordu. Zaten Pemsel'i endişelendiren sabahın erken saatiydi. Eğer Norman, diye bir çıkarma yapılacaksa, bunun sabahın erken saatinde yapılacağına inanıyordu. Bunun üzerine Harp oyununa katılacak olanları uyarmağa karar verdi. Telexle gönderdiği emir şöyleydi: «Kriegsspiel'e katılacak Generaller ve diğer personelin, Rennes'e gitmek için yerlerini 6 Haziran sabahının erken saatlerinde veya daha evvel terketmemeleri hatırlatılır...» Fakat artık çok geç kalınmıştı. Bazıları yola çıkmışlardı bile.

Ve böylece, Rommel'den tutun, aşağı doğru yüksek rütbeli subaylar savaşın arifesinde cepheyi terketmişlerdi.

Hepsinin gidişinin bir nedeni vardı. Sanki mukadderat onları yerlerini terk etmeye itelemişti. Rommel Almanya'da idi. B. Ordular Grubundan Harekât Başkam Von Tempelhof da Rommel ile beraber Almanya'ya gitmişti. Batı Donanma Komutanı Amiral Theodor Krancke, devriye gemilerinin denizin dalgalı olması nedeniyle limanı terkedemeyeceklerini Von Rundstedt'e bildirerek Bordeaux'ya gitmişti. Cherbourg yarımadasının bir tarafını tutan 243^{ncü} Tümen Komutam Tümgeneral Heinz Hellmich,

Rennes'e hareket etmişti... 707 nci Tümeden Tümgeneral Karl von Schlieben de aynı şeyi yapmıştı. Henüz Normandi'ye intikal etmiş olan meşhur 91 nci Hava İndirme Tümeninden General Wilhelm Falley gitmiye hazırlanıyordu. Von Rundstedt'in Haberalma subayı Albay Wilhelm Meyer Detring izinliydi ve bir tümenin kurmay başkanı ile bağlantı kurulamıyordu, çünkü Fransız metresi ile ava gitmişti. (*)

Tam bu sırada, yani kumsalların savunmasından sorumlu olan subaylar Avrupa'ya dağılmışken, Alman Yüksek Komutanlığı, Fransa'daki Luftwaffe'nin son avcı birliğini Normandi kumsallarının menzilinden çok uzaklara trans-

(*) D-Gününde:ı sonra çıkarma cephesinden bu toplu ayrılma Hitler'i okadar kuvvetle etkilemişti ki İngiliz Entdljans Servisinin bununla bir ilgisi olup olmadığını saptamak için gerçekten bir soruşturma açılacağı söyleniyordu. Gerçek şudur ki Hitler'in kendisi de bu büyük gün için generallerinden daha fazla hazırlıklı değildi. Führer, Bavariad'aki istirahat yeri Berchtesgaden'deydi. Deniz emir subayı Amiral Karl Jesko von Puttkamer'in hatırladığına göre Hitler geç kalkmış, geleneksel askeri toplantısını öğleden sonra yapmış ve saat 16.00'da öğlen yemeğini yemişti. Metresi Eva Braun'dan başka Nazi ileri gelenleri ve eşleri vardı. Vejeteryan olan Hitler etsiz yemekler nedeniyle bayanlardan özür dilemiş ve «Filen iuvvetli hayvandır fakat et yemez» demişti. öğl'3 yemeğinden sonra grup bahçeye çıktı ve Führer turunç çiçeği çayım eçti. Saat altı üe yedi arasında biraz uyudu ve gece 11'de başka bir askeri toplantı daha yaptı. Bundan sonra, geof yarısından biraz evvel bayanlar çağırıldı. PutTamer'in çok iyi hatırladığına göre grup tam dört saat Wagner, Lehar ve Strauss'u dinlemek zorunda kaldı.

fer etmek emrini verdi. Uçucular bu emir üzerine adeta şaşkına döndüler. Geri çekmeye sebep olarak da bu uçakların Reich'in savunmasında gerekli oldukları bildirildi. Aslında gaye bambaşkaydı. Reich aylardan beri, günün 24 saati, artan ağır Müttefik bombardımanına hedefti. Bu şartlar altında; avcı birliklerinin; Fransa'da bırakılarak, Müttefik avcı ve bombardıman uçakları tarafından tahrip edilmesine müsaade edilemezdi.

Hitler çıkarma gününde bin adet Luftwaffe uçağının kumsallara saldıracağını generallerine vadetmişti.

Tabii bu imkânsızdı. Çünkü 4 Haziranda 1jütin Fransa'da 183 gündüz avcı uçağı vardı ve bunların(*) 160 tanesi faaldi (uçacak durumdaydı). Bu 160 uçaktan 124 uçaklık bir grup; 26 ncı Avcı Grubu; hemen o akşam sahilden gerideki bölgelere alınmıştı. 15 nci Ordunun bölgesindeki Lille'de bulunan 26 ncı Ava Grubunda, Luftwaffe'nin en büyük aslarından olan Albay Josef «Pips» Priller (96 uçak düşürmüştü) hava alanında ayakta duruyor ve âdeta hırsından kuduruyordu. Alan üzerinde filolarından biri Kuzey Doğu Fransa'da Metz'e baş tutmuş gidiyordu. İkinci filo kalkmak üzereydi. Bu filoya, Alman hududu ile Paris arasında, takriben yarı yolda

(*) Bu kitabı yazmak için yaptığım araştırmalarda Fransa'daki avcı uçak adedi ile ilgili beş ayrı rakam buldum. Burada verilen 183 rakamının doğru olduğuna inanıyorum.

Bu bilgiyi elde ettiğim kaynak Albay Josef Priller'in (kitapta kendisinden bahsedilmektedir) son zamanlarda yazdığı «Luftwaffe Tarihi»dir. Bu kitap, şimdiye kadar en doğru ve otorite olan bir kimse tarafından, Luftwaffe harekâtı hakkında, yazılmış kitap olarak kabul edilmektedir.

sayılacak Rheims'e gitme emri verilmişti. Üçüncü filo ise Güney Fransa'ya gitmek üzere çoktan yola çıkmıştı.

Grup komutanına durumu protesto etmekten başka yapılacak şey kalmamıştı. Prieller sınırlı ve çabuk parlıyan bir pilottu. Generallere karşı gelmekle, Luftwaffe'de isim yapmıştı. Üs komutanına telefon etti ve «Bu deliliktir» diye bağırdı. «Eğer biz bir çıkarma bekliyorsak filoların geri değil ileri götürülmesi lâzımdır. Bu transfer esnasında saldırı olursa ne yapanz? Yer kademesinin malzemelerle yeni üslere ulaşması ancak yavaş veya öbür gün mümkün olabilir. Siz, hepiniz manyaksınız». Üst komutan «Dinle Prieller» dedi. «Çıkarma söz konusu değil, çünkü hava feci şekilde bozuk». Buna cevap bile vermiyen Prieller telefonu vurarak kapadı ve hırsla TarmacaC*) gitti.

Tarmac'da (veya Pen'de) yalnız iki uçak kalmıştı, kendisinin ve iki numarası(**) olarak uçan Astsubay Çavuş Heinz Wodarczk'inki.

Heinz'e «Ne yapacağız?» dedi. «Eğer çıkarma olursa, seninle benim bunu durduracağımızı bekliyorlar herhalde. En iyisi gidip kafalan çekelim.»...

Bütün Fransa'da bakliyen milyonlarca insandan, ancak birkaç kadın ve erkek, çıkarmanın elinin kulağında olduğunu biliyordu. Bunların miktan bir düzine bile değildi. Her zaman ki gibi normal çalışmalanna sükûnet ve dikkatle devam ediyorlardı. Sakin ve dikkatli olmak görevleri gereğiydi. Çünkü bunlar Fransız yeraltı örgütünün liderleriydi. Bu liderler Paris'te otu-

(*) Uçakların park edildikleri yer.

(**) İki numara liderin sağında uçan ve onu korumakla sorumlu pilottur. Çeviren

ruyordu. Fakat askerî bir teşkilât gibi, bölge liderleri, onlara bağlı ufak yöre komutanları ve kadınlı erkekli bir sürü örgüt üyeleri vardı. Bunların görevleri arasında, paraşütle atlıyan Müttefik uçak personelini saklayıp Fransa'dan kaçırarak, sabotaj, espionaj ve hattâ suikast yapmak bile vardı. Teşkilât o şekilde kurulmuştu ki, bölge liderleri birbirlerini tanımıyorlar ve bir tanesi, diğerinin ne yaptığını bilmiyordu. Bunlarla savaşma işini Almanlar o derece ezici hale getirmişlerdi ki, Mayıs 1944'de faal bir yeraltı örgüt üyesinin ömrü altı ayı geçmiyordu. Yakalananlar ya öldürülüyor veya toplama kampalarında hayatlarının son günlerini bekliyorlardı.

Son günlerde örgüt yüksek komutanları BBC'den yüzlerce şifreli mesajlar almışlardı. Bunlardan bazıları, çıkarmanın her an olabileceğine dair uyardılar. Bu mesajlardan bir tanesi Verlaine'nin şiirinin ilk satırı «Chanson d'Automme» idi. Alman Onbeşinci Ordu karargâhında Yarbay Meyer'in adamlarının aldıkları aynı mesajdı.

Canaris ne kadar haklıydı.

Şimdi Meyer'den daha heyecanlı olan yeraltı liderleri evvelce aldıkları mesajı konfirme edecek olan bu şiirin ikinci satırını bekliyorlardı. Bu uyardılar çıkarmanın kesin olarak yapılacağı günden evvelki saatlerde verilecekti. Buna rağmen alınacak olan mesajlardan çıkarmanın yapılacağı bölgenin kesin yerini saptamanın imkânsız olduğunu yeraltı liderleri biliyorlardı.

Hazır vaziyette bekleyen yeraltı örgütüne evvelce bildirilen tüm sabotaj plânından, hangisinin yapılması gerektiği Müttefiklerce bildiri, önce, gerçek ipucu elde edilecekti.

Verilecek iki mesaj sabotaj harekâtım başlatacaktı.

Birincisi «Şüveyşte sıcak var» sözleri «Yeşil» plânı yürürlüğe koyacaktı — Yani Demir yolu rayları ve teçhizatının sabote edilmesi. Diğeri ise «Zarlar masanın üzerindedir» sözleri «Kırmızı» plânı yürürlüğe koyacak ve telefon hatları kesilecekti. Bütün bölge, yöre vb. liderleri bu iki mesajı dinlemeleri konusunda uyarılmışlardı.

Pazartesi günü öğleden sonra, D-Gününün arifesinde, ilk mesaj BBC tarafından 18.30'da yayınlandı. Spikerin tok sesi «Şüveyşte sıcak var Şüveyşte sıcak var» diye tekrarladı.

Gullaume Mercader; Normandi'nin takriben Omaha kumsal bölgesi, Vieville ve Port-en-Basin sektörünün Entelejans Başkanı, Bayeux'daki bisikletçi dükkânının bodrumunda radyoyu karıştırdı ve BBC'nin mesajını aldı. Çıkarmanın nereye yapılacağını bilmemekle beraber nihayet senelerce bekledikten sonra kurtuluş haberi verilmişti. Servincinden yerinde duramıyordu... İlk mesajdan sonra bir duraklama oldu ve Mercader'in beklediği ikinci mesaj da verildi. Spiker «Zarlar masanın üstünde» dedi. Bunu takiben bir sürü uzun mesajlar vedilmeye başlandı. Meselâ «Napolyonun şapkası halkanın içinde»... «John Mary'yi seviyor», «Ok geçmiyecek». Mercader radyoyu kapadı, çünkü kendisini ilgilendiren mesajları almıştı. Diğerleri başka bölgelerdeki yeraltı örgütlerine gönderilen mesajları ve Mercader ne anlama geldiklerini bile bilmiyordu.

Koşarak üst kata çıktı ve karısı Madeleine'e «Gitmem gerek, bu gece geç dönerim» dedi ve bundan sonra dükkânından güzel bir bisiklet alıp bölge liderine durumu bildirmek üzere yola çıktı. Mercader eski Normandi bisiklet şampiyo-

nuydu ve meşhur Tour de France'da bölgeyi bir çok defalar temsil etmişti. Almanların kendisini durdurmayacağını biliyordu, çünkü antrenman yapması için kendisine özel bir permi vermişlerdi.

Her tarafa dağılmış olan örgüt üyelerine bu mutlu haber, liderleri tarafından gizlice bildirildi. Örgütteki her birliğin özel bir görevi vardı ve herkes ne yapacağını detaylarıyla biliyordu.

Caen'daki istasyon şefi Albert Auge ve adamları istasyondaki su pompalarını tahrip edecek ve lokomotiflerin stim enjektörlerini parçalıyacaklardı.

Isigny'ye yakın Lieu Fontaine'li kahveci Andre Farine, Normandi'nin haberleşme araçlarını yokedecekti. Kırk kişilik ekibi Cherbourg'a giden telefon kablolarını kesecekti.

Cherbourg'lu manav Yves Gresselin en zor görevi yapacaktı. Emrindeki ekip Cherbourg, St. Lo ve Paris arasındaki demiryolu şebekesini dinamitle havaya uçuracaktı. Bu, yeraltı örgütü için büyük bir sorumluluktü. Zaman dardı ve saldırı karanlık basmadan başlatılamazdı. Britany'den Belçika'ya kadar uzanan çıkarma kumsallarında herkes hazırdu ve saldırının kendi bölgelerinde yapılmasını ümit ediyorlardı. Gönderilen mesajlar bazı kimseler için değişik problemler arz ediyordu.

Vire'nin ağzına yakın sahil sayfiye kenti Grandcamp'da ve Omaha ve Utah kumsallarının aşağı yukarı orta yerine tesadüf eden bölgede Jean Marion, Londra'ya göndermesi gerekli, hayatı önemi olan bir bilgiye sahipti ve bunu Müttefiklerin bilmesi gerekliydi... gerekliydi ama bunu İngiltere'ye nasıl iletceğini bilmiyor ve BBC'nin verdiği mesajlara bakılırsa zaman da çok daralıyordu.

öğleden! biraz sonra emrindeki örgüt üyeleri en fazla bir mil mesafedeki bir yere yeni bir uçaksavar bataryası geldiğini söylediler. Emin olmak için Morion bisikletiyle topları görmeye gitti. Almanlar durdursa bile, Atlantik duvarında işçi olduğunu saptıyan tanıtma kartı vardı.

Topçu birliğinin büyüklüğü ve kapsadığı alan Marion'u şaşkına döndürdü. Beş bataryadan oluşan birliğin yirmi beş topu vardı ve Vire'nin ağzından Grandcamp'a kadar uzanan bir sahayı ateş altma alacak şekilde yerleştiriyorlardı. Topçu erleri, sanki zamana karşı savaşıyor gibi topları mevzilerine yerleştirmek için çok acele ediyordu. Tabii, bu Marion'u meraklandırmıya başladı ve bundan, Almanların çıkarma alanının burası olacağını nasılsa öğrenmiş oldukları kanısına vardı. Marion bilmiyordu ama, bu toplar, birkaç saat sonra **82** ve **101** nci paraşütcü birliklerini uçak ve **planör**lerinin takibedeceği rotayı tamamen ateş alanları içine alacaktı.

Bu topçu birliğinin komutanı Albay Werner von Kristowski **2500** kişilik uçaksavar alayının neden aceleyle buraya gönderildiğini merak ediyordu. Kristovvski böyle anî transferlere alıştı. Bir keresinde apar topar Kafkasya'ya gönderilmişti.

Çıkarmanın çok yakın zamanda (6 Haziran Salı günü) yapılacağından habersiz olan yeraltı örgütü üyelerinin kendilerince önemli bazı meseleleri vardı. Meselâ: Leonard Gille'nin üstleriyle Paris'de buluşması lâzımdı ve bu nedenle Yeşil Plân Sabotaj ekibinin her an demiryolunu tahrip etme olasılığını bildiği halde trenle Paris'e gidiyordu. Gille çıkarmanın salı günü yapılmıyacajından, hiç yoksa kendi bölgesinde

olmayacağından emindi. Buna şu nedenle inanıyordu: Şayet çıkarma Normandiye yapılacaksa üstleri toplantıyı **iptal** ederlerdi. Çıkarma tarihi Gille'i rahatsız etmeye başladı. O gün öğleden sonra Caen'da Gille'nin şube şeflerinden biri; ve bir komünist grubun başkam; çıkarmanın ayın altısında sabaha karşı yapılacağını söyledi. Bu şahsın vermiş olduğu bilgiler geçmişte de daima doğru çıkmıştı. Bu, Gille'in zihninde bir soru işareti belirmesine neden oldu. Acaba adam bilgilerini direkt olarak Moskova'dan mı alıyordu? Güle buna imkân olmadığına karar verdi, çünkü Rusların, müttefikleri olan devletlerin sırlarını, emniyet kurallarına uymiyarak açığa vuracakları pek akla yakın gelmiyordu.

Caen'da Gille'in nişanlısı Janine Boitard salının gelmesini ipe çekiyordu. Üç senelik yeraltı görevi süresince 60'dan fazla Müttefik pilotunu 15 Rue Laplace'daki apartmanının bodrumunda saklamıştı. Bu; tehlikeli, karşılık beklemeden yapılan ve sinir bozucu bir görevdi. Küçük bir atlama veya sızıntı kurşuna dizilmek demektir. Fakat salıdan sonra Janine daha rahat bir nefes alabilecekti. Pilotlar son 15 günü onun apartmanında geçirdiler. Janine şansının aynı şekilde devam etmesi için dua etti.

Bazıları için şans tersine dönmüştü. Amelie Lechevalier için 6 Haziran hiç bir şey veya herşey anlamına gelebilirdi. Kendisi ve kocası Louis, Gestapo tarafından 2 Haziranda tutuklanmışlardı. Yüzden fazla Müttefik uçucularının kurtarılmasına yardım etmişlerdi. Fakat onları kendi çiftlik işçilerinden biri ele vermişti ve şimdi Caen cezaevinde Amelie Lechevalier ranzası, na oturmuş, kendisinin ve kocasının cezalarının ne zaman infaz edileceğini merak ediyordu.

KISIM XIII

Akşam saatin 9 undan biraz önce Fransız sahillerinin açığında bir düzine küçük gemi belirdi. Ufukta sessiz dolaştılar ve sahile okadar yakındılar ki gemi tayfaları Normandi'deki evleri açıkça görebiliyorlardı. Bu gemiler göze çarpmadan ileri geri gelip gittiler ve görevleri bitince de geri döndüler. Bunlar şimdiye kadar bir araya gelmiş en büyük donanmanın öncüleri İngiliz mayın tarayıcılarıydı. Kanalda bu anda hafif dalgalı denizde Hitler'in Avrupasına doğru değişik tiplerde gemiler, tarihe kaydedilecek büyük bir akın için seyreliyorlardı.

Şimdiye kadar bağıymış gibi duran Hür Dünyanın güç ve hırsı nihayet serbest bırakılmıştı. Her cinsten 5000 gemi 20 mil derinliğinde ve yan yana 10 sıra halinde ilerliyorlardı. Çıkarma gemileri, paslı yakıt tankerleri, süratli yolcu gemileri, destroyerler, muhripler ve zırhlılar hep bu gruba dahildi. Bazı gemilerde, sahile yaklaşınca içine asker bindirilerek denize indirilecek küçük çıkarma tekneleri vardı, ve aşağı yukarı 1500 taneydi. Konvoyun önünde mayın tarayıcıları, sahil savunma gemileri, işaret şamandıraları sıralıyan istimbotlar ve gemilerin tümünde baraj balonları vardı. Avcı uçağı filoları bulutların altında uçuyor ve her saldırıyı ön. liyecek şekilde hazır bekliyordu.

İnsan, malzeme, top, tank, motorlu araçla dolu gemilerin etrafında küçük donanma tekneleri hariç, 702 güçlü savaş gemisi vardı.

Omaha ve Utah kumsallarına gitmekte olan yirmi bir konvoyu öncülük eden Amiral Kirk'in sancak gemisi USS Augusta ağır kruvazörü var-

dı.(*) Pearl Harbor'dan dört ay evvel muhteşem Augusta, Cumhurbaşkanı Roosevelt'i Churchill ile buluşmak üzere New Foundland'de sakin bir körfeze götürmüştü.

Biraz yakınlarında bütün savaş flamaları çekilmiş ve majestik bir şekilde yollarına devam eden HMS Nelson, Ramillies ve Warspite - USS Texas, Arkansas ve Japonların Pearl Harbor'da defterden sildikleri gururlu Nevada zırhlısı vardı.

Sword, Juno ve Gold kumsallarına gitmekte olan otuz sekiz İngiliz ve Kanada konvoyuna öncülük eden ve Alman zırhlısı Bismark'ı bulup batırılmasına öncülük yapmış olan Amiral Sir Philip Vianin sancak gemisi HMS Scylla kurvazörü-'vardı. Scylla'ya da yakın seyreden, Hitler Donanmasının gururu Grafspree'yi kasım 1939'da River Plate savaşından sonra Montevideo limanında felâkete gönderen üç gemiden biri olan İngiltere Donanmasının en meşhur hafif kurvazörü HMS Ajax vardı. Tabii daha başka meşhur kruvazörler de vardı . HMS Enterprise ve Black Pince - Fransızların Georges Leygues ve hepsinin toplamı 22'yi buluyordu. Konvoyun dış kenarlarında değişik tipte gemiler seyrediyordu.

(*) Çıkarma Donanmasında bulunan gemilerin gerçek adedi hakkında değişik rakamlar vardır, fakat D-Günündeki en doğru askeri bilgileri veren Gordon Harrison'un «Kanal Ötesi Saldırısı» (Resmi US Ordu Askeri Tarihi) ve Amiral Samuel Eliot Morrison'un Donanma Tarihi olan «Fransa ve Almanya Çıkarması» eserlerinin her ikisi de 5000 gemi verir ve buna gemilerde taşınan çıkarma tekneleri de dahildir. İngiltere Kraliyet Donanmasından Yarbay Kenneth Edwardin «Neptün Harekâtı» adlı eseri 4500 gibi daha düşük bir rakam verir.

Korvetler, Hollanda bayraklı Soemba gibi narin gambotlar, denizaltı arama gemileri, süratli torpitobotlar ve her yerde detsroyerler. Amerikan ve İngiliz destroyerlerine ilâveten Kanada'mn Qu Appelle, Saskatchewan ve Restigouche, Norveç'in Swenner'i ve hattâ Polonya kuvvetlerinin bir katkısı olan Poiron vardı.

Yavaş ve güvençli bir şekilde, bu büyük armada kanalın karşı yakasına doğru seyrediyordu.

Bu büyük armada şimdiye kadar görülmemiş bir trafik düzenini dakikası dakikasına uyguluyordu. Her biri İngiltere limanları, rını terkettikten sonra önceden kararlaştınları yerlerine tam zamanında gelip, kanalın karşı yakasına gidiş için alacakları yeri hiç şaşırmadan ve gecikmeden alıyor ve yoluna devam ediyordu. Bütün Harekât adeta bir kronometre gibi işliyordu. Hattâ şamandıralarla işaretlenen: ş yollanna girmeden evvel toplandıkları yere «Piccadilly Circus»(*) adını vermişlerdi. Normandiye yaklaşınca, diğer kumsallara çıkarma yapacak konvoylar intizamlı olarak kısımlara bölünüyordular.

En basit konfordan bila yoksun ve onlan bekliyen tehlikelere rağmen askerler nihayet yola çıktıkları için sevinçliyidiler. Personelin sınırları hâlâ gergindi ama şimdi bu kısmen yatışmıştı. Herkes ne olacaksa olsun, artık işin bitmesini istiyordu. Boş zamanlarında evlerine mektup yazıyor, kâğıt oynuyor ve bazısı da dua ediyordu. Yahudi olan Yüzbaşı İrving Cray, papaz Koon'a kendi bölüğünün duasını yönetme-

(*) Londra'nın Taksim meydanı gibi meşhur bir yeridir. Çeviren

sini rica etti. Bunda «Protestan, katolik veya musevi olalım, hepimiz aynı Allaha inanıyoruz. Mümkünse bizi salimen evimize kavuştursun» diye dua edelim dedi ve papaz Koon bunu se-vererek kabul etti ve hep birlikte Allaha dua et-tiler.

Seyahatin ilk birkaç saati gayet sakin geçti. Fakat sonradan birçokları herkesten gizledikleri korkularını açıklamakta sakinca görmediler. Evvelce hiç tanımadıkları kimselerle senelerdir arkadaşmış gibi konuştular. Çıkarmanın nasıl olacağını ve kendilerine ne olabileceğini açık kalplilikle dertleşir gibi anlattılar.

146 ncı İstihkâm Taburundan er Earlston Hern. bu konuşmaları çok iyi hatırlamaktadır. Kaygan güvertede Hern, ve ismini hâlâ hatırla-madığı bir sıhhiye eriyle bazı önemli konulara değindiler. «Sıhhiye erinin karısı modeldi ve on-dan boşanmak istiyordu. Tabii sıhhiye eri buna çok üzülüyordu. Karısına, Amerika'ya dönmesi-ni beklemesi gerektiğini yazmıştı.» Biz bu konuş-mayı yaparken, yakında genç bir asker kendi, kendine dönerek «şimdiye kadar böyle güzel şarkı söyleyemiyordum» dedi ve «Bundan çok gururlu-yum» diye ilâve etti.

Birçok kimse kurtulma şanslarının ne ola-cağını düşünürken, şimdi kumsallara ulaşmak için sabırsızlanıyorlardı.

Gemi ile yaptıkları seyahat, Almanlardan korkma oranını aşmıştı. Deniz tutması elli dokuz konvoyda sanki salgın bir hastalık gibi yayılı-yordu. Özellikle bu, altı düz çıkarma teknelerin-de, diğerlerinden kat, kat üstündü.

Herkeseye deniz tutmasına karşı haplarla be-raber, teçhizatları arasında ve listeye tipik as-

kerî kurallara göre yazılmış bir şey daha vardı ve şöyle yazılıydı: Torba — Kusmak için— 1 adet.

Bu askerlik açısından mükemmeliyetin bir örneği idi ama yeterli değildi. 22 nci Tümenden Teknik Astsubay William James Wiedefeld'in hatırladığına göre «kusma torbalan, başa giyilen miğferler, yangın için kum dolu kovalar boşaltılmış ve hepsi kustumukla dolmuştu. Demir güvertede yürümek imkânı yoktu. Herkesin «Eğer bizi öldüreceklerse, hiç yoksa bu Allanın cezası lavabolardan çıkarsınlar» dedikleri duyuluyordu. Çıkarma gemilerinde personeli okadar feci deniz tutmuştu ki, bazıları kendilerini denize atacaklarını bağırarak söylüyorlardı.

Bütün bu huzursuzluklara rağmen, tarih yapacak Donanma gemilerindeki personel, mümkün mertebe istirahat etmeye çalışıyorlardı. Harekâta katılan tek, komanda birliğinden Yarbay Philippe Kieffer çıkarma gemisindeki yerinde battaniyesine sandığı sırada, Sir Jacob Astley'in 1642'de İngiltere'de Edgehill'deki savaşta söylediği dua, akhna geldi «Büyük Allahım, bugün ne kadar meşgul olacağımı biliyorsun. Eğer seni unuttuk"sam, sen beni unutma» Battaniyeyi savurup üzerinden attı ve derin bir uykuya daldı.

HMS **Empire Anvil**'de çavuş Michael Kurtz, Kuzey Afrika, Sicilya ve İtalya'ya yapılan çıkarmalarda 1 iici Amerikan Tümeniyle çarpışmış tecrübeli bir askerdi; Wisconsinli er Joseph Steinberr, yaklaştı ve «Çavuş, bu işi başaracağımıza gerçekten inanıyor musun?» Kurtz «Tabii evlât» dedi. «Ölmekten korkma. Biz bu birlikte, savaş başlayınca, yalnız onunla uğraşınız» diye ilâve etti.

isle of Man nakliye gemisinde Çavuş Bili «L-Rod» Petty ile PFC Mili Mc Hugh karararı

havaya ve yanlarında giden gemilere bakıyorlardı. Bili, Mc Hugh'a dönerek «Bundan sağ kurtulmamız için hiçbir şansımız yok» dedi. Mc Hugh hemen cevabı yaptırdı: «Sen Allahm belâsı bir pessimist'sin».

«Belki,» diye Petty cevap verdi. «Fakat bundan, yalnız birimiz sağ kurtulacak». Mc Hugh bundan pek etkilenmemiştir. «Gideceksen, zaten gideceksin; buna kimse engel olamaz» dedi ve artık bu konuyu hiç konuşmadılar.

Gece saat 10.15'i birkaç saniye geçe Alman Onbeşinci Ordusunun kontr espionaj başkam Yarbay Meyer ofisinden dışarı fırladı. Elinde, belki de, Almanların tüm 2 nci Dünya Savaşı süresince ellerine geçen en önemli mesaj vardı. Meyer artık çıkarmanın 48 saat içinde yapılacağını biliyordu. Bu bilgiye sahip olunca Müttefikler gerisin geriye denize döküleceklerdi. Elde edilen mesaj BBC'nin Fransız yeraltı örgütüne gönderdiği Verlaine şiirinin ikinci satırıydı. «Kalbimi monoton bir hastalıkla yarala»... Meyer Onbeşinci Ordu Komutanı General Hans von Salmuth ve kurmay başkanının diğer kurmay subaylarla briç oynadığı yemek salonuna girdi ve nefes nefese «Generalim. Mesaj. İkinci kısım. İşte burada» dedi. Von Salmuth bir an düşündü ve tüm 15 nci Orduyu alarma geçiren emri verdi.

Meyer aceleyle odayı terketti. Von Salmuth tekrar briç kâğıtlarına bakmaya başladı.

Meyer ofisine döner dönmez telefonla Von Rundstedt'in OB West karargâhını durumdan haberdar etti. Onlar da bu haber üzerine Hitler'in karargâhı OKW'yi uyardılar. Aynı anda, diğer bütün komutanlıklara teleks ile bilgi verildi. Hiçbir zaman tatmin edici şekilde izah

edilemeyen nedenlerle bir kere daha 7 nci Oruya haber verilmedi. (*)

Müttefik donanmasının Normandi kumsallarındaki beş bölgeye ulaşması için dört saatten az bir zaman kalmıştı. Üç saat içerisinde paraşütçüler kararmakta olan tarla ve çalılıklara atılacaklardı. Hem de D-Günü hakkında uyanılmamış ve bu nedenle alarm geçirilmemiş bir Alman ordusunun bölgesine.

82 nci Hava İndirme Tümeninden er Arthur

(*) Bu kitapta verilen saatler İngiliz yaz saatine göre ve Alman merkezi saatine göre bir saat daha geçtir. Böylece Meyer'e göre personelinin mesajı alışı saati 21.15'tir. Kayda geçmesi nedeni ile 15 nci Ordu Harp ceridesinde Alman birliklerine gönderilen teleks mesajı aynen yazılıdır ve şöyledir: «Teleks mesajı N 2117/26. Acele - 67, 81, 82 nci, 89 uncu Kolordulara - Belçika ve Kuzey Fransa Askeri Valileri, B Ordular Grubu, 16 nci Uçaksavar Tümeni, Kanal Sahili Amirali, Belçika ve Kuzey Fransa Luftwaffe'ye: BBC'nin 5 Haziran 21.15'deki mesajı deşifre edilmiştir. Elde bulunan kayıtlara göre şöyle denilmektedir: «48 saat içinde çıkarmayı bekleyin. Başlama 6 Haziran saat 24.00'dedir. Dikkat edilirse ne 7 nci Ordu ve ne de 84 üncü Kolordu yukarki listeye dahil edilmemiştir. Bunları uyarmak Meyer'in görevi değildi. Sorumluluk Rommel'in karargâhına aittir, çünkü tu birlikler B Ordular grubunun emrindedir. Mamafih, esas şaşılacak nokta Von Rundstedt'in karargâhının neden Hollanda'dan İspanya hududuna kapar uzanan çıkarma cephesini uy atmamasıdır.

ram daha da ileri gitmiş ie Almanlar savaştan sonra D-Günüyle ilgili en ız 15 mesaj dinlediklerini ve bunları coğru olarak çözdüklerini söylemişlerdir. Fakat Alman savaş ceridelerine yalnız Verlaine mesajlarının girmiş olduğunu gördüm.

B. «Dutch» Schulz hazırды. Hava alanındaki herkes gibi o da paraşütle atlama elbiselerini giymişti, ve paraşütü sağ kolunda asılıydı: Yüzü yanık kömür tozu ile karalanmıştı. Saçları diğer arkadaşları gibi Afrika yamyamlarına benzer şekilde sadece alnından ensesine kadar uzanan 5 santim genişliğinde bir saç şeridinden başka, tamamen tıraş edmişti. Vücudunun her yerine gerekli teçhizatı asılıydı ve her bakımdan atlayışa hazırды.

Kazanmış olduğu **2500** dolardan **20** dolar kalmıştı.

Bütün personel kendilerini uçaklara taşıyacak kamyonları bekliyordu. Dutchin arkadaşları er Gerald Columbi hâlâ devam etmekte olan barbut odunundan ayrılıp koşarak geldi ve «Çabuk bana **20** dolar borç ver» dedi. Schulz «Ne için?» diye sordu. «Belki öldürülürsün!» Columbi «Sana bunu vereceğim» dedi ve kol saatini çıkarıp ona verdi. Dutch «O.K.» dedi ve **20** doları verdi. Parayı alan Columbi koşarak barbut oyununa döndü.

Dutch kol saatine baktı. Saat okul bitirme tipi altın bir «Bulova» idi ve arkasında Columbi'nin ismi ve anne ve babasının tebrik eden türden yazılan vardı. Tam bu sırada birisi «O.K. Haydi gidiyoruz» diye bağırdı. Dutch, öte berisini alarak diğer paraşütçülerle beraber hangana terketti. Kamyona binerken Columbi'yi gördü ve «Al şunu, benim iki saate ihtiyacım yok» dedi ve saatini geri verdi. Dutchin teçhizatından geri bıraktığı tek şey annesinin gönderdiği küçük teşbihti. Fakat annesi gönderdi diye bunu yanına almaya karar verdi.

Kamyon hava alanının öteki ucunda bekleyen uçaklara doğru hareket etti.

Bütün İngiltere'de hava indirme birlikleri

uçak ve planörlerine bindiler. «Klavuzlar», yani hava indirme personelinin atılacağı bölgeleri ışıkla işaretliyecek paraşütçüler çoktan hareket etmişlerdi.

Newbury'deki 101 nci Hava İndirme Tümenin'inin karargâhında küçük bir grup subay ve dört muhabirle beraber Başkomutan General Dwight D. Eisenhower ilk uçakların kalkış için pist başına gelişlerini seyrediyorlardı. Eisenhower, personelle bir saatten fazla bir süre konuşma yapmıştı. Saldırının, diğer safhalarından fazla, hava indirme harekâtından endişe duyuyordu. Bazı komutanları, hava indirme harekâtının yüzde seksenden fazla kayıp vereceğine inanıyorlardı.

Eisenhower personelinin başında savaşa iştirak edecek olan 101 nci Hava İndirme Tümenin'inin Komutanı General Maxwell D. Taylor'a «Güle, güle» dedi. Taylor vücudu ve başı dik uzaklaştı ve askerlerine katıldı. O gün öğleden sonra antrenman yaparken sağ dizini sakatladığını Başkomutana söylememişti, çünkü Eisenhower belki gitmesine izin vermezdi.

Eisenhower uçakların kalkışını seyretti. Birer, birer uzaklaşıp, peş peşe karanlıkta kayboldular. Kol düzenine girmek için alan üzerinde tur attılar. Eisenhower elleri cebinde karanlık semaya bakıyordu. Büyükleşen kol Cyan yana uçmak) son bir defa alan üzerinden geçerek Fransa'ya doğru baş tuttuğu zaman NBC'den Red Mueller Başkomutana baktı. Eisenhower'in gözleri yaşla doluydu.

Dakikalar sonra çıkarma filotillasmdaki personel uçakların motor seslerini duydular. Her geçen saniye sesler fazlaştı ve dalga dalga üzerlerinden geçti. Uçakların geçmesi uzun

zaman sürdü gitti ve motor sesleri yavaş yavaş kaybolmağa başladı.

USS Herndon'un kaptan köprüsünde Teğmen Bartow Farr, nöbetçi subayı ve NEA savaş muhabiri Tom Wolf karanlık semaya baktılar. Kimse bir tek kelime bile söylemedi, ve son uçak filosu üzerlerinden geçtikten sonra, bulutların içinden aşağıdaki filotillaya amber renkli bir ışık yanıp sönerik bir mesaj verdi. Bu mors koduyla verilen mesaj üç nokta, bir çizgi idi... V(*)

Zafer — Victory.

(*) Mors alfabesinde üç nokta bir çizgi V harfidir.
İngilizce Zafer (Victory) kelimesinin baş harfidir.
Çeviren

BÖLÜM İKİ

TARİHİN EN İNEMLİ GECESİ

KISIM I

Ay ışığı odayı doldurmuştu. Her şey, sanki mat bir gündüz ışığı ile aydınlatılmış gibiydi. Ste-Mere-Eglise de okul başöğretmeni olan Altmış yaşındaki Madam An^;ele Levrault yavaş yavaş gözlerini açtı. Yatağının karşısındaki duvarda kırmızı, beyaz ışıklar sessiz sedasız göz kırpyordu. Madam Levrault başım yastığından kaldırıp sonra da dimdik oturdu ve şaşkın bir şekilde ışıklara baktı. Göz kırpan ışıklar sanki duvardan su akar gibi aşağıya doğru süzülüyordu... Uyku sersemliği geçince, tuvaletinin üstündeki aynaya baktığını anladı. Dışardaki ışıklar, her ne |iseler, aynasına yansyordu. Tam bu sırada uzaktan gelen uçak uğultuları, patlamalar ve evinin yakınındaki uçaksavar toplarının ateş seslerini duydu. Acele pencereye koştu ve dışarı baktı. Sahilin uzağında ve yüksekte parlamalar ve ta uzaklarda da parlak pembe patlamalar ile —izli mermilerin bıraktığı— portakal, yeşil, sarı ve beyaz renkli çizgiler gördü. Madam Levrault 27 mil uzaktaki Cherbourg'un gene bombardıman edildiğini zannetti. Böyle bir gecede St-Mere-Eglise gibi sakin bir yerde yaşadığı için kendini şanslı saydı. Okul başöğretmeni robdöşambr ve terliklerini giyerek arka kapıdan bahçedeki kulübeye doğru yürümeye başladı. Bahçede herşey sessiz ve sakindi. Atılan,

Flare(*) ler ve ay ışığı her yeri gündüz gibi aydınlatıyordu. Birkaç adım daha atmıştı ki uçak seslerinin St-Mere-Eglise'e doğru yaklaştıklarını duydu. Bunun üzerine bütün uçaksavar toplan ateş etmeye başladılar. Bu çabuk değişiklikten korkan Madam Lavrault koşarak bir ağacın altına sığındı. Uçaklar hızlı ve alçaktan uçuyorlardı. Bu hızla gelip gittiler ve uçaksavar toplan da ateş kesti. Sanki hiçbir şey olmamış gibi herşey tekrar sessizliğe büründü.

Tam bu sırada tepesinde fısıltıya benzer acaip bir eses duymaya başladı. Kafasını yukarı kaldırınca bahçesine doğru inmekte olan ve ucunda büyük bir şeyin sallandığı paraşütü gördü. Birkaç saniye için ay ışığı bir bulutla kapanmıştı. Bu anda 82 nci Hava İndirme Tümeninin 505 nci Alayından kılavuzluk görevlisi er Robert M. MurphyC*) bir çuvalın yere vurunca

(*) FLARE: Havadan yeri iyi görebilmek için paraşüte bağlı bir tür aydınlatıcı maddesi olan araç.
Çeviren

(*) Savaş muhabiri olarak Haziran 1944'de Madam Levrault, ile bir konuşma yaptım. İnen adamın birliği veya adı hakkında hiçbir bilgisi yoktu, fakat paraşütçünün düşürdüğü kemerde hâlâ dizili olarak duran 300 mermiyi gösterdi. 1958'de bu kitabı yazmak için D-Gününde görevli olan kılavuz (yol gösterici) Amerikan askerlerinden ancak bir düzinesini bulabildim. Bunlardan bir tanesi Boston'da tanınmış bir avukat olan Mr. Murph bana «yere vurduktan sonra çizmenden siper bıçağımı çıkardım ve kendimi paraşütten kurtarmak için kemerlerimi kesmeye başladım. Bilmiyerek 300 mermi taşıyan kemeri de kesmişim» dedi. Murphy'nin hikâyesi Madam Levrault' un bana 14 sene evvel anlattığına harfi, harfine uymaktadır.

çıkardığı gibi ses çıkararak yere vurdu ve takla atarak bahçeye daldı. Madam Devrault donakalmıştı. Murphy'ye bakıyordu. On sekiz yaşındaki paraşütçü yıldırım gibi bıçağını çekti ve paraşütün kemerlerini keserek kendini serbest bırakır bırakmaz büyük bir torbayı yakalılarak ayağa fırladı. Bütün bu işler bittikten sonra Madam Levrault'u gördü. Uzun zaman birbirlerine baktılar. İhtiyar Fransız kadınına göre paraşütçünün korktuğu belliydi. Uzun boylu ve ince yapıydı. Yanak ve çenesi sanki daha belirli olarak gözüksün diye yüzü acaip şekilde boyanmıştı. Üzerinde silâhları ve malzemesi vardı. Bundan sonra, korkudan donmuş vaziyette ve hareket etmeyen ihtiyar kadına, bu yabancı yaratık, «sus» anlamına parmağını dudakları üzerine koyarak acele acele gözden kayboldu. O anda madam Levrault harekete geçti ve eteklerini toplayarak eve koştu. Gördüğü kimse Noarmandi'ye inen ilk Amerikalıydı. Saat 12.15. Tarih 6 Hazirandı. D-Günü başlamıştı.

Bütün bölgeye, bazıları 300 fitten (100 metre) olmak üzere yol göstericiler paraşütle atmışlardı. Çıkarmanın öncüleri olan bu cesur ve gönüllü insanlar 82 ve 101 nci Hava İndirme Tümenlerinden, paraşütçü ve planörlerin ineceği Cherbourg yarımadasındaki, Utah kumsalının gerisinde bulunan, 50 mil karelik yeri işaretleyeceklerdi. Hepsi Tuğgeneral James M. «Jum-pin(*) Jim» Gavin'in kurduğu okulda özel eğitim görmüşlerdi. Gavin onlara «Normandiye indiğiniz zaman yalnız bir tek arkadaşınız olacak, o da Allah» demişti. Çatışmadan kesinlikle kaçınacaklardı. Hayatî önem taşıyan görevleri-

(*) Amerikan argosunda «Atlıyan Jim» anlamına gelir. Çeviren

nin başanlı olması, sür'at ve hırsız gibi gözükmeden hareket etmelerine bağlıydı.

Fakat yol göstericiler daha başlangıçta zor. hiklarla karşılaştılar. Bunları atacak olan Dakota'lar, o kadar alçaktan ve süratli uçtular ki, Alman uçaksavar topçuları onları avcı uçağı zannettiler ve serî ateşe başladılar. 101 nci Hava İndirme Tümeninden Charles Asay'a, paraşütüyle aşağı inerken yerden havaya doğru fırlıyan renk, renk mermi izleri 4 Temmuz'uC*) hatırlattı.

Er Delberk Jönes atlamadan kısa bir süre önce, uçağı direk bir isabet aldı. Atılan mermi patlamadan uçağın altından girip üstünden çıktı gitti, ama Jones'un 2,5 santim yanından geçti ve kıtpayıyla hayatı kurtuldu.

Er Adrian Doss, elli kilodan fazla bir yükte uçaktan atladıktan sonra etrafından geçen izli mermileri görünce şaşkına döndü. Mermilerin paraşütünü delerek geçtiğini duydu ve yükünü içine koymuş olduğu torba, tam isadet alıp içindekiler dökülecek kadar bir delik açıldı, ama Doss isabet almadan kurtuldu. Bazıları, delice işler bile yaptılar. PFC Frederick Wilhelm düşman hatlarının gerisinde olduğunu unuttu ve işaret lâmbasını çalışıyor mu diye kontrol etmek istedi. Lâmba çalıştı, ama indiğı tarlayı gündüz gibi aydınlattı. Almanlar ateş etseydi bu kadar korkmazdı. Hemen aklı başına gelip lâmbayı söndürdü.

Uçaksavar ateşi o derece yoğundu ki, bazı uçaklar rota değiştirmek zorunda kaldılar. 120 yol göstericiden yalnız 38 tanesi önceden plânlanan yerlerine inebildiler. Geri kalanlar, hedef-

ti) Amerika'nın özgürlük kazandığı gün. Bizim 29 Ekim gibi kutlanır. Çeviren

lerinden millerce uzağa atıldılar, yanlış yere atılan bu paraşütçüler ağaçların, çitlerin ve damların üzerine düştüler. 101 nci Paraşüt Tümeninden Yüzbaşı Frank Lillyman neredeyse kendini ele veriyordu. Yere değer değmez üzerinde bir karaltı peydah oldu. Tam ateş edeceği zaman bir «Muu» sesiyle elini tetikten çekti.

Paraşütçüler, kendi açılarından geçirdikleri korku yanında, Normanlar ve hattâ kendilerini gören bir avuç Almanı da aptala çevirdiler.

İki paraşütçü, en yakın atlama noktasından beş mil uzakta 352 nci Alman Tümeninden Yüzbaşı Ernst Düring'in karargâhı olan binamn tam yanma iniş yaptılar. Brevands'da bir ağır makineli bölüğüne komuta eden Düring, alçak uçan uçakların ve uçaksavar toplarının gürültüsüyle uyandı ve o kadar çabuk giyindi ki ayak-kabılarını ters giydi. (Buñu ancak D-Gününün sonunda farkettiler) ve dışarı fırladı. Sokakta, biraz uzakta iki kişinin gölgelerini gördü. Bağırarak kim olduklarını sordu, fakat cevap alamadı. Hemen bütün bölgeyi Schmeisser makineli tüfeğiyle taradı. Fakat iyi eğitim görmüş yol göstericiler ateşine cevap bile vermediler ve sadece ortadan kayboldular. Koşarak karargâhına dönen Düring tabur komutanına nefes nefese telefon etti ve «Fallschirmjäger» paraşütçüler diye bağırdı.

Diğer yol göstericiler, yukarda anlattığımız paraşütçüler kadar şanslı olamadılar.

82 nci Tümeden er Murphy, torbasmı sırtlayıp (içinde portatif radar vardı) Madam Levrault'un bahçesinden, Ste Mere Eglise'deki indirme bölgesine doğru gittiği sırada, sağ tarafından kısa süreli makineli tüfek tarama sesleri geldi. Sonradan yakın arkadaşı er Leonard Devorchakin o anda öldüğünü öğrendi.

«Başarabileceğimi ispatlamak için bir madalya alacağım» diye yemin eden Devorchak, D. Gününde öldürülen ilk Amerikalı olmuştur.

Bütün bölgedeki yol göstericiler, Murphy gibi nerede olduklarını saptamağa çalışıyorlardı. Korkunç görünüşlü bu paraşütçüler; maki-neli tüfek, bomba, mayın, ışıklandırma araçları ve radarlarıyla yüklü şekilde, çitleri ve tar-laları aşarak randevu noktalarına doğru gittiler. Bunların, saat 1.15'te başlayacak olan geniş çap-lı hava indirme saldırısında, atlama bölgelerini işaretlemek için tam bir saatleri vardı.

Normandi savaş alanının elli mil doğusunda altı uçak dolusu İngiliz yol göstericileri ve planör çeken altı RAF(*) bombardıman uçağı sahili^geçerek içerilere daldılar. Önlerinde gök-yüzü uçaksavar ateşiyle adeta pırıl pırıldı.

Caen'dan birkaç mil uzakta Ranville köyün-de on bir yaşındaki Alain Doix bu parlamaları görmüştü. Yapılan top atışları onu da uyandı-rmış ve karyolasının ayak ucundaki candan ya-pımış kürelerde patlama ışıklarının yansımala-rını görüyordu. Beraber yattığı büyük annesi Madam Mathilde Doix'i sarsarak uyandırdı ve «Kalk, kalk büyükanne, zannedersem bir şeyler oluyor*. Tam bu sırada Alain'in babası Re-ne Doix koşarak odaya girdi ve «Çabuk giyinin, zannedersem ağır bir hava akını oluyor» dedi.

Pencereye giden baba oğul, tarlaların üze-rinden gelmekte olan uçakları görebiliyorlardı. Fakat dikkat edince Rene bu uçakların motor gürültüsü çıkarmadığını farkına vardı ve şaş-kın şaşkın «Aman Allahım bunlar uçak değil, planör» diyebilirdi.

Büyük varasalar gibi her biri otuz kişi ta-

(*) RAF: İngiliz Kralliyet Hava Kuvvetleri.

şıyan altı planör sessizce süzülüyordu. Sahili geçer geçmez, Ranville'den, takriben beş mil uzaklıktaki bir noktada; 5-6 bin fit yükseklikte; kendilerini çeken uçaklar tarafından bırakıldılar... Şimdi ay ışığında parlıyan, birbirine paralel iki su yolu, yani, Caen kanalı ile Orne nehri ne doğru baş tuttular. Arka arkaya yapılmış, birinden diğerine geçilen ve gayet kuvvetli olarak savunulan iki köprü vardı. Gönüllü personelden oluşan Hava İndirme Birliğinin hedefi işte bu köprülerdi. Tehlike ile dolu görevleri; Alman Garnizonunu ezip bu köprüleri ele geçirmektir. Eğer görevlerinde başarılı olurlarsa Doğu ve Batı arasındaki ana damar tıkanmış olacak ve Almanlar Batıdaki birliklerine yardım etmekten yoksun bırakılacak böylece panzer birlikleri, İngiliz ve Kanada çıkarma bölgesini yandırmadan sarma imkânını bulamayacaklardı. Ayrıca bu köprüler, çıkarma köprü başının genişletilmesi için gerekiyordu. İşin en önemli tarafı, Alman nöbetçiler köprüleri havaya uçurmadan evvel, sağlam olarak, ele geçirmektir. Bu amaca ulaşmak için sürpriz bir baskına gerek vardı. İngilizler tehlikeli bir çözüm yolu bulmuştu. Bu da, planörlerin ay ışığında köprülerin yaklaşma yeri olan dar bölgeye mecburî iniş yapmalarını gerektiriyordu.

Caen kanal köprüsünü hedef alan üç planörden birinde bulunan Bren makineli tüfekçisi er Bill Gray gözlerini kapayıp, yere vuracakları an için bütün kaslarını gerdirdi. Ortada derin bir sessizlik vardı. Yerden ateş edilmediğine göre, sürpriz başarılı oluyordu. Duydukları tek ses, planörün havaya sürtünmesinden çıkan ısığa benzer sesdi. Kapıda saldırının komutanı Binbaşlı John Howard vardı ve planör yere değer değmez kapıyı iterek açacaktı. Gray, takım komu-

tanı Teğmen H. D. «Danny» Brotheridge'in «Haydi arkadaşlar gidiyoruz» dediğini duydu. Bunu, çarparak inişin çıkardığı korkunç ses takibetti. İniş takımları parçalanarak gövdeden ayrıldı. Pilot kabininin tavanından kopan parçalar her tarafa dağıldı; kontrolden çıkmış bir kamyon gibi sağa sola savrulan planör, yerde kıvılcımlar çıkararak sürtündü. İnsanı hasta edecek gibi sağa savrulan planör nihayet durdu. Grayin hatırladığına göre planör tam köprünün ağzında, burnu dikenli tellere gömülerek durmuştu... Birisi «Haydi gelin arkadaşlar» diye bağırdı. Bazıları kapıdan, bazıları parçalanmış pilot kabininde açılmış delikten, ve diğerleri de dikerdi tele vurarak kırılan burun kısmından dışarı fırladı. Bunlar olurken, aşağı yukarı aynı zamanda diğer iki planör de sürtünerek, bir çok yerleri parçalanmış durumda biraz ilerde durdular. Bunlardan da saldırı gücünün geri kalan personeli dışarı fırladı. Ortalık karma karışık. Almanlar şoke olmuşlar ve ne yapacaklarını bilemez duruma gelmişlerdi. Sığındıkları çukurlara ve ulaştırma siperlerine el bombaları fırlatılıyordu... Bazı Almanlar top mevzilerinde uyuyorlardı. Patlama gürültüsüyle uyandıkları zaman kendilerini Sten tabancalarının namlularına bakar vaziyette buldular. Uyku sersemi olan diğerleri, makineli tüfeklerini alarak, yerden bitmiş gibi ortaya çıkmış olan bu gölgelere gelişi güzel ateş etmeye başladılar.

Bazı ekipler köprüye yakın direnişleri yok ederken, Teğmen Brotheridge'in liderliğinde Gray, elinde işaret tabancası bulunan bir Alman nöbetçi gördü. Bu tabanca ile diğer köprüdeki personeli uyaracaktı. Fakat Gray kalığı hizasından Sten makineli tüfeğiyle ateş etti. Beraberinde olanlar da aynı anda ateş et-

tiler. Nöbetçi ölü olarak yere düştü ve işaret fişeği gece karanlığında semada bir ark çizerek köprünün üst kısmında patladı. Diğer köprüde bulunan Almanları uyarmak için atılan bu işaret fişeği çok geç ateşlenmişti. O köprüye saldıran 3 planörün ancak ikisi yerlerini bulup inmiş ve, Alman garnizonu ele geçirilmişti. (Üçüncü planör 7 mil uzakta Dives nehri üzerindeki yalnız köprüye inmişti). Bu duruma göre her iki köprü aynı zamanda ele geçirilmiş ve saldırının çabukluğundan şaşkına dönen Almanlar hiçbir şey yapamadan saf dışı edilmişlerdi.

Zamanları olsa bile, Alman garnizon personelinin köprüleri uçurma imkânları yoktu. Köprü üzerinde acele araştırma yapan İngilizler tahrip kalıplarının yerlerine konmuş, fakat bunları patlatacak malzemenin henüz yerleştirilmemiş olduğunu gördüler. Bunları yakındaki bir kulübede yerleştirilmeye hazır vaziyette buldular.

Şimdi, her savaştan sonra meydana gelen, tuhaf bir sessizlik hüküm sürüyordu.

Herkesin işini nasıl yaptığını ve kimlerin kurtulduğunu düşünürken, meydana gelen tuhaf sessizlik, on dokuz yaşındaki Gray'in takım komutanını aramasına neden oldu. «Danny» Brotheridge'i köprü üzerinde saldırıyı yönettiren görmüştü. Tabii içlerinden kaybettikleri vardı ve bunlardan bir tanesi de 28 yaşındaki Teğmeni. Gray, Teğmen Brotheridge'nin cesedini, kanal köprüsüne yakın küçük bir kahvenin önünde buldu. Gırtlığından vurulmuş olan Teğmenin sonradan da fosforlu el bombasıyla öldürüldüğü kesindi; çünkü hava indirme elbiseleri hâlâ yanmaktaydı.

Yakınlarında ele geçirilmiş bir makineli tüfek yuvasında üst çavuş Edward Tappenden basın işaretini gönderdi. El radyosu ile şifreli me-

sajı tekrar, tekrar yayınlıyordu. «Ham and Jam» «Ham and Jam» — D-Gününün ilk sa-vaşı bitmiş ve sadece 15 dakika sürmüştü. Ar-tık, Binbaşı Howard ve 150 kişilik ekibi, düş-man arazisinin derinliklerinde, ve şimdilik tak-viye alma imkânı olmadan, hayatî önemi olan bu iki köprüyü elde tutmak için hazır vaziyet-eydi.

Binbaşı Howard ve personeli nerede olduk-larını biliyorlardı. Fakat diğer yol göstericiler için aynı şeyi söyleyemeyiz.

Howardin planörleri yere indikleri zaman, bu yol göstericiler altı hafif bombardıman uça-ğından saat 12.20'de atlamışlardı. Alman uçak-savar topları bu uçakları okadar yoğun baraj ateşine tutmuştu ki, pilotlar kaçınma hareketi yapma zorunluğunda kaldığından paraşütçü-leri atmaları gereken yerleri kaybetmişlerdi... Bazıları, defalarca geri dönerek uçaksavar ate-şine rağmen, evvelden saptanmış atma yerlerini bulmaya çalıştılar. Bazıları başarılı oldu, fakat çoğunluğu; yol göstericileri; doğru sandıkları; yanlış yerlere attılar. Gerçek olan şudur ki yol göstericiler D-Gününün en zor görevini almış-lardır. 6 ncı Hava İndirme Tümeninden gönül-lü olarak bu görevi alanlar Orne nehrinin batı-sında üç paraşüt indirme bölgesini ışık, radar ve diğer araç ve gereçlerle işaretliyeceklerdi... Yirmi mil karelik bu bölgeler üç küçük köye yakındı: Sahilden üç mil içerdeki Varaville; Ho-ward ve adamların tuttuğu köprüleri yakın Ranville ve Caenin doğu yamaçlarından beş mil mesafede olan Touffreville; saat 12.50'de İngiliz paraşütleri bu bölgelere atlıyacaktı ve yol göstericilerin buraları işaretlemeleri için ancak 30 dakikalık vardı.

Gündüz ışığında İngiltere'de bile 30 daki-

kada indirme bölgelerini bulup işaretlemek bir meseleydi. Fakat geceleyin, düşman işgalinde olan ve evvelce ayak bile basmadıkları bir memlekette bunu yapmak korkunç bir şeydi. Elli mil uzaklıktaki arkadaşları gibi İngiliz yol göstericileri de zorluklarla burun buruna geldiler. Onlar da gelişi güzel sağa sola atılmışlardı... İlk zorluk, hava şartlarıyla başladı. Beklenmedik bir rüzgâr esmeye başladı. (Amerikalıların atıldığı bölgede rüzgâr yoktu). Bazı bölgeler, hafif de olsa sisle kapandı, İşte, yukarıda belirttiğimiz, pilotların doğru yerlerini bulamamalarının nedenlerinden biri de buydu. Varville'e inmesi gereken paraşütçüler doğru yerlere indiler, fakat kısa bir süre sonra paraşütle atılan teçhizatlarının yere vurnıca paralandığını ve bir kısmının da başka yerlere atıldığını gördüler. Ranville'e incek yol göstericiler, millerce uzağa atıldılar. Fakat şansı en az olanlar Touffreville ekibiydi. On kişilik iki grup bölgelerini ışıla işaretleyecekler ve havaya doğru K harfi Kod'u göndereceklerdi. Bu ekiplerden biri Ranville bölgesine atıldı. Yere inince toplandılar ve evvelce saptanan doğru yere indiklerini zannederek birkaç dakika sonra sinyal göndermeye başladılar. Gönderilen sinyal K harfi idi ama, verildiği yer yanlıştı.

İkinci Touffreville ekibi de doğru yere atılmadı. Bu on kişilik ekipten, yalnız dört tanesi salimen yere inebildi. Bunlardan bir tanesi, er James Morrissay, diğer altı arkadaşının sert bir rüzgâra kapılarak doğruya doğru kaymaya başladıklarını gördü. Elinden hiçbir şey gelmiyen Morrissay arkadaşlarının. Almanlar tarafından suyla doldurulan Dives vadisine gittiklerini ay ışığında seyretti. Morrissay bu arkadaşlarından hiçbirini bir daha görmedi.

Morrissey ve geri kalan paraşütçüler Touffreville'e oldukça yakın bir yere inmişlerdi. Toplandılar ve üst çavuş Patrick O'Sullivan indirme bölgesini keşfe çıktı. Bir dakika sonra işaretlenmesi gereken yerden açılan bir ateşle vuruldu. Bunun üzerine Morrissey, Touffreville ışıklarım inmiş oldukları mısır tarlasına yerleştirdi.

Bu, insanı şaşırtan ilk dakikalar içinde ancak birkaç yol gösterici, düşmanla karşılaştı. Bazı yerlerde Alman nöbetçileri, paraşütçüleri görünce şaşkına dönüp gelişi güzel ateş ettiler ve tabii bazıları öldürüldü. Fakat esas korku yaralan şey, Alman askerleri değil, etrafı saran tüyler ürpertici sessizlikti. Çünkü İngilizler iner, inmez çetin bir Alman karşı koyması bekliyorlardı. Halbuki, bunun tam tersine, yukarda belirttiğimiz gibi tüyler ürpertici bir sessizlik ortalığa hâkimdi. Bu sessizlikte, çitleri aşarken birbirlerini Alman zannettikleri çok oldu.

Normandi gecesinde, karanlık çiftlik evlerine yakın ve uyuyan köylerin dışındaki yamaçlardan geçerken, hepsi gerçekten nerede olduklarını saptamaya çalışıyorlardı. İngiltere'de harita ve krokiler üzerinde gösterilen doğru yerlerine indirilenler, nirengi noktalarını tanıyarak işlerini ona göre yapmaya başlamışlardı. Tamamen kaybolmuş olan diğerleri ise yerlerini harita ve pusla yardımıyla bulmağa gayret ediyorlardı.

Öncü sinyal birliğinden Yüzbaşı Antony VVindrum problemi daha kestirme bir yöntemle çözdü. Yanlış yola sapmış bir şoför gibi yoldaki levhanın önünde durdu ve gayet sakin bir şekilde kibrit çakıp levhadaki yazıyı okudu ve randevu noktası olan Ranville'in birkaç mil ötede olduğunu öğrendi. Fakat bazı yol göstericiler tamamen kaybolmuş vaziyetteydiler. İki tanesi, uçaklarından atladıktan sonra 711 nci Tümen

komutam Tümgeneral Josef Reichert'in karar, ganinin bulunduğu binanın bahçesine indiler. Uçaklar üzerlerinden geçerken Reichert kâğıt oynuyordu. Uçak seslerini duyunca general ve diğer subaylar verandaya çıktılar ve iki İngilizin bahçeye indiğini gördüler. Kimin daha çok şaşırdığını söylemek bir hayli güçtür. Generalin haberalma subayı iki paraşütçüyü esir aldı ve silâhlarından tecrit ederek verandaya getirdi. Reichert sadece «Nereden geldiniz?» diye homurdanır gibi sordu. Paraşütçüler sanki davet edilmedikleri bir kokteyl partiye girmiş gibi «Çok üzgünüz ihtiyar, fakat biz buraya kaza ile indi» diye cevap verdiler. Yol göstericiler sorguya çekilmek için götürülürken 570 Amerikan ve İngiliz askeri, Müttefik kuvvetlerince kurtuluş anını ve D-Gününün ilk savaşına hazırlanmakla meşgul oldüler. Çünkü İndirme Birliklerine, işaret ışıkları karanlık gök yüzüne doğru sinyal vermeye başlamıştı bile...

KISIM II

Binbaşı Werner Pluskat «Ne oluyor?» diye telefona bağırdı. Uyku sersemi, ve hâlâ iç çamaşırlanılıyordu. Uçakların gürültüsü ve top sesleriyle uyanmıştı, ama içgüdüğü bunun, hava akınından başka birşey olduğunu söylüyordu. Rus cephesinde geçen iki uzun yıl, Binbaşuya içgüdüğüne inanmasını öğretmişti.

Alay Komutanı Yarbay Ocker, Pluskatin telefon edişine kızmış gibiydi ve soğuk bir ton ile «Azizim Pluskat, neyin cereyan ettiğini henüz biz de bilmiyoruz. Ne olduğunu öğrenince sa-

na bilgi veririz» dedi ve sert bir «klik» sesiyle telefon kapandı.

Aldığı cevap Pluskati tatmin etmemişti. Yirmi dakikadan beri, uçaklar devamlı olarak uçuşuyor ve doğu ve batıdaki sahilleri bombalıyorlardı. Bunun tam ortasındaki Pluskat'm sahil bölgesi insanı rahatsız edecek şekilde sessiz ve sakin. Sahilden 4 mil uzakta olan Etream'daki karargâhından 32 nci Alman Tümenin, yirmi toptan oluşan dört bataryasının komutanıydı. Bu toplar Omaha kumsalının yarısını ateş altında tutabilecek şekilde yerleştirilmişlerdi. Asabi bozulan Pluskat, Alay Komutanını atlayıp, bir üst kademeye telefon etmeğe karar verdi. 352 nci Tümen karargâhına telefon etti ve Habermama subayı Binbaşı Blockia konuştu. Block da iyimserdi. «Belki gene bir hava akınıdır bu Pluskat» dedi ve ilâve etti: «Henüz birşey açıklanmış değil...»

Biraz şaşkın ve biraz da üzgün olarak Pluskat telefonu kapadı. İş acaba fazla mı büyütüyorum diye kendi kendine düşündü. Ne de olsa henüz bir alarm verilmemişti. Zaten ara sıra verilen olaysız geçen alarmlar nedeniyle topçu erlerine, top başında beklemelerine gerek olmadığı bildirilmişti.

Pluskat artık tamamen uyanmıştı, ve tekrar uyuyamayacak kadar huzursuzdu. Bir süre yatağının kenarına ilişmiş vaziyette oturdu. Ayağının dibinde Alman çoban köpeği Harras yatıyordu.

Chateaud'a her şey sessiz ve sakin, fakat Pluskat uzaklarda hâlâ uçak sesleri duyuyordu...

Aniden sahra telefonu çalmaya başladı.

Pluskat hemen telefonu kaptı ve Yarbay Ocker'in sakin bir tonla «yarımamada paraşütçüler

olduğu rapor edildi; personelini alarma geçir ve derhfl sahile git. Bu bir çıkarma olabilir» dedi.

Birkaç dakika sonra Pluskat, ikinci Batarya Komutam Yüzbaşı Ludz "VVikenine ve topçu Teğmen Fritz Theen, Ste Hoiiorine adlı köyün yamaçlarındaki gözetleme barınağına gittiler. oban köpeği Harras da onlarla beraberdi. Jipe benzer IVolkswagen içinde sıkışık durumda sahile ulaştılar... Yolda kim;e konuşmadı... Pluskati meraklandırın ve üz3n bir konu vardı: Toplarının ancak 24 saat ateş edebilecek kadar mermisi vardı. Birkaç gün evvel 84 ncü Koldordu Komutanı General Marcks topları denetlediği zaman, Pluskat bu durumu Generale bildirince, General «Eğer senin bölgene bir çıkarma olursa ateş edebileceğinden fazla mermin olacak» diye garanti vermişti ama, bu Pluskat için yeterli değildi.

Sahil savunma bölgesinin sınırının dış kısmından geçen Wolkswagen, Ste Honorine'e ulaştı. Burada, tasmayla bağlı Harras elinde olduğu halde, adamları Pluskati takib ederek yar üzerindeki karargâhına giden dar yola girdiler. Yolun her iki yanını tel örgüyle işaretlenmişti, çünkü bu tellerin öte yam mayınlanmıştı. ukurumsu bir yere gelip içeri doğru uzanan merdivenden inip gözetleme barınağına girdiler. Pluskat, görüş gücü çok fazla olan topçu gözetleme dürbünlerine gitti ve bakmaya başladı. Gözetleme barınağı bundan daha güzel bir yere yapılamazdı. Kumsaldan (Omaha kumsalı) 35 metre yükseldikte ve kısa süre sonra Normandi köprübaşı olacak bölgenin tam orta yerindeydi. Havanın çok açık olduğu günde, bir gözcünün sol taraftaki Cherbourg yarımadasının ucundan, sağ taraftaki Le Havre'a kadar uzanan tüm Seine körfezini görmesi mümkündü. şimdi bile, gü-

zel ay ışığında, Pluskat her şeyi kolay ve açıkça görebiliyordu. Dürbününü yavaş yavaş sağdan sola döndürerek bütün körfezi taradı. Biraz sis vardı ve siyah bulutlar arada bir Ay'ı kapıyarak aydınlığı azaltıyordu. Buna rağmen görünürde anormal bir şey yoktu. Ortada ay'dan başka ışık ve kendi çıkardıklarından başka ses ve seda yoktu. Defalarca körfezi dürbünüyle taradı... Ortada gemi falan da yoktu.

Pluskat dürbünden ayrılarak Alay karargâhına telefon etti ve Teğmen Theen'e «Görünürde hiçbir şey yok» dedi. Bununla beraber Pluskatin içi rahat değildi. Ocker'e «Ben burada kalıyorum, bu belki aldatıcı bir alarmdır, fakat gene de bir şeyler olabilir» diye sözünü tamamladı. *!

Bu sıralarda 7 nci Ordu Komutanlığına birbirini tutmayan raporlar geliyordu ve subaylar bunların ne olabileceğini saptamaya çalışıyorlardı. Elllerinde kesin bir ipucu yoktu; — Surda iki gölge görünmüş; falan yerde ateş açılmış, başka bir yerde ağaca takılmış paraşüt görülmüştü. Bunlar bir şeyin çözümü idi ama neyin? Sadece 570 Müttefik Hava İndirme askeri atlamıştı ve bu aşırı bir kargaşalığa sebep olmaya yetiyor da artıyordu bile. Gelen raporların karma karışık olması, en tecrübeli askerleri bile şaşkına çevirmişti. Verilen rakamlar iki mi yoksa 200 müydü? Bunlar, tehlike halinde, uçaklarım paraşütle terkeden uçak ekibi miydi? Yoksa Fransız yeraltı örgütlerinin yaptığı saldırılardan biri miydi. Kimse kesinlikle bilmiyordu. Hattâ, paraşütçülerle yüzyüze gelen 711 nci Tümen Komutanı General Reichert bile. Reichert, bunun, kendi karargâhına yapılan bir hava indirme saldırısı olduğunu zannedip. Kolordu Komutanına da aynı şekilde rapor vermişti. Bir süre son-

ra haber on beşinci ordu karargâhına ulaştı ve harp ceridesine sadece Detay verilmemiştir» şeddinde yazıldı.

Evvâlce okadar yanış alartınlr verilmişti ki, herkes dikkat kesilmişti. Bölük komutanları, tabur komutanlarına rapor vermeden evel uzun süre düşünmek ihtiyacını duyuyorlardı. Gerçeği öğrenmek için devriyeler çıkardılar. Bölük komutanları gibi, taburj komutanları da, alay komutanlarına rapor vermeden ence, işi enine, boyuna tartmak 2;orunluğunda kalıyorlardı. Çünkü, **ortaca** elle lutulur hiç bir şey yoktu. Fakat bir gerçek çok açıkça ortadaydı: O da birbirini tutmayan raporlar nedeniyle kimse alarm vermek istemiyordu.; yani sonradan gerçek olmadığı saptanacak bir alarm.

Ve böylece dakikalar
Tıkır tıkır ilerlemeye devam etti.

Cherbourg yarımadasında iki general Renns'deki Harp oyununa katılmak üzere karargâhlarından ayrılmışlardı bile. Şimdi de üçüncüsü, 91 nci Hava İndirme Tümeninden, Tümgeneral Wilhelm Falley yola çıkmak için bu kargaşalık dolu zamanı seçmişti. 7 nci Ordu Karargâhından, yüksek komutanların gün ışımadan evvel ayrılmalarını yasaklayan emir gelmesine rağmen Falley erken yola çıkmazsa Kriegsspiel'e yetişemeyeceğini düşündü ve erkenden yola çıktı. Bu kararı hayatına malolacaktı.

Le Mans'daki 7 nci Ordu Karargâhında Komutan Orgeneral Friedrich Dollmann uyuyordu. Hava durumu nedeniyle o gece yaptıracağı bir alarm tatbikatını iptal etmişti ve yorgun olduğu için de o akşam erkenden yatmıştı. Çok değerli ve detaylara değer veren Kurmay

Başkam Tümgeneral Max Pemsel de yatmaya hazırlanıyordu.

St. Lo'da 84 ncü Kolordu Karargâhında General Erick Marcksin sürpriz doğum günü partisi için herşey tamamlanmıştı. Kolordu Haberalma subayı Binbaşı Friedrich Hayn şarapları hazırlamıştı ve Haynin hazırladığı plân şöyleydi: Kurmay Başkanı Yarbay Friedrich von Criegren, diğer üst rütbeli subaylar, St. Lo katedralindeki saat gece yansını vurunca (İngiliz yaz; saatine göre sabahın Bir'i) Generalin odasına gireceklerdi. Herkes, sert bakışlı, tek ayaklı Marcksin (Bir ayağını Rus cephesinde kaybetmişti) nasıl bir reaksiyon göstereceğini merak ediyordu. Normandi'deki en yetenekli generallerden, biri olarak tanınan Marcks gösterişi sevmeyen bir kimseydi.

Plân hazırды ve herkes kendini birfaz çocuksu hissediyordu, ama, kurmay subaylar kararlıydı.

Tam generalin odasına girecekleri sırada yakınlanndaki bir uçaksavar bataryasının ateş etmeye başladığını duydular. Tam zamanmda dışan koşmuşlardı. Çünkü bir Müttefik uçağı yanarak düşüyordu ve topçular hep bir ağızdan «Vurduk onu» diye bağınıyorlardı. Buna rağmen General Marcks odasından dışarı çıkmadı.

Katedralin saati gece yansını vurunca, önde; elinde tepsi ve üstünde Challis ve bardaklar olduğu halde Binbaşı Hayn ve diğerleri Generalin odasına girdiler. Marcks kafasını kaldmp onlara bakınca bir duraklama oldu. Haynin hatırladığına göre, «Generalin takma ayağı gıcırdadı ve bizi karşılamak için ayağa kalktı...» Şarap açıldı ve 53 yaşındaki Generalin etrafında küçük bir grup halinde kurmay subaylan esas vaziyeti, ne geçtiler. Dik durur vaziyette bardaklarını

kaldırarak generalin sıhhatine içtiler... Fakat tam bu sırada **40** mil uzaklarına **4255** İngiliz paraşütçüsünün Fransız topraklarına inmek için uçaklarından atlamakta olduklarını bilmiyorlardı.

KISIM III

Normandi'nin, ayın aydınlattığı tarlalarında, İngiliz avcılarının çaldığı borunun keskin sesi yayılmaya başladı. Bu, defalarca tekrar edildi. Yeşil-kahverengi ve san kamoflajlı elbiseleri ve mihverleriyle bir sürü gölge, her taraflan silâh ve cephane yüklü olduğu halde çitlerden ve çukurlardan atlayarak boru sesinin geldiği yere doğru koşmaya başladılar. Bu sırada aniden bir borazan çalmaya başladı. **6** ncı İngiliz Hava İndirme Tümeni için bu savaşın uvertürü idi. Ani ses Ranville bölgesinden de gelmişti. Bu boru sesi **5** nci Paraşüt Tugayına bağlı iki taburun toplanması için çağın anlamı taşıyordu ve bunu yapmak için de çok çabuk hareket etmeleri gerekiyordu. Tamrlardan bir tanesi köprüyü tutan Binbaşı Howardin küçük planör birliğine yardım edecek ve diğeri de hayatı önemi olan kavşağın doğusundaki Ranville'i ele geçirecek ve elde tutacaktı.

6 ncı Hava İndirme Tümeni adeta zamanla yanşıyordu.

İngiliz ve Amerikan askerlerinden oluşan ilk dalga, saat **06.30** ile **07.30** arasında, Normandi'nin beş çıkarma kumsalına ineceklerdi. «Kırmızı Şeytanlar»ın ilk ayak bastıkları yeri garantiye almak ve tüm çıkarma bölgesinin sol kanadını tutmak için beş buçuk saatleri vardı.

Tümenin çok değişik ve komplike görevleri vardı, ve her biri dakikası dakikasına senkronize isteyen türdendi. Plân; paraşütçülerin Caen' m kuzey doğusuna hâkim olmaları, ayrıca Orne ve Caen kanalı üzerindeki köprüleri tutmak ve düşman kuvvetlerinin; özellikle panzerlerin; çıkarma köprü başının yan kısmına sarkmalarını önlemek için Dives nehri üzerindeki 5 köprüyü daha tahrip etmelerini gerektiriyordu.

Fakat hafif silâhlar taşıyan paraşütçüler, santraüze edilmiş zırhlı bir saldırıyı durduracak kadar ateş gücüne sahip değildiler. Böylece durdurma harekâtının başarılı olabilmesi; antitank toplarıyla özel zırh delici mermilerin kısa zamanda gelmesine bağlıydı. Topların ağırlığı ve büyüklüğü nedeniyle bunların, Normandi'ye getirilmeleri, ancak planör katariyle mümkün olabilirdi. Asker, nakliye aracı, ağır teçhizat ve çok gerekli olan toplarla yüklü olan altmış dokuz planörün saat 03.20 de Normandi semalarından süzülerek inmeleri bekleniyordu.

Bunların gelişi ortaya başlıbaşma büyük bir problem çıkarmıştı. Planörler çok büyüktü. Her biri C47 den daha büyük olduğundan iniş için geniş alana ihtiyaçları vardı. Hamilcar marka olan dört tanesi okadar büyüktü ki, hafif tank bile taşıyabilecek kapasitedeydiler. Altmış dokuz planörün inmesi için seçilen yerleri düşman saldırısından korumak zorundaydılar. Saldırı işini önleyecek tedbirler alındıktan sonra, ağır, planörlerin inişi için tarlalardaki ağaç, taş, çit vb. şeyleri temizlemeleri gerekiyordu. Bunu başara-bilmek için gecenin karanlığında, mayinlenmiş veya demiryolu raylanıyla desteklenmiş ağaçları sökmeleri icabediyordu. Üstelik bunu iki buçuk saatte yapmak zorundaydılar. Hazırlanan bu iniş alam, öğleden sonra incek olan diğer plâ-

nör katan için de kullanılacaktı... Yapılacak diğ er bir iş daha vardı. Bu belki de 6 ncı Hava indirmenih görevlerinden en önemli olanıydı: Merville'e yakın büyük bir sahil topçu bataryasının tahrip edilmesi. Müttefik Entelejans Servisi, bu bataryanın dört iopunun, tüm çıkarma filotillasını ve Sword kumsalına çıkacak askerleri yok edecek güçte olduğu kanısındaydı.

6 ncı Hava İndirme Birliğine, bu topları saat 05.00'e kadar tahrir, etmeleri emredildi. Bu görevi yapabilmek için 3 ncü ve 5 nci paraşüt tugaylarından 4255 paraşütçü Normandi'ye atladılar. F'ena şekilde işaretlenmiş atılma bölgeleri, esen hızlı rüzgâr ve uçaksavar ateşinden kaçınma zorunluğu nedeniyle seyrüsefer hataları yapıldı ve paraşütçüler geniş bir sahaya dağılık olarak atıldılar. Bazıları şanslı çıktı ve gereken yerlerine indiler, ama yüzlercesi inmeleri gereken yerlerden beş veya 35 mil uzağa indiler. İki tugaydan 5 nci Tugay dş,ha şanslıydı. Askerlerinin çoğunluğu Ranville yakınındaki hedefleri üzerine atıldılar. Böyle olmasına rağmen, Bölük Komutanları ancak yarısını toplayabilmek için 2 saat uğraşmak zorunda kaldılar. Paraşütçülerin bir çoğu boru sesleriyle yerlerini bulmak olasılığını sağladılar.

13 ncü Taburdan er Raymond Batten boru seslerini duydu, fakat iniş bölgesinin tam kenarına gelmiş olmasına rağmen, bir süre hiçbir şey yapamaz durumda kaldı. Batten, sık ve yapraklan bol ağaçlı küçük bir ormanın tam ortasına inmişti. Yerden 5 metre yükseklikte bir ağaca takılmış paraşütünün ucunda sağa sola sallanıp duruyordu.

Ormanda derin bir sessizlik vardı. Fakat Batten, arada bir açılan makineli tüfek atışlarını, uzaktan gelen uçak seslerini ve uçaksavar

toplarının ateş seslerini duyuyordu. Bıçağını çıkarıp paraşüt kolonlarını kesmeye hazırlanırken yakında bir Schmeisser makineli tabancasının ateş sesini duydu. Bir dakika sonra çalılıklarda bir hışırtı duydu ve birisi yavaş yavaş ona yaklaştı. Batten, iniş esnasında Sten makineli tüfeğini düşürmüştü ve tabancası da yoktu. Gelenin Alman mı, yoksa başka bir paraşütçü mü olduğunu bilmeden ve hiçbir şeye bakmadan sallanmasına devam etti. Batten'in hatırladığına göre «Gelen kimse bana baktı. Yapacağım tek şey, beni ölmüş zannetmesi için hiç hareketsiz durmaktı. Düşündüğüm gibi de oldu, adam bana hiçbir şey yapmadan çekip, gitti...» Adam uzaklaşınca Batten hemen ağaçtan aşağı indi ve bolların çaldığı yere doğru koşmaya başladı.

Ormanın kenarında paraşütü açmadığı için ölen bir paraşütçünün cesedini gördü.

Bundan sonra yol boyunca yürürken yanından «Arkadaşımı öldürdüler, arkadaşımı öldürdüler» diye deh gibi bağırarak koşan birine rastladı.

Nihayet bir grup paraşütçüyle buluşup toplanma noktasına doğru giderken kendini, şuurunu kaybetmiş bir paraşütçünün yanında buldu. Adam ne sağa ve ne de sola bakmadan elinde U şekline gelmiş silâhını sımsıkı tutarak yürüyordu. Silâhın işe yaramaz hale geldiğinden haberi bile yoktu.

Bu gece, Batten gibi bir çok kişi savaşın haşın realitesini görerek şoke olmuş vaziyetteydi.

8 nci Taburdan üst çavuş Harold Tait paraşüt bağlarından kurtulmaya çalışırken C47 uçaklarından birinin uçaksavar tarafından, isabet aldığını gördü. Uçak, Tait'in kafasının üzerinden kuyruklu yıldız gibi geçerek bir mil uzakta

\

!

!

yere vurarak korkunç bir gürültüyle infilâk etti. Tait uçağın isabet almadan evvel paraşütçülerini atıp, atmadığını düşündü.

1 nci Kanada Taburundan er Percival Liggins yanan başka bir uçak gördü. Tam gazla giden uçak boydan boya alevler içindeydi ve gövdesinden parçalar kopuyor ve Liggins'e doğru geliyordu. Gördüğü korkunç manzaranın etkisiyle hareket edemez halde olan Liggins'in kafasının üzerinden geçip arkadaki tarlaya çakıldı. İçinde sağ kimse varsa kurtarabiliriz ümidiyle arkadaşlarıyla beraber enkaza doğru koştu. Fakat uçağın içindeki cephaneler infilâk etmeye başlanınca, yanına daha fazla yaklaşamadılar.

12 nci Taburdan 21 yaşındaki er Golin Powell için savaşın ilk sesi, geceleyin duyulan bir inleme oldu. Ağır şekilde yaralanmış İrlandalı bir paraşütçünün yanında diz çöktü. İrlandalı yavaş bir sesle «Beni öldür arkadaşım, lütfen» diye yalvardı. Powell'in bunu yapması imkânsızdı. Paraşütçüyü mümkün olduğu kadar rahat edecek vaziyette yatırdı ve yardım göndereceğini vad ederek oradan koşarak uzaklaştı.

Bu ilk dakikalarda, birçok kimsenin kurtulabilmesi kendi çabalarıyla mümkün oluyordu.

1 nci Kanada Taburundan Teğmen Richard Hilborn, bir Sera'nın tepesine düştü. Camlar kırılırken korkunç sesler çıkardı. Fakat, kırık camların tümü seranın içine düşmeden evvel Teğmen koşarak oradan uzaklaştı bile.

Diğer bir tanesi, sanki nişan alınarak atılmış gibi bir kuyunun içine düştü. Taşlara tutunarak dışarı tırmandı ve sanki hiç bir şey olmamış gibi toplanma noktasına doğru koşmaya başladı.

Bu sıralarda 1 nci Kanada Taburundan Bin-

başı Donald YWilkins, fabrika zannettiği bir binanın kenarından sürünerek geçiyordu. Ansızın çimenlik üzerinde bir grup insan gördü ve yerinde donakaldı. Biraz bekledi ve uzun gölgeler bırakan adamların kımıldamadığını gördü. Wilkins dikkat kesilmiş, ayakta duran adamlara bakıyordu. Biraz sonra, küfür savurarak yanlarına gitti. Hepsi de bahçeye dikilmiş heykeldi.

Aym birlikten bir çavuş buna benzer bir durumla karşılaştı, fakat bir farkla; gördüğü şekiller canlıydı. Er Henry Churchill az yakınındaki diz boyu su dolu olan bir çukura, çavuşun indiğini gördü. Paraşüt kolonlarından kurtulduktan sonra kendine yaklaşan iki kişiye bakıyordu. Churchill'in hatırladığına göre «Çavuş bekledi. Sanki gelenlerin Alman mı yoksa İngiliz mi olduklarına karar vermeye çalışıyordu. Adamlar daha yakma geldi ve konuşmalarından Alman oldukları belliydi. Çavuşun Sten'i gürlendi ve Almanları bir salvoda yere serdi.

D-Gününün açılış dakikalandaki en büyük ve tehlikeli düşman adam değil, Doğa idi. Rommel'in paraşütçülere karşı aldığı önlemler çok işe yaradı. Dives vadisini dolduran su ve bataklıklar, ölüm tuzaklarıydı. 3 ncü Tugayın birçok paraşütçüsü, sanki bir torbadan savrulan konfetiler gibi bu bölgeye düştüler. Bulut içine giren pilotlar, buluttan çıkınca Divesin sularını, Orne zannederek paraşütçüleri bataklığa attılar. Bu bataklığa atılan, çok iyi eğitim görmüş 9 ncü Tugaya, Merville'deki topçu bataryasına saldırmak gibi çok zor ve önemli bir görev verilmişti. Bu adamların birliklerine tekrar ulaşması günler almış ve bir çoğu ise birliklerine dönmemişlerdir. Dives da ölen paraşütçülerin kaç kişi olduğu asla bilinemeyecektir. Kurtulanlar, Dives bataklığında 2 metreden fazla derin ve bir

metreden daha geniş ve dibi çamurla kaplı kanallar olduğunu söylemişlerdir. Üzerinde teçhizatı ve dolayısıyla normalden fazla ağır olan bir insanın bu çukurlan aşması söz konusu olamazdı. Bataklıktan kurtulup, nehre girebilenler taksızlıktan, kuru araziye birkaç metre kala boğulup gitmişlerdir.

6 ncı Hava İndirme Tugayından Papaz Yüzbaşı John Gwinnett kaybolmuştu. O da bataklığa inmişti, yalnızdı ve etrafındaki sessizlik tüyler ürperticiydi. Kalkıştan evvel personele vaaz vermiş ve «Korku kapıyı çaldı ve inanç kapıyı açtı, ama içerde hiç bir şey yoktu» demişti. Fakat Gwinnett şimdi bunun böyle olup olmadığını bilmiyordu ve bataklıktan lam 17 saat sonra kurtulabildi.

Tam bu sıralarda 9 ncu Hıva İndirme Birliğinin Komutanı Yarbay Terence Otway hırsından yerinde duramıyordu. Randevu noktasından millerce uzağa atıldığını ve taburunun darımadayı; orada, burada olduğunu biliyordu. Otway gece karanlığında hızla yürürken her yerde adamlarından küçük gruplara rastladı. Bu yanlış atıştan daha da kötüsü, görevinin başarılı olması için planörle gelecek toplara ihtiyacı vardı, çünkü Merville'deki Alman topçu bataryası gelişigüzel bir hedef değildi. Etrafında derinliğine yapılmış mükemmel savunma tesisleri vardı. 9 ncu Tabur, kaim beton mevzilere yerleştirilmiş dört ağır topun bulunduğu yere ulaşmak için, mayın tarlalarından, antitank çukurlarından, 4-5 metre genişliğinde dikenli tel bariyerlerinden, tekrar bir mayın tarlasından geçmek ve makineli tüfeklerle dolu siperlerdeki Almanları elimine etmek zorunluğundaydı. Almanlar, iki yüz kişinin savunduğu bu tahkimatın geçilmez olduğunu iddia ediyorlardı.

Otway bunun, Almanların iddia ettikleri gibi olmadığına inanıyordu ve bu bataryayı tahrip etmek için hazırladığı plân çok mükemmel ve şaşılacak derecede detaylıydı, çünkü hiç bir şeyi şansa bırakmak istemiyordu.

Evvêlâ 100 Lancaster ağır bombardıman uçağı bataryayı 4000 libre bombalarla satüre edecekti... Planör katarı; jip, antitank topları, alev makinaları ve «Bangalore» Torpitolan (Dikenli tel örgüleri tahrip etmek için, içi patlayıcı madde dolu özel bombalar), mayın detektörleri, hatta hafif aleminyum merdivenler getirecekti. Planörlerden bu özel teçhizatı aldıktan sonra Ot-vvay'ın personeli on bir ekip halinde bataryaya saldırmaya başlayacaktı.

^Bunun yapılması için çok dakik ve aksaksız zamanlamaya gerek vardî. Keşif ekipleri önden gidecek ve bölgeyi tarayacaktı. Özel «Taping» ekipleri mayınleri kaldıracak ve güvençle geçilebilecek yerleri işaretliyecekti. «Breaching» ekipleri Bangalore torpitolarıyla tel örgüleri tahrip edeceklendi. Keskin nişancılar, havan topçuları ve makineli tüfekçiler ana hedefi kapsıyacak şekilde mevzileneceklerdi. Otway'ın plânında bir de sürpriz vardı: Hücüm birlikleri bataryaya karadan saldınrken, paraşütçülerle dolu üç planör bataryanın tam üzerine iniş yapacak ve bunu kara saldınsıyla senkronize edecekti.

Plânın bazı kısımları intihar niteliğindeydi, fakat rizikosu göze alınmaya değerdî, çünkü bu toplar tahrip edilmezse, Svord kumsalına çıkacak binlerce İngiliz askerini öldürebilecek güçteydi.

Eğer herşey; hazırlanan, plânlara göre birkaç saat içinde uygulansa bile, toplara ulaşınca onları tahrip etmek için tam bir saatleri kalıyordu. Şayet 9 ncu Tabur bunu zamanında ya-

pamazsa, donanma topçu atışının bunu yapmaya başlayacağı Otway'e açıkça söylenmişti. Bunun anlamı, ne olursa olsun Otway ve adamlarının saat 05.30'da bataryayı terketmeleri gerekiyordu. Tam bu saatte Otway'den işin başarıldığına dair sinyal gelmezse donanma otomatikman bombardımana başlayacaktı. Tasarlanan strateji işte buydu.

Fakat Otway heyecanla toplanma noktasına giderken plânın birinci kısmı fiyasko ile sonuçlandı. 12.30'da yapılan bombardımanda, tek bir bomba bile bataryaya isabet etmedi. Bu yetmiyormuş gibi, önemli malzemeyi taşıyan planörler de gelmedi.

Normandi köprü başının tam merkezindeki Omaha kumsalına bakan Alman gözetleme barınağında Binbaşı Werner Pluskat hâlâ etrafı gözetliyordu. Dürbünde dalgaların beyaz tepelerinden başka bir şey gözüküyordu ama, huzursuzluğu hâlâ azalmamıştı. Pluskat birşeylerin olacağından kesinlikle emindi. Gözetleme barınağına geldikten biraz sonra yüzlerce uçak dalgalar halinde sahilden içeriye girip sağa döndüler. Uçakların sesini duyduğu ilk dakikada, alaydan, kendisine telefonla çıkarmanın başladığı bildirilir diye umuda kapıldı. Fakat telefon çalmadı...

İlk telefondan bu yana Ocker'den başka bir haber almamıştı.

Bu sırada Pluskat başka birşey duydu —yavaş, yavaş fazlalaşan uçak gürültülerinin, bu sefer sol taraftan gelmeye başladığını saptadı— Biraz sonra uçak sesleri arkasından gelmeye başladı. Demek ki Cherbourg yarımadasına batıdan yaklaşıyorlardı. Pluskat eskisinden de çok

şaşkınlığa kapıldı. Elinde olmadan dürbünle etrafa tekrar bakmak isteğini yenedi.

Körfez tamamen boştu ve görünürde hiç bir şey yoktu.

KISIM IV

Ste Mere-Eglise'de bombardımanın sesi çok yakından geliyordu. Şehrin Belediye Reisi ve eczacısı olan Alexandre Renaud, üzerinde durduğu yerin sarsıldığını hissediyordu. Uçakların birkaç mil uzaklıktaki St. Marcouf ve St. Martinde-Varrenville'deki bataryalara saldırdıklarım zannetti. Bu durum karşısında şehir ve halkın akibetinden endişe duymaya başladı. Sıkı yönetim idaresi yürürlükte olduğundan, şehir sakinlerinin yapacağı tek şey, ya bahçelerindeki siperlere veya evlerinin bodrumlarına girip Allah'a dua etmekten ibaretti.

Renaud eşi Simone ile üç çocuğunu oturma odasına giden koridora soktu. Kalın kerestelerden yapılmış olan bu koridor oldukça güvence- li bir koruma sağlayabilirdi. Bütün ailenin uydurma yapılmış hava akını sığınağında toplanması 01.10'da tamamlandı. Renaud zamanı (sati 00.10'u gösteriyordu) çok iyi hatırlamaktadır, çünkü tam bu sırada sokak kapısına acele acele ve devamlı olarak vurulmaya başlandı.

Renaud, ailesini sığınakta bırakıp, Place de L'Eglise'e bakan eczacı dükkânından geçerek, kapıya yöneldi. Daha kapıya gelmeden evvel neler olduğunu anladı... Kestane ağaçları ve Norman kilisesi ile çevrili meydanlığın karşısına rastlayan ve M. HIRON'a ait villa alevler içinde yanıyordu. Renaud kapıyı açtı ve karşı-

smda üniformasını giymiş itfaiye şefini gördü. Şef beklemeden söze başladı ve «Villa, uçaklardan atılan bir yangın bombasıyla tutuştu kanısındayım. Yangın çok çabuk yayılıyor. Komutanla temas ederek sıkı yönetimi kaldırmasını sağlar mısınız? Kovalarla su taşıyacak çok adam ihtiyacımız var» dedi.

Belediye Reisi yakındaki Alman karargâhına koştu ve çabucak nöbetçi olan çavuşa durumu anlattı. Çavuş yetkisini kullanarak istenen müsaadeyi verdi ve aynı zamanda nöbetçiyi çağırarak, toplandıkları zaman gönüllülere göz kulak olmasını emretti. Bundan sonra Renaud kilise papazının evine giderek durumu papaz Louis Roulland'a anlattı. Papaz yardımcısını çağırarak, kilisenin çanını çalmasını rica etti. Bu arada Renaud kapı kapı dolaşarak herkesi yardıma çağırdı. Kilisenin çanı çalmaya başlayınca, herkes evlerinden çıkarak —Bazıları iç çamaşırıyla— iki sıra oldular ve elden ele su dolu kovalan yangın söndürme ekibine ulaştırdılar... Bu sırada Almanlar ellerinde makineli tüfekleriyle durumu seyrediyorlardı.

Keşmekeş'in tam ortasında papaz, Renaud'u kenara çekerek: «Seninle çok önemli bir konuyu konuşmam gerek» dedi ve onu evinin mutfakına götürdü. Orada ihtiyar Başöğretmen Madam Angele Levraudt kendilerini bekliyordu. Hâlâ şoktan kurtulmamış durumdaydı. Titreyen bir sesle «Bahçeme bir adam indi» dedi... İş başından aşmış olan Renaud kadını sakinleştirmeye çalışarak «Merak etme. Lütfen evine dön ve sakın dışarı çıkma» dedi, ve hızla tekrar yangın yerine döndü.

Yangın adamakıllı büyümüştü. Tam bu sırada tekrar uçak uğultulan duymaya başladılar. Ses batıdan geliyordu. Uçaksavar toplan hemen

ateşe başladılar. Herkes yangını unutmuş, kafası yukarı kalkık havaya bakıyordu. Uçaklar, ışıkları yanık vaziyette, çok alçaktan üzerlerinden hızla geçtiler. O kadar alçaktan geçtiler ki, halk sanki kurtulmak ister gibi köşe bucağa saklandılar. Yangınla aydınlanmış meydanda gölgeleleri bir gözüküp kayboldu.

Uçaklar dalga dalga kol halinde uçuyorlardı. Bunlar 13.000 kişi taşıyan 882 uçaktan oluşan ve şimdiye kadar yapılan en büyük hava indirme harekâtının ilk dalgasıydı. 101 ve 82 nci Amerikan Hava indirme Tümenine bağlı bu personel, St. Mere-Eglise'in birkaç mil yakınındaki altı atlama bölgesine gidiyorlardı. Paraşütçüler adeta küme halinde uçaklardan atıldılar; Şehrin hemen dışındaki atlama bölgesine incek olanlar bir kilisenin çan sesini duydular. Bazdan için bu duydukları son ses oldu. Hızlı bir rüzgâra kapılan bir kısım paraşütçü Place de-L'Eglise'deki yangına doğru sürüklendiler ve yangının söndürülmesini seyreden Almanların makineli tüfeklerine hedef oldular.

101 nci Tümenin 506 ncı Alayından Teğmen Charles Santarsiero, St. Mere-Eglise üzerinden geçerken uçağın açık kapısından aşağı bakıyordu. «Biz takriben yerden 400 fit yükseklikteydik. Yangını ve koşuşan Alman askerlerini gördüm. Yer adeta bir keşmekeş içindeydi. Sanki bir cehennem kargaşalığı kendini kapıp koyvermişti. Uçaksavar toplan ve küçük silâhların ateşi sağanak halinde bize doğru geliyordu, ve atlıyan zavalhlar tam bunun ortasında kalmıştı» diye o anki amlannı anlatmıştır.

82 nci Tümenin 505 ncı Alayından er John Steele uçağını terkeder etmez, işaretlenmiş atlama bölgesine ineceği yerde yanmakta olan bir kentin, tam merkezine doğru gitmeye başladı.

Biraz daha yere yaklaşınca, koşuşan Alman askerleriyle sivil Fransızlar! gördü. Bunların çoğunluğu, sanki başlarını kaldırmış da ona baki kıyormuş gibi geldi. Kısa bir süre sonra kendisine bir şeyin vurduğunu hissetti. «Sanki keskin bir bıçağın batırılışı gibi» ayağına bir mermi isabet etmişti... Bundan sonra, onu daha da heyecanlandıran bir şey oldu. Paraşüt kolonlarına bağlı, sallanarak kentten uzaklaşmak imkâm olmadan aşağı doğru indi ve tam kilisenin kulesine vurdu ve oraya takıldı kaldı.

Steele'den biraz daha yukarda elan er Ernest Blanchard kilise çanının sesini cSuydu... Biraz sonra yanında aynı hızla inmek;e olan bir paraşütçünün havada infilâk ederek âdetâ yok olduğunu gördü. Herhalde taşıdığı cephaneler isabet almış ve patlamıştı.

Bu felâket ve keşmekeş içinde tir kişi hayata sıkı sıkı sarılmıştı. Er Steele; paraşütü kilisenin kulesine takılmış durumda aşağı doğru sarkarak, bağırtı ve çığlıkları açıkça duyuyordu. Meydanlıkta ve sokaklarda Alman ve Amerikalıların birbirlerine ateş ettiklerini görüyordu. Korkudan paralize olmuş durumdayken, izli mermilerin kafasının yanından vmliyarak geçtiğini hissediyordu. Steele paraşüt kolonlarını keserek serbest kalmak istedi, fakat bıçağı elinden kaymış ve aşağıdaki meydanlığa düşmüştü. Bunun üzerine tek şeyin, ölü rolü yapmak olduğuna karar verdi. Steele'den birkaç metre uzaktaki damın üzerinde bulunan Almanlar; Steele hariç; gördükleri her şeye ateş ediyorlardı. Kendini aşağı doğru sarkıtarak o kadar güzel ölü rolü yaptı ki, o arada meydandan geçen ve Almanlarla çarpışan Teğmen Willard Young anılarında «Kilisenin kulesinden aşağı doğru sarkan ölü paraşütçü»den bahsetmiştir. Steele, Almanlar

tarafından paraşüt kolonları kesilerek esir alınmaya kadar tam iki saat o vaziyette kalmıştır. Şoke olmuş vaziyette ve ayağındaki yarının sancısından dişlerini sıkarak geçirdiği süre içinde yarım metre yakınındaki çamın çalışmasını duymamıştı bile.

Yamndaki paraşütçü infilâk ederek yok olduktan sonra Blanchard aşağı meydana kalabalıktan kurtulmak için paraşüt iplerine asılmaya başladı. Fakat çok geç kalmıştı. Büyük bir çatırtı ile meydana çevreleyen ağaçlardan birinin üstüne düştü. Etrafında herkes makineli tüfeklerle öldürülüyordu. Her yerde, Blanchardın unutamayacağı, bağırılmalar, çığlıklar ve inilti duyuluyordu. Bütün gayretini sarfederek paraşüt kolonlarını kesti ve ağaçtan yere düşerek panik içinde koşmaya başladı.

Fakat kolonları keserken, baş parmağım da kestiğinden haberi bile yoktu.

Almanlar ve kent halkı Ste Mere Eglise'in paraşüt indirmesiyle ele geçirilmek istendiğini zannettiler. Halbuki, ancak 30 kadar Amerikalı kente, ve bunlardan sadece 20 tanesi meydan ve çevresine inmişti. Bu kadar az olmalarına rağmen, 100 kişiden fazla olan Alman garnizonunu paniğe uğrattılar. Takviye kuvvetleri geldiği halde her şeyin kontrolden çıktığı bir gerçektir. Almanlar öyle bir duruma gelmişlerdi ki, uçan kuşa ateş ediyorlardı.

Belediye Reisi Renaud'un durduğu yere yakın ağaca bir paraşütçü indi. Paraşütünden kurtulmağa çalışırken Almanlar, paraşütçüyü gördüler ve Renaud'un hatırladığına göre, yarım düzine Alman, makineli tüfeklerinin mermilerini Amerikalının üstüne boşalttılar. Genç çocuk, gözleri açık, sanki vücudundaki mermi denklerine bakıyormuş gibi hayata veda etmişti bile.

Ste Mere Eglise'deki çarpışmalar Ana Amerikan Hava İndirme saldırısının başlangıcıydı. Fakat yapılan plânlarda, bu ilk kanlı çatışma tamamen tesadüf eseridir.

Şehir 82 nci Hava İndirme Tümenin'in ana hedeflerinden biri olmasına(*) rağmen Ste Mere Eglise için yapılacak gerçek savaş daha sonra gerçekleşecekti.

Almanların birçok kanallardan istifade ederek, alçak araziyi su altında bırakıp bataklık haline getirmeleri Müttefikler için ciddi bir problem olmuştur... Savaş, kâğıt üzerinde çok iyi plânlanmıştı, ama, indirme birliklerinin önceden kararlaştırılan yerlere atılamamaları birçok zorluklar çıkmasına neden oldu. Almanlar, zaten Müttefiklerin, bataklık haline getirilen bu yerlere gelmeden durdurulacağına inanıyorlardı. Fakat tahminleri, bundan evvelkiler gibi gene yanlış çıkacaktı. Birlikler arasındaki iş bölümü çok

(*) Meydanlıkta kaç kişinin ölüp, vurulduğunu saptamak imkânı olmadı. Çünkü kent zaptedilinceye kadar, aralıklı çarpışmalar durmadan devam etti. Fakat kayıplar için yapılan en iyi ve doğru tahminler 12 ölü, yaralı ve ne olduğu bilinmeyenler olarak saptanabilmiştir. Bu personelden çoğu 505 nci Alayın 2 nci Taburuna bağlı V Bölüğündendi ve resmi kayıtlarında şunlar yazılıdır: «Üstteğmen Cadish ve aşağıda isimleri yazılı erler şehre atılmış ve derhal öldürülmüşlerdir. Shearer, Blankenship, Bayant, Van Holsbeck ve Tlapa. Er John Steele iki kişinin yanan evin içine düştüğünü görmüş ve bunlardan birinin uçaktan kendi arkasından atlıyan aym havan takımına mensup er White olduğunu zannetmektedir. 505 nci Alay Komutanı Yarbay William F. Ekman şöyle demiştir: «Ste Mere-Eglise'enin Alayın papazlarından biri esir alındı ve bir iki dakika içinde öldürüldü.

güzel ayarlanmıştı. Yarımadaı ve bu savunma engellerini tutan 3 Alman tümeni vardı. Kuzeyde ve doğu sahilinde 709 ncü Tümen; Batı sahiliini savunan 243 ncü Tümen ve Orta kısımda, yeni gelmiş olan 91 nci Tümen.

Aym zamanda Carentanın Güneyinde ve vurucu menzil içinde Baron Von Der Hydteın Normandi'deki en başarılı Alman birliğı olan 6 ncı Paraşüt Alayı vardı. Bu duruma göre; Almanlar, Müttefik saldırısına karşı derhal 40.000 kişiyle karşı koyabilirlerdi... Çok iyi şekilde savunulan bölgede Tümgeneral Maxwell D. Taylor'un 101 nci Hava İndirme Tümeniyle; Tümgeneral Mathew B. Ridgway'in 82 nci Tümenine Utah kumsalından, yarımadaın batısına kadar uzanan kısmı savunma görevi verilmişti. 4 ncü Tümen için yol açacak ve yerini başka tümenler alıncaıa kadar burayı ellerinde tutacaklardı. Yarımadaı ve civarındaki Amerikan paraşütçüleri, Almanlara nazaran üçte bir oranındaydılar.

Taylor'un adamları, direkt olarak Utah kumsalının arkasında olan St. Martin-de-Varreville'deki altı toptan oluşan bataryayı elimine etmek ve ayrıca Pouppeville'deki beş geçitten, dört tanesini ele geçirmek için adeta yarış eder gibi hareket yapmak zorundaydılar.

Diğer birliklere de, buna benzer zor görevler verilmişti. Ridgway'in adamları Douve ve Merderet geçitlerini savunacaklar, St Mere-Egüse'i ele geçirip, kentin kuzeyinde mevzilenecekler, ve köprübaşmm yan tarafına karşı bir düşman saldırısına engel olacaklardı.

Hava İndirme Tümeninin hayati önemi olan diğer bir görevi daha vardı: Sabahın erken saatlerinde ve bunu takiben öğleden sonra gelecek Amerikan ve İngiliz birliklerini takviye edecek

planör katarlarının ineceği yerleri düşmandan arındırmaktı.

Yüzden fazla planörden oluşan ilk katar saat 04.00'de gelecekti.

Daha işin başlangıcında, Amerikalılar bir çok şanssızlıkları yenmeğe mecbur oldular. İn. gilizler gibi, Amerikan Tümeni de kritik denecek bir nitelikte dağılık atılmışlardı. Yalnız 82 nci Tümenin 505 nci Alayı doğru yere indirilmiş, ti... Çoğunluğu radyolar, havan toplan ve cephaneden oluşan teçhizatın yüzde altmışı kayıptı. Bundan daha da fenası askerlerin de bir çoğu kayıptı. Millerce uzakta, tanımadıkları yerlere inmişler ve ne yapacaklarını şaşırılmış durumdaydılar. Uçakların rotası direkt olarak Batıdan Doğuya doğruydu ve yarımadayı 12 dakikada geçmeleri gerekiyordu. Çok geç atarlarsa İngiliz kanalına inecekler, çok erken atarlarsa batı sahili ile Almanların su ile doldurduğu bölgenin arasında gelişi güzel bir yere ineceklerdi. Bir kısım birlikler, yanmadanın batısındaki yerlerine atılmaları gerekirken, tam tersine doğusuna atıldılar. Bazı gruplar da, Almanların yaptığı bataklıklara düşerek, üzerlerindeki ağır yükler yüzünden 50 santimlik suda boğuldular.

101 tci Tümeden bir grup paraşütçü —takriben 1£1 veya 18 kişi— böyle bir ölümle karşı karşıya kaldılar. Bu paraşütçülerin atıldığı uçağın arkasındaki uçakta olan Çavuş Louis Merlano üzerinde «Ahtung Minen» (*) yazılı bir levhanın önündeki kumsala indi. Karanlıkta, denizin kumsala vurup çıkardığı iç açıcı sesi duyuyordu. Utah kumsalının birkaç fitC**) üst kıs-

tı) Almanca «Dikkat Mayın» anlamına gelir.

(**) Fit: İngiliz uzunluk ölçüsü. Ortalama olarak 30 cm. dir.

mmda, Rommel'in hazırladığı çıkarma engelleri, nin çevrelediği kumsalda yatıyordu. Yattığı yerde normal nefes almaya çalışırken uzaktan gelen feryatları duymaya başladı.

Merlano, bunların, kendisinden sonra atlıyan 11 kişinin düştükleri Manş kanalında (İngiliz kanalı) boğulurken yardım isteyen feryatları olduğunu çok sonra öğrendi.

Merlano, kumsalın mayınlanmış olduğunu bildiği halde acele kumsaldan ayrıldı. Bir dikenli tel barikatını tırmanarak aştı ve yakındaki bir çite doğru koştu. Orada kendisinden evvel gelmiş birisi vardı, ama Merlano durmadı ve koşarak önündeki yolun karşı tarafına geçti ve önüne gelen taş duvara tırmandı. Tam bu sırada arkasından tüyler ürpertici bir çığlık duydu. Hızla geri döndü ve geçtiği çite tutulmuş bir alev makinası ve onun alevi ortasındaki arkadaşı olan bir paraşütçünün silüetini gördü. Şoke olmuş durumda duvarın öte tarafına atladı ve Almanların bağırarak ateş ettikleri zaman, mermilerin duvara saplandığını duydu. Etrafına bakınca, Almanların tahkim etmiş olduğu bir bölgede olduğunu anladı... Merlano, haberleşme işiyle görevli olduğu için, şifre ve 3 gün süreyle kullanılacak parolaların yazılı olduğu kâğıtları cebinden çıkardı ve hepsini yedi.

Diğer atılan arkadaşları kendisi kadar şanslı olamadılar. Hiç değilse Merlano henüz yaşıyordu. Halbuki arkadaşları; birkaç şanslı olanı hariç; bataklığa düşüp boğularak öldüler.

6 ncı İngiliz Hava İndirme Tümeninden peer John Gwinnett gibi, 50 mil ötede 101 nci Tümenen Yüzbaşı Francis Sampson bataklığa düştü. Başı suyun altındaydı. Papaz ise. teçhizatının ağırlığı nedeniyle çakılmış gibiydi, fakat sert rüzgâra kapılan paraşütü açık kalmıştı. De-

11 gibi teçhizatını tutan bağları bıçağı ile kesti ve büyük bir yelken vazifesi gören paraşütü sayesinde 90 metre kadar sürüklenerek sığ suya geldi. Yorgunluktan bitmiş vaziyette, 20 dakika o vaziyette kaldı. Açılan makineli tüfek ve havan topu atışına aldırmadan Papaz Sampson koşarak oradan uzaklaştı.

Atlıyan Amerikalılar avcı borusu sesiyle toplandılar. Bundan sonra, çocuk oyuncağı şeklindeki iki tahtadan oluşan ve bir ucu yaylı çalpara gibi ses veren aleti, toplanma için parola olarak kullanmaya başladılar.

Bir vuruşa, iki vuruşla cevap vermek gerekiyordu. Böylece çitlere, ağaç arkalarına, çukurlara, binaların altına saklanmış olanlar ortaya çıkarak bir araya geldiler. Tümgeneral Maxwell D. Taylor ve başı açık, tanımadığı piyade eri bir çitin köşesinde karşılaştılar ve birbirlerine sarıldılar. Bazıları evvelâ yabancı yüzlerle karşılaştı, fakat biraz yaklaşınca omuzlarına dikili küçük Amerikan bayrağını görünce sevinçlerinden sarmaş dolaş oldular.

Karışıklıklar olmasına rağmen personel kendisini çabucak duruma adapte ediverdi. Sicilya ve Palermo çıkarmalarına katılmış olan 82 nci Tümen personeli ne yapacaklarını biliyorlar ve dolayısıyla pek zorluk çekmiyorlardı. Tecrübesiz olan 101 nci Tümen personeli, arkadaşlarından geri kalmamak için çok çaba sarfediyorlar ve bunda başarılı da oluyorlardı.

Her iki tümenin personeli bir araya gelmiş ve kendi birliklerinden olmıyan bir subayın komutasında yan yana çarpışıyorlardı.

Yüzlerce paraşütçü, kendilerini etrafı yüksek çitlerle çevrili tarlalarda buldular. Tarlalar sessiz, sedasızdı ve bu sessizlik huzur kaçırıcıy.

dı. Bu tarlalarda her gölge, her hışırtı ve kırılan her çalı parçası düşmandı.

Böyle sessiz bir dünyada olan er Dutch Schulz dışarı çıkmak için yol bulamıyordu. Elindeki işaret tahtasını denemeye karar verdi. İlk çıkardığı «klik» sesine beklemediği bir cevap geldi: Makineli tüfek ateşi... Hemen kendisini yere attı, M1 tüfeğini makinelinin bulunduğu yere çevirdi ve tetiğe bastı; fakat tüfek ateş etmedi, çünkü doldurmayı unutmuştu. Makineli tüfek tekrar ateş etmeye başladı ve Dutch en yakın çite koşup saklandı. Karanlıkta tarlayı tekrar gözden geçirdi ve tam o sırada bir çalının kırılan sesini duydu. Dutch kısa bir süre paniğe kapıldı, fakat Bölük Komutanı Teğmen Jack Tallerday'i görünce içi ferahladı. Sanki dünyaya yeni gelmiş gibiydi. Komutan yavaş sesle «Dutch sen misin?» diye sordu ve beraberce tarlayı terkedip Tallerday'in topladığı diğer gruba katıldılar. ...Dutch, uçaktan atladığı andan bu yana ilk defa kendini rahat hissetti, çünkü artık yalnız değildi.

Tallerday, ve topladığı gurup arkasında yapılmış olarak çitin yanı sıra ilerlemeye başladılar. Kısa bir süre sonra karşıdan kendilerine doğru bir gurubun geldiğini duydular. Tallerday işaret çubuklanm bir birine vurdu ve cevap olarak bir «klik» sesi duyduğunu zannetti. Tallerday'in sonradan anlattığına göre «Her iki gurup birbirine yaklaşınca, çelik mihverlerinden gelenlerin Alman oldukları anlaşıldı.» Bundan sonra, savaşlarda nedeninin anlatılması imkânsız bir durum meydana geldi. Her iki gurup şokdan dona kalmış vaziyette tek bir mermi atmadan bir birbirlerinin yanından yürüyerek geçtiler ve her iki gurup da aksi yönlerde karanlıkta gözden kayboldular.

Bu gece bütün Narmandi de paraşütçü ve Alman askerleri beklenmedik bir şekilde karşı karşıya geldiler. Bu durumlarda elini çabuk tutan kazandı.

Ste Mere-Eglise'den 3 mil uzakta 82 nci Tü. menden Teğmen John Walas, bir makineli tüfek yuvasındaki Alman nöbetçisine çarparak yuvarlandı ve hemen ayağa kalktı. Korkunç denemek, birkaç saniye her ikisi de bir birlerine baktılar.. Sonra Alman derhâl harekete geçti ve kısa mesafeden Walas'a ateş etti. Çıkan mermi Teğmenin midesi üzerinde olan tüfeğinin mekanizmasına vurup sekti ve bu arada elini sıyırdı. Bunun üzerine her ikisi de arkalarını dönüp olanca güçleriyle kaçtılar.

101 nci Tümeden Binbaşı Lawrence Legere konuşmak suretiyle başını belâdan kurtardı. Ste Mere-Eglise ile Utah kumsalı arasındaki bir tarlada Legere küçük bir gurup paraşütçü topluyarak randevu noktasına doğru yürüyordu. Aniden kendisine Almanca parola soruldu. Legere Almanca bilmiyordu ama, ana dili gibi Fransızca biliyordu. Topladığı gurup bir hayli gerisinde olduğu için Almanlar onları fark etmemişlerdi. Legere karanlıkta bir Fransız köylüsü pozunu takınarak, kız arkadaşını ziyaretten, evine dönmekte olduğunu, ve sıkıyönetim yasağından aonra sokakta kaldığı için özür diledi. Konuşurken el bombasının üzerindeki; kaza ile patlamaması için konulan; teyp'i çıkarıyordu. Teyp çıkınca Pim'i çektik ve bombayı Almanlara doğru fırlatarak yere kapandı. Büyük bir patlama oldu ve Levre sonradan 3 Almanın ölmüş olduğunu gördü.

Geri dönüp yola devam etmek için gurubu aradı ama yerlerinde yeller esiyordu.

Buna benzer daha pek çok enteresan olay-

lar olmuş ve sonuçta, dağılan personel, yavaş ve karışık da olsa toplanmaya başlamıştı.

Ste-Mere-Eglise'den yarım mil uzaklıkta 82 nci Tümenin papazı yüzbaşı George Wood devamlı olarak işaret çubuklarını çalıyordu. Kimse işaretine cevap vermedi. Fakat tam bu sırada arkasında bir sesin «Allah aşkına Padre(*) kes şu zırlıtyı» dediği zaman korkuyla zıpladı. Sonradan bu sözleri söyleyen paraşütçüyü takibederek tarladan dışarı çıktı.

Ste Mere Eglise'den bir mil uzaktaki bir bahçede 82 nci Taburun operatörü olan Doktor Yüzbaşı Lyle Putnam kendini yapa-yalnız buldu. Bütün tıp araç ve gereçlerini toplayıp bahçeden çıkmak için yol aramaya başladı. Çitlerin birine yaklaşıncaya, dikkatle hareket eden bir kişinin kendisine yaklaşmakta olduğunu gördü. Putnam olduğu yerde dona kaldı ve 82 nci Taburun parolası olan «Flash» kelimesini fısıldar gibi sordu. Bir süre elektriklenmiş bir sessizlik oldu, ve Doktor parolanın cevabı olan «Thunder» kelimesinin söylenmesini beklerken onun yerine, ve Doktoru şaşkınlıkta bırakan bir sesle, karşısındaki adam «Hazreti İsa aşkına!» diye bağırarak, manyaklaşmış bir şekilde kaçtı ve gözden kayboldu. Doktor kızgınlığından, korkmayı bile unutmuştu.

Sonradan Tümen Doktoru ve papazı, Ste Mere Eglise de Madam Angele Levrault'un evinde üniformanın anlam taşımadığı bir insanlık örneği vererek her iki tarafın yaralı ve ölüleriyle meşgul olmaya başladıkları zaman öğle saati geride kalmıştı.

Bütün paraşütçüler indirilmeden evvel, daha önce inmiş olan küçük guruplar saat 02.00 de

(*) Katolik papazlarına peder yerine Padre derler.

Çeviren

hedeflerine yaklaşıyorlardı. Bunlardan bir grup, henüz takviye kuvveti almadan evvel Utah kumsalının üst kısmında Foucarville köyündeki savunma tesisleri, makineli tüfek yuvaları, ve antitank barikatlarına saldırıyordu. Bu köydeki tesislere saldırmak için bir Bölüğe ihtiyaç vardı, fakat bu işi Yüzbaşı Cleveland Fitzgerald komutasında yalnız 11 kişi yapmaya karar verdi. Kısa fakat kanlı bir çarpışma oldu. Fitzgerald bir nöbetçi tarafından ciğerinden vuruldu, fakat yere düşmeden evvel nöbetçiyi öldürdü. Neticede, adet üstünlüğüne dayanamıyan müttefikler, takviye kuvvetlerinin gelmesini beklemek için geri çekildiler ama bilmedikleri birşey vardı. Kendi salamlarından 40 dakika evvel, 9 paraşütçü Fourcaville'e ulaşmışlar ve savunma tesisinin tam üstüne inmişler ve esir edilmişlerdi. Yüzbaşı Fitzgerald saldırısını yaparken, bu paraşütçüler altdaki sığmakta, ağız mızıkası çalan bir Alman nöbetçinin konserini dinliyorlardı.

Bunlar herkes için delice geçen anlar denilebilecek nitelikteydi —özellikle Generaller için— Çünkü karargâhları, kurmay subayları, haberleşme imkânları ve komuta edeceği personeli olmayan kimselerdi.

Tüm General Maxwell Taylor kendim bir sürrü subay, fakat sadece iki veya üç er arasında buldu ve onlara şöyle söyledi. «Bu kadar az kişiye, bu kadar çok kişinin komuta ettiği görülmemiştir».

Tümgeneral Matthew B. Ridgway, elinde tabancası bir tarlada yalnız başınaydı ve kendini şans kabul ediyordu. Sonradan bu anı şöyle anlatmıştır. «Bereket versin görünürde dost yoksa, düşman da yoktu».

Yardımcısı olan Tuğgeneral James M. «Jum.

pm Jim« Gavin bu anda 82 nci Tümenin paraşütçü salduısım yönetiyordu ve millerce uzakta Menderet batakhğındaydı. Gavin ve birkaç paraşütçü, onlar için hayati önem taşıyan ve içinde radyo, bazuka, havan topu ve cephane bulunan malzeme balyalarını bataklıktan kurtarmaya çalışıyorlardı. Gavin tutmaktan sorumlu olduğu hava başının, gün doğuşuyla ağır bir saldırıya uğrıyacağını biliyordu. Biliyordu ama, şu anda nerede olduğunu bilmiyordu. Biraz ilerde kırmızı ve yeşil ışıklar gördü ve emir subayı Teğmen Hugo Olson'u bunların ne olduklarını öğrenmesi için gönderdi. Bu sırada soyunuk paraşütçüler bataklığın dibindeki balyalan çıkarmak için suya dalıp çıkıyorlardı. Ay ışığında parıyan vücutlarının düşmana hedef olacağından korkan Gavin, diğer taraftan emir subayının, aradan uzun zaman geçmesine rağmen henüz geri gelmemesinden endişe duymıya başladı...

Tam bu sırada, suya dalan paraşütçüler arasmdan, sırsıklam, emir subayı Olson çıktı ve karşılarında bir demir yolu bulunduğunu ve kıvnlarak bataklıktan geçtiğini söyleyince Gavin çocuk gibi sevindi. Gecenin ilk güzel haberi buydu, çünkü bölgede tek bir demir yolu vardı ve o da Cherbourg ile Carenten arasında olup Menderet vadisinden geçiyordu. Bataklık da Menderet'de olduğuna göre General ilk defa nerede olduğunu biliyordu.

Ste Mere-Eglise'deki bir elma bahçesinde, şehrin kuzey girişini —Utah çıkarma köprü başının kanadı— tutacak olan kimse sancı içindeydi ve bunu kimseye sezdirmemek istiyordu. 82 nci Tümeden Yarbay Benjamin Vandervoort, paraşütüyle yere inerken bileğini kırmıştı, fakat ne olursa olsun savaşa devam etmiye kararlıy-

di... Şanssızlık Vandervoort'u fena yakalamıştı. İşini dıma gayet ciddiye alırdı. Diğer ordu subayları gibi kendisine lâkap takmamışlardı. Personeliyle pek senli, benli olmamış bir subaydı, ama Normandi bütün bunları değiştirdi.

General Ridgvay onun için «Şimdiye kadar gördüğüm en cesur, en sert savaş komutanı» demiştir. Vandervoort tam 40 gün kırık bileğiyle kendi adamlarının yanında savaştı.

Vandervoort'un Tabur Doktoru Yüzbaşı Putnam bahçede yarbayla adamlarını gördü ve yanlarına gitti. Putnam halâ Vandervoort'u ilk görüşünü hiç unutamamıştır. «Yağmurluğunu kafasına örtmüş, bir el feneriyle haritasına bakıyordu. Beni tanıdı ve yanına çağırarak, alçak bir sesle, çok çabuk ve kimseye belli etmeden ayak bileğine bakmamı istedi. Ayak bileği kırıktı. Paraşüt botlarının değiştirilmesinde ısrar etti ve bağlarını sıkıca çektik. Bundan sonra Vandervoort tüfeğini aldı ve koltuk değneği gibi kullanarak bir adım attı ve adamlarına bakarak «Tamam, haydi gidelim,» dedi ve bahçede yürümeğe başladı.»

Doğudaki İngilizler gibi Amerikalılar da —Sakalarında, üzüntülerinde, korkularında, ve açlarında birlik halinde— Normandiye geliş ne de ileri olan işi yapmaya başladılar.

Bu, sadece başlangıçtı. D. gününün ilk savaş kuvvetleri olan takriben 18.000 Amerikan, İngiliz ve Kanadalılar, Normandi savaş alanının karnatlandıydılar. İkisinin arasında 5 çıkarma kumsalıyla, ufkun ötesinde düzenli şekilde yaklaşmakta olan 5.000 gemiden oluşan muazzam çıkarma donanması vardı.

Gemilerden ilki olan USS Bayfield'de Komiral D. P. Moon'un komutasındaki U Donanma kuvveti vardı ve Utah kumsalına 12 mil

uzaklıkta demir atmıya hazırlanıyordu. Yavaş, yavaş muazzam çıkarma plâni uygulanmıya başlıyordu ve Almanların gözleri, hâlâ kör gibi kapalıydı.

Almanların böyle hareket etmeleri için birçok nedenler vardı.

Birincisi; Hava şartları, ikincisi keşif yapmamaları (yükleme limanlarına bir hafta evvel birkaç uçak gönderilmiş ve hepsi de düşürülmüştü). Üçüncüsü ise, inatla çıkarma yerinin Pas de Calais olacağına inanmaları ve komutanlıklar arasındaki keşmekeş ve yeraltı örgütlerine gönderilen ve deşifre edilen mesajları ciddiye almamaları, bunda çok büyük rol oynamıştır. Özellikle bu gece Radar istasyonları da onlara yardımcı olamamıştır. Bombardımanlarla yıkılmayan Radar istasyonlarını çalışmaz hale getirmek için müttefik uçakları, sahil boyunca uçarak Window (Pencere) dedikleri ince tenekeler parçalanmış konfeti gibi atarak radarları karlı hale getirip, ötesini görmelerine engel olmuşlardır. Yalnız bir radar istasyonu rapor vermiştir: Mesaj şöyleydi «Normal kanal trafiği görülüyor»...

İlk paraşütçüler atlayıp yere indiklerinden bu yana iki saat geçmişti. Ancak o zaman Alman komutanları önemli bazı şeylerin cereyan etmekte olduğunu anlamaya ve dağınık düzendeki raporlar gelmeye başlayınca, bir hastanın anestezi'den çıkışı gibi uyanmaya başladılar.

KISIM V

General Erich Marcks masa üzerine yayılmış, büyük savaş haritasını tetkik ediyordu.

Etrafını, karargâhındaki kurmay subayları çevreliyordu. Doğum günündeki partiden beri yanında idiler ve 84 ncü Kolordu Komutanına Rennes'de yapılacak Harp oyunu için Brifing yapıyorlardı. General, arada bir başka bir harita getirmelerini istiyordu. Kolordunun Haberalma Subayı Binbaşı Friedrich Hayn, General Mareks' in Harp oyununa, Normandiye yapılacak teorik bir çıkarma gibi değil de, gerçek bir savaşmış gibi hazırlandığım gördü.

Bu karşılıklı fikir alış-verişi esnasında, aniden telefon çaldı. Mareks telefonu eline alınca konuşmalar durdu. Hayn durumu sonradan şöyle anlatmıştır. «Telefonda söyleneni dinledikçe Generalin vücudu sertleşir gibi oluyordu.» Mareks Kurmay Başkanına paralel telefonu alıp dinlemesini işaret etti. Telefon eden kimse, Caenin üst kısmındaki sahili koruyan 716 ncı 'Tümen Komutanı Tümgeneral Wilhelm Richter'di. «Paraşütçüler Orne'un doğusuna indiler» dedi ve ilâve etti. «İndikleri mıntıka Breville ve Ranville civarında ve Bavent ormanının kuzey ucunda...»

Bu, müttefik saldırısının büyük bir Alman karargâhına bildirildiği ilk resmî rapordur. Hayn «Haber bizi yıldırım gibi vurdu» demiştir... Saat 02.11 di (İngiliz yaz saati.)

Mareks derhâl 7nci ordu kurmay başkanı Tümgeneral Max Pemsel'e telefon etti... Saat 02.15 di...

Pemsel Yedinci Orduyu hemen Alarmstruffe II durumuna geçirdi. Bu en sıkı hazırlık durumuna geçme demektir.

İkinci Verlaine mesajın alınmasından bu yana tam dört saat geçmişti ama 7nci ordunun alarma geçirilmesi, ancak bu telefon konuşmasında sonra gerçekleşti.

Pemsel işi şansa bırakmak istemiyordu. Yedinci Ordu Başkomutanı Orgeneral Friedrich Dollmannı uyandırdı ve «Generalim, zannedersem çıkarma başladı, hemen karargâha gelirsiniz lütfen» diye durumu bildirdi.

Telefonu yerine kor, komaz, Pemsel aniden bir şey hatırladı. Masası üzerinde öğün öğleden sonra gelen Entelejans raporlarından bir tanesini. Bu Kasaplanka'daki bir ajanlarından gelmişti ve gayet açık olarak, çıkarmanın Normandiye ve Haziranın 6 smda yapılacağını bildiyordu.

Pemsel, General Dolmann'm gelmesini beklerken 84ncü kolordu tekrar bir rapor verdi. «Montebourg ve St. Marcouf'a (Cherbourg yarım adası üzerinde) yakın bazı birlikler savaşa başladı bile» (*). Pemsel hiç vakit kaybetmeden B Ordular Grubunda Rommel'in kurmay başkanı Tümgeneral Dr. Hans Speidel'e telefon etti.

Saat 02.35 di.

Aşağı yukarı aynı zamanda, Belçika sınırına yakın, Onbeşinci Ordu Karargâhından Gene-

(*) Almanların çıkarmaya karşı gösterdikleri reaksiyon ve bir karargâhtan diğerine gönderilen mesajların saatleri hakkında bir hayli çelişmeler vardır. Ben araştırmalarım başladığım zaman, eski Alman Genelkurmay Başkanı Orgeneral Franz Halder (Şimdi Almanya'da, Amerikan ordusunun tarihî araştırma kısmında çalışmaktadır) bana «Her karargâhın resmi Harp ceridelerinin kayıtlarına uymadıkça hiçbir şeye inanamamı söyledi.

Önerisini kabul ettim ve bütün zamanlar (ingiliz yaz saatine çevrilmiş olarak) raporlar ve telefon konuşmalarının, Almanlarla ilgili olan kısımlarım bu kaynaklardan sağladım.

rai Hans von Salmuth, elde edilen en son bilgileri öğrenmiye çalışıyordu.

Kendi ordusunun büyük kısmı Hava indirme bölgesinden çok uzakta olmasına rağmen, bir Tümeni; Tüm General Josef Reichert'in 711 nci Tümeni; Yedinci ve Onbeşinci Ordunun sınırı hattı üzerinde, Orne nehrinin doğusunda mevzilenmişti... 711 nci Tümeden birçok mesajlar geldi. Raporun biri, paraşütçülerin Cabourg'daki karargâha yakın bir yere indiklerini bildiriyordu. İkincisi ise komutanlık karargâhının etrafında çarpışma olduğunu bildirdi.

Von Salmuth, bunların doğruluğunu şahsen kanıtlamak istedi. Reichert'e telefon edip «oralarda neler oluyor?» diye sordu. Telefonun öteki ucunda Reichert'in heyecanlı ve boğuk sesi geldi «Generalim eğer müsaade ederseniz sizin de duymanızı sağlayabilirim» dedi. Bir süre sessizlikten sonra .Von Salmuth, gayet açık şekilde makineli tüfek atış seslerini duymaya başladı ve «Teşekkür ederim» diyerek telefonu kapattı... Bunun üzerine B Ordular Grubuna telefon ederek 711 nci Tümen karargâhında savaşın sesleri duyulabiliyor diye rapor verdi.

Pemsel ve Von Salmuth'un, Rommel'in karargâhına birbiri peşine gelen raporları, müttefik saldırısı hakkındaki ilk bilgiyi vermiştir.

Fakat Rommel'in karargâhında bir soru işaretini ağır basıyordu.

«Bu beklenen çıkarma mıydı» Buna B Ordular Grubunda; bu sırada; kimse kesin bir cevap verecek durumda değildi. Hattâ, Rommel'in deniz emir subayı amiral Freidrich Euge raporların gelmesi fazlalaşınca bazı kimselerin paraşütle atılan şeylerin, paraşütçü kılığında mankenler olduğunu ifade ettiklerini çok iyi hatırlamaktadır.

Bu gözlemciliği yapan kimse kısmen haklıydı. Çünkü Almanların şaşkınlığını arttırmak için, müttefikler Normandi çıkarma bölgesinin güneyine paraşütçü elbisesi giydirilmiş mankenler atmışlardı. Küçük silâhlarla bir çatışma olduğu kanısı vermek için de, bu mankenlerin ayaklarına, yere değince patlayan çata pat gibi patlayıcı maddeler bağlamışlardı.

Atılan bu mankenler, üç saat gibi uzun bir süre General Marcksin karargâhının yirmi beş mil güney batısındaki Lessay'a paraşütçülerin indiği kanısını vermiştir.

Bunlar, Paris'teki Von Rundstedt'in OB West ve La-Roche-Guyon'daki Rommel'in subaylarına tuhaf ve karışık dakikalar yaşatmıştır.

Her taraftan gelen raporlar yığılmıya başladı. Bunlar yanlış, birbirlerini tutmayan ve bazen de inanılmaz nitelikteydi.

Paristeki Luftwaffe karargâhı «Elli veya Altmış, çift motorlu uçağın Cherbourg yarım adası üzerine gelmekte olduğunu, ve paraşütçülerin Caen yakınına indiğini» bildirdi.

Amiral Theodor Krancke'nin karargâhı —Marine Gruppen Kommando West— İngiliz paraşütçülerinin indiğini konfirme ediyor ve sahil bataryaları yakınına düşüklerini açıkladık-tan sonra «İnen paraşütçülerden bazıları saman dolu mankenlerdir» diyordu.

Raporlardan hiçbiri, Cherbourg yarım adasındaki Amerikalılardan bahsetmemiştir. Bununla beraber, UTAH kumsalının üst kısmındaki St. Marcouf da, bu sıralarda henüz orada bulunan, Donanma topçu bataryası Cherbourg karargâhına bir düzine Amerikalıyı esir aldıklarını bildirmiştir. Luftwaffe verdiği ilk rapordan

birkaç dakika sonra telefonla Bayeux yakınma paraşütçülerin indiğini bildirmiştir.

Halbuki buraya hiç paraşütçü inmemiştir.

Her iki karargâhta da, gelen raporlara uyularak, harita üzerinde yürütülen kırmızı noktaların ne olduğunu herkes kıymetlendirmeye çalışıyordu. B ordular grubundaki subaylar, OB West'deki subaylarla durumu konuşarak varılan sonuçların, gerçekte olanlarla kıyaslanırsa, inanılmaz nitelikte olduğunu görüyorlardı. Meselâ: OB West'in haberalma subayı Binbaşı Doertenbach bir rapor için B Ordular Grubuna telefon ettiği zaman «Kurmay Başkanımın durum hakkındaki görüşünün değişik olduğu ve raporlarda bildirilen paraşütçülerin, bombardıman uçaklarından athyan mürettebat olabilmemesi mümkündür» deniliyordu.

Fakat 7nci Ordu böyle düşünmüyordu. Saat 03.00 de Pemsel Schwerpunkt —Ana saldırının— Normandiye doğru gittiğine inanıyordu. Haritası, Yedinci Ordunun her iki yanında paraşütçüler olduğunu gösteriyordu. Yani Cherbourg yarımadası ve Orne'un doğusu. Bunlara ilâveten Cherbourgdaki Donanma istasyonundan İnsana heyecan verecek raporlar geliyordu. Sesle yön bulma araçları ve bazen de radar kullanarak Seine körfezinde gemilerin manlevra yaptıkları saptanıyordu.

Pemsel'in çıkarmanın başladığına dair hiç şüphesi kalmamıştı.

Bpeidel'e telefon etti ve «Hava indirmeleri, düşman hareketinin büjkik kısmını oluşturmaktadır*. Uzakta olmasına rağmen denizde makine sesleri duyulmaktadır» dedi. Fakat Pemsel, Rommel'in kurmay başkanını ikna edemiyordu. 7nc: Ordunun telefon kayıt defterinde yazılı olan Speidel'in cevabı şöyledir: «Olaylar bazı

alanlardadır ve sınırlıdır...» Pemsel'e verdiği tahminin Harp Ceridesindeki yazılı şekli de şöyledir: «B Ordular Grubu Kurmay Başkanı bu harekâtın şimdilik büyük bir operasyon olmadığı kanısındadır...»

Pemsel ile Speidel konuşurken 18.000 kişiden oluşan Hava İndirme Saldırı Birliği Cherbourg yarım adasına iniyordu bile. Ayrıca, asker, silah ve ağır teçhizat taşıyan 69 planör Ranville yakınındaki İngiliz indirme bölgesine gitmek üzere Fransa sahilinden içeri giriyordu.

Tuğamiral John L. Hall'un komutasındaki Task Force «O»nun karargâh gemisi olan Ancon, Normandinin beş çıkarma I kumsalından 12 mil açıktaki demir attı. Onun arkasında, Omaha kumsalına ilk dalga olarak saldırı yapacak personeü taşıyan nakliye gemileri sıralanmıştı.

Fakat Lo Roche-Guyon'da müttefik saldırısının yakın zamanda yapılacağına dair hiçbir emare yoktu ve Paris'teki OB West Speidel'in ilk durum tartışmasını kabul etmişti.

Von Rundstedt'in Harekât Başkanı Tuğgeneral Bodo Zimmermann, Speidel'in, Pemsel ile olan konuşmasını bildirdi ve Speidel ile aynı fikirde olduğuna dair bir mesaj gönderdi. Mesajda «OB West'in Harekât Şubesi, bunun büyük çaplı bir hava indirme harekâtı olmadığına inanmaktadır. Kranke'nin karargâhı, düşmanın saman mankenler attığını rapor etmiştir» deniliyordu.

Bu subayların bu derece kararsız ve şaşkın olmaları mazur görülebilir. Çünkü, gerçek çarpışmanın yapıldığı yerden kilometrelerce uzakta idiler ve bir karara varabilmek için yalnız gelen raporlara dayanıyorlardı. Bu raporlar ise o kadar değişik ve okadar yanlış anlamlar taşıyorlardı ki, en tecrübeli subaylar bile hava

indirme harekâtının büyüklük derecesini tahmin etmekte zorluk çekiyorlar, hattâ karar verememe imkânsızlıkları içinde kalıyorlardı.

Eğer bu bir çıkarma ise, hedef Normandi miydi? Yalnız 7 nci Ordu bunun böyle olduğunu düşünüyordu. Halbuki diğer komutanlar; General Hans Von Salmuth'un savunduğu Pas de Calais'ye yapılacak saldırının gizlenmesi ve Almanların dikkatini başka yere çekmek için, Normandiye yapılan harekât aldatıcı olamaz mıydı? şeklinde düşünüyordu. 15 nci Ordu kurmay Başkanı Tümgeneral Rudolf Hofmann, ana saldırının Pas de Calais'ye yapılacağından o kadar emindi ki, Pemsel'e telefon ederek; bir akşam yemeğine iddiaya girdi. Pemsel cevaben «Bu, kaybedeceğin bir iddia olacak Hofmann» dedi. Bu sırada ne B Ordular Grubunda ve ne OB West'te (Batı cephesi başkomutanlığı) bir karar verebilmek için yeterli kanıt yoktu. Her ikisi de çıkarma sahillerini uyardılar ve paraşütçü saldırısına karşı hazırlıklı olmaları için emir verdiler. Bunlar bittikten sonra, herkes daha fazla bilgi gelmesini beklemeğe başladı. Zaten yapacakları başka bir şey yoktu ki.

Tam bu sıralarda Normandi'deki bütün komuta karargâhlarına mesajlar yağmıya başladı. Tümenlerin bazılarının en büyük problemi, Kriegsspiel'e gitmiş olan Tümen komutanlarını bulmaktı. Çoğunluğunun çabucak bulunmasına rağmen iki tanesi; Tümgeneral Karl Von Schlieben ve Tümgeneral Wilhelm Falley bulunamadı. Her iki general de Cherbourg yarımadasındaki Tümen komutanlarıydılar ve bulunamıyorlardı.

Von Schlieben, Rennes'deki otelinde derin bir uykuya dalmıştı ve Falley Harp oyununa gitmek için hâlâ arabası ile yoldaydı.

Batıdaki Donanma Komutanı Amiral Krancke, Bordeoux'da denetleme yapıyordu. Kurmay Başkanı Amerali uyandırdı ve «Caen'a yakın yerlere paraşütçüler indiriliyor, OB West bunun yanıltıcı bir saldırı olduğunu ve gerçek çıkarma olmadığını söylüyor. Fakat biz kanalda gemiler olduğunu saptadık ve bunun gerçek bir saldırı olduğuna inanıyoruz» dedi. Krancke derhâl elindeki Donanma birliklerini alarm'a geçirdi ve Paris'teki karargâhına gitmek için yola çıktı.

Le Havre'da alarm emrini alanlardan bir kişi Alman Donanmasında isim yapmış yarbay Heinrich Hoffmann eşsiz bir E Boat komutanıydı. Hemen, hemen savaşın başından beri, süratli' ve güçlü torpito filotillası, İngiliz kanalını baştanbaşa tarayıp rastladığı gemileri batırmıştı. Hoffmann aynı zamanda Dieppe baskını esnasında harekâta katılmış ve 1942 senesinde Alman Zırhlıları Scharnhorst, Gneisenau ve Prinz Eugen'i Brest'tan Norveç'e dramatik kaçışlarında koruma görevi yapmıştı. Karargâhtan mesaj geldiği zaman Hoffmann 5 nci Filotillasının öncüsü T-28 E-Boat'unun kamarasındaydı ve mayın dökme harekâtı için hazırlık yapıyordu. Derhâl diğer E-Boat komutanlarını çağırırdı. Hepsi genç subaylardı. Hoffmann mesajı kendilerine bildirdi ve sözünü «Bu çıkarmadır» diye bitirdi. Dinliyenler hiç heyecanlanmadılar, zaten bunu bekliyorlardı.

6 Gemiden yalnız 3 tanesi harekâta hazır, fakat Hoffmann, diğerlerini torpito yüklemeleri için bekliyemezdi. Birkaç dakika sonra üç gemi Le Havre'ı terkettiler. T-28'in kaptan köprüsün, de her zamanki gibi beyaz denizci şapkasını geriye itmiş vaziyette 34 yaşındaki Hoffmann kararlığa doğru baktı. Arkasında iki küçük E-Boat

kızılderili hintliler gibi öndeki E-Boat(*) un hareketlerini aynen takibediyorlardı. Karanlıkta **23** knot(*) dan daha hızlı bir süratle şimdye kadar bir araya getirilmiş sn kuvvetli donanmaya doğru tahmini olarak beş tutmuşlardı.

Almanlar en nihayet harekâta başlamışlardı.

Normandi'de bu gece en şaşkın durumda **olanlar**, bir zamanlar Rommel'in meşhur «Afri-

Korps»unun bir kısmını oluşturan **21** nci Panzer Tümeninin, savaş tecrübesi olan **16242** pers-öneliydi. Caenin **25** mil güney doğusundaki, her köy ve ormanı tutmuş olan bu askerler, savaş alanının hemen kenarında bulunuyordu, ve İngiliz Hava İndirme saldırısının vurucu menzili içinde, savaş görmüş askerlerden oluşan tek Panzer Tümeniydi. Alarm verildiğinden beri, subaylar ve erler, motorları çalışır durumdaki tank ve nakil araçlarının yanında ayakta duruyor ve hareket emri bekliyorlardı.

Tümenin tank alayının komutanı Albay Hermann Von Oppeln-Bronikowski gecikmenin nedenini bir türlü anlayamıyordu. **21** nci Tümen Komutanı Tümgeneral Edgar Feuchtinger tarafından saat **02.00** den biraz sonra uyandırılmıştı. Feuchtinger nefes, nefese «Oppeln tasavvur edebilir misin çıkarma yaptılar?» demişti. Durum hakkında Bronikowski'ye brifing vermiş ve Tümen emir alır, almaz «Caen ile sahil arasında hemen temizliyeceklerini» söylemişti. Fakat bundan başka hiçbir haber ve emir gelmedi. Artsın kızgınlıkla, durumun önemini gözönünde tutan Bronikowski beklemeğe devam etti.

(*) E Eoat — Süratli küçük bir teknedir. Torpito atar ve gerekirse mayın döker. Çeviren

(*) Knot Deniz mili — Kara miline oranla yaklaşık olacak 450 metre daha uzundur. Çeviren

Millerce ötede, gelen en şaşırtıcı emri, Luftwaffeden Yarbay Priller almıştı. Lille'deki 26 ncı Avcı grubunun boşaltıp gitmiş olduğu hava alanında saat 01.00 de Priller ve Çavuş Wodarczyk yatmışlardı. Luftwaffe yüksek komutanlığından hınçlarını, birkaç şişe konyak içerek almışlar ve şimdi zil zurna sarhoş yatıyorlardı. Uykusu arasında Priller çok uzaktan geliyormuş gibi bir zil sesi duydu. Halbuki baş ucundaki telefon çalıyordu. Yavaş, yavaş kendine geldi ve sol eliyle telefonu alıp kulağına götürdü. İkinci Avcı Kolordu Karargâhı telefon ediyordu. Harekât Subayı «Priller, bir tür çıkarma oluyor galiba. Grubunu alârm'a geçirmeni öneririm» dedi. Uyku sersemi olmasına rağmen «Pips» (*) Prillep'in asabı korkunç şekilde gerilmeye başladı. Komutası altındaki 124 uçak bir gün evvel öğleden sonra Lille'i terkedip gitmiş ve Priller'in korktuğu şey de gerçek haline gelmişti. Prillerin bu sırada söylediği sözler bu kitapta basılamıyacak türdendir. Fakat, kolordu karargâhı ile, tüm Luftwaffe Yüksek Komutanlığının noksanlarını sıralıyarak Avcı Asi gürlüyerek «Neyi Alârm'a geçireceğim? Kafaları yağ dolu sizler de biliyorsunuz ki elimde yalnız iki uçak var» dedi ve vurarak telefonu kapadı.

Birkaç dakika sonra telefon tekrar çaldı. Priller «Şimdi de ne istiyorsunuz?» diye bağırdı. Telefon eden aynı subaydı: «Azizim Priller, çok müteessirim. Her şey bir yanlışlıktan ibaretmiş. Nasıl oldu iblmiyorum, bize yanlış rapor vermişler. Her şey normal, çıkarma falan yok» dedi. Priller deliye dönmüştü ve cevap verecek durumda değildi. Daha fenası tekrar uyumasına imkân yoktu.

(*) Luftwaffedeki lâkabı.

Şaşırıp, işi kargaşalığa getirmemiş olan tek komutan 7 nci Ordu Karargâhında kurmay subaylarını topladı. İyice aydınlatılmamış harekât odasında, General Pemsel subaylarının önünde ayakta duruyordu. Her zamanki gibi sakin ve heyecansızdı. Yalnız, konuşmaya başlanymca söylediği sözler işin önemini yansıttı. «Baylar, çıkarmanın şafakla beraber başlayacağına eminim. Geleceğimiz, bugün nasıl çarpışacağımıza bağlıdır. Sizden, tüm gayret ve fedakârlığınızı esirgmeden çarpışmanızı istiyorum» dedi ve ortalığı derin bir sessizlik kapladı.

Almanya'da ve 500 mil uzaklıkta birçok karışık durumlarda gerçeği kolaylıkla görebilip, zaferler kazanmış ve Pemspl ile aynı fikirde olabilecek tek subay uyuyordu. B. Ordular grubundaki subaylar durumun Mareşal Erwin Rommen uyandıracak kadar önemli olmadığını kabul ediyorlardı.

KISIM VI

İlk takviye kuvvetleri, hava indirme birlikleriyle buluşmuştu. İngiliz 6 r.cı Hava İndirme Tümeninin bölgesine 49 tanesi Ranville'deki doğru iniş yerlerine konan 69 planör gelmişti, Daha evvel küçük planör birlikleri inmişti — Meselâ, köprülere inen Binbaşı Howardin kuvvetleri ve Tümen için ağır teçhizatı taşıyan planörler gibi— Fakat bu ana planör konvoyuydu. İşaretleyiciler; iniş yerlerini hazırlıyan «Sapper» denilen gruplar başarılı ister yapmışlardı.

Planörlerin ineceği yerlerdeki bütün engelleri temizliyecek zamanları yoktu ama, yeteri kadar engel dinamitlenmiş ve sahalar, plânör-

lerin, çok büyük hasar görmeden inebileceği duruma getirilmişti.

Planörlerin gelişinden sonra, iniş bölgesi, ay ışığında acaip bir mezarlığa benziyordu. Kanat ve gövdeleri kırılmış, presle ezilmiş hale gelmiş pilot kabinleri, ve tersine dönmüş kuyruk kısımları olan planör enkazları her yere yayılmıştı. Bu duruma göre kimsenin kurtulmadığı sanılırdı, ama zayıf tahminlerin çok altındaydı. Uçaqsavar ateşinden yaralananlar, iniş kazalarında yaralananlardan fazlaydı.

Bu katar, 6 ncı Hava İndirme Tümeninin komutam Tümgeneral Richard Gale ile karargâh subaylarını ve aynı zamanda asker, ağır teçhizat ve hepsinden önemlisi, tanksavar toplarını getirmişti. Planörlerden inenler, ağır düşman ateşiyle karşılaşacaklarını zannettiler, fakat tam tersine tuhaf ve pastoral bir sessizlikle yüz yüze geldiler. Bir Horsa'nın pilotu olan çavuş John Hutley oldukça sıcak bir karşılama beklediğinden yardımcı pilotuna «Yere değer, değmez planörden fırla ve kendini koruyacak bir yer ara» demişti. Fakat, savaş olduğuna dair ilk duydukları şey Ranville'e yakın bir yerden gelen makineli tüfek sesleriyle, Hutley'in gördüğü renk, renk izli mermilerdi.

Generalin etrafında herkes, planör enkazlarından teçhizatı çıkarmak ve anti tank toplarım jeeplere yüklemekle meşguldü. Hattâ, planör seyahati bitti diye herkesde bir sevinç bile vardı. Hutley ve beraberinde getirdiği personel, Ranville'e doğru yola çıkmadan evvel, hasar görmüş pilot kabininde birer bardak çay içtiler.

Normandi savaş alanının öteki tarafında, yani Cherbourg yarım adasına ilk Amerikan planör katarları gelmiye başlamıştı.

öndeki pilânörün ikinci pilot yerinde, İn-

giltere'de oturduğu yatağın üzerine şapka atılınca, bunu uğursuz sayıp öfkelenen 101 nci Tümen Komutan muavini Tuğgeneral Don Pratt oturuyordu ve ilk planör uçuşu yaptığı için bir okul öğrencisi gibi sevinçliydi. Bu planörün arkasında dördü kollar halinde ve her biri bir C47 uçağı tarafından çekilen 52 planör vardı. Bu katar, Jeep, tanksavar topları, bir seyyar hastane ve küçük bir buldozer taşıyordu.

Prattin binmiş olduğu planörün burnunun üst kısmına büyük bir 1 rakamı yazılmıştı. Pilot mahallinin her iki yanını, 101 nci Tümenin arması olan «Çığlık atan» bir kartal resmiyle bir Amerikan bayrağı süslüyordu.

Aynı kolda olan sıhhiye teknisyeni Emile Natalie aşağıda patlıyan mermilere, yanan ağaçlara baktı ve «Bir ateş duvarının onları selâmlamak için yukarı doğru geldiğini gördü. Hâlâ kendilerini çeken uçaklara bağlı olan planörler, sağa sola kayarak «Üzerine inilebilecek kadar yoğun olan» uçaksavar ateşinden kaçınmaya çalışıyorlardı.

Paraşütçü uçaklarının tam tersine, planörler kanal üzerinden gelip, yarım adaya doğru yaklaştılar. Sahili geceli birkaç saniye olmuştu ki Ste Mere - Eglise'den 4 mil uzakta Heisville'deki iniş bölgesinin ışıklarını gördüler... Birer, birer 300 yardalık naylon çekme ipleri kesildi ve planörler aşağıya doğru süzölmeye başladılar. Natalie in planörü uzun geldi (*) ve Rommel'in planörlere karşı hazırladığı çakılı direklerden oluşan engellerle dolu yere indi. Planör içinde bir jeepte oturan Natalie, küçük pencerelerin bi-

(*) Havacılıkta «Uzun gelme» uçak veya planörün inmesi gereken yeri aşması, ötesine geçmesi anlamına gelir. Çeviren

rinden dışarı bakınca, kanatların koptuğunu ve dikili kazıkların yıldırım gibi yanlarından geçtiğini gördü. Bundan sonra bir yırtılma sesi duyuldu ve planör Natallein oturduğu Jeep'in tam araksından ikiye bölündü.

Bu durumda Natallein dışarı çıkması çok kolay oldu. Biraz ötede 1 no.lu planörün enkazı duruyordu. Meyilli bir arazide kayarak inen ve saatte 100 mil hızla giden planörü frenle durdurmak imkânsızdı. Bu hızla alt kısmı taş örülü bir çit'e çarptı. Natalle, pilot kabininden dışarı fırlayan ve iki ayağı kırık pilotu buldu. General Pratt, ezilen ve harabeye dönen pilot kabininde ölü olarak bulundu. D-gününde —müttefik ve Alman kuvvetleri dahil— ilk ölen general Prattidir.

101 nci Tümenin inişinde, Pratt ölenlerden sadece bir tanesiydi. Tümenin planörlerinin hemen hepsi Heisville alanına veya yakınına indi. Çoğunluğu harap olmasına rağmen, taşıdıkları malzemenin büyük kısmı hasar görmedi. Tabii bu büyük bir başarıydı.

Pilotlardan birkaç tanesi, bu göreve gelmeden evvel 3 veya 4 deneme inişi yapmışlardı, fakat bunların hepsi gün ışığında yapılmıştı.

101 nci Tümenin şanslı olmasına karşıt, 82 nci Tümen şanslı değildi. Pilotların tecrübesizliği(*) nedeniyle 82 nci Tümenin 50 planörünün

(*) Aym zamanda planör pilotu sıkıntısı vardı. General Gavin'in hatırladığına göre «bir zaman geldi ki, yeteri kadar planör pilotu bulamıyacağımızı biliyorduk.» Çıkarma esnasında ikinci pilot yerinde bir paraşütçü oturuyordu. Fakat hiç planör kullanmamış olan bu paraşütçülerden bazıları yanlarında uçaksavar ateşinden isabet alıp ölen pilotu görünce koca planörü indirmek zorunda kaldıklarını anlamış ve bunu denemişlerdir. Bazdan başarılı bile olmuştur.

bir kısmı felâketle olden çıkmıştır. Kol'un yarısından daha azı Stî Mere-Eglise'in kuzey batısındaki doğru iniş bölgesini bulabilmiştir. Geri kalanlar, çitlere, evlere çarpıp nehirlere dalmış veya Menderet bataklığına inmiştir. Bu nedenle acele ihtiyaç duyulan teçhizat ve araçlar geliş güzel etrafa saçılmıştır. Haliyle zayıt çok yüksek oldu. İlk bir, iki dakikada 18 pilot öldü. Bir planör 505 nci Alayın subaylarından yüzbaşı Robert Piper'in tam başının üzerinden geçip, onun korkulu bakışları altında, bir evin bacasına vurup arka bahçeye düştü, yerde takla atarak kalın bir duvara vurup yam yası oldu. Hurda haline gelen yığıntıdan bir inilti sesi bile duyulmadı.

Zor durumda kalan 82 nci Tümenin kurtarılabilen teçhizat ve toplan saatlerce sonra zor topliyabildiler Bu arada paraşütçüler beraberlerinde getirdikleri silâhlarla çarpışmak zorunda kaldılar.

Douve ve Menderet üzerindeki köprülerden oluşan Hava başının arkasını tutmaktan sorumlu olan 8 nci Tümen, öyle bir yerdeydi ki, Almanların ilk ileri birlikleriyle karşı karşıyaydı. Bu paraşütçülerin taşıt aracı, tanksavar topu yoktu, ve ellerinde sadece birkaç bazuka, makiNELİ tüfek ve havan topu vardı. Daha da fenası, haberleşme imkânları sıfırdı. Etraflarında neler olduğunu, hangi yerlerin elde tutulduğunu, hangi hedeflerin ele geçirildiğini bilmiyorlardı.

101 nci Tümen için de durum aynıydı, fakat savaşın yüzü onlara biraz olsun gülmüş ve teçhizatlarının çoğu kurtulmuştu.

Her iki tümenin askerleri hâlâ dağıntık ve sanki tecrit edilmiş gibiydi. Yalnız bazı gruplar ana hedeflerini ele geçirmek için savaşıyorlar, ve düşman tahkimatlarını zapt ediyorlardı.

Ste Mere-Eglise de şaşkına dönmüş kasaba halkı, kapalı pancurları arkasından 82 ve 505 nci Alaylara mensup paraşütçülerin boş sokaklarda dikkatle ilerlediklerini seyrediyorlardı.

Kilise çanı bu sabah eskisi gibi çalmıyordu. Arada, sırada M. Hairon'un villâsı yanardığı gibi parlayıp etrafa ışık saçıyor ve meydanlıktaki ağaçların siluetlerini göğe yansıtıyordu. Arada bir, saklanmış olan Alman erinin attığı mermi, gecenin karanlığında ısıklık sesi çıkararak sessizliği bozuyordu. Zaten duyulan tek ses buydu ve her yerde insanı huzursuz eden bir sessizlik hüküm sürüyordu.

Saldırıya komuta eden yarbay Edward Krause; Ste-Mere-Eglise'i almak için çok çetin bir çarpışma yapacağını zannediyordu. Fakat, saklanmış bir, iki Alman erinden başka, Garnizonun geri çekildiği anlaşılıyordu.

Tabii Kraus'un adamları bundan faydalandılar. Binaları işgal ettiler, yollara barikat kurdular ve makineli tüfek yuvaları yaptılar. Ayrıca telefon kablo ve tellerini kestiler. Diğer küçük birlikler kasabayı boydan, boya tarayıp, çitden çite giderek hepsi kasabanın merkezi olan Place de L'Eglise'de toplandılar.

Er William Tucker kilisenin arkasından dolaşarak meydanlığa geldi ve¹ bir ağacın arkasına makineli tüfeğini yerleştirdi. Ay ışığıyla aydınlanmış meydana bakınca, bir paraşüt ve onun yanında yatan ölü bir Alman gördü. Meydanın diğer tarafında oraya, buraya dağılmış ve bazen de üst üste yatan diğer cesetler gördü. Tucker yan karanlıkta ağaç arkasında oturup ne yapacağını düşünürken içine, yalnız olmadığını hissi geldi. Yani, arkasında birisi ayakta duruyordu sanki. Makineli tüfeğini kaptığı gibi yıldırım hızıyla geri döndü. Gözleriyle aynı

düzeyde bir çift fotinin yavaş, yavaş ileri, geri sallandığını gördü. Tucker hemen geri çekildi. Ölü bir paraşütçü ağaçtan aşağı sarkıyor ve açık gözleriyle sanki ona bakıyordu.

Buna benzer daha birçok paraşütçü ölü olarak ağaçlara takılmış vaziyette ve esen rüzgârla hafif, hafif sallanıyordu. Yarbay Kraus meydanlığa geldi ve ölü askerlere bakınca ağzından sadece iki kelime çıktı «Aman Allahım!» Bundan sonra Karuse cebinden bir Amerikan bayrağı çıkardı. Bayrak eski ve yırtıktı. Alay, aynı bayrağı Napoli'de direğe çekmişti. Kraus adamlarına şu vaadde bulunmuştu. «D. Gününde, gün ışımadan evvel, bu bayrak Ste Mere-Eglise'de dalgalanacaktır.» Yarbay sert adımlarla Belediye binasına yürüdü ve kapının yanındaki bayrak direğine Amerikan bayrağını çekti. Bu iş olurken, geleneksel seremoni yapılmadı. Ölü paraşütçülerin . bulunduğu meydana savaş sona ermişti. Amerikan bayrağı, Amerikalıların, Fransa'da özgürlüğe kavuşturdıkları ilk kentte dalgalanıyordu.

Le Mans'daki Alman 7 nci Ordu karargâhında 84 ncü Kolordu Komutanı General Marck'dan bir mesaj alındı. Mesaj şöyleydi: «Ste Mere-Eglise ile her tür haberleşme kesilmiştir...» Saat 04.30 du.

Utah kumsalının üç mil açığında kraç iki kaya yığını vardı. Çıkarma plânları yapılırken bu kayalara dikkat bile edilmemişti. Fakat D. Gününden 3 gün evvel buna dikkat eden Yüksek Başkomutanlık, bu kraç adalara ağır topçu bataryaları yerleştirilmiş olabileceğini düşündü ve Amerikan 4 ve 24 ncü Süvari birliklerinden 132 kişi H. Saatinden evvel görev yapacak şekilde eğitildiler.

Bu 132 kişi saat 04.30 da adalara ıktılar. Adada ne top ve ne de asker vardı. Sadece lm- den başka bir Şey yoktu. Yarbay Edward C. Dunnin adamları kumsallardan ayrılıp, içerilere doğru girmeye başlayınca korkunç Labrint yani S mayın tarlasında kapana girdiler. S mayınları, üzerine basılınca havaya fırlıyor ve patladığı zaman elik bilyalar savurarak insanı delik, deşik ediyordu. Birkaç dakika içinde gece; patlamalardan çıkan ışıklar, ığlılkar ve yerlere serilmiş insanlarla doldu. Günün sonunda verdikleri kayıp adedi 19 l ve yaralıdan ibaretti ki bu bir Őanslılıktır. Yarbay Dunn başarı sinyalini gönderip «Görev başarılmıştır» dediği zaman, bu acı ve hiç faydası olmıyan bir zaferdi.

İngiliz bölgesinde ve hemen sahilde Sword kumsalının  mil doğusunda yarbay Terence Otway, Merville'deki güçlü Alman bataryasını koruyan mayın tarlaları ve dikenli tellerin kenarında ağır makineli tüfek ateşi altında yere kapanmış yatıyordu. Otwayin durumu ilk bakışta ümitsiz gibiydi. Yapılan hava bombardımanı etkili olmamıştı... Özel planör katarı kaybolmuş ve onlarla beraber, toplar, alev makineleri, havan topları, mayın detektörleri ve merdivenler de yitirilmışti. Otway 700 kişilik taburundan yalnız 150 asker bulabilmiş ve bunlarla Alman batarya ve garnizonunu ele geçirmek görevini yerine getirmeye çalışacaktı. Elindeki askerlerde, yalnız tüfek, sten makinelileri, el bombaları ve birkaç tane ağır makinalı tüfek vardı. Bu dezavantaja rağmen, Otwayin adamları her problemle uğraşmış ve başarılı da olmuşlardı. Tel makaslarıyla bir kısım dikenli tel kesilmiş ve Banalore torpitosu konacak yer açılmıştı. Diğer bir grup, kısmen de olsa mayınları temışlemış ve bataryaya giden dar bir yol açmış-

lardı. Ay ışığında elleri ve dizleri üzerinde adeta sürünürcesine bataryaya doğru ilerliyorlardı. Otway adamlarına baktı. Kayıpların fazla olacağını biliyordu. General Gale hareketlerinden evvel Otway'e kısaca «Başarısızlığı aklından çıkar ve öyle savaş» demişti. Bu bataryanın susturulmaması, Sword kumsalına çıkacak askerlerin katliamı demektir. Ellerindeki silah dezavantajına rağmen Bataryaya saldırımları zorunluydu. Son şansları olan üç planörün batarya üzerine inmesi de suya düşmüş sayılırdı. Çünkü bunun için, evvelce kararlaştırılan işareti verecek ve havada yıldız gibi patlayacak havan topu mermisi yoktu. İşaret tabancasını kullanmayı düşündü, fakat; bu da «Saldırının başarı ile sonuçlandığı» anlamına gelecekti.

Bekledikleri planörler zamanında geldi. Planörleri çeken uçaklar iniş ışıklarını yakarak işaret verip planörleri çeken ipi kestiler. Gelen planör iki taneydi ve herbiri 20 şer kişi taşıyordu. Üçüncü planör kanal üzerinde çekme ipini keserek İngiltere'ye geri dönmüştü.

Gelen planörler süzülerek hem alçalıyor ve hem de atılacak işareti tekliyordu ki Otwayin bunu yapması imkânsızdı. Tam bu sırada kendilerine ateş eden Almanlar, planörlere ateş etmeye başladılar. Mermilerle delik deşik olan planörler, ağır ateşe rağmen hedef üzerinde dairesel çizip, verilecek işareti bekliyorlardı. Bunu yapamayan Otway gözleri yaşlı ve eli kolu bağlı hiçbir şey yapamıyordu. Bunun üzerine planörler ümidi keserek oradan ayrılmaya karar verdiler. Bir tanesi süzülerek dört mil ötede bir yere indi. İkinci planör hedef üzerinden o kadar alçak geçti ki, er Alan Mower bataryaya çarparacağını zannetti. Son dakikada pilot planörü yükselterek biraz ilerdeki ormana çakıldı. Birkaç kişi ko-

şarak plânördekilere yardım etmek istediye de subaylarının, emriyle yerlerinde kaldılar.

Artık bekliyecekleri hiçbir yardım yoktu, bunun üzerine Otway saldırı emrini verdi. Er Mower onun şöyle bağırdığını duydu. «Herkes içeriye. Bu Allanın cezası bataryayı ele geçireceğiz.»

Ve içeriye girdiler de...

Gözleri kamaştıran bir patlamayla Bangalore tortipoları dikenli tel örgülerinde büyük delikler açtı. Teğmen Mike Dowling «yürüyün arkadaşlar» diye bağırdı. Avcı borusu bir defa daha ötmiye başladı. Otway'in paraşütçüleri bağıırıp, ateş ederek Bangalore'nin açtığı deliklerden içeri daldılar. Bunun ötesinde mayın tarlası, makineli tüfek yuvaları ve onun arkasında da batarya yükseliyordu. Tam bu anda, ilerliyen paraşütçülerin üzerinde kırmızı aydınlatma mermileri patladı ve aynı zamanda Alman makineli tüfekleri ateşe başladı. Bu öldürücü baraja rağmen paraşütçüler yata, kalka ve genellikle sürünerek, ilerlemeye devam ettiler. Mayınlar patlamaya başladı ve er Mower'in «durun, durun, her yerde mayın var» diye bağırdığı duyuldu. Mower sağ tarafında ağır yaralı bir çavuşun oturduğunu gördü. Onu kurtarmaya gitmek isteyenlere «yanıma gelmeyin» diye bağırdığını duydu... Teğmen Jefferson önde, hâlâ avcı borusunu çalıyordu. Birdenbire er Sid Capon bir mayının patladığını duydu ve Jefferson'un yere yıkıldığını gördü. Jefferson'a doğru koşmaya başlayınca teğmen «İçeri gir, içeri gir» diye bağırdı ve yerde yatar vaziyette avcı borusunu öttürmiye devam etti. Paraşütçüler artık o hale gelmişlerdi ki, Almanlarla gırtlak, gırtlığa savaşıyorlardı. Er Capon siperlerden birine yaklaşıncı kendisini iki Almanla karşı karşıya bul-

du. Bir tanesi kafasının üzerine kızıl haç kutusunu kaldırarak «Ruski - Ruski» diye bağırdı. Bu gönüllü Ruslardan biriydi. Bir an Capon ne yapacağını şaşırdı. Bu sırada başka Almanların da teslim olup paraşütçüler tarafından dışarı çıkarıldıklarını gördü ve kendi iki esirini de onlar arasına kattı ve bataryaya doğru yürümiye başladı. Burada Otway, Teğmen Dowling ve takriben 40 paraşütçünün kıyasıya savaştıklarını gördü. Savaş kanlı ve vahşi idi. Er Morvver ve Harwkins ile bir Bren makineli tüfekçisi yağmur gibi havan topu ve makineli tüfek ateşi içinden geçerek bataryanın kenarına geldiler ve kapının açık olduğunu görerek içeri daldılar. Kapıdaki ölü Alman askerinden başka etrafta kimsecikler yoktu. Mower iki arkadaşım orada bırakarak, tek başına dar bir koridordan geçip büyük ve barınağımsı top mevziine girdi ve plâtfom üzerine yerleştirilmiş büyük bir top gördü. Topun yanında piramit gibi istif edilmiş mermiler vardı. Koşarak geri döndü ve gördüklerini arkadaşlarına anlattı. Sonra aklına gelen plânın ana hatlarını açıkladı. «Mermiler arasında el bombası patlatarak bütün bataryayı havaya uçuralım» dedi. Fakat bunu yapmaya fırsat bile bulamadılar. Her üçü ayakta konuşurken büyük bir patlama oldu. Bren makineli tüfekçisi hemen orada öldü. Hawkins midesinden yaralandı. Mower «Sırtının binlerce Akkor halindeki iğnelerle yırtılıp açıldığını» zannetti. Ayaklarını kontrol edemiyordu, elinde olmyarak altında kıvnlıverdiler; tıpkı ölenlerin kıvrılarak yere düşmesi gibi. Öleceğinden emindi ve hayatının bu şekilde sona ermesini istemediğinden yardım çağırmaq için bağırmıya başladı.

Yardıma Annesini çağırıyordu.

Artık Almanlar teslim olmaktan başka çare

kalmadığını anladılar ve esir alındılar. Topların hemen hepsinin, önemli yerleri çalışmaz hale getirildi.

Dowling, Otvvay'i buldu. Sağ eh göğsünün sol tarafına basılı vaziyette yarbayın karşısında durdu ve «Emredildiği gibi batarya ele geçirildi ve toplar çalışmaz hâle getirildi efendim» dedi... Savaş bitmişti ve tam 15 dakika sürmüştü.

Otway bir işaret tabancasıyla havaya san bir fişek fırlattı. Bunu o bölgede olan bir RAF keşif uçağı gördü ve 15 dakika sonra bataryaya salvo atışı yapacak olan HMS Arenhüsa'ya radyo ile bildirdi. Aynı zamanda Otway'in muhabere subayı konfirme edici mesajı güvercin ile gönderdi. Bu subay bütün çatışma sırasında kuş'u yanından ayırmamıştı. Güvercinin ayağına bağlanan bant üzerinde, görevin başarılı olduğunu bildiren şifreli mesaj olan «Hammer» yazdıydı. Birkaç dakika sonra Otway, Teğmen Dovvling'in soğumamış ölüsünü buldu. Demek ki onlar mesajı gönderirlerken Dowling can çekiyordu.

Otway geri kalan askerlerini, kanlı Merville bataryasından dışarı çıkardı. Toplar işe yaramaz hale getirildikten sonra, bataryayı elinde tutması için kendisine emir verilmemişti. Adamlarının yısıpacakları başka D. Günü görevleri vardı. Bu kahlı çatışmada yalnız 22 esir almışlardı. 200 Almân'dan 178 tanesi ölmüş veya ölmek üzereydi. Otway adamların yansını kaybetmiş ve 70 ölü veya yaralı vermişti.

Bataryadaki 4 top, rapor edilen büyüklükte değildi ve ancak yarısı kadardı. Ve işin asıl şaşılacak tarafı, 48 saat sonra Almanlar toplan başına dönecek ve ikisini kullanarak kumsala ateş edeceklerdi. Buna rağmen müttefikler için

çok kritik olan birkaç saatlik süre içerisinde, Merville bataryasının sessiz ve terkedilmiş durumda kalması çok büyük bir avantajdı.

Çok ağır yaralıların geride bırakılması zorunlu idi; çünkü Otway'in yeterli sıhhi yardım malzemesi ve onları taşıyacak aracı yoktu. Mower'i bir tahta üzerinde dışarı çıkardılar. Hawkins yerinden oynatılmıyacak şekilde yaralıydı. Fakat her ikisi de: Mower'in vücudunda 57 şarapnel parçası olmasına rağmen; sonunda kurtulacaklardı.

Mower'in son hatırladığı şey, bataryayı terk ederlerken, Hawkins'in «Arkadaşlar, Allah aşkına beni burada bırakmayın» diye bağırmasıdır. Bundan sonra ses zayıfladı ve Allahın yardımıyla Mower bayıldı.

Nerdeyse gün doğacaktı. 18000 paraşütçü, 5 saatten kısa bir süre içinde Eisenhower ve kendi komutanlarının istediği görevi yerine getirmişlerdi. Düşmanın haberleşme olanaklarını sekteye uğratmışlar ve Normandi çıkarma bölgesinin her iki yanını kontrol altına alarak, düşmanın yardımcı kuvvet alma olanağını yok etmişlerdi.

İngiliz bölgesinde Binbaşı Howard, çok önemli olan Caen ve Orne köprülerini hâlâ elinde tutuyordu. Gün ışıır ışımaz Dives'daki beş geçit havaya uçurulacaktı. Yarbay Otway'in paraşütçüleri Merville topçu mevziini saf dışı bırakmış ve Caen'a bakan yüksek yerleri ele geçirmişlerdi. En önemli görevler yerine getirilmiş ve Almanların karşı saldırı olasılıkları, tamamen değilse bile çoğunlukla olanaksız hâle getirilmişti.

Artık, Hitler'in Avrupasına yürümek için, denizden çıkarma ile gelecek kuvvetleri bekliyorlardı. Amerikan Task Forcelan (görev kuv-

yetleri) Utah ve Omaha kumsallarına 12 mil mesafede bekliyorlardı.

Amerikan kuvvetlerinin H-Saatine(*) —yani 06.30 a— tam bir saat kırk beş dakika kalmıştı.

KISIM VII

Saat 04.45 te Teğmen George Honourin Mid-get denizaltısı X23, Normandi'nin bir mil açığında çalkantılı bir denizde su yüzüne çıktı. 20 mil uzakta, eşi X20 denizaltısı da su yüzüne çıkmıştı. On yedi metre boyundaki bu iki tekne, İngiliz' ve Kanadalıların çıkarma bölgesi olan Sword, Juno ve Gold kumsallarının her iki ucunu işaretliyorlardı. Su yüzüne çıktıktan sonra, her iki gemi de, ucunda işaret veren ışıklı direk ile gözle görülen ve radyo ile sinyal veren araçları yerleştirip, ilk İngiliz gemilerinin işaretlerine doğru gelmelerini bekliyeceklerdi.

X23 de Honour üst kapağı açıp güverte üzerindeki dar ve uzun tahta yürüme köprüsüne çıktı. Dalgalar küçük güvertenin üzerinden aşıyordu ve Honour denize düşmemek için tutunmak zorunda kalıyordu. Arkasından yorgun mürettebatı geldi. Parmaklıklara tutunarak etraflarına baktılar. Dalgalar ayaklarına vuruyor ve gece kranlığında boğuk sesler çıkarıyordu. Acıkmış gibi, gecenin soğuk ve temiz havasını ciğerlerine çektiler. Sword kumsalından 4 Haziran sabahından beri uzaktaydılar ve her günün 21 saatini su altında geçiriyorlardı. Buna göre 2 Haziranda Portsmouth'u terkettiklerinden be-

(*) H-Saati: Harekâta başlama saati.

Çeviren

ri, altmış dört saattir su altındaydılar. Simdik bile çileleri dolmamıştı. İngiliz kumsallarında H. Saati 07.00 ile 07.30 arasında oynuyordu. İlk saldın gemileri gelinceye kadar, iki saat daha yerlerini muhafaza etmek zorundaydılar. O zamana kadar X23 ve X20 su üstünde duracak ve Alman sahil bataryalarına hedef olacaktı. İşin daha da kötüsü, biraz sonra gündüz olacaktı.

KISIM VIII

Herkes bu gündeğuşunu bekliyordu, fakat hiç kimse, bunu, Almanlar kadar merakla bekleliyordu, çünkü Rommel ve Rundstedt'in kararğahına çok değışik mesajlar gelmeye başlamıştı. Bütün çıkarma sahili boyunca Amiral Krancke'nin Donanma Dinleme İstasyonlan, evvelce olduğı gibi, bir iki tane değıl, bir sürü gemi sesi duymaya başladılar. Bir saatten fazla bir zamandan beri raporlar yığılmaya başladı. En sonunda saat 05.00 de 7nci Ordudan, iddiah Tümgeneral Pemsel, Rommel'in Kurmay Başkam Tümgeneral Speidel'e telefon ederek «Gemiler Vire ve Orne'nin ağızlan arasında toplanıyorlar. Bu, bize, Normândi'ye büyük çapta bir düşman çıkarması yapılmasının çok yakın olduğunu göstermektedir dedi.

Paris'in dışındaki OB West kararğahında Mareşal Gerd Von Rundstedt cie aynı fikirdeydi, fakat bir farkla: Ona göre Normandi Çıkarması gerçek çıkarma değıl «Aldatıcı bir çıkarmaydı». Bununla beraber Von Rundstedt çabuk hareket etti. Her ikisi de Paris yakınında yedekte bekleyen (12 nci SS ve Panzer Lehr) Panzer Tü-

menlerinin acele sahile gitmelerini emretti. Bu tümenler direk olarak Hitler'in OKW Karargâhının ermindeydiler ve Hitler'in özel müsadesi olmadan kullanılamazlardı. Fakat Von Rundstedt sorumluluğu yüklendi. Çünkü Hitler'in emre itiraz veya aksinin yapılmasını, yani Tümenleri durdurmak isteyeceğini zannetmiyordu.

Bütün raporlardan elde edilen bilgiler, müttefiklerin aldatıcı saldırısının Normandiye yapılacağı gösterdiğine göre Von Rundstedt, yedek kuvvet ihtiyaçları için resmi isteklerini, direk olarak OKW'ye gönderdi ve teleks mesajında bunu şöyle açıkladı: «OB West, bunun geniş çaplı bir düşman saldırısı olduğunu bilmektedir ve bu saldırı ancak derhâl karşı harekât yapıldığı takdirde önlenbilir. Bu nedenle eldeki stratejik yedeklerin bugün kullanılması gerekmektedir. Bu stratejik yedekler 12nci SS ve Panzer Lehr Tümenleridir. Eğer bunlar çabuk toplanır ve erken hareket ederlerse, sahildeki savaşa gündüzün katılabilirler. Bu şartlar altında OB West, OKW'den yedeklerin serbest bırakılmasını rica eder.» Bu sadece kayda geçmek için yazılmıştır, çünkü söylenen şey zaten yapılmıştı.

Güney Bavaria'mın realistik olmıyan iklimindeki, Berchtesgaden'de bulunan Hitler'in karar-gâhında bu mesaj Harekât Başkanı Orgeneral Alfred Jodl'a verildi, ama bir sürü formaliteden sonra. Çünkü Jodl uyuyordu ve karargâhmdaki subaylar, durumun, Jodl'u uyandıracak kadar önemli olmadığına inandıklarından mesajın bekleyebileceğine karar verdiler.

Üç mil'den daha az bir mesafede Hitler'in dağdaki villasında Führer ve metresi Eva Braun da uyuyordu. Hitler her zamanki gibi saat 04.00 de yattı ve şahsî doktoru Borell, ona bir uyku

ilâcı verdi (Artık bu ilâcı almadan uyuyamıyordu).

Saat 05.00 de Hitler'in Deniz emir subayı Amiral Karl Jesko Von Puttkamer, Jodl'un karar-gâhından gelen bir telefonla uyandı. Puttkamer'e telefon eden —Hâlâ kim olduğu bilinmemektedir— «Fransa'ya bir tür çıkarma yapıldığını, detay hakkında henüz bilgi olmadığı ve gelen ilk mesajların pek açıklık taşımadığını, Amiralin, Führer'e bilgi verilmesi gerektiğini düşünüp, düşünmediğini» sordu. Her ikisi de düşündüler, taşındılar ve Hitler'in uyandırılmasına karar verdiler.

Puttkamer o anı şöyle anlatmıştır: «Zaten elde Hitler'e söylenecek fazla bilgi yoktu. Her ikimiz de onu gecenir. bu saatinde uyandırırız, o kendine özel sinirli hareketlerine başlayıp, genellikle akıl almaz kararlar vermesine neden olabilirdi.» Puttkamer Hitler'e sabah haber vermenin uygun olduğuna karar verdi, ışığı söndürdü ve tekrar uykuya daldı.

Fransa'da Batı cephesi Başkomutanlığı (OB West) ve B Ordular grubunda Generaller oturdular ve beklemeye başladılar. Kendi kuvvetlerini alârm'a geçirmişler ve panzer yedeklerini çağırılmışlardı. Gerisi Müttefiklere kalıyordu.

Hiç kimse, yapılmakta olan saldırının kapsamı hakkında bir tahminde bulunamıyordu. Müttefik Donanmasının büyüklüğünü kimse bilmiyor, ve hattâ tahmin bile edemiyordu. Her şeyin, Normandi'nin hedef olduğunu göstermesine rağmen, hiç kimse gerçek saldırının nereye yapılacağı hakkında fikir yürütemiyordu. Alman Generalleri ellerinden geleni yapmışlardı, gerisi sahili tutan Wehrmacht askerine kalıyordu. Sahildeki tahkimatlardan Reich askerleri denize bakıyorlar, ve bunun bir tatbikat alarmı mı

yoksa bekledikleri gerçek alarm mı? diye meraklanıyorlardı.

Binbaşı Pluskat Omaha kumsalına bakan ranzasında, üstlerinden saat 01.00 den beri bir haber alamamıştı. Üşüyordu, yorgundu ve heyecanlıydı. Kendini çok yalnız hissediyordu. Alay veya Tümen karargâhlarından neden rapor gelmediğini bir türlü anlıyamıyordu. Bütün gece telefonun çalmaması iyiye işaretti. Demek ki önemli hiçbir şey olmuyordu. Fakat paraşütçüler, büyük dalgalar halinde gelen uçaklar ne demektir?... Pluskat içindeki huzursuzluğu bir türlü atamıyordu... Bir kere daha topçu dürbününü sola çevirdi ve Cherbourg yarımadasının karanlık silüetini gördü, ve tekrar ufku yavaş, yavaş" taramağa başladı. Gene alçak sis ordaydı, parça parça ay ışığı bazı yerleri aydınlatıyordu ve aynı huzursuz beyaz dalgalı deniz. Evet hepsi buydu ve her şey sakindi.

Arkasında köpeği Harras uzanmış uyuyordu. Yakınında Yüzbaşı Ludz Wilkening ve Teğmen Fritz Theen yavaş sesle konuşuyorlardı. Pluskat da konuşmaya katıldı; «Karşıda hâlâ bir seycikler yok, artık ümidimi kestim,» dedi. Bunu söylemesine rağmen gene gidip günün doğuşunu seyretmek istedi. Dürbünüyle etrafı bir defa daha dikkatle taramağa karar verdi. Yorgun vs ümitsiz vaziyette dürbününü tekrar sol tarafa çevirdi, yavaş yavaş ufku bir defa daha taradı. Körfezin tam ortasına geldi. Dürbün aniden duruverdi. Pluskat toparlandı ve çok dikkatle bakmaya başladı. Dağdan ve incelen sisin arkasında ufuk gemilerle doluydu.. Her boy ve cinsten gemiler sağa, sola manevralar yapıyordu ve hem de sanki saatlerden beri oradaymışlar gibi hareket ediyorlardı... İlk bakışta binlerce gemi olduğunu gördü. Sanki bir Hayalet Ar-

mada ortaya çıkıvermişti. Pluskat donmuş gibi kaldı. Gördüklerine inanamıyor ve konuşamıyordu. O dakika ne düşündüğünü sonradan şöyle anlatmıştır: «Bu Almanya'nın sonuydu...»

VVilkening ve Theen'e döndü ve çok tuhaf bir ruhi atmosfer altında sadece «Çıkarma oluyor. Gelin kendiniz görün» dedi. Bundan sonra telefonu kaptı ve 352 nci Tümen karargâhında Binbaşı Block'a telefon etti: «Block çıkarma oluyor, açıkta onbinlerce gemi var» dedi. Bunu söylediği halde sözlerinin inanılmaz gibi olduğunu biliyordu. Block hemen cevap verdi; «Kendine gel Pluskat. İngiliz ve Amerikalılar bir araya getirselers de bu kadar gemileri yok. Dünyada hiç kimsede bu kadar gemi yoktur...» Block'un kendisine inanmaması Pluskati dalgınlıktan kurtardı ve aniden bağırarak «Eğer bana inanmıyorsan, buraya gel ve kendin gör. Bu sanki inanılır gibi değil,» dedi. Kısa bir duraklamadan sonra Block; «Bu gemiler hangi yöne gidiyorlar?» diye sordu.

Pluskat telefon elinde, mazgal gibi delikten dışarı bakarak:

«Tam bana doğru geliyorlar,» dedi.

BÖLÜM ÜÇ

BEKLENNEN GÜN

KISIM I

Bugünkü gibi bir şafak hiç görülmemişti. Bulanık, gri ışıklı, majestik ve şahane görünüşlü sabahın ilk ışıklarında Müttefik Donanması Normandi'nin beş çıkarma kumsalı açığında bekliyordu. Deniz sanki gemilerle doluydu. Cherbourg, yanm adasında Utah kumsalından, Orne ağzındaki Sword kumsalına kadar uzanan ufukta savaş flamaları rüzgârın etkisiyle dalgalanıyordu. Semaya dış hatları yansıyan zırhlılar, tehlikeli kurvazörler ve kırbaç gibi Destroyerler vardı. Bunların gerisinde, antenlerle donanmış komuta gemileri sıralanmıştı, ve bunların da gerisinde suda alçak ve yassı görünüşleriyle çıkarma gemileri, askerle dolu taşıt gemi konvoyları yer almıştı.

Asker ve malzemeyle dolu, ve ilk saldırıyı yapacak olan çıkarma gemileri en öndeki taşıt gemileri etrafında tur atıyorlardı.

Parmaklıklara dayanmış kalabalık askerler, çıkarma gemileriyle giden arkadaşlarına iyi şanslar dilemek için toplanmışlardı. Uzun süre bir arada yaşama nedeniyle yakın arkadaş olan kara ve deniz erleri, birbirlerine iyi niyetlerini söylüyor ve vedalaşıyorlardı.

Ayrıca yüzlerce asker «Eğer gerekirse» kanisiyle birbirlerine ev adreslerini veriyorlardı. 29ncu Tümenin Teknik Çavuş Roy Stevens ikiz kardeşini bulmak gayesiyle kalabalık güver-

tede yürümek için adeta savaşıyordu. «En sonunda onu buldum,» diye sevincini ifade ederek elini uzattı. Ben de «Hayır» dedim; «Plânladığımız gibi Fransa'da yol kavşağında el sıkışacağız...» Birbirimize «Allaha ısmarladık» dedik ve onu bir daha görmedim.

Bütün gemilerin spikerleri askerleri cesaretlendirecek şeyler söylüyordu. «Birliklerin sahile çıkması için savaşın, gemilerimizi kurtarmak için savaşın ve eğer yeteri kadar gücünüz kalırsa, kendinizi kurtarmak için savaşın...»

«Dünkerk'i hatırlayın, Coventry!*)yi hatırlayın, Allah sizi korusun.»

En dokunaldı konuşma yapıldı:

«NOUS MOURRONS SUR LE SABLE de NOTRE FRANCE CHERIE, MAIS NOUS NE RETOURNERON PA» (Sevgili Fransa'mızın kumları üzerinde öleceğiz, fakat geri dönmeyeceğiz.)

«Haydi arkadaşlar, eşyalarınızı alın ve gidelim, çünkü elinizdeki bilet gidiş dönüş değildir ve hattın sonuna geldik, haydi yürüyelim...»

Bu ve buna benzer moral verici konuşmalar çıkartmaya katılacakları coşturuyordu.

HMS Prince Leopold da 2 nci ve 5 nci Ranger taburlarının papazı teğmen Joseph Lacy, bekleyen askerler arasında yürüdü, er Max Coleman, şöyle konuştuğunu duydu:

«Sizin edeceğiniz duayı bundan böyle buradan ben yapacağım. Bugün yapacağınız şey zaten kendi başına bir duadır.»

Yarbay John O'Neill, Omaha ve Utah kumallarındaki mayinlenmiş engelleri yok edecek,

(*) Almanların harabeye çevirdiği İngiliz kenti. İngilizler ölümlerim uzun siper gibi kazılmış yerlere gömmek zorunda kaldılar. Çünkü o kadar çok ölü vardı. Çeviren

özel eğitim görmüş, teknisyenlerine «Cennet, cehennem demeyin, ve o baş belâsı engelleri yok edin çocuklar» diye bağırdı. Yalanda bir yerde bir sesin «Bu. çocuğunun da korktuğuna kalıbımı basarım» dediği duyuldu.

Çıkarma için hareket temposu artmaya başladı. Amerikan kumsallarının açığında, ana gemiler etrafında tur atan saldırma teknelerine, asker dolu olanlar katılmaya başladılar. Bu teknelerdeki, sırsıklam, deniz tutmuş ve can sıkıntısından patlayan askerler Omaha ve Utah kumsallarından, Normandiye doğru gidecek birliklere öncülük edeceklerdi. Bunlara ilâveten, görevleri icabı taşımaları gerekli olan özel teçhizatla, nerdeyse hareket edemez hale gelenler vardı" Ağırılıklarının 150 kiloya yakın olduğunu tahmin ediyorlardı. Bütün bu araç ve gereçler lüzumlu idi, fakat 4 ncü Piyade Tümeninden Binbaşı Gerden Johnson adamları için «Bu yükler yüzünden kaplumbağa gibi yürüyecek kadar yavaşladılar» dedi. Teğmen Bili William «Bunların, yeteri kadar savaş yapabileceklerini sanmıyordu.» Ed Rudolph Mozgo dalgalar yukarı inip, çıkan çıkarma teknesine; güvertesinde durduğu nakliye gemisinden düşünceli düşünceli bakıp, eğer kendisi teçhizatıyla beraber çıkarma tekne, sine binebilirse, savaşın yarısı kazandımış olacak diye düşündü.

Personelin, nakliye gemilerinden çıkarma gemilerine binmeleri çok kolay olmadı. Birçok zorluklar çıktı ve hatta zayıat bile verildi. Nakliye gemüsünün yan tarafından sarkıtılan tel ağlardan aşağı inen havan topçusu çavuş Harold Jozen, iki kangal telefon kablosu ve bir kaç sahra telefonu yüklü olarak, çıkarma gemisinin dalgalarla yukarı inip çıkışını zamanlamaya çalışıyordu. Çıkarma gemisine atlama zamanını

yanlış hesaplayarak üç buçuk metre aşağı düşüp kendi tüfeğiyle, kendini safdışı etti. Bundan da daha ağır sakatlananlar oldu. Bir er, ağın yarısındaiken, ayağı dalgalarla yükselen çıkarma gemisiyle nakliye gemisi arasında kalıp ezildi.

Nakliye gemilerinin güvertesindeki çıkarma tekneleri:le binip, gemiden özel vinçle denize indirilen personel de pek şanslı sayılmazdı. 29 ncu Tabur Komutanı Binbaşı Thomas Dallas ve karargâh subaylarının bindikleri tekne tam yan yoldayken, indirme aracının bozulması nedeniyle orta yerde asılı kaldı. Kaldıkları yer, tuvaletlerin artıklarını denize döken borunun tam altına tesadüf etti. Tuvaletler devamlı olarak kullanıldığından, tam 20 dakika akan tuvalet suları altında banyo yaptılar.

Küçük tekneler indikleri zaman tecrübeli askerler, acemi olanlara nelerle karşılaşabileceklerini söylüyorlardı. HMS Empire Anvil'de 1 nci Tümenen Çavuş Michael Kurtz takımını etrafına topladı ve «Hepinizin başınızı davlumbazın altında tutmanızı istiyorum,» diye uyardı. «Bizi görür görmez düşman ateşe başlar. Eğer dediğim gibi yaparsanız her şey yolunda gider. Yook yapmazsanız, durduğunuz yer ölünecek en güzel yerdir... Haydi şimdi gidelim» diye sözlerine son verdi.

Saat 05.30'du ve saldırının ilk dalgasını oluşturan askerler kumsala doğru yola koyulmuştu bile. Bütün dünyanın heyecanla beklediği, denizden yapılan saldırıya sadece 3000 kişi öncülük ediyordu.

Bunlar, 1 nci, 29 ncu ve 4 ncü Tümenlere ve bağlı birliklere mensup askerler; ordu ve deniz kuvvetleri su altı engel tahrip ekipleri; tank taburu grupları ve Ranger'lerdi. Her savaş birli-

ğine özel bir çıkarma bölgesi verilmişti... Mese-lâ Tümgeneral Clarence R. Huebner'in 1 nci Tümenine bağlı 16 ncı Alay, Omaha kumsalının(*) yarısına; Tümgeneral Charles H. Gerhardt'a bağlı 116 ncı Alay da diğer yarısına saldıracaktı.

Bu bölgeler de sektörlere bölünmüştü ve her birinin ayrı kod ismi vardı. 1 nci Tümenin personeli Easy Red, Fox Green ve Fox Red'e çıkacak, 29 neu Tümeninkiler de Charlie, Dog Green, Dog White, Dog Red ve Easy Green'e saldıracaktı.

Omaha ve Utah kumsallarına yapılacak çıkarma programın dakikası dakikasına plânlanmıştı. Her birlik birbirinden birkaç dakika arayla hareket edecek ve bunu tam 27 dakikada bitirecekti.

07.00'de başlamak üzere, ana grubu teşkil eden askerler, altışar dakika arayla, beş saldıncı dalgası halinde çıkarmaya başlayacaktı. Her iki kumsal için düzenlenen temel çıkarma plânu buydu. Takviye kuvvetlerinin ve malzemenin gelişi o kadar dakik olarak hazırlanmıştı ki, topçu gibi ağır teçhizat bir saat içersinde; bir süre sonra arkadan gelecek olan vinçlerin, kamyonların, tank kurtarma araçlarının ulaşmasıyla her şey saat 10.30'da tamamlanmış olacaktı.

Saldırı birliklerinin birinci dalgası Normandinin sisli sahillerini henüz görmemişlerdi. Daha gitmeleri gereken dokuz millik mesafe vardı. Bazı zırhlılar Alman sahil bataryalarıyla düelloya başlamıştı bile. Fakat çıkarma gemilerindeki personel, henüz düşman ateşiyle karşılaşmamıştı. Hâlâ en büyük düşmanları deniz tut-

(*) 1 nci ve 29 ncu Tümenlerin savaş birlikleri saldıncı bölüşmüşlerdi ama, açılış safhasında çıkarma 1 nci Tümenin komutasındaydı.

maşıydı. Pek azım deniz tutmamıştı ama, tutanların durumu canlar açışıydı. Dalgalar yükselip geminin bir taraf inden girip, yerde yatan deniz tutmuşları sırsıklam edip öte taraftan çıkmasına rağmen, hiç biri yarinden bile kımda-yacak halde değildi. 1 nci Özel istihkâm Tugayından Albay Eugene Caffey durumu şöyle anlatmıştır:

«Deniz suyu bir taraf t m gelip, diğer taraftan tekrar denize döküldüğü halde, deniz tutanlar; ölü mü, diri mi oldukları saptanamayacak şekilde hareketsiz yatıyorlardı.»

Fakat deniz tutmayanlar için etraflarında muazzam çıkarma donanmasını görmek, fevkalâde ve güvenç verici bir manzaraydı. Bunu seyreden bir er «Keşke yanımda fotoğraf makinem olsaydı» diye yakındı.

Otuz mil uzakta 5 nci filotillanın E-Boat'unda başta giden Yarbay Heinrich Hoffmann önlerindeki denizi kapıyan tuhaf bir sis tabakası gördü. Hoffmann bu tuhaf manzaraya bakarken beyazlığın içinden bir uçak çıktı. Bu olay şüphelerinin doğru olduğunu kanıtladı. Bu sis değil, bir duman perdesiydi. Hoffmann arkasında kendisini takibeden iki E-Boat'la birlikte duman perdesine daldı ve hayatının en büyük şokuyla karşılaştı. Duman perdesinin öte tarafında seyir halinde bir sürü savaş gemisiyle yüz yüze geldi. Nerdeyse bütün İngiliz Donanması ordaydı. Ne tarafa baksa, kendisine dağ gibiymiş gibi gözüken zırhlılar, kurvazörler ve destroyerler vardı. Sonradan, o zamanki hislerini şöyle anlatmıştır: «Kendimi küçük bir sandalda oturuyormuş zannettim.» Hemen aym anda kıvrılan ve sert manevra yapan teknelerinin etrafına mermi yağmaya başladı. Bir dakika bile

kaybetmeden, korkunç adet üstünlüğü dezavantajına rağmen, hırslı Hoffmann saldırı emrini verdi. Birkaç saniye sonra D-Gününde Alman Donanmasının yaptığı yegâne saldırıda 18 torpito sulan bıçak gibi keserek Müttefik Donanmasına doğru gitmeye başladı. Norveç destroyeri Svenner'in köprüsünde İngiliz Deniz Kuvvetlerinden (RN) Teğmen Desmond Lloyd torpitoların geldiğini gördü. Warspite, Ramlies ve Largsin köprülerindeki subaylar da aynı şeyi gördüler.

Largs hemen bütün makinelerine tam yol geri komutası verdi. İki torpito Warspite ve Ramillies'in arasından geçti. Svenner torpitoların önünden kaçamadı. Gemi komutanı bağıarak «İskele alabanda, sancak tam yol ileri, iskele tam yol geri» diye bağıarak destroyeri savunmak istedi, böylece torpitolar gemiye teğet olarak geçebilirdi. Teğmen Lloyd dürbünü ile bakınca torpitoların tam kaptan köprüsünün altına vuracağını anladı. Düşündüğü tek şey torpitolar vurunca kaç metre havaya fırlıyacağıydı. Svenner yavaş yavaş iskeleye dönmeye başladı ve Lloyd bir an kurtulduklarını zannetti. Fakat manevra yeteri kadar başarılı olmadı ve torpitolardan biri kazan dairesine isabet etti. Svenner sudan dışarı fırlamış gibi silkelendi ve ikiye bölündü. Yakındaki HMS Dunbar mayın tarayıcısında Robert Dowie, destroyerin kık ve burnunun yukarı kalkık, bir V harfi şeklinde sulara gömüldüğünü gördü. Destroyerde 30 kişi öldü. Hiç yara almamış olan Teğmen Lloyd ayağı kırık bir deniz erini yedeğinde çekerek yirmi dakika yüzdü ve Swift destroyeri tarafından kurtarıldılar.

Salimen duman perdesinin öteki tarafına geçen Hoffmann için yapılacak tek şey alarm

vermekti Haberi Le Havre'a acele gönderdi. Fakat birat evvel yapdan çatışmada radyosunun isabet alıp çalışmaz hale geldiğini bilmiyordu.

Amerikan kumsallarının açığında bekleyen sancak gemisi Augusta da Orgeneral Omar N. Bradley kulaklarına pamuk tıkamış vaziyette, dürbünüyle kumsallara doğru giden çıkarma gemilerine bakıyordu. Amerikan Birinci Ordusuna mensup askerleri, düzenli bir şekilde kumsallara gidiyorlardı.

Bradley durumla çok fazla ilgileniyordu, çünkü birkaç saat evveline kadar Omaha kumsalından, İngiliz bölgesine kadar uzanan bölgeyi zayıf ve fazlasıyla yayılmış 716 ncı Alman Tümeninin tuttuğu zannediliyordu. Fakat, İngiltere'yi terketmeden evvel Müttefik Entelejans servisi yeni bir Alman tümeninin daha, çıkarma bölgesine geldiğini bildirmişti. Haber çok geç gelmiş ve bu nedenle Bradley durumu askerlerine bildirememişti. Omaha kumsalına gitmekte olan 1 nci ve 29 ncu Tümen personeli, güçlü ve savaş tecrübesi olan 352 nci Alman Tümeninin savunma tesislerinde görevlendirildiğinden haberi yoktu. (*) Bradley'in dua ederek beklediği, ve askerlerinin işlerini kolaylaştıracak deniz bombardımanı başlamak üzereydi. Birkaç

(*) Müttefik Entelejans Servisi 352 nci Tümenin buraya «savunma tatbikatı» yapmak için kısa bir süre evvel gelmiş olduğu kanısındaydı. Gerçek te, birlikler iki aydan uzun bir süreden beri; sahil bölgesinde Omaha kumsalına bakan tepelere yerleşmişlerdi. Meselâ, Pluskat ve toplan Marttan beri oradaydı. Fakat 4 Hazirana kadar Müttefik Entelejans Servisi 352 nci Tümenin hâlâ 20 mil uzakta St. Lo'da olduğunu zannediyordu.

mil uzakta hafif Fransız kurvazörü Montcalm'da Amiral Jauyard subay ve deniz erleriyle şöyle konuştu: «C'est une chose terrible et monstrueuse que d'etre obligé de tirer sur notre propre patrie» dedi ve sesi titreyerek devam etti: «Mais pe vous demande de le faire aujourd'hui» (Kendi ana vatanımıza ateş etmek korkunç ve vahşi bir şeydir. Fakat, bugün bunu yapmamızı istiyorum)... ve Omaha kumsalından 4 mil uzakta USS Carmick destroyerinde Yarbay Robert O. Beer bir düğmeye basarak geminin oparlör sistemiyle personele şunları söyledi: «Bu sizin, belki de, şimdiye Kadar gittiğiniz en büyük parti otacıdır. Haydi hep beraber salona geçip dans edelim.»

Saat 05.50 idi... İngiliz savaş gemileri kendi kumsallarına 20 dakikadan fazla bir sureden beri ateş ediyorlardı.

Şimdilik de Amerikan bölgesinde bombardımana başlandı. Bütün çıkarma bölgesi, korkunç bir bombardımanla, yanardağ infilâk edemiş gibi bir hâl aldı.

Sword, Juno ve Gold kumsalları açığında, Warspite ve Ramillies, Le Havre'da bulunan Orne ağzına yerleştirilmiş olan güçlü Alman topçu bataryalarına 15 inçlik toplarından tonlarla çelik yağdırdılar. Manevra yaparak dolaşan kurvazör ve destroyerler, siperleri ve beton tahkimatları top mermisi yağmuruna tuttular

River Plate'de ün yapmış olan keskin nişancı HMS Ajax, sahilden altı mil uzaktayken, altı inçlik 4 toptan oluşan bir Alman bataryasını harabeye çevirdi ve işe yaramaz hale getirdi.

Hedefleri olan 30 metre yükseklikteki bir yar'a doğru giden Ranger'lere yol açmak ve yar-

dımcı olmak için Point cu Hoc üzerindeki sahil topçu bataryasına, Omâia kumsalı açıklarında bulunan ve her : kişinin toplamı 10 adet 15 inç lik, 12 adet 12 inçlik ve 12 adet 5 inçlik toplarıyla Texas ve Arkansaâ zırhlılan 600 mermi yağdırdılar. Utah kumsalının açığındaki Nevada zırhlısı ile Tuscaloos, Qunincy ve Black. prince kurvazörleri, Alman sahil bataryalarına devamlı salvo ateşi yaparken kış kısmı çökmüş ve ön kısmı yarı yarıya yukarı kalkmış gibiydi. Büyük gemiler sahilden 5-6 mil açıktan ateş ederken, küçük destroyerler tek sıra halinde ve sahile 1-2 mil mesafeden, Alman savunma tesislerinin tümünü ardı afası kesilmeden ateşe tutuyorlardı.

Donanmamı yaptığı korkunç bombardıman, personel üzerinde olumlu ve unutulmaz etkiler yapıyordu.

Bazıları, bu tür bombardımana hiç bir ordunun dayanılabileceği kanısına varıyor ve bu 2 - 3 saat devam ederse, çıkarma gemilerindeki personelin pek ciddi bir direnişle karşılaşmacağına inanıyordu. Çıkarma gemilerinde, mihverleriyle dalgaların içerde biriktirdiği suyu dışarı atan yorgun ve kasmaktan halsiz vaziyete gelmiş personel, başlan üzerinden vınlıyarak geçip, sahilin altını üstüne getiren bombardımanı gördükçe daha da şevkle çahşıyor ve yoruluklarını unutuyorlardı.

Tam bu sırada bambaşka bir ses duyulmağa başladı. Evvelâ çok uzaktan geliyormuş hissini verdi, sanki dev bir arının vızıldaması gibi. Sonra gök gürültüsünü andıran bir hale geldi. Bombardıman ve avcı uçakları gözüktü. Büyük Donanmanın üzerinden kanat kanada, kol halinde 900 uçak geçti. Spitfire'lar; Thunderbolt'lar ve

Mustangiar(*) askerlerin kafasının üzerinden ıslık çalarak geçtiler. Donanmadan atılan mermi yağmuruna aldirmaksızın çıkarma kumsallarını, top ve makineli tüfek yuvalarını taradılar(**) ve ateş sonunda ok gibi semaya yükselip tekrar dalarak (pike yaparak) aynı yerleri gene taradılar... Bunların üzerinde zigzag yaparak, her irtifada uçan 9 ncu Hava Kuvvetlerinin B-28 orta bombardıman uçakları vardı... Ve bunların da üzerinde kalın bulut tabakası nedeniyle gözükmeyen, fakat sesleri duyulan RAF ve 8 nci Amerikan Hava Kuvvetinin Lancaster, Uçankale ve Liberator ağır bombardıman uçakları vardı. İnsana, sanki semanın bunları taşıyamayacağı hissi geliyordu. Askerler başlarını kaldırıp yukarı baktdar. Yüzlerinde; sevinince ortaya çıkan bir anlam, ve gözlerinde yaş vardı... Artık her şeyin yoluna girdiğine inandılar ve güvençleri arttı. Düşman yerine çakılacak ve kıyımdayamayacak, toplar saf dışı kılınacak, kumsallar; Müttefik bombardımanıya açılmış; tilki yuvalarıyla dolmuş olacaktı... Fakat kalın bulut tabakası nedeniyle, kendi askerleri üzerine bomba atmak tehlikesini göze alamayan, ağır topları ve Omaha bölgesini(*) bombalamakla görevli 329 ağır (*) 2 nci Dünya Savaşının meşhur avcı uçakları.

Bunlar tarihe geçmiş tiplerdir. Londra'da Hava Bakanlığı önünde Spitfire avcı uçağının âbidesi vardır.

- (**) Havacılıkta tarama deyimi bir hedefi roket, top ateşine tutmak anlamına gelir. Çeviren
- (*) Sekiz adet beton top mevzii ve içinde 75 milimetre veya daha büyük bir kalibrede top ayrıca değişik çaplı top veya otomatik silâh bulunan 35 beton mevzi ile dört topçu bataryası, 18 tanksavar topu, 6 havan topu çukuru, her birinde 4 adet 38 milimetrelik roket atar tûpü olan 35 roket atar mevzii ve 85 ten az olmayan makineli tüfek yuvaları vardı.

bombardıman uçağı 13000 bombasını, topların üç mil gerisine boşalttılar.

Son patlama çok yakında olmuştu. Binbaşı Werner Pluskat beton gözetleme barınağının parçalandığını zannetti. Diğer bir mermi, saklı barınağın tam altına rastlayan yarin tepesine vurdu ve patladı. Patlamadan meydana gelen şok, Pluskati fırlıdak gibi yerinde döndürdü ve sırtüstü yere düşürdü. Toz, pislik ve beton parçaları yağmur gibi üzerine yağdı. Bu vaziyette hiçbir şey göremiyordu ama, personelinin bağıştığını duyuyordu. Bannağının üzerinde durduğu yar'a tekrar, tekrar mermiler isabet etmeye devam etti. Pluskat ortaya çıkan basınçtan okadar etkilenmişti ki konuşamıyordu... Bu sırada telefon çalmaya başladı. Arayan 352 nci Tümen Karargâhıydı. Bir ses «Durum nasıl?» diye sordu. Pluskat zar zor «Bombalanıyoruz, hem de çok ağır şekilde» diyebilirdi. Bulduğu yerin gerisinde bombaların patladığını duydu. Diğer bir mermi salvosu yarin tepesine düştü ve yer kayması gibi, taş ve toprağın kaydığı görüldü. Tekrar telefon çalmaya başladı. Bu sefer, keşmekeşten Pluskat telefonu bulamadı ve ne halleri varsa görsünler diye bulmaya gayret bile sarf etmedi... Varsın çalsın...

Kendini şöyle bir kontrol edince üstündeki toz, toprak bir tarafa, üniformasının yırtılmış olduğunu gördü.

Bir süre, top atışı durdu ve bundan yararlanan Pluskat Theen ve Wilkening'in beton döşemede yattıklarını gördü. Wilkening'e bağırarak «Zaman müsaitken görev yerine git» dedi. Bu topçu ateşi duraklamasından faydalanan Pluskat bataryalarına telefon etti. 20 adet değişik kalibreli yepyeni Krupp toplarının isabet

almadıklarını öğrendi. Sahilden yarını mil uzaklıkta olan topların nasıl zarar görmeden kurtulduklarına şaşıtı. Ayrıca personelden de yaralanan veya ölen olmamıştı.

Pluskat gözetleme barınaklarını, Müttefiklerin top mevzii zannettiklerini tahmin etti. Kendi gözetleme yerine yapılan yoğun bombardıman bu teoriyi kuvvetlendiriyordu.

Bombardıman tekrar başladığı zaman, telefon gene çaldı. Evvelce duyduğu aym ses «Bombardımanın gerçek yerinin neresi?» olduğunu soruyordu. «Allah aşkına» diye Pluskat bağırdı. «Her yere düşüyorlar. Ne yapmamı istiyorsunuz? Dışarı çıkıp çukurları cetvelle ölçmemi mi?» dedi ve hırsla vurarak telefonu kapadı."¹

Biraz kendine gelen Pluskat dürbünüyle tekrar sahili taradı. Denizde evvelce gördüğünden daha fazla gemi vardı ve sahile yaklaşıyorlardı. Yakında toplarının menziline gireceklerdi.

Alay karargâhında Albay Ocker'e telefon etti ve «Bütün toplarım hasarsız» diye rapor verdi. Bunun üzerine Ocker «Çok iyi, derhal karargâhına dön artık!» dedi. Bu emri alınca Pluskat bütün batarya subaylarına telefon etti «Ben geri dönüyorum, unutmayın düşman, suyun kumsalla birleştiği yere gelmeden hiç bir top ateş etmeyecek» dedi.

Hedefleri Omaha kumsalı olan 1 nci Tümen askerlerini taşıyan çıkarma gemileri artık hedeflerine yaklaşıyordu. Eae Red, Fox Green ve Fox Red sektörlerine bakan yarların arkasında ki, Pluskatin dört bataryasının personeli teknelerin biraz daha yaklaşmasını bekliyorlardı.

«Burası Londra... Başkomutandan size acele bir talimat bildiriyorum. Birçoklarınızın hayatı, buna çabuk uymanıza bağlıdır. Bu talimat, özellikle sahilin 35 kilometre yakınında oturanları ilgilendirmektedir.»

Michel Hardelay, annesinin Omaha kumsalının batı ucundaki villasında, pencereden çıkarma filosunun manevra yapışını izliyordu. Bütün aile; Hardelayın annesi, kardeşi, yeğeni ve hizmetçi kadın, oturma odasında toplanmışlardı. Artık çıkarmanın başladığına hiç birinin şüphesi kalmamıştı.

Hardêlay sahildeki villaları için biraz filozofik düşüncelere sahipti ama, yakında yıkılacağına da. emindi. Bu sırada bir saatten beri, tekrar tekrar devam eden BBC yayını duyuluyordu.

«Kasabanızı derhal terkediniz ve giderken de yayınımızı duymayan komşularınızı uyarınız. Çok işlek olan yollardan uzak durunuz. Yayan gidin ve yanınıza taşınması zor olan şeyler almayınız. En kısa zamanda açık araziye çıkınız. Büyük gruplar halinde toplanmayınız, belki sizi asker topluluğu zannederler...»

Hardelay, sabahları at sırtında kahve getiren erin gelip gelmeyeceğini merak etti. Ve ne tekim asker gene aynı at üzerinde, kahveleriyle tam zamanında köye girdi. Biraz aşağı inip, denizdeki gemileri görünce attan balklama yere atladı ve ilk gördüğü delikten içeri girdi. Boş kalan at, etrafına bile bakmadan eskisi gibi yokuş aşağı eski yolunda yürümeğe cevam etti... Saat 06.15'di.

KISIM II

Uzun ve bata çıka yol alan saldırı teknele-
rinden oluşan hat, şimdi, Omaha ve Utah kum-
sallarından takriben bir milden daha az uzak-
lıktaydı. İlk saldırma dalgasındaki 3000 Ameri-
kan askeri için H. saatine 15 dakika kalmıştı.

Arkalarında beyaz köpükler bırakarak de-
vamlı şekilde sahile doğru giden teknelerin ı-
kardığı ses, kulakları sağır eder nitelikteydi.
Personel birbiriyle konuşmak için, dizel motoru
seslerinden daha yüksek sesle konuşmak, yani
bağırmak zorunda kalıyordu. Üstlerinde, hâlâ
bir şemsiye gibi, donanmanın yaptığı bombardı-
man devam ediyordu. Sahilden de hava kuvvet-
lerinin yaptığı tarama sesleri geliyorcu ama,
Alman atlantik duvarı poplarının sessiz kalışı
biraz tuhaftı.

Askerler önlerinde uzanan sahili görüyorlar,
fakat düşman ateşinin olmayışına şaşıyorlardı.
Bazıları belki de kolay bir çıkarma olacak diye
düşündü. Öyle ya, bu kadar deniz ve hava bom-
bardımanından sonra bu normal sayılırdı.

nleri dörtgen şeklindeki çıkarma gemileri
suya bata çıka yoluna devam ediyordu. Bu tek-
nelerde kahramanlar yoktu. Hepsi yorgun, kus-
maktan perişan olmuş askerlerdi.

İlk Utah saldırı dalgasıyla gelen Newsweek
dergisinin muhabiri Kenneth Crawford 4 neu
Tümenden bir askerin kusmuğunu eliyle kap-
payarak başını salladığını ve «şu HigginsC*) de-
nen herifin, bu gemiyi icadettiği için iftihar ede-
ceği hiç bir şey yok» dediğini duydu.

Gemilerin bazıları, ana gemilerini terkettik-
ten sonra dalgaların attığı sularla dolmaya baş-

(*) ıkarma gemisini yapan mühendis. Çeviren

ladı. İçindekiler suyu boşaltmak için mihverlerim kullanmak zorunda kaldılar. Fakat bu yeterli değil.

Teğmen George Kerchner binmiş olduğu teltne suların yükselmesine bakıyor ve bunun tehlike yaratıp, yaratmayacağını düşünüyordu.

George'a, LCA çıkarma gemilerinin batmaz olduğunu söylemişlerdi. Fakat telsizde George'un askerlerinden biri, bir imdat çağırışı duydu. «Burası LCA 860... LCA 860. Batıyoruz». Bunu biraz sonra şu sözler takibetti: «Aman Allahım battık.» Bu sözler üzerine Teğmen George ve adamları geminin sularını ellerindeki tüm imkânları kullanarak boşaltmaya başladılar. Bu çabalara rağmen çıkarma gemilerinin bazdan batmaya başladı. Omaha'dan 10, Utah'dan 7 gemi battı. Askerlerden bazıları kurtarma gemileri tarafından toplandı. Bazıların kurtarılmadan evvel saatlerce denizde kaldılar. Yardım için bağırarak erlerden bazıları sesleri duyulmadığı için teçhizatlarının ağırlığı nedeniyle suya gömülüp boğuldular, hem de kumsallardan biraz açığında ve düşmana bir çek kurşun atmadan.-

Bir an geldi ki, savaş şahsi bir konuya şekline dönüştü.

Utah kumsalına gitmekte olan askerler, önde giden kontrol teknelerinden birinin, baş kısmını sudan çıkararak yükseldiğini ve aynı anda infilâk ettiğini gördüler. Biraz sonra su üstünde kafalar gözükte ve can havliyle enkaza sarıldılar... Hemen bunun arkasından bir patlama daha oldu. Çıkarma gemilerinden birinin tayf alan Utah'a gidecek 32 tankı indirmek için ön kapağı açtıkları zaman, kapak bir deniz mayinine çarptı ve ceminin ön kısmı havaya fırladı. Yandaki LCTde bulunan Çavuş Orris John-

son dehşet içinde tanklardan birinin 30 metre havaya fırladığım, ve birkaç takla atarak denize düşüp kaybolduğunu gördü. Birçok ölünün arasında samimî arkadaşı tankçı Don Neill'in bulunduğunu sonradan öğrendi ve çok üzüldü.

Utah kumsalına gitmekte olan birçok asker, denizde ölümler gördüler ve boğulmakta olanların bağırıışlarını duydular. Bir kişi, sahil savunma birliğinden LCI komutam Teğmen Francis X. Riley gördüğü manzarayı gayet canlı olarak hatırlamaktadır. 24 yaşındaki subay «Bizi kurtarın, ne olur?» diyen çığlıkları ancak dinleyebilirdi. Çünkü, kendisine «Zayıat ne olursa olsun askerleri sahile çıkar!» diye emir verilmişti. Çığlıklara kulağını tıkayan Riley, boğulan adamların yanından geçerek gemisine, yoluna devam etmesi emrini verdi.

Saldın dalgalan ilerlemeye devam etti ve Yarbay James Batte ile 4 ncü Tümenin 8 nci Piyade Alayının personelini taşıyan gemide, Yarbay James, yüzü kusmaktan grileşmiş bir askerin denizdeki ölümlere bakarak «Şanslı hergeleler. Artık deniz tutmasından kurtuldular» dediğini duydu.

Sahile yaklaşmakta olan personel her işi bırakıp savaş hazırlığına başladı. Henüz 20 yaşına girmiş olan Çavuş Lee Cason «Bizi bu keşmekeşe sürükleyen» Hitler ve Mussolini'ye küfretmeye başladı. Arkadaşları Cason'un bu hareketine şaşakaldılar, çünkü şimdiye kadar onun küfrettiğini hiç kimse duymamıştı.

Omaha kumsalının açığında bir trajedi oldu. Saldın birliklerini destekleyecek Anfibik kuvvetin yansına yakın kısmı, felâkete uğradı. Plâna göre bu tanklardan 64 tanesi sahilden 2 veya 3 mil açıktaki denize indirilecekti. Tanklar, anfibik oldukları için, bu mesafeyi yüzerek ka-

tedecek ve sahile çıkacaklardı. Bu tanklardan 32 tanesi 1 nci Tümenin Easy Red, Fox Green ve Fox Red bölgelerine gidecekti... Tankları taşıyan çıkarma gemileri indirme yapacakları yere geldiler ve ön kapaklarını açtılar. Hafif dalgalı denize 29 tank indirildi. Yüzmelerini sağlayan, balon gibi şişmiş, destekleri su içinde olmak üzere dalgalara başvurup sahile doğru yol almaya başladılar. Bunlardan, 741 nci Tank Taburunun personeli için trajedi başladı: Dalgaların vurması sonucu brandadan yapılmış olan su kanatları yırtıldı ve destekler kırıldı. Su içinde alçalan tankların motorlarını su bastı ve durdular. Bunun üzerine 27 tank birbiri arkasından battı.

Tanklar batmadan evvel üst kapakları açabilen personel, can kurtaranlarını şişirip denize atladılar. Fakat diğerleri çelik tabutları içinde denizin dibine gömüldüler.

Hasar görmüş olmalanna rağmen iki tank sahile doğru yollanna devam ettiler. Diğer üç tankın ekibine şans güldü, çünkü kendilerini taşıyan çıkarma gemisinin rampa vazifesi gören kapağı ânzaya yaptı ve açılmadı.

29 ncu Tümenin, kendilerine tahsis edilen kumsala çıkacak kuvvetin yansını teşkil eden 32 tank emniyetteydi. Bunları taşıyan çıkarma gemisinin komutanı denizde kaybolan tankların feci sonuçlarını gördüğü için, gayet akıllıca bir karar vererek, tankların direkt olarak kumsala çıkarılmasını emretti.

Daha sahilden bir-iki mil uzakta iken; saldırı kuvvetlerine mensup personel, sulara ölümleri ve yaşayanları görmeye başladılar. Ölümler, denizin yükselmesiyle yavaş yavaş sanki Amerikalı arkadaşlarına katılmak istiyorlarmış gibi sahile doğru sürükleniyorlardı. Yaşayanlar ise, suya dalıp çıkarak yardım edilmesi için yalva-

nyorlardı. Ama saldırı gemilerinin bunu yapması imkânsızdı. Cephane yüklü gemisi güvence ile yoluna devam eden Çavuş Regis Mc Closkey denizde çılgın atan adamları gördü « Yardım için bağıyorlar ve durmamız için yalvanyorlardı. Fakat bizim durmamız söz konusu olamazdı. Hiç bir şey ve hiç bir kimse için duramazdık.» Mc Closkey dişlerini sıkarak uzaklara doğru baktı ve gemisi yalvaran insanların yanından geçtikten sonra küpeşteden yan beline kadar uzanıp, gözleri yaşla dolu, kustu...

Bombardımanın öldürücü müziği şimdi daha fazlalaşmıştı. Gemiler Omaha kumsalına yaklaştıkça daha da fazlalaştı. Sahilden bin metre mesafede olan çıkarma gemileri de ateşe başladılar. Tam bu sırada, binlerce roket, personelin başının üstünden korkunç ısıklar çalarak geçti.

Yapılan bunca bombardımandan sonra Alman savunmasından pek bir şey kalmayacağına inanan askerler şaşkına döndüler. Kumsalda hava bulanıktı ve tutuşan otlardan çıkan duman, dik yar'dan aşağı doğru kayıyordu. Fakat Alman topçusu hâlâ ateş etmiyordu.

Sahile yanaşan gemilerden karaya atlayan subay ve erler, çelik ve betondan yapılmış öldürücü engelleri ilk defa gördüler. Herkes uygun gördüğü yere yayıldı, ama etrafları dikenli tel ve mayinelerle kaplıydı. Tahmin ettikleri gibi, engeller çirkin ve acımasızdı. Savunma tesislerinin gerisinde kumsal bomboştuydu. Ne insan, ne hayvan, hiç, ama hiç bir şey yoktu. Çıkarma gemileri kumsallara 400-300 ve hatta 40 metre yaklaştıktan halde Almanlar hâlâ ateş etmiyorlardı. Çıkarma gemileri kumsala çok yaklaşınca Müttefik bombardımanı normal olarak kumsalın gerilerine doğru kaydınlı. İlk çıkarma ge-

mileri sahile gelince Alman toplan ateşe haşladılar. Top ateşiyle beraber ve daha da yoğun olarak makineli tüfek ateşi ve bunları takiben havan mermileri yağmaya başladı. Omaha kumsalının beş mil olan sahili boyunca, Alman topçusu saldırı teknelerinin sanki derisini yüzdüler.

Artık H. Saati başlamıştı. Omaha kumsalına çıkanların elinde ne bayrak ve ne de borazan vardı. Yanlarında olan tek şey tarihtir. Bunlar Argonne, Valley Forge, Stony Creek, Antietam ve Gettysburg da çarpışmış alaylardandır. Kuzey Afrika, Napoli ve Salerno kumsallarını geçmişlerdir. Şimdi bir kumsal daha geçecekler ve bu kumsala «Kanlı Omaha» adını vereceklerdir.

En yoğun ateş, ay şeklinde olan kumsalın her iki ucundaki yarların üst kısmından geliyordu. Bu yerler, batıda 29 ncü Tümenin Dog Green ve 1 nci Tümenin doğudaki Fox Green adlı bölgeleriydi. Almanlar en ağır topçu ateşlerini, kumsaldan Vierville ve Colleville'e doğru giderken geçidi tutmak için yapıyorlardı. Sahile yanan her gemi ateş altında kalıyordu.

Dog Green ve Fox Green'e inen askerlere şans tanınmadı. Yarın üst kısmındaki Alman topçuların kumsala baştan kara etmiş çıkarma gemilerine bakıyorlardı. Dalgalarla biraz olsun sallanmalarına rağmen sabit hedef haline gelmişlerdi. Yani bir avcı için yere konmuş ördek gibiydiler. Bazı tekneler, denizaltı engelleri az olan yer alıyor ve kumsal açığında tur atıyorlardı. Kendilerine ayrılan yere yaklaşanlar ise Alman topçu ateşine tutuluyor ve çaresiz olarak denize atılıyor. Fakat bu, kurtulmaları için yeterli olmuyordu. Çünkü suya düşer düşmez makineli tüfek ateşine tutuluyorlardı. Bazı çı-

karma tekneleri ise, tam isabet alıyor ve ramparça oluyorlardı.

29 neu Tümene mensup 30 kişiyle dolu, Teğmen Edward Gearing'in saldırı gemisi Dog Green de, Verville çıkışına 100 metre kala adeta ortadan yok oldu. Gearing ve adamları gemiden dışarı fırlatıldılar ve deniz yüzüne dağıldılar. Şoke olmuş ve yarı yarıya boğulmuş vaziyette 19 yaşındaki teğmen, suyun yüzüne çıkınca gemisinin yerinde yeller estiğini gördü. Kurtulan diğer personel de su yüzüne çıkmaya başladı. Üzerlerinde ne silâh, ne mihver ve ne de teçhizat kalmamıştı. Sırtına radyo bağlı olan bir er «Allah aşkına kurtarın beni; boğuluyorum» diye bağırdı. Kurtarmak için yanına gidilemeden, zavallı suyun dibini boyladı.

Gearing ve takımından geri kalanlar için trajedi henüz başlıyordu. Çünkü kumsala ancak üç saat sonra çakabildiler ve o zaman Gearing kendisinin bölüğünde kurtulan tek subay olduğunu öğrendi. Bölüğün diğer subayları, ya ölmüş veya ağır yaralanmıştı.

Bütün Omaha kumsalı boyunca, çıkarma gemisinin rampa kapağını açmak, ateşe başlama işareti gibiydi. En öldürücü ateş Dog Green ve Fox Green bölgelerindeydi.

Deniz tutmuş personel şimdi hayatlarını kurtarmakla uğraşıyorlardı. Sahile gelmeden bir topuğa oturan çıkarma gemisinin rampası açılıp da, askerler bir hayli uzakta olan kumsala ulaşmak için denize atladıkları zaman, makineli tüfek ateşine tutuldular ve çoğu daha suya girmeden öldüler.

Atlama sırası er David Silva'ya gelince, beklemeden kendini suya fırlattı. Üzerindeki ağırlık David'in dibe batmasına sebep oldu. Su altındayken tepesindeki suların, mermi vuruşlarıyla

kaynadığını gördü. Nefesi kesilip su yüzüne çıkınca mermiler saniyesinde, çantasını, elbisesini ve matarasım delik deşik etti. Kendini atış talimindeki hedefe benzetti. Yarın yukarı kısmına bakınca, kendine ateş eden Almam gördü, fakat tüfeğinin namlusu kumla dolduğu için ateş edemedi. Sürünerek ilerleyen Silva, sonunda kumsala ulaştı ve deniz duvarına doğru koşarak dibine sığındı. Bu arada sırtından ve ayaklarından yaralandığım bile bilmiyordu. Sahile çıkarken ölenlerin adedi bir hayli yüksekti. Ölenlerin arasında Yüzbaşı Sherman Burroughs da vardı. Arkadaşı Yüzbaşı Carrol Smith dalgaların üzerinde ileri geri gidip gelen Shermanin cesedini görünce «Artık devamh, migren baş ağrısından acı çekmeyecek» dedi.

Sherman tam alınından vurulmuştu.

Omaha kumsalındaki adamları, şanssızlık üstüne şanssızlık kovaladı. Askerler biraz nefes alınca, yanlış sektöre çıktıklarını anladılar.

Bazdan, bölgelerinden 3 kilometre uzaklıkta bir yere çıkmışlardı. 29 ncu Tümen personeli, kendilerini, 1 nci Tümen personeliyle karşılaşmış buldular. Meselâ, Easy Green'e çıkıp Les Moulins'deki bir geçide doğru savaşıcak olan birlikler kendilerini kumsalın doğusunda Fox Green cehenneminde buldular. Aşağı yukarı genülerin hepsi, çıkarma noktasının doğusuna gelmişlerdi. Kumsal boyunca doğuya yönelik kuvvetli bir akıntı ve yanan otlardan çıkan duman, nirengi noktalarını örtmüş ve yanlış çıkarılmalara neden olmuştu. Belirli hedefleri ele geçirmek için eğitilmiş olan bölükler hedeflerinin yakınma bile gidememişlerdi. Küçük gruplar kendilerini Alman ateşiyle yerlerinden oynayamaz halde buldular. Daha fenası, nerde olduk-

larını bilemedikleri gibi, subaylan ve haberleşme imkânları da yoktu.

Deniz altındaki engelleri temizleme işi de planlandığı gibi olmuyordu. Evvelâ her şeyin dakikası, dakikasına yapılması gereken çıkarmada, engel temizleme teknisyenleri, yerlerine, çok değerli olan birkaç dakika geç getirildiler. Teknisyenler henüz beş yol açmış vaziyetteyken, çıkarma gemileri sahile doğru yol almaya başladılar. Halbuki teknisyenlerin 16 yol açmaları plânlanmıştı. Bu sırada etraflarında piyade askerleri dolaşmaya başladı. Alman ateşinden kurtulmak için patlatmak üzere oldukları engellerin arkasına sağlanmaya başladılar. Dalgalara kapılan çıkarma gemileri tepelerine geldi. 299 ncu Teknisyen Taburundan Çavuş Barton A. Davis üzerine doğru bir çıkarma gemisi geldiğini gördü. Gemi 1 nci Tümen personeliyle doluydu ve deniz altı engellerine doğru geliyordu. Korkunç bir patlama oldu ve gemi ortadan kayboldu. Davis gemideki herkesin havaya fırlatılmış olduğunu düşündü. Yanmakta olan enkazın etrafına, ölmüş insanlar ve parçalanmış insan vücudu düşmeye başladı.

Davis, böyle bir patlamadan insanın nasıl sağ kalabileceğini düşündü. Buna rağmen iki kişi sağ kaldı. Sudan çıkarıldılar, çok fena yamışlardı, fakat hayattaydılar.

Deniz altı engellerini temizleyen teknisyenler de çok kayıp verdiler. Engeller arasında dolaşan teknisyenleri gören Almanlar, keskin nL şancıları vasıtasıyla onları vurmaya çalışıyor ve başarılı da oluyorlardı.

Engelleri tahrip etmek için gerekli bağlantıları yapan teknisyenleri, oradan kaçmaya vakt bırakmadan, Almanlar havan ateşiyle engel-

leri patlatıp teknisyenlerin de onlarla beraber parçalanmalarına sebep oluyorlardı.

Bu fedakâr insanların verdiği kayıp adedi ortalama yüzde elliye bulmuştur. Bu kayıplardan biri Çavuş Davis oldu. Gece olunca kendini İngilrete'ye giden hastane gemisinde buldu.

Sabahın saat 7 sinde vaktiyle Omaha kumsalı olan harabeye, ikinci asker dalgası geldi. Durmak bilmeyen düşman ateşi altında ilerlemeye çalıştılar. Çıkarma gemileri sahile gelince, sanki mezarlığa girdiklerini zannettiler. Her tarafta parçalanmış veya yanan gemiler doluydu. Kumsallarda radyolar, çelik miğferler, bazukalar ,yanan tanklar, yan yatmış buldozerler, cankurtaran yelekleri savrulurak etrafa dağılmıştı.

Yaralı askerlerden oluşan küçük insan adacıkları, kumsalın orasına burasına yayılmıştı.

Sihhiye çavuşu Alfred Eigenberg «Çok ağır yaralılar arasında çok nezaketli bir atmosfer hüküm sürüyordu» diye yaralıların morali hakkında bir fikir vermiştir.

Kumsaldaki ilk dakikaları sırasında, Eigenberg o kadar yaralı gördü ki «Nereden ve kimden başlayacağını» bilemedi. Dog Red'de kumda oturan genç bir askerle karşılaştı. Bir operatörün ustalıkla kesmesi gibi, ayağı kasığından dizkapağına kadar boydan boya kesilip açılmış ve içindeki atardamarları gözüküyordu. Asker derin bir şok altındaydı. Buna rağmen Eigenberg'e «Bütün sülfür haplarımı yuttum ve sülfür pudrasını yarama serptim. İyi olacağım değil mi?» dedi.

Bu durum karşısında 19 yaşındaki Einberg ne söyleyeceğini bilemiyordu. Askere bir morfin yaptı ve «Tabîî iyi olacaksın» d3di. Bundan sonra neredeyse ikiye bölünmüş ayağın yarık kıs-

mim sıkarak kapatmaya çalıştı ve yapılabilecek tek şeyi yaptı. Yarayı çengelli iğnelerle dikkatle kapattı.

Kumsaldaki keşmekeş ve ölümün içine üçüncü asker dalgası girdi, ve durdu... Birkaç dakika sonra dördüncü dalga geldi... ve o da durdu. İnsanlar kum, taş ve midye kabukları arasında omuz omuza yatıyorlardı. Bir kısmı, sürünerek engellerin arkasına gittiler ve saklanmaya çalıştılar. Bazen ölü arkadaşlarının arkasına gizlendiler. Nötr hale getirilmiş olduğunu zannettikleri kesif düşman ateşiyle yerlerine çakdıp kaldılar. Etrafları ölülerle doluydu. Hepsi de bu durumda donakaldılar. Sanki paraliz olmuş gibiydiler.

741 nci Tank Taburundan Teknik Çavuş William Mc Clintock, her tarafı tozu dumana katan makineli tüfek ateşinden haberi yokmuş gibi, deniz kenarında oturan birine rastladı. Asker denize taş atıyor ve sessiz sessiz ağlıyordu.

Tabii bu şok durumu uzun süremezdi, netekim kumsalda otudukları takdirde öleceklerini anlayan birkaç kişi ayağa kalkıp yürümeğe başladılar.

On mil uzaklıkta Utah kumsalına çıkan 4 ncü Tümenin personeli, sahile çıkmış ve hızla içerilere doğru ilerliyordu. Saldın gemilerinin üçüncü dalgası geldi ve aşağı yukarı hiç karşılık görmedi. Kumsala birkaç top mermisi düştü ve seyrek bir iki makineli tüfek taraması oldu, hepsi o kadar. 4 ncü Tümen personelinin karşılaşacaklarını zannettikleri şiddetli çarpışmadan da eser yoktu. İkinci dalgadaki er Donald N. Jones durumu «Sadece yeni bir çıkarma tatbikatı» olarak niteledi. Bazdan da İngiltere'de Slapton kumsallarında yaptıkları eğitim çıkarılmalannm bundan çok daha zor olduğunu kabul

ettiler. Er Ray Mann, biraz hayal kırıklığına uğramış gibiydi, çtmki, çıkarma bekledikleri kadar zor olmamıştı Hattâ çıkarma engelleri herkesin anlattığı gibi pek okadar korkulacak nitelikte değildi. Mayinlenmiş olan engellerin temizlenmesi çok sürmedi. 45 metre genişliğinde bir gedik açmışlar ve deniz duvarını aşmışlardı. Böyle gittiği takdirde bir saate kalmadan bütün kumsalı engellerden arındıracakları kesindi.

Sahile anfibik tanklar çıkmıştı. Zaten saldırının başarılı olma nedenlerinden biri de bu anfibik tanklardı. İlk dalga ile beraber sahile çıkan tanklar, askerler kumsalda koşuşurken büyük destek sağlamışlardı.

Saldırıdan evvelki bombardıman ve sahile çıkan tanklar, kumsalın gerisinde mevzilenmiş olan Almanların moralini fena halde yıkmıştı.

Sahile çıkar çıkmaz PFC Rudolph Mozgo ilk defa ölü insan lördü. Tanklardan biri direkt isabet almış ve tank ekibinden birisi, yansı tankın içinde, yansı dışında olmak üzere, üst kapaktan aşağı doğru sarkıyordu. PFC(*) Edward Wolfe ölü bir Amerikalının yarından geçti. «Sırtı bir direğe dayalı, oturur variyetteydi ve sanki uyuyordu.» O kadar natürel ve sakindi ki, Wolfe'un içinden uzanıp onu uyandırmak arzusu geldi.

Kumsalda aşağı yukarı yüüyen ve ara sıra astritik omuzunu masaj yapan kişi Tuğgeneral Theodore Roosevelt'di. 57 yaşındaki bu subay, ilk dalga askerleriyle beraber kumsala çıkan tek generaldi ve bu göreve atanmakta çok ısrar etmişti. İlk isteği kabul edilmemişti, fakat Roose-

(*) Private First Class: Birinci sınıf er anlamına gelir ve normal erden kıdemlidir. Çeviren

veld 4 neu Tümen Komutanı Tümgeneral Raymond O. Barton'a el yazısıyla bir dilekçe vermiş ve yalvarırcasına «Eğer onlarla beraber olur sam, bu çocukları cesaretlendirir» diyerek bu göreve atanmasını rica etmişti. İstemeyerek Barton bu dileği kabul etti ama verdiği karar zihnine takılıp kaldı. Barton durumu şöyle anlatmıştır: «İngiltere'de Ted'e Allaha ısmarladık dediğim zaman, onu tekrar hayatta göreceğimi zannetmiyordum...» Ama kararlı Roosevelt hayattaydı.

8 nci Piyade Alayından Çavuş Harry Brown gördüklerini şöyle anlatmıştı «Bir elinde baston, diğerinde bir harita, etrafta sanki satın alacağı bir arsayı tetkik eder gibi yürüyordu. Arada „bir kumsalda havan mermisi patlıyor ve havaya yoğun bir kum tabakası kaldırıyordu. Bunun, Roosevelt'i rahatsız ettiği belliydi, çünkü kafasını sallayıp üzerindeki kumlan eliyle sil keliyordu.»

Üçüncü dalga gemileri kumsala oturur oturmaz; Almanlar 88 lik toplarıyla ateşe başladılar. Patlamaların kaldırdığı toz duman arasından çıkanların bir tanesi general Roosevelt'di. Üzerinde yalnız ceket ve pantolonu kalmıştı. Mihferi çantası her şeyi fırlayıp kaybolmuştu.

Roosevelt ve subayları Utah çıkarmasının yanlış yere yapıldığına kaniydiler. Engellerden temizlenen yollardan 3 ve 4 ncüsünden, 10 neu Hava İndirme Tümeni ilerlemeye çalışıyordu. Bu sırada, 101 ve 82 nci Tümenlerin personelin den oluşan birliğiyle Yarbay Robert G. Cole 3 ncü geçidin batı ucuna ulaştı. Cole ve adamları bataklıklarda saklandılar ve 4 ncü Tümen personelinin gelmesini beklemeye başladılar.

Sahilde 2 nci geçidin gerisinde Roosevelt çok önemli bir karar vermek üzereydi. Bu da-

tokadan başlamak üzere dalgalar halinde 30000 asker ve 3500 araç sahile çıkacaktı. Roosevelt gelecek çıkarma dalgalarını, oldukça sakin olan 2 nci geçide mi, yoksa, evvelce planlandığı gibi Utah kumsalındaki 3 ve 4 ncü geçitlere mi gönderme konusunda karar vermek zorundaydı. Eğer sözü edilen tek geçit tıkanırsa insan ve malzeme âdeta tuzaga düşmüş gibi hareketsiz kalacaktı. General, tabur komutanlarıyla konuştu ve karara varıldı. Tek geçitten ilerleyip, nerede bulurlarsa Almanlarla savaşıyorlardı. Şimdi yapılacak tek şey çıkarmanın şoku altındaki düşman, kendini toparlamadan en kısa zamanda ilerlemektir. Roosevelt 1 nci İstihkâm Tuğayından Albay Eugene Caffey'e döndü ve «Ben askerlerle beraber gidiyorum. Sen donanmaya bildir, geri kalanları da getirsinler. Biz savaşı burdan başlatıyoruz» dedi.

Utah kumsalının biraz açığında USS Corry'nin topları akkor haline gelmişti, o kadar sık ateş ediyorlardı ki, denizciler taretlerin üstüne çıkmış top namlularına su sıkıyorlardı. Binbaşı George Hoffmann destroyerini ateş edecek şekilde manevra yapıp, demirledikten sonra 5 inçlik toplarıyla dakikada sekiz mermi atıyordu. Bir Alman bataryasının artık kimseyi rahatsız etmesine imkân yoktu. Çünkü Corry iyi nişan alınmış 101 mermi ile Alman bataryasını paramparça etmişti. Almanların diğer bataryalar ağır şekilde karşı ateşte bulunuyordu. Corry, düşman gözcülerinin görebileceği tek destroyerdirdi. Duman perdesi çeken uçağı düşürüldüğü için Corry açıkta kalmıştı. Özellikle, Utah köfgezinin üst kısmında ve namlu alevlerinden, St. Marcouf köyüne yakın olduğu saptanan bir Alman bataryası bütün hıncını, apaçık gözükenden destroyerden almak istermiş gibiydi. Hoffmann.

çok geç kalmadan oradan uzaklaşmaya karar verdi. Telsizci Bennie Glisson «Destroyer dönerek sahilden uzaklaşmaya başladı» diye anılarını anlatmıştır. Fakat Corry sığ sulardaydı ve etrafta bıçak gibi keskin kayalıklar vardı. Bu tehlikeli yerden kurtulmadıkça hızlı seyretmelerine imkân yoktu.

Bir süre Alman topçularıyla kedi, köpek oyunu oynadı. Alman salvolarının nereye gelebileceğini tahmin ederek çeşitli manevralar yaptı. Bazen durdu, bazen geri gitti, bazen sola, bazen sağa seyrederek topçu ateşinden kurtuldu. Yakınındaki USS Fitch, Hoffmann'a yardımcı olmak için Alman bataryasını topa tuttu. Sonunda Hoffmann, Corry'nin Alman topçu menzilinden çıktığını görerek «Alabanda sancak, tam yol ileri» komutası verdi. Atılan mermiler artık dümen suyuna düşüyordu... Geriye baktı ve «Artık kurtulduk» dedi ve tam o sırada şansı ters döndü.

Saatte 28 deniz mili hızla giderken Corry su altındaki bir mayine , çarptı. Kulakları sağır eden bir patlama oldu ve destroyer sanki yanlamasına sudan dışarı çıkar gibi oldu. Şok o kadar büyüktü ki Hoffmann hareketsiz kaldı. Gemi sanki bir yer sarsıntısıyla havaya kalkmıştı. Mayin Corry'yi ikiye bölmüştü. Ana güverte de 30 santim büyüklüğünde bir yarık vardı. Yani gemi buradan ikiye bölünmüştü. Gsminin kırıçığı ile baş tarafı yukarı doğru kalktı. Makine ve kazan dairesine su dolmuştu. İki numaralı kazan dairesinden ancak birkaç kişi kurtulabilmişti. Ötekiler kazan patlayınca adeta pişerek ölmüşlerdi. Dümen sıkışmış, kumandalara cevap vermiyordu. Makineler durmuştu, ama toplarından bazılarının hâlâ ateş ettiklerini şaşkın, lıkla gördü.

Bir zamanlar Corry destroyeri olan demir yığını, son defa durmadan evvel 900 metre kadar sürüklendi. Bundan sonra Alman ağır topları ateşe başladı ve Hoffmann «Gemiye terk» emri verdi. Bundan sonra geçe ı birkaç dakikada, en az 9 mermi hurda haline gelmiş gemiye isabet etti. İsabet eden mermilerden birisi, gemideki 40 mm. lik cephaneyi ateşledi. Diğer bir mermi de duman jeneratörüne isabet etti ve her tarafı duman kapladı. Sandallara binmeye çalışan tayfalar hemen hemen hiç bir şey göremiyorlardı. Hoffmann son defa etrafına bakarak denize atlayıp, yakınındaki bir sala tutunduğu zaman, ana güverte denizin 60 santim altındaydı.

Batan Corry'nin direkleri ve bazı kısımları suyun üstündeydi. Amerikan Donanmasının D-Günündeki ilk kaybı Corry olmuştur. Hoffmannın 294 mürettebatından 13 tanesi ölü veya kayıp, 33 tanesi hafif yaralıydı. Bu rakamlar aynı tarihte Utah kumsalına yapılan çıkarma esnasında verilen zayıttan fazladır.

Hoffmann, Corry'yi terkeden en son kişinin kendisi olduğunu zannediyordu. Fakat gerçek böyle değildi... Şimdi bile, gemiyi en son terkedenin kim olduğu bilinmemektedir. Sandallar ve salları batan gemiden uzaklaştıktan sonra, diğer gemilerdeki personel, bir denizcinin, Corry'nin küçük kısmına tırmandığını gördüler. Yapılan ateş sonucu direği kırılarak aşağı doğru sarkan bayrağı aldı, ve sonra da geminin batık yerlerinde yüzerek, su üstünde kalan kısmında da yürümeyle tırmanma arası ilerleyerek ana direğe geldi.

USSS Butler'de Dick Scrimshaw'un şaşkın ve takdir dolu bakışları altında; denizci etrafında patlayan mermilere aldırmandan, gayet sakin;

bayrağı ön direğe çekti. Bundan sonra denize atlayıp yüzerek gemiden uzaklaştı. Corry'nin en kazı üzerinde bayrak bir süre aşağı doğru sarkık durdu ve sonra esen hafif rüzgârla açılarak dalgalanmaya başladı.

Arkalarında ip bağlı roketler, Point du Hoc'un 30 metre yükseliğindeki yarına doğru fırlatıldı.

Utah ve Omaha kumsalları arasında üçüncü Amerikan akım başlıyordu. Entelejans teşkilâtının bildirdiğine göre, kumsalları her iki yarlardan tehdit eden muazzam sahil bataryalarını susturmak için saldıran Yarbay James E. Rudder'in üç Ranger bölüğüne küçük silâh mermileri yağıyordu. Yarın alt kısmına rastlayan kumsala "9 LCA, 2 nci Ranger Taburundan 225 kişi çıkardı. Sahilden açıkta İngiliz destroyeri Taly. bont ve Amerikan destroyeri Satterlee yarın tepesini mermi yağmuruna tutuyordu.

Rudder'in Rangerleri yarın dibine tam H saatinde ulaşacaktı. Fakat öndeki gemi rotasından çıktı ve küçük filotillayı üç mil doğudaki Pointe de la Percee doğru götürdü. Rudder hatayı gördü fakat saldırı gemilerini tekrar doğru rotaya sokturduğunda, çok değerli olan zaman kaybedilmişti. Bu gecikme 2 nci Rangerlerin geri kalan kısmıyla, Yarbay Max Schneider'in 5 nci Ranger taburuna mensup 500 kişilik takviye kuvvetinin kendisine yardım edememesine sebep olmuştur... Önceden hazırlanan plân şu şekildeydi: Rudder'in adamları yar'a tırmanıp ele geçirdikten sonra, kumsaldan bir kaç mil açıkta bekleyen Rangerlere, sahile çıkmaları için işaret fişeğiyle sinyal verecekti. Eğer saat 07.00'ye kadar işaret alınmazsa Albay Schneider, Pointe du Hoc saldırısının başarısızlığa uğradığını anlıyacak ve dört mil uzaktaki Omaha kumsalına gidecekti.

Burada 29 neu Tümenin arkasında, kendi rangerleri batıya dönecek ve Alman toplarını geriden vurmak için Pointe du Hoc'a ilerleyecekti. Saat 07.10 olmuştu ve hâlâ beklenen işaret verilmemişti. Bunun üzerine Schneider'in kuvveti Omaha'ya doğru gitmeye başladı.

Rudder'in 225 Ranger'i kendi başlarına kalmışlardı.

Ortada vahşi ve şaşılacak bir manzara vardı. İp, ve ip merdivenlere bağlı roketler ardına fırlatılıyordu. Büyük top ve 40 mm. lik mermiler, yarin tepesine vuruyor ve aşağıdaki Rangerlerin üzerine büyük toprak parçaları yağıyordu. Personel, dar, ve kraterlerle dolu arazide, ellerinde tırmanma araçları, merdivenler, ipler ve el roketleri olduğu halde koşuyordu. Yarin muhtelif yerlerinden aşağı bakan Almanlar el bombaları atıyor ve Schmeisseri'lerle ateş ediyorlardı. Buna rağmen Rangerler engelden engele atlayıp kendilerini koruyor ve gemilerini boşaltmaya devam ediyorlardı.

Point du Hoc'dan biraz uzakta Londra it-faiyesinden ödünç alınan uzun merdivenli DukwsC) arabaları yar'a yaklaşmak için manevra yaptılar. Bunlardan uzatılmış olan merdivenlerin üst kısmına çıkmış olan Rangerler, Browning otomatik tüfekleri ve Tommygunlarla yar'ın üst kısmını ateş yağmuruna tuttular... Saldın korkunçtu. Bazı Rangerler yukarı atılan ipleri tutmaya lüzum görmeden, silâhlannı çaprazlama takarak, çakılarıyla duvar gibi yar'da elle tutulacak çukurlar açarak, dokuz katlı bina yüksekliğindeki yar'a sinek gibi tırmanmaya başladılar. Atılan bazı iplerin kancaları yarin tepesine saplandığından, Rangerler iplerden yu-

(*) Dukws: Anfibik taşıt aracı.

Çeviren

kan tırmanmağa başladılar. Biraz sonra Alman, lar ipleri kesince aşağı düşen personelin vahşi çığlıkları duyulmaya başladı. PFC Harry Roberts'in ipi iki defa üst üste kesildi. Üçüncü deneyişinde nihayet yarin kenarındaki krate rimsi bir çukurun kenarını tuttu. Çavuş Bili Petty normal bir ipe tutunarak tırmanmaya çalıştı. Amatör bir dağcı olmasına rağmen ıslak ve çamurlu ipe tırmanması imkânsızdı. Bundan sonra Petty ip merdiveni denedi, 9 metre kadar tırmandı ve Almanlar merdiveni kesince gerisin geri yere düştü.

Çavuş Herman Stein bir merdivenden yukarı tırmandı ve tam üst kısma geldiği zaman yanlışlıkla Mae West(*) can kurtaran yelegini şişirdi. -Şişen yelek Stein'i geri doğru itti, fakat merdivende başkaları da olduğundan yere düşmekten kurtuldu... Personel artık, yarin tepesinden aşağı sarkan, karmakarışık olmuş, iplerden yukarı çıkmaya çalışıyorlardı. Üçüncü sefer yukarı doğru tırmanan çavuş Petty'nin üzerine aniden taş ve toprak yağmaya başladı.

Almanlar yarin kenarından uzanarak, tırmanan Rangerlere makineli tüfekleriyle ateş ediyorlardı. Sahilin açığındaki destroyerlerle, it-faiye merdivenlerine tırmanmış Rangerlerin devamlı ateşine rağmen, Almanlar kıyasıya savaşıyorlardı. Petty yanında tırmanmakta olan askerinin, aniden dikleşip titrediğini, ve yar'dan aşağı düştüğünü gördü. Bu durumu Stein ve 20 yaşındaki PFC Carl Bombardier de gördü. Dehşet içinde adama bakarlarken, Stein ipten kaydı ve düşmeye başladı. Yar'daki çıkıntılara ve ka

(*) Şişirilen bir cankurtaran yelegidir. İsmim meşhur film yıldızı Mae West'den almıştır. Çünkü çok güzel ve büyük göğüsleri vardı. Çeviren

yalara çarpa çarpa, sanki «hayat boyu süren» bir zaman geçtikten sonra yarin dibine vurdu ve öylece kaldı.

Çavuş Regis Mc Closkey yarı batık vaziyetteki cephane yüklü gemisini başarıyla kumsala getirdi. Önündeki arazi, H saatinden evvel, Donanma ve hava bombardımanından o hale gelmişti ki, sanki kraterlerle dolu Ayın yüzüne benziyordu.

Ortalkta, aniden, beklenmedik bir sessizlik başladı. Herkes koşarak kraterlerin içine girdiler. Gözükürde Alman askeri yoktu.

Albay Rudder ilk karargâhını yarin alt kenarında kurmuştu. Muhabere subayına mesajı göndermesini emretti. «Tanrıya inanın». Bunun anlamı «Herkes yar'a tırmansın» demektir. Fakat bunu yapmak pek o kadar kolay değildi. Yarin alt kenarında, özel hayatında pediatriksin olana Rangerlerin doktoru ölenlerle uğraşıyordu. Her dakika, kahraman Ranger kuvveti azalmaya başladı... Günün sonunda 225 kişilik ilk kadrodan, yalnız 90 kişi kalmıştı. İşin en kötü taraf, kahramanca yapılan bu çarpışma, ortada olmayan toplan susturmak içindi.

Fransız yeraltı örgütü bölge başkanı Jean Marion'un Londra'ya göndermeye çalıştığı mesaj bir gerçeği kapsıyordu. Point Du Hoc'un tepesindeki mevziler boştu ve oraya hiç top yerleştirilmemişti. (*)

(*) İki saat sonra bir Ranđer devriyesi, bir mil iç kısımda kamoflajlı bir yerde terkedilmiş 5 toplan oluşan bir batarya bulmuştu. Toplann etrafında mermi yığını vardı ve ateşe hazır dılar. Fakat bu toplann kullarıldığıma dair hiç bir iz bulamadılar. Bu toplann Point Du Hoc'daki topçu mevzilerine gidecek toplar olduğu tahmin edilmektedir.

Yarin tepesindeki top kraterinde oturan Çavuş i Petty tırmanmaktan yorulduğu için biraz dinleniyordu. Bu sırada kraterin kenarında solucan yiye iki serçe kuşu gördü ve diğer arkadaşlarına «Şunlara bak, kahvaltıyorlar» dedi.

Bu büyük ve feci sabahta, denizden son saldırının dalgası gelmeye başladı. Normandi çıkarma sahilinin doğu yarısı boyunca İngiliz 2 nci Ordusundan Tümgeneral Dempsey sahile çıkıyordu. Bu çıkış esnasında İngilizlere has olan şarkı ve İskoç gaydalanm sesi duyuluyordu... İngilizler bu gün için tam 4 uzun sene beklemişlerdi. Kumsallara, içlerindeki acı anılarla saldırıyorlardı. Münih ve Dünkerk'in anılan, devamlı geri itilişin, insafsız bombardımanların ve karanlık günlerin anılarıyla yoğunlaşmış bir hırsla saldırıyorlardı. Etrafta tarifi imkânsız bir atmosfer vardı. Askerler kumsallara doğru ilerlerken Sword kumsalı açıklığındaki bir kurtarma gemisinin hoparlöründen şu müzik duyuldu: «Roll Out The Barrel»... Gold kumsalı açıklığındaki bir roket atıcı tekneden «We don't know where we are going»in son nağmeleri duyuluyordu. (*)

Juno kumsalına giden Kanadalılar, denizden yansıyan bir borazan sesi duyular. Bazı şarkı söylüyorlardı. Deniz piyadesi Denis Lovell o anki durumu şöyle nakletmektedir: «Askerler ayakta duruyor, ve kara ve deniz kuvvetlerinin meşhur bütün şarkılarını koro halinde söylüyorlardı.»

Lord Lovatin 1 nci Özel Hizmet Tugayındaki yeşil bereli komandolar (komandolar çelik miğfer giymeyi reddetmişlerdi) savaşa bir İskoç gaydasının müziği ile başladılar. Çıkarma gemileri Amiral Vianin sancak gemisi HMS

(*) 2 nci Dünya Savaşının en popüler şarkıları.

Scylla'nın yanından geçerken, komandolar gemiye «Baş parmak» selâmı verdiler. (*)

Sahil engelleri ve düşman ateşi birçok asker tarafından umursanmadı bile. Bir LCT de muhabereci John Webber bir deniz piyade yüzbaşısının, sahili kaplayan mayinli engellere bakarak çıkarma gemisinin kaptanına «I say, old man, you really must get my chaps on shore, There's a good fellow* (*) dediğini duydu.

Diğer bir çıkarma gemisinde 50 nci Tümen-den bir Binbaşı engeller üzerinde kolayca görülen mayinlere bakarak teknenin serdümenine «Hazreti İsa aşkına, şu nalet hindistan cevizlerini düşürme; yoksa hepimiz cehenneme bedava seyahat ederiz» dedi.

Bir gemi dolusu 48 nci Deniz Piyade Komandoları, Juno kumsalı açığında yoğun bir maki-neli tüfek ateşine tutuldular ve hepsi geminin içindeki korunabilecek şeylerin arkasına saklandılar. Yalnız Yüzbaşı Daniel Flunder elinde yüzbaşı asası, sanki geçit lesminde yürürmüş gibi, üst güvertede bir aşağı bir yukarı yürümeğe devam etti. Sonradan bunu neden yaptığını kısaca şöyle anlatmıştır: «Yapılacak tek şey buy-

<J*) Sağ eli yumruk yapıp yalnız baş parmağı dışarda kolu yukarı kaldırıp selâm vermek «Her şey tamam» anlamına gelir. Pilotlar da uçaklarının uçuşa hazır olduğunu baş parmaklarını havaya kaldırarak belirtirler. Çeviren

<*) Bu tamamen İngilizlere has bir konuşma türüdür. İngilizce konuşan diğer memleketlerde aynı şekilde konuşulmaz. Yani İngiliz adalarına has bir lisandır. Bunun, kelime olarak tercümesi lisanimıza hayli çelişkili gelir. Fakat şöyle dilimize çevirebiliriz: «Arkadaşım, benim adalarımı sahile çıkarman lâzım. Sen bu işi yapacak kişisin.» Çeviren

du.» i (Bunu yaparken bir mermi harita çantasının bir ucundan girip, öteki ucundan çıkmıştı). Bazı personel savaşın başlamasını sabırsızlıkla bekliyordu. James Percival «Paddy» de Lacy ve arkadaşı Peddy Mc Quaid adlı iki İrlandalı çavuş birkaç saat evvel de Valera'ya, İrlanda'yı savaş dışı tutacağını söylediği için kadeh kaldırmışlar ve LST'nin küpeştesinde hâlâ şahane Donanma Rumi(*) içerek buna devam ediyorlardı

Kumsala yaklaşınca Lacy adamlarına bağırdı: «Haydi arkadaşlar, koşarak gidelim.» Adamları koşmaya başlayınca top mermisi dumanlarıyla kaplı sahile bakıp «Piçler, dışarı çıkın da bizimle, savaşın» diye bağırdı ve anında su altında kayboldu. Kısa bir süre sonra su püskürterek başını sudan çıkararak Lacy «Şeytan işi bu, daha kumsala çıkmadan beni boğmaya çalışıyorlar...»

Komandolar Sword kumsalına çıkınca Lord Levatin gaydacısı William Millin çıkarma gemisinden denize düştü. Aynı zamanda sahilde dumanların yükseldiğini ve havantopu ateşini gördü. Allahtan sular koltuk altlarına kadar gelmiş ve gaydası ıslanmamıştı. Millin sahile doğru düşse kalka yürürken Lovat «Bize Highland Laddie»yi(*) çal» diye bağırdı. Beline kadar su içinde olan Millin gaydasının ucuna ağzını dayadı ve isteneni çalmaya başladı. Suyun kenarına gelince, yapılan ağır ateş karşısında bir süre durdu ve sonra sağa sola yürüyerek gaydasını

(*) Ram okunur ve İngiliz Donanmasında bazen gemide bile içilmesi serbest olan bir içkidir.

(*) Highland: İskoçya.

Laddie: Genç, delikanlı anlamına gelir. Çeviren

çaldı ve komandoların kumsala rahatça çıkma-
larını sağladı. Bir parça bitince ötekine, o bi-
tince bir diğerine geçiyordu. Bunu gören bir ko-
mando dayaklamadı ve «Yere yat piç kurusu» di-
ye bağırdı.

Bütün Sword, Juno ve Gold kumsalları bo-
yunca, Orne'nun ağzından batıda Le Hamel kö-
yüne kadar takriben 20 millik bir bölgede İn-
gilizler sahile çıktılar. Bütün sahiller asker çı-
karan gemilerle dolmuştu, fakat saldırı bölge-
sinde su altı engelleri (deniz yükseldiği için)
düşmandan fazla kayba neden oluyordu.

Hedefleri olan kumsala ilk yaklaşanlar kur-
bağa adamlar oldu. Su altı engeli temizleme uz-
manı olan 120 teknisyenin görevi 30 yarıdalık
(28 rietre) bir yol açmaktı. Birinci saldırı dal-
gasının üzerlerine gelmesinden evvel işlerini
20 dakikada bitirmek zorundaydılar. En mü-
kemmel ve sökülmesi en güç engeller Norman-
di kumsalı boyundakilerdi. Kraliyet Deniz Pi-
yadesinden Çavuş Peter Henry Jones, çelik pi-
lonlar ve beton koniklerden oluşan engellerin
bulunduğu yere kadar yüzdü. Açılmış olan 28
metrelik geçitte, her biri 4,5 metre boyunda tah-
rip edilmesi gereken 12 büyük engelle karşı-
laştı.

Kraliyet Donanmasından başka bir kurbağa
adam, Teğmen John B. Taylor, etrafını saran
çok güzel yapılmış su altı engellerini görünce
birlik komutanına yüksek sesle «Bu nalet işi
başarmak imkânsız» dedi, ama gene de temiz-
lik işine devam etti. Ateş altında Taylor, diğer
kurbağa adamlar gibi metodik olarak çalışmaya
başladı. Engelleri; tek tek patlattılar, çünkü
grup halinde patlatılamayacak kadar büyüktü-
ler. Çalıştıkları sırada Amfibik Tanklar yüzerek
aralarından geçmeye başladı. Bunların arkasın-

dan ilk asker dalgasını taşıyan gemiler çıka geldi. Kurbağa adamlar sudan dışarı fırlayınca çıkarma gemilerini gördüler. Gemiler dalgaların etkisiyle yan dönerek engellere çarptılar. Mayinler patladı. Çelik direkler ve kenarları keskin engellere çarparak gövdelerinde delikler açıldı. Kumsala doğru bata çıka gitmeye çalıştılar. Daha kumsala gelmeden evvel her yer hurdalık haline gelmeye başladı.

Muhabere eri Webber o anı sonradan şöyle anlatmıştır. «Çıkarma bir trajedydi, LST'ler, içindeki tanklar ve buldozerler yanıyordu. Hele bir tanesi açık denize doğru giderken tüm alt güverteleri alevler içindeydi.»

Şimdi İngiliz Kraliyet mühendisleriyle beraber Gold kumsalında çalışan kurbağa adam Jones, engelleri temizlemekle meşguldü. Tam bu sırada, içindeki askerlerin sahile fırlamak üzere ayakta durduğu bir çıkarma gemisinin yaklaştığını gördü. Aniden bir dalgaya vuran tekne yana doğru kaydı ve yükselerek, birkaç adet üçgen şeklindeki mayinli çelik engelin üstüne düştü. Jones, teknenin kulakları sağır eden bir patlamayla adeta dağıldığını gördü. Bu beklenmedik durum Jones'a «yavaş çekilen bir çizgi filmi» hatırlattı. Hazırol vaziyetinde duran bir kişinin, fıskiyeyle çıkan suyla yukarı doğru kak kışı gibi bir şey. Fakat burda; fıskiye gibi yükseleni suda, ölü insanlar veya kopmuş vücut parçaları vardı. Tam tepeye geldikten sonra, suyun havuza dökülüşü gibi, bu gövde parçaları ve ölüler su gibi dökülüp dağıldılar.

Birçok kimseler için engeller, saldırının en zor kısmını teşkil ediyordu.

Gemiler arka arkaya engellere takılıyordu. Gold kumsahndaki 47 nci Kraliyet Deniz piyade komandolarını taşıyan 16 çıkarma gemisinden 4

tanesi battı, 11 tanesi yara aldı ve kumsala oturdu. Yalnız bir tanesi ana gemiye dönebildi. 47 nci Komando Birliğinden Çavuş Donald Gardner' in adamları sahilden 50 metre uzakta hasarlı gemiden denize döküldüler. Bütün teçhizatlarını kaybettiler ve makineli tüfek ateşi altında yüzmek zorunda kaldılar. Suda çırpınırlarken Gardner birisinin «Biz izinsiz girmiş oluyoruz. Galiba bu kumsal bir şahsa ait» dediğini duydu. 48 nci Kraliyet Deniz Piyade Komandoları, yalnız engellere takılmakla kalmadılar, aynı zamanda yoğun bir havan ateşine tutuldular. Teğmen Michael Aldworth ve 40 adamı, mermiler etrafında patlarken LCI'nin ön ambarına girdiler. Arka ambardakiler de ön ambara doğru koşuyorlardı. Aldworth'un adamları «Buradan ne zaman çıkacağız?» diye bağıyordu. Aldworth cevaben «Bir dakika bekleyin çocuklar, daha bizim sıramız gelmedi» dedi. Kısa süren bir sessizlikten sonra, birisinin «pekâlâ ihtiyar, bunun ne kadar olacağını tahmin ediyorsun? Nalet ambar suyla doluyor» dediği duyuldu.

Batan LCI'lardan denize düşenleri, çeşitli tekneler kurtardı. O kadar gemi vardı ki sanki «Bond Street'de taksi çeviriyormuş gibiydik» diyen Aldworth, kurtulanların bazısının sahile taşındığını, bazısının da bir Kanada destoryerine götürüldüğünü gördü. Fakat 50 komando tankını sahile çıkarmış bir LCT tarafından toplanıp da teknenin direkt İngiltere'ye döndüğünü öğrenen komandolar şaşkına döndüler. Tekne kaptanı kesinlikle yolunu değiştiremeyeceğini söylüyor ve bunda ısrar ediyordu. Fakat kasıgından yaralanmış olan Binbaşı Stack Poole «Bu düpedüz saçmalık. Siz hepiniz manyaksınız» dedi ve küpeşteden denize atlayarak sahile doğru yüzmeye başladı.

Engeller aşıldıktan sonra, düşman savunması çok değişik durumdaydı. Meselâ bir sektörde şiddetli, diğerinde hafif veya hiç yok gibiydi.

Gold kumsalının batı kesiminde 1 nci Hamp. shire Alayı âdeta kütle halinde yok edilmek isteniyordu. Tek sıra halinde su içinde yürümeye çalışırken Le Hamel köyünde üslenmiş olan, namlı Alman 352 nci Tümeninın havan topu ve çapraz makineli tüfek ateşine tutuldular... Er Charles Wilson sürprizle dolu bir ses duydu «Nihayet satın aldım arkadaşlar»... Dönüp bakınca, yüzünde tuhaf bir inanmazlık ifadesi olan ve sözü söyleyen askeri gördü. Asker daha başka tek bir kelime söylemeden suyun içine kaydı ve kayboldu. Etraftan ateş yağıyordu. Bundan evvel de böyle ^bir ateşe Dünkerk'de tutulmuştu, ama o zaman aksi yönde ilerliyordu.

Le Hamel savunmasını Hampshire tam 8 saatte temizleyebildi ve D-Gününün sonunda kayıpları takriben 200'ü bulmuştu. Engeller dışın, da, karaya çıkan askerler çok az güçle karşılaştılar. Kayıp verdiler ama, bu tahminlerinin çok altındaydı. Hampshirein solunda Dorset Alayının askerleri, 40 dakika içinde kumsalın ötesine geçtiler. Dorset'den sonra Green Howards öyle kararlı olarak karaya çıktılar ki, durmadan ilerlediler ve ilk hedeflerini bir saatten kısa bir zamanda ele geçirdiler.

Şimdiye kadar 90 Alman öldürmüş olan Bölük Başçavuşu Stanley Hollis karaya çıktı ve hemen tek başına bir beton savunma yerini ele geçirdi. Hiç sinirlenmeyen Hollis, el bombası ve Sten makineli tüfeğini kullanarak iki Alman öldürdü ve 20 tanesini esir aldı. Aynı gün 10 Alman daha öldürdü.

Le Hamel'in sağındaki kumsalda durum o kadar sakindi ki, bazı askerler hayal kırıklığına

uğradılar. RAMC'denC) Geoffrey Leach asker ve araçların sahile çıktığını gördü ve «Biz sıhhiyecilere yük boşaltmaya yardımdan başka iş kalmadı» diye sevincini belirtti. Deniz piyadesi Deniz Lovell için çıkarma, İngiltere'deki tatbikat çıkarması gibiydi. Birliği olan 47 nci Kraliyet Deniz Piyade Komandoları, düşmanla temastan kaçınarak kumsaldan çabucak uzaklaştılar ve batıya dönüp Port-en-Bessin'e yakın Amerikalılarla buluşmak için 7 mil zorunlu bir yürüyüş yaptılar. Omaha kumsalındaki ilk Amerikalıyla, öğleden sonra buluşmayı ümit ediyorlardı. Fakat durum bekledikleri gibi olmadı. Meşhur 352 nci Alman Tümeni tarafından Omaha'da çakılıp kalan Amerikalıların aksine, İngiliz ve Kanadalılar; Rus ve Polonyalı «gönüllülerle» takviyesi, yorgun ve daha zayıf 716 nci Tümenin başa çıkamayacağı kadar güçlüydüler. Buna ilâveten, İngilizler Anfibik tank ve zırhlı araçlardan en avantajlı şekilde yararlanmışlardır. Bazdan ön kısımlarında zincir döndürerek mayinleri patlatmış, ve diğer zırhlı araçlar küçük köprüler kurmuş veya çelik ağlar yayarak zaten mayinden arınmış yumuşak arazide ilerlemeyi kolaylaştırmıştır. Hatta bir grup, kalın ağaç kütükleri taşıyarak duvarları aşmaya yardım etmiş, veya an ti tank çukurlarını örterek, tankların ilerlemesini sağlamışlardır. Bu, yeni keşif denecek kolaylıklar, İngiliz saldırı birliklerine ek yardımlar sağlamıştır.

Bütün bunlara rağmen, bazı güçlü direniş noktalarıyla karşılaşmıştır.

3 ncü Kanada Tümeninin Juno kumsalındaki askerlerinin yansı, beton korunaklar, siperler, tahkim edilmiş evler ve Courseulles kasaba-

(*) İngiliz Sıhhiye Teşkilâtı.

Çeviren

sındaki Almanlarla sokak sokak dövüşerek direnmeyi ezmiş ve iç kısımlara yürümüştür. Bu işin yapılması ancak iki saat sürmüştür. Birçok yerlerde bu daha da kısa zamanda sonuçlanmıştı.

Bir LCFden kıdemli denizci Edward Ashworth, Courseulles kumsalına asker ve tank getirmişti. Bu sırada Kanadalı askerlerin altı Alman esirini biraz ilerdeki bir setin arkasına götürdüklerini gördü. Ashworth hâtıra olarak bir Alman miğferi almak istiyordu. Bundan iyi bir fırsat olamazdı, koşarak setin arkasına gelince altı Almanın üst üste yattığını gördü. Bir mihver alıp hatıra olarak saklamak arzusunda ısrarlı olan Ashworth ölümlerden birinin üstüne eğildi ve adamın gırtlığının koyun gibi kesilmiş olduğunu gördü. Ötekilerin de gırtlakları kesilmişti. Bunun üzerine anlatılmaz bir şekilde kendini hasta hissederek miğfer almadan geri döndü ve koşarak gemisine gitti.

Gene, Gourseulles bölgesinde Çavuş Paddy de Lacy, bir siperden sanki istekli imişler gibi ellerini havaya kaldırıp dışarı çıkan 12 Almanı esir aldı. De Lacy durup bir süre onlara baktı. Kuzey Afrika'da kardeşini kaybetmişti. Dönerek yanındaki askere «Şu süpermen'lere bak. Sadece bak onlara. Al bunları, benim gözümün önünden, uzaklaştır» dedi ve oradan ayrılıp sinirlerini yatıştırmak için kendine bir fincan çay yapmaya gitti... Bir matra içinde çay yapmak için su ısıtırken genç bir subay yanına geldi ve sert bir ifade ile «Buraya bak çavuş, şimdi çay yapılacak zaman değil» dedi. De Lacy 21 senelik askerliğin verdiği sabırla subaya baktı ve «Efen-dim, biz şu anda askerlik oynamıyoruz. Bu gerçek bir savaş. Neden beş dakika sonra gelip de

bir fincan çay içmiyorsunuz?» dedi... Ve subay 5 dakika sonra gelip bir fincan çay içti.

Courseulles bölgesinde savaş devam ederken; asker, top, tank, araç ve ikmal malzemesi sahile adeta yığılıyordu. Bunların iç kısımlara nakli gayet programlı olarak yapılıyordu. Beach Master (Kumsal Başkanı) Yüzbaşı Colin Maud, Juno kumsalında kimsenin aylak aylak dolaşmasına izin vermiyordu. Asteğmen John Beynon gibi bir çok kimseler, uzun boylu, sakallı subayın pozundan ve yüksek sesle bağırışından pek hoşlanmıyorlardı. «Ben bu partinin resepsiyon komitesi başkanayım, hemen kımıldayın bakalım» diye yeni gelenleri böyle karşılıyordu. Pek az kişi Juno kumsalının sahibi olan bu subayla münakaşa etmek istedi. Fakat bir elinde tasmaından tuttuğu Dalmaçya köpeği pek hoş görünüşlü değildi. INS muhabiri Joseph Willicombe kumsal başkanıyla arasında geçen bir tartışmayı hatırlamaktadır. İlk Kanadalı askerlerle beraber karaya çıkan VVilhcombe'a kumsal başkanının alıcı verici radyosuyla, komuta gemisi aracılığı ile Amerika'ya gönderilmek üzere 25 kelimeyi geçmeyen mesaj gönderebileceği vadedilmişti. Fakat kimse bundan Maud'a haber vermemişti. Soğuk soğuk VVillicombe'a bakarak «Aziz dostum burada savaş devam ediyor» demiştir. (*)

(*) Juno kumsalındaki muhabirlerin, UP'den Roland Clark gelinceye kadar hiçbir haberleşme imkânları yoktu. Roland Clark gelirken iki sepet posta güvercini getirmişti. Muhabirler acele kısa notlar yazdılar ve bunları güvercinlerin ayağına bağlanacak kapsüllere koydular ve kuşları salıverdiler. Maalesef bazı kuşlar aşın ağırlık bağlandığı için biraz uçup tekrar yere düştüler. Mamafih bazdan bir müddet havada daireler çizdiler ve Alman hatlarına doğru uçtular. Reuter'

VVillicombe sahil komutanının haklı olduğunu kabul etmiştir, çünkü biraz ilerde mayinlere basıp hayatlarını kaybeden 35 Kanadalının cesetleri vardı.

Bütün Jüno kumsalı boyunca Kanadalılar çok eziyet çektiler. Üç İngiliz kumsalından biri olan bu kumsal en kanlı olanıydı. Kumsalın doğusundaki jilet gibi keskin kayalıklar ve sahil barikat ve engelleri saldırı tekneleri arasında felâket yarattı. Daha da fenası, Donanma ve Hava bombardımanları, sahil savunma tesislerini saf dışı etmeyi başaramamış ve bazı sektörlerde askerler tankı desteği olmadan sahile çıkmışlardır.

Bernieres ve St. Aubin Sur Mer kasabalarının karşısında 8 nci Kanada Tugayı ve 48 nci Deniz Piyade Komandoları çok ağır ateş altında kaldılar. Bölüklerden bir tanesi sahile çıkarken kuvvetinin yansını kaybetti. St. Aubin Sur Mer'den gelen topçu atışı o kadar toplu ve yoğundu ki, kumsalda kendine has bir korku havası yarattı. Askerleri korumaktan sorumlu bir tank; topçu ateşinden kaçmak için, ölü ve ölmek üzere olan yaralıları çiğneyerek üzerlerinden geçti. Bunu gören komando yüzbaşısı Daniel Flunder olanca kuvvetiyle «onlar benim adamlarım» diye tanka bağırdı; fena halde kızmış olan Flunder, tankın kapağına değneğiyle vurdu, fakat tank yoluna devam etti. Bunun üzerine Flunder bir el bombası fırlatarak tankın paletlerinden

den Charles Lynch kumsalda ayakta durarak yumruklarını sıkıp güvercinlere doğru sallıyarak «Vatan hainleri, Allanın belâsı vatan hainleri» diye bağırdı. VVillicombe 4 güvercininin sadık kaldığını söyledi ve hakikaten de bunlar birkaç saat içinde Londra Enformasyon (Haberleşme) Bakanlığına ulaştılar.

birini parçalayarak durmasını sağladı. Kapağı açıp dışarı çıkan tankçılar ondan sonra neler olduğunu anlayabildiler.

Savaşın çok sert ve haşin olmasına rağmen, Kanadalılar ve komandolar Bernieres St. Aubin kumsalında karaya çıktılar ve 30 dakika sürmeden kumsalı geçip içerilere girdiler. Bunları ta_kibeden saldırı dalgaları, çok az güçlkle karşılaştılar ve bir saat içinde az olan bu karşılık da ortadan kalkınca, kumsalları korkunç bir sessizlik kapladı. Balon Barajı Birliğinden Hava eri John Murphy durumu çok güzel anlatmıştır: «En fena düşmanımız, deniz yükseldikçe adeta bize saldırı kum bitleriydi...» Kumsalları arkasında sokak savaşları askerleri en az iki saat oyaladı, fakat Juno'nun bu kesimi, Batı kesimi gibi emniyete alınmıştı. 41 ve 48 nci Komando Birlikleri; biri St. Aubin Sur Mer'den doğuya dönerek sahile yönelecek, diğeri ise Sword kumsalından 7 mil uzakta olan Juno'ya doğru gidip aradaki boşluğu kapatacağı. Her iki kuvvet birkaç saat içinde, kumsal başları arasındaki yolda birleşeceklerdi. Plân buydu ama, birbirlerinden ayrı olmalarına rağmen her iki birlik de, aynı anda zorlukla karşılaştılar. Juno'nun 1 mil doğusundaki Langrune'de 48 nci Komando Birliği kendini, tahkim edilmiş ve girilmesi çok zor bir bölgede buldu. Her ev sanki bir kale haline getirilmişti. Mayınlar, dikenli tel örgüler ve beton duvarlar — bazıları 3.80 metre yükseklikte ve 1.50 metre kalınlığındaydı — sokakları adeta tıkamıştı. Bu tahkim edilmiş yerlerden, komandoları ağır ateş karşıladı. Tank ve topçusu olmayan 48 nci Komando Birliği olduğu yerde donup kaldı.

Altı mil uzakta Sword kumsalında, zor bir çıkarmadan sonra 41 nci, batıya döndü. Lion-Sur.

Mere doğru yürümeye başladı. Fransızlar, bir süre önce Alman garnizonunun geri çekilip gittiğini söylediler. Verilen bilgi doğru gibi gözüküyordu; ta ki komandolar kasabanın kenarına gelinceye kadar. Ani açılan topçu ateşi destekleyici üç tankı işe yaramaz hale getirdi. Gayet masum görünüşlü villalardan, komandolar üzerine, makineli tüfek ve havan topu mermisi yağmaya başladı. 48 nci gibi 41 nci de durmak zorunda kaldı.

Müttefik Yüksek Komutanlığınca bilinmeyen, kumsal başında 6 millik bir açık vardı. Öyle bir açık ki, eğer çabuk hareket ederlerse Rommel'in tankları buradan içeri girer, sahile ulaşır ve deniz kenarında sağa sola saldırarak İngiliz çıkarmalarını perişan hale getirebilirdi.

Sword kumsalı üzerindeki zorluk çıkaran noktalardan biri Lion-Sur-Mer'di. İngilizlerin hedefi olan üç kumsaldan Sword'un, en iyi şekilde savunulan yer olduğu tahmin ediliyordu. Askerlere açıkça, kayıpların çok fazla olacağı söylenmişti.

1 nci Güney Lancashire Alayından er John Gale'e gayet soğukkanlılıkla «İlk saldırı dalgasında olan hepimizin belki de tamamen temizleneceği» söylendi. Komandalara durum daha da karartılmış bir şekilde anlatıldı. «Ne olursa olsun kumsala çıkmanız gerek, çünkü tahliye edilme söz konusu değildir, geri dönmek diye bir şey yok.» 4 ncü Komandolar kumsalda olacaklarını bekliyorlardı. Çavuş James Colley ve er Stanley Stewardın hatırladığına göre, kendilerine kayıplarının yüzde sekseni bulacağı söylenmişti. Piyade birliklerinden önce sahile çıkacak olan Amfibik Tank askerleri «Sahile kadar gidebilenleriniz bile, yüzde altmış kayıp verme-

yi göze almalıdır» diye uyarılmıştı. Tabii bu konuşmalar, kulaktan kulağa gittikçe kayıpların yüzde doksan olacağına inananlar çoğaldı... Abartılmış olsa da Smith'in bu rakama inanacak nedeni vardı. İngiltere'yi terketmeden evvel Gosport kumsalında bir branda perde gördüler ve ne olduğunu sordular. Cevaben «geri getirilen ölülerin ayrılıp, tamnmaları için kurulduğu» söylendi.

Bir süre, evvelce yapılan kayıp tahminlerinin doğru olabileceği zannedildi. Bazı bölgelerde ilk dalga askerleri hava ve makineli tüfek ateşine tutuldular. East York Alayının hemen tüm personeli, sahil ile, kumsalın orta hısımlarına kadar ölü olarak yayılmıştı. Arkadan gelenler, sanki odun yığını gibi ölülerin arasından geçerek ilerlemeye çalıştılar. Lord Lovatin komandolarından üst çavuş Fred Vears, East Yorkluların kitle halinde yattığını grüp şoke olmuş ve «Eğer dağınık olarak saldırsalardı, bu kadar kayıp vermezlerdi» demiştir. Kumsaldan geçip, yukarı doğru koşan Fred'in yanında «Jesse Owens» (*) kaplumbağa gibi kalırdı.

Çok kanlı olmasına rağmen kumsaldaki çarpışma kısa sürmüştür. İlk kayıplardan sonra, çıkarma yapan birlikler yanan tanklar, buldozerler ve diğer araçları görmelerine rağmen arada bir duyulan silâh seslerinden başka, büyük bir saldırıya uğramadılar.

Tabii kendilerine, kayıpların yüksek olacağı söylenen bütün personel için bu çok büyük bir sürprizdi.

{*} Uzun seneler 100 metre dünya rekoru kınlamayan meşhur Amerikalı zenci atlet. Çeviren

Sword(*) kumsalının birçok kısımlarında adeta Bank HolidayC**) atmosferi vardı.

Deniz kenarına inmiş Fransızlar gruplar halinde toplanıp «Vive les Anglais» diye bağınıyorlardı. Hele İngilizlerden biri, savaşın nasıl olduğunu Fransızlara özel mimiklerle anlatıyor ve diğerleri de göz ve kulak kesilmiş onu dinliyorlardı. Halbuki sahil henüz mayinle doluydu ve Almanlar arada bir ateş ırcayarlardı. Fakat Fransızlar kurtulmanın sevinciyle adeta bayram havası yaşıyorlardı. Askerler, finansızlar tarafından kucaklanıyor, öpülüyor ve omuzlar üzerinde taşınıyordu.

Çavuş Harry Norfield ve topçu Roland Allen «Sırmalı elbiseler ve madeni bir miğfer giymiş birisinin kumsala doğru yürüdüğünü gördüler.

(*) Sword kumsalında yapılan çarpışmalar hakkında daima görüş ayrılıkları olacaktır. Doğu (East York) York personeli kendileri hakkında yazılan tarihle aym fikirde değillerdir. Tarih «Bu bir eğitim gösterisi gibiydi, tek farkı ondan daha kolaydı» demektedir. 4 ncü Komandolar H artı 30 dakika sonra karaya çıktıkları zaman East Yorkluların hâlâ deniz kenarında olduklarını söylemektedirler. Sword'a saldıran 8 nci Tugay Komutam Tuğgeneral E. E. E. Cassin ifadesine göre 4 ncü Komandolar karaya çıktıkları zaman East Yorklular kumsaldan ayrılmışlardı. 4 ncü karaya çıktığı zaman, 30 kişi kaybettiği tahmin edilmektedir. Cassin ifadesine göre kumsalın batı yansında «Direnme tek tük Alman nişancıları hariç, saat 08.30'da» bastırılmıştır. Buraya inen 1 nci South Lancashire Alayı, hafif kayıplar vermiş ve hızla iç kısma ilerlemiştir. Bunların arkasından gelen 1 nci Suffolk yalnız dön kayıp vermiştir.

(**) İngiltere'de hafta tatilinden ayn, bankalann hepsinin kapalı olduğu tatil günüdür. Çeviren

Gelenin 1 mil iç kısımdaki bir köy olan Colleville-Sur-Orne'nin Belediye Reisi olduğunu ve çıkarma kuvvetlerini resmî olarak karşılamak ve kutlamak için geldiğini öğrenince şaşkına döndüler.

Bazı Almanlar, çıkarma birliklerini karşılamakta, Fransızlardan geri kalmadılar. Er Henry James, gemiden sahile çıkınca bir grup Almanla karşılaştı. Bunların çoğunluğu Rus ve Polonyalı gönüllülerdi ve teslim olmak için sabırsızlanıyorlardı. Fakat, Kraliyet Topçu Birliğinden Yüzbaşı Gerald Norton en büyük sürprizle karşılaşan kimse oldu. Bavulları ellerinde ve Fransa'yı terkedecek ilk nakil aracını bekler vaziyette dört Alman, yüzbaşıya gelip teslim oldular.

Gold, Juno ve Sword kumsalarındaki kargaşalık bitince, İngiliz ve Kanadalılar kumsaldan iç kısımlara doğru hareket ettiler.

Askerler kasaba ve köylere girmek için savaşırken, kahramanlık örnekleri gözlerinin önüne yayılıyordu sanki. Bir deniz piyade binşası, her iki kolu kopmuş vaziyette «İçerlere girin arkadaşlar. Almanlar uyanmadan içerilere dalın!» diye bağıyordu. Yaralıların bazıları ambulans beklerken, ilerliyen askerlere «Berlin'de buluşuruz arkadaşlar» diye onlara moral veriyorlardı.

Topçu Ronald Ailen, midesinden yaralanmış bir askeri asla unutmamaktadır. Sırtını bir duvara dayamış kitap okuyordu.

Şimdi hızlı bir gereksinmeydi Askerler Gold kumsalından 7 mil içerdeki katedral kasabası Bayeux'a doğru ilerliyorlardı.

Kanadalılar, Juno'dan 10 mil uzaktaki Bayeux-Caen arasındaki kara yoluyla, Carpiquet Hava Alanına doğru yürüyorlardı.

İngilizler de Svord'dan Caen şehrine d°ğ'ru

ilerliyordu. Bu hedefleri ele geçireceklerinden o kadar emindiler ki, London Daily Mail'in muhabiri Noel Monks, kendisine «Saat 16.00 da Caen'da X noktasında bir brifing yapılacak» dediklerini çok iyi hatırlamaktadır.

Lovatin komandoları hiç zaman kaybetmeden Sword bölgesinden dışarı çıkıp yürümeye başladılar. Dört mil uzakta, General Gale'in 6 ncı Hava İndirme Birliklerinin tutmakta olduğu Orne ve Caen köprülerini General Gale'den devralacaklardı, çünkü «Shimy» Lovat, General Gale'e tam ikindi vakti orada olacağına dair söz vermişti. Bir tankın arkasında yürüyen asker kolunun en önünde giden Lord Lovatin gaydacısı Bili Millin «Blue Bonnets over The Border» (**Ji* çalyordu.

X23 ve X20'nin tayfası olan 10 İngiliz için D-günü sona ermişti. Sword kumsalının açığında Teğmen George Honour'un X23 denizaltısı, sahile gitmekte olan çıkarma gemilerinin dümen suyunda seyrediyordu. Deniz altının üstü dümdüz olduğundan, çıkarma gemilerinin yaptığı dalgalardan ötürü gözüküyordu. Gözüken tek şey, güvertesindeki dalgalanan işaret bayrağıydı.

Bir LST'de bulunan serdümen Charles Wilson, hiçbir destek olmadan, denizde ilerleyen direği ve ona bağlı bayrağı görünce şaşkınlıktan denize yuvarlanacaktı. X23 geçerken, Wilson, küçük denizaltının, çıkarmayla ne ilgisi var diye düşündü. Dalgalara baş vurarak ilerleyen X23 kendini çekecek gemiyi arıyordu ve tesadüf eseri olacak, çekme gemisinin adı «En Avant» idi. Gambit harekâtı bitmişti (Denizaltıların görevinin kod ismi) Teğmen Honour ve 4 tayfası

(*) Bir İskoç türküsüdür ve özet olarak «Mavi Beler sınırın ötesinde» anlamına gelir. Çeviren

memleketlerine dönüyorlardı... X23 ve X20'nin kumsala çıkmaları için işaret verdikleri personel, Fransa içine doğru ilerliyorlardı. Herkes optimistikti. Atlantik Duvarı delinmişti ve şimdiki en büyük soru, Almanların bu şokdan nasıl kurtulacaklarıydı.

KISIM III

Sabahın erken saatinde Berchtesgaden sessiz ve sakindi. Gün ılıktı ve etraftaki dağların üzerinde bulutlar toplanmıştı. Obersalzberg'deki, kaleye benzeyen Hitler'in villası hareketsizdi ve Führer hâlâ uyuyordu. Birkaç mil ötedeki karargâhı olan Reichskanzlei'de, normal sabahlardan biri yaşanıyor. OKW'nin Harekât Başkam Orgeneral Alfred Jodl, sabahın altısından beri ayakta. Her zamanki hafif kahvealtısını yapmış (Bir fincan kahve, rafadan yumurta ve bir dilim kızarmış ekme) ve şimdi de ses geçirmez ofisinde rahatlıkla gece gelen raporları okuyordu.

İtalya'dan gelen haberler can sıkıcılığı devam ettiriyordu. 24 saat evvel Roma düşmüş ve geri çekilmekte olan Feld Mareşal Albert Kesserling'in askerleri çok ağır baskı altında bırakılmıştı.

İtalya'daki çöküşle Jodl okadar etkilenmişti ki, yardımcısı General Walter Warlimont'a, Kesserling'in karargâhına gidip gerçek durumu öğrenmesi için emir vermiş ve aynı günün akşamı yola çıkmasını söylemişti.

Rus cephesinde yeni birşey yoktu. Jodl'un resmi yetkisi, doğu cephesiyle ilgilenmesini gerektirmiyorsa da, Hitler'e Rus cephesindeki

savaşların yapılışı hakkında önerilerde bulunuyordu.

Sovyet yaz saldırısı neredeyse başlamak üzereydi ve 1.500.000 kişilik iki yüz Alman Tümeni 2000 millik cephe boyunca hazır vaziyette bu saldırıyı bekliyordu.

Raporlara göre Rus cephesi bu sabah çok sakindi. Jodl'un emir subayı, von Rundstedt'in karargâhından gelen ve Normandi'ye Müttefik saldırısı yapıldığını bildiren raporları getirdi. Jodl bu durumun pek önemli olmadığını düşündü. Şu anda onu en fazla ilgilendiren konu İtalya'daki durumdu.

Birkaç mil ötede Strub'daki barakalarda, Jodl'un muavini General Warlimont saat 04.00 denberi Normandi'deki saldırıyı takibediyordu. OB West'in Panzer yedeklerinin —Panzer Lehr ve 12 nci SS Panzer Tümenleri— serbest bırakılmasını isteyen teleks mesajını almış ve telefonla Von Rundstedt'in Kurmay Başkanı Tümgeneral Gunther Blumentritt ile bu konuyu konuşmuştu. Bu konuşma bitince Warlimont, Jodl'a telefon etti ve «Blumentritt, OB West'in yedek panzerleri derhal çıkarma bölgesine göndermek istediğini bana bildirdi» dedi.

Warlimont'un hatırladığına göre, bu sözler üzerine Jodl soruyu kafasında tartışırken, uzun bir sessizlik oldu ve Jodl «Bunun gerçek çıkarma olduğuna emin misiniz?» diye sordu ve Warlimont'un cevap vermesine vakit bırakmadan sözlerine şöyle devam etti: «Almış olduğum raporlara göre, bu aldatıcı saldırının bir kısmı olabilir. OB West'in şu anda yeteri kadar yedeği var. OB West bu saldırıyı elindeki kuvvetlerle durdurmaya çalışsın. Ben OKW yedeklerinin serbest bırakılmalarının zamanı olmadığı kanısındayım. Durumun açıklığa kavuşması için

beklememiz lâzım...» Warlimont tartışmasının bir faydası olmayacağını biliyordu ve Normandi çıkarmasının, Jodl'un düşündüğünden çok daha ciddi olduğuna kaniydi. Buna inanarak, Jodl'a şöyle bir soru sordu «Efendim, Normandi durumu bu şekildeyken, evvelâ planlandığı gibi İtalya'ya gideyim mi?» Jodl «Evet, evet gitmemene bir neden göremiyorum» dedi ve telefonu kapattı. Warlimont da telefonu yerine koyduktan sonra Ordu Harekât Başkanı General von Buttler Brandenfels'e dönerek ona Jodl'un kararını söyledi ve «Blumentritt'i severim. Bu karar, bir çıkarma halinde ne olabileceği fikrine tamamen ters düşüyor,» dedi. Worlimont, Jodl'un Panzerleri (Hitler'in emrindelerdi) kullanma fikrini literal olarak yorumlaması karşısında şoke olmuştu. Batı Cephesi Komutanının, durumu daha yakından görmesi ve kıymetlendirmeyi, gerçeklere dayanarak yapması lâzımdı. Von Rundstedt gibi değerli bir komutanın isteği, varsayımına dayanılarak red edilince, Worlimont ne yapacağını şaşırır hale geldi. Bu birliklerin Hitler'in direkt yetkisi altında bulunduğu bir gerçektir. Fakat Worlimont aynen Von Rundstedt gibi düşünüyor ve Müttefik saldırısı halinde —Aldatıcı veya gerçek olsun— Panzerler derhal serbest bırakılmalıydı. Özellikle bu kuvvetler, Almanya'nın son «Siyah Şövalyesi» olan değerli stratejisi Von Rundstedt gibi birisi tarafından kullanılmak istenirse, serbest bırakılmaları bir gereksinmeydi.

Worlimont durumu sonradan şöyle yorumlamıştır: «Jodl, verdiği kararın, Hitler'in vereceği kararlarla aynı olacağını düşünmüştür.»

Worlimont OB West'de Blumentritt'e telefon etti ve durumu bildirdi. Artık Panzerlerin ser-

best bırakılması, JodTun, askerî bir dahi olduğu, nu kabul ettiği Hitler'e kalmıştı.

. Böyle bir durumla karşılaşacağını tahmin eden ve bu konuda Hitlerie konuşmak isteyen subay Berchtesgaden'e otomobille iki saatlik mesafedeydi. Herrlingen, Ulm'daki evinde olan Feld Mareşal Erwin Rommel, bu keşmekeş içinde nasılsa unutulmuştu. B. Ordular Grubu harp ceridesinde, Rommel'in Normandi çıkarması hakkında bilgisi olduğuna dair hiçbir kayıt yoktur.

Paris'in dışındaki OB West karargâhında, Jodl'un aldığı karar şok ve şaşkınlıkla karşılandı. Harekât Başkanı Korgeneral Bodo Zimmermann, Rundstedt'in «Hırstdan patlayacakmış gibi, kıpkırmızı kesilen yüzüyle, . anlaşılmayacak şeyler konuştuğunu» gördü. Geceleyin OKW'ye yapılan bir telefon konuşmasında Jodl'un nöbetçi subayı Yarbay Fiedel'e OB West'in iki Panzer Tümenini alarma geçirdiği söylendiği zaman hiç bir itirazda bulunmamıştı. Zimmermann gene OKW'ye telefon edip, kara kuvvetleri Harekât Başkanı General Von Buttlar Brandenfels ile konuştu. Kendisini gayet resmî olarak karşılayan Von Buttlar, Jodl'dan aldığı talimata uyarak, gayet kızgın bir şekilde «Bu Tümenler O K W nin direk kontrolü altındadır. Evvelâ bizden müsaade almadan bu tümenleri alarma geçirmeye hakkınız yoktur. Panzerleri derhal durduracaksınız. Führer karar vermeden hiçbirşey yapılmayacaktır.» Zimmermann itiraz etmeye kalkışınca, Von Buttlar «Ne söyleniyorsa onu yap» diye onu susturdu. Artık işin gerisi Von Rundstedt'e kalmıştı. Feld Mareşal olarak Hitler'e telefon etmek yetkisi vardı ve böylece Panzer Tümenlelrinin serbest bırakılma ihtimali de kuvvetliydi. Fakat Von Rundstedt ne D-Gününde, ve ne de daha evvel Hitler'e telefon etmemişti. Çok önemli bir

durum olan Normandi çıkarması karşısında bile aristokrat olan Von Rundstedt devamlı olarak «Şu Bohemyalı onbaşı» (*) diye isimlendirdiği Hitler'e yalvarmayı kendisi için bir küçüklük kabul ediyordu.

Fakat Von Rundstedt'in subayları OKW'yi telefon bombardımanına tutup kararın değiştirilmesine çalıştılar. Warlimont, Von Buttlar Branderfels ve hattâ Hitler'in Özel Kalem Müdürü General Schmudt'a telefon etti. Bu esasında, çok uzun bir çatışma halini aldı ve sonucu Zimmermann şöyle anlatmıştır: Eğer biz Panzer Tümenlerini almazsak, Normandi çıkarması başarılı olacak ve tahmin edilemeyen kötü sonuçlara neden olacaktır, dedik. Bize cevaben; Bizim; yani OB West'in; karar verecek durumda olmadığımızı, zaten ana çıkarmanın tamamen başka bir yerde yapılacağını söylediler. (*) Ve... Hitler etrafındaki askeri dehalar tarafından korunmuş vaziyette uykusuna devam etti.

La Roche-Guyon'da Rommel'in karargâhında Kurmay Başkanı Korgeneral Speidel he-

- (*) Von Butler-Brandenfels'e göre Hitler, Von Rundstedt'in kendisini sevmediğim ve küçük gördüğünü bilirdi. Hitler bir defa şöyle demişti: «Feld Mareşal mırıldandığı süre her şey tamam demektir.»
- (*) Hitler çıkarmanın Pas De Calais'ye yapılacağına o kadar inanıyordu ki, Von Salmuth'un 15 nci Ordusunu 24 Hazirana kadar orada tutmuştur. Bundan sonra artık iş işden geçmişti. Esasına bakılırsa, çıkarmanın Normandiye yapılacağına inanan ilk kimse Hitler'dir. General Blumentritf in hatırladığına göre «Nisan ayında Jodl'dan bir telefon geldi ve bana «Führer'de; Normandiye bir çıkarma yapılabilme ihtimaline dair güvenilir bilgiler var» dedi.

nüz Jodl'un. karandan haberi yoktu. İki Panzer Tümeninini alarma geçirilerek yola çıkmış olduklarım zannediyordu. Bundan başka Speidel 21 nci Panzer'in Caenin güneyinde toplanma merkezine gittiğini ve tanklarının gelmesi için biraz zamana ihtiyaç olduğunu, fakat keşif birlikleri olan piyadelerinin düşmanla çarpışmaya başladığını zannediyordu. Bu nedenle karargâhta bir iyimserlik hüküm sürüyordu. Albay Leodegard Freyberg bu atmosferi şöyle yorumlamıştır: «Müttefiklerin gün sonunda ters yüzü denize döküleceğine dair genel bir inanış vardı.» RommeF in Deniz Emir Subayı Tuğamiral F. Ruge da aynı fikre iştirak ediyordu, ama gözüne tıfraf bir şey takıldı. Düke ve Duchess de la Rochefoucauld'ım uşakları, yavaş yavaş şatonun duvarlarındaki kıymet biçilmez Gobelin resimlerini topluyorlardı.

Gerçekten müttefik kuvvetleriyle çarpışan 7 nci Ordu karargâhındaki iyimserliğin bir çok nedenleri vardı. Kurmay Subaylara göre 352 nci Tümen Verville ile Colleville arasında —Omaha kumsalı— saldırganları denize dökmüştü. Bu olay şöyle cereyan etmişti: Sahilde, yüksek araziden denize bakan tahkimath bir mevzide bulunan subay savaşın gelişmesi hakkında karargâhına rapor vermişti. Bu subayın verdiği rapor o kadar önemli sayıldı ki kelimesi kelimesine kabul edildi. Rapor şöyleydi: «Denizin tam kenarında düşman, sahil engelleri arkasına saklanmaya çalışıyor. Aralarında tank da bulunan bir sürü motorlu araç kumsalda durmuş vaziyette ve hepsi yanıyor. Engel temizleme ekipleri işlerini terkettiler. Gemilerden çıkarma işi durduruldu. Diğer gemiler sahile gelmeyip, açıkta bekliyorlar. Topçu ve diğer ateş mevzilerimiz çok iyi yerleştirildikleri için düşman bir

hayli kayba uğratılmıştır, Birçok yaralı ve ölü kumsalda yatmaktadır.» (*) Bu 7 nci Ordunun duyduğu ilk iyi haberd. Moral okadar yüksekti ki, 15 nci Ordu Komutanı General Von Salmuth, 7 nci Orduya yardım için 346 nci Piyade Tümenini göndermeyi teklif ettiği zaman, kendisine «Teşekkür ederiz ama, ihtiyacımız yok» diye cevap verildi.

Herkesin güvenceli olmasına karşıt, 7 nci Ordu Kurmay Başkanı General Pemsel durumun gerçek ve tam şeklini ortaya çıkarmak için çaba sarfediyordu. İçinde bulunduğu şartlar altında bunu yapmak bir hayli zordu. Çünkü haberleşme imkânları ortadan kalkmıştı. Bütün teller ve kablolar, ya Fransız yeraltı örgütü, ya paraşütçüler tarafından, veyahutta yapılan bombardımanlarda kesilmişlerdi. Pemsel, Rommel'in kararğahına «Eski devirlerdeki komutanların savaştığı türden bir savaş yapıyorum. Fatih Williamin yaptığı gibi, gözümle görebildiğim ve yakında olup da kulağımla duyduğumla» diye yakındı. Gerçekte Pemsel haberleşme sisteminin ne kadar feci vaziyette olduğunu bilmiyordu. Cherbourg yarımadasına yalnız paraşütçülerin

(*) Bu rapor Omaha kumsalının Vierville ucundaki Pointe et Raz de la percee'deki tahkimatın komutanı Albay Goth tarafından 352 nci Harekât Başkam Yarbay Ziegelmann'a saat sekiz veya dokuz arasında gönderilmiştir. Bu okadar iyimserliğe sebep oldu ki, savaştan sonra Ziegelmann'ın yazdığına göre «Kendilerinden zayıf düşman kuvvetleriyle çarpışıyorlardı. Bundan sonra gelen raporlar çok daha iyimserdi ve saat 11.00'de 352 niln Komutanı General Kraiss, Omaha kumsalını temizlediğinden o kadar emindi ki, İngiliz bölgesindeki Tümenin sağ kanadını kuvvetlendirmek için elindeki yedekleri oraya gönderdi.

indiğini biliyordu. Halbuki, yarımadanın doğu sahilinde Utah kumsalına denizden çıkarma yapıldığından haberi bile yoktu.

Pensel için, saldırının tam coğrafi sınırlarını saptamak zor olmasına rağmen bir tek şeyden kesinlikle emindi. Normandi saldırısı, gerçek çıkarmaydı. Bu inancısını Rommel ve Von Rundstedt'in karargâhlarına devamlı olarak bildirdi, fakat her zaman azınlıkta kaldı.

B Ordular Grubu ve OB West sabah raporlarında bildirdikleri gibi «Bu anda, bunun geniş çaplı bir aldatıcı saldırı mı; yoksa gerçek çıkarma mı; olduğunu söylemek biraz erkendir». Generaller, SCHWERPUNKTE araştırmaya devam ediyorlardı. Normandi sahilindeki herhangi bir, er, bunun nerede olduğunu söyleyebilirdi.

Sword kumsalından yanm mil uzakta çavuş Josef Hager, şaşkın ve titrer vaziyette makineli tüfeğinin tetiğini buldu ve tekrar ateş etmeye başladı. Etrafında, dünya sanki üzerine yıkılıyormuş gibiydi ve bu olurken çıkan ses kulakları sağır eden türdendi. Kafasının içi gürül, tüyle doluydu ve 19 yaşındaki makineli tüfekçi, korkudan adeta hasta olmuştu. İyi savaşmıştı. Sword kumsalı girişinde 718 ncı Tümenin savunma hattı yanlmca, kendi Bölüğünün geri çekilişine makineli tüfeğiyle yardım etmişti. Hager, kaç(*) Tommy vurduğunu bilmiyordu. Zevk içerisinde onlann kumsaldan çıkıp gelişlerini ve makineli tüfeğiyle yere serişini seyretmişti. Savaşa girmeden evvel, bir düşman öldürmenin nasıl olacağını çok merak etmişti. Birçok kere bu konuyu arkadaşları Huf, Saxler ve «Ferdinand» Klug ile konuşmuş, ve şimdi bunun gayet

(*) Tommy İngilizlerin kendi askerlerine verdiği isimdir. Bunu Almanlar da kullanırlardı. Bizdeki «Mehmetçik» in İngilizce karşısı. Çeviren

kolay olduğunu öğrenmişti. Huf, bunun çok kolay olduğunu öğreninceye kadar yaşamadı. Çünkü geri kaçarken öldürülmüştü.

Hager onu, ağzı açık ve alnı olması gereken yerde açılmış koca bir delikle çitin kenarında bıraktı. Hager, Saxler'in nerede olduğunu bilmiyordu. Fakat bir şarapnel parçasının açtığı yaradan akan kan ile yarı, yarıya kör olan Ferdi yanındaydı. Bu durumda Hager artık hepsinin ölmesini, bir zaman meselesi olarak görüyordu. Kendisi ve Bölükten sağ kalan 19 kişi, küçük beton bir barınağın önündeki siperdeydiler. Her taraftan makinalı tüfek, havan topu ve tüfek ateşiyle vuruluyorlardı. Tüm çevreden gelen ateşe bakılırsa etrafları sarılmıştı. Yapılacak şey, ya ölmek veya teslim olmaktı, çünkü başka çıkar yol yoktu ve bunu herkes biliyordu. Yalnız arkalarındaki barınaktan ateş eden Yüzbaşı hariç. Yüzbaşı «Dayanmalıyız, Dayanmalıyız» diye bağırıyor, fakat onların barınağa girmesine izin vermiyordu. Hager'in hayatındaki en korkunç an buydu ve artık neye ve nereye ateş ettiğini bile bilmiyordu. Topçu ateşi kesilince, makinalı tüfeğinin tetiğini çekiyor ve sarsılarak ateş edişiri seyreliyordu. Çünkü bunu yapmak ona cesaret veriyordu. Bundan sonra topçu ateşi yeniden başlıyor ve hepsi yüzbaşıya «Bizi içeri bırakın» diye yalvarıyordu. Yüzbaşının fikrini değiştirmesine belki de tanklar neden oldu. Hepsi tank paletlerinin seslerini duydular. Gelen iki tanktı. Bir tanesi, bir tarla ötede durdu. Diğeri yavaş, yavaş ilerledi, bir çiti ezdi ve yalandaki bir çayırılıkta otlıyan üç ineğin yanından geçti. Bundan sonra siperdeki askerler tankın topunun yavaş, yavaş aşağı doğru indiğini ve atışa hazırlandığını gördüler. Tam bu sırada tank inılmaz bir şekilde patladı ve yanmaya başladı.

Arkalannda bulunan bir bazukacı, son roketini atarak tam isabet kaydetmişti. Hager ve arkadaşı Ferdi yanan tankın üst kapağının açıldığını ve siyah dumanlar çıkaran bir kişinin dışarı tırmanmaya çalıştığını gördüler. Elbiseleri yanmakta olan tankçı, çılgınlık atarak açık delikten yarı yarıya dışarı sarktı ve vücudu tankın kenarından sarkarak öylece kaldı. Hager, Ferdi'ye «Allah bize daha iyi bir ölüm lütfetsin,» dedi.

İkinci tank bazuka menzili dışında olduğundan ateşe başladı ve en nihayet Yüzbaşı herkezin barınağa girmesi için emir verdi. Hager ve kurtulan diğerleri, yepyeni bir kâbus yaşayacaklarını bilmeden kendilerini içeri attılar.

Bir oturma odası kadar büyük denebilecek barınak ölü ve can çekişen askerlerle doluydu. Bunlardan başka, sağlam olan 30 asker de barınağı o şekilde doldurmuştu ki, yere bile oturmak imkânı yoktu. İçersi karanlık, pis kokulu ve gürültülüydü... Yaralılar inliyorlar ve askerler çeşitli lisanlarda konuşuyorlardı. Çünkü bir çoğu Rus ve Polonyalıydı. Yaralıların «Teslim olalım» diye bağırmaclarını duyan Yüzbaşı hiç aldırmadan tek gözetleme deliğinden dışarıya makineli tüfeğiyle ateş ediyordu. Kısa bir süre için bir duraklama oldu ve Hager ile adeta havasızlıktan boğulmakta olan diğerleri dışardan birinin bağırdığını duydular. Bağırana «Tamam Herman (*) dışarı çıksana iyi olur» diyordu. Yüzbaşı cevap olarak makineli tüfeğiyle ateşe başladı. Birkaç dakika sonra aynı sesi tekrar duydular. Bu sefer «Bu işten vazgeç Fritz» diyordu. Zaten pisenmiş havayı, daha da kötü yapan Yüzbaşının makinalısından çıkan dumanlar,

(*) Müttefiklerin Almanlar için kullandığı isimlerden biri. Bazen Cery derlerdi. Ceryken burdan gelir. Alman Tenekesi. Çeviren

havadaki gazı bir kat daha arttırdığından herkes öksürüyordu. Yüzbaşının şarjör değiştirmek için durduğu zaman «Teslim olalım» sesleri yükseliyordu. Nihayet dışardan birisi onlara Almanca seslendi ve Hager'in hatırladığına göre bunu duyan yaralılarından biri belki de bildiği iki kelimelik İngilizceyle cevap verdi «Hello boys, Hello boys.»

Dışardan yapılan ateş kesildi ve herkes bundan sonra ne olacağını kestirmede zorluk çekmedi. Tam tepelerinde bir gözetleme deliği vardı. Hager ve arkadaşları birini omuzlarına alıp kaldırarak dışarıyı gözetlemesini sağladılar. Adam dışarı bakınca «Alev makinesi, alev makinesi getiriyorlar» diye bağırmağa başladı. Hager alevlerin içeri giremeyeceğini biliyordu. Çünkü yandaki delik kademeli olarak yapılmıştı. Alev sıcaklığı içeri girebilse bile, alev girmesi olanaksızdı.

Birden bire «Vuff» diye alev makinesinin sesi duyuldu. Barınağa hava girişi, tavandaki delikle, yüzbaşının ateş ettiği gözetleme deliğiyle sağlanabiliyordu. Yavaş, yavaş barınakta ısı yükselmeye başladı. Bazı askerler paniğe kapıldı ve «Dışarı çıkmamız gerek» diye, bir birlerini itip bağırmağa başladılar ve yere kapanıp sürünürcesine kapıya doğru gitmeye çalıştılar ama; o kadar kalabalıktılar ki, yere eğilip döşemeye değme imkânları bile yoktu.

Herkes teslim olmak için yüzbaşıya yalvarmaya başladı. Gözetleme deliğinden bakan yüzbaşı sanki bunları duymuyormuş gibi hareket ediyordu. Hava, gittikçe daha da kokuşmuş hale gelmeye başladı.

Teğmen bütün askerlere «Benim emrimle nefes alacaksınız» dedi, ve başladı «Al... ver... Al... ver...»

Hager hava deliğindeki metalin pembe renk-

ten, kırmızıya ve biraz sonra da akkor haline geldiğini gördü. «Al... ver... Al... ver» diye teğmen bağırip duruyordu». Yaralı er hâlâ «Hello boys» «Hello boys» diye dışardakilere sesleniyordu. Hager, radyo başındaki erin kod ismiyle karargâhı aradığını duydu, fakat cevap alamıyordu... Artık sabrı tükenen teğmen «Efendim, yaralılar boğuluyor, teslim olmalıyız» dedi. Yüzbaşı ters ters «Bu düşünülemez bile» diye bağırdı ve «Savaşarak dışarı çıkacağız, adamları ve silâhlarını say» diye ilâve etti. Barınağın köşesinden bazıları «Hayır, Hayır» diye bağırdılar.

Ferdi, eğilerek Hager'e «Yüzbaşından başka, bir tek makineli tüfek sende var. İnan bana bu manyak herif ilk evvelâ seni dışarı çıkaracak» diye fışıldadı.

Bu sırada, birçok asker tüfeklerinin mekanizmasını çıkarıp yere fırlatıyordu. Hager, Ferdi'ye «Ben gitmiyeceğim» dedi ve makineli tüfeğinin horozunu söküp bir kenara fırlattı.

Artık sıcaktan bayılmalar başladı. Teğmen, yüzbaşıya yalvarmaya devam ediyordu, fakat olumlu sonuç almadan! Birden bire yüzbaşı durdu ve radyo operatörüne dönerek, «Temas sağlıklıydin mi?» diye sordu. Radyo operatörü «Hayır efendim» diye cevap verdi. Bu cevaptan sonra yüzbaşı ilk defa etrafına bakmaya başladı. Tıklım tıklım barınağı görünce adeta şaşkına döndü. Sonra elindeki makineli tüfeği yere attı ve «Kapıyı açın*» diye emir verdi. .

Hager, birinin, yırtık beyaz bir bez parçasını tüfeğinin ucuna bağlayıp gözetleme deliğinden dışarı uzattığını gördü. Dışardan bir ses «Tamam Fritz, dışarı çıkın ve teker, teker» dedi.

Çiğerlerini temiz havayla doldurmak için derin, derin nefes alan, ve gün ışığından göz-

leri kamaşan askerler karanlık sığınaktan dışarı fırladılar. Eğer tüfek ve miğferlerini hemen yere atmazlarsa, kapının her iki yanında duran İngiliz askerleri, uyarma amacı ile ayaklarının dibine ateş ediyorlardı. Siperin sonuna geldiklerinde İngilizler pantolon kemerlerini, ön düğmelerini, fotin bağlarını ve ceketlerini kestiler ve sonra da hepsini yüzükoyun tarlaya yattır-dılar.

Hager ve Ferdi, elleri başlarının üstünde si-perde koştular. Ferdi'nin pantolon kemeri kesik dikten sonra İngiliz subayı «İki hafta içinde arkadaşlarınızı Berlin'de göreceğiz Fritz» dedi. Yüzü kanlı ve şişmiş olan Ferdi şaka yapmak istedi: «O zamana kadar biz İngiltere'de olacağız» dedi. Bunu, «İngiltere esir kampına gitmiş olacağız» anlamına söylemişti. Fakat, sözleri yanlış anlayan İngiliz Subayı «Bu adamları kumsala götürün» diye emir verdi. Pantolonları düşmesin diye elleriyle tutarak yürümeğe başladılar ve hâlâ yanmakta olan tank ile, çayırdaki gayet sakın otlayan ineklerin yanından geçtiler. Onbeş dakika sonra Hager ve arkadaşları, denizin sahile vurduğu yerden mayın temizliyordı. Ferdi, Hager'e «Bunları buraya yerleştirirken, bir gün gelip de yerinden çıkaracağımı aklımdan geçirmediğime iddiaya girerim» dedi.C*)

Er Aloysius Damski savaş yapmak arzusunda değildi. Polonyalı olan Damski 716 ncı Tüme-

(*) Barınağı tutmakta ısrar eden fanatik yüzbaşıyı bulamadım. Fakat Hager isminin Gundlach olduğuna inanmaktadır. Teğmenin adı ise Lutke'dir. O gün geç vakit Hager arkadaşı Saxler'i buldu, o da engelleri temizleme işinde çalışıyordu. O gece İngiltere'ye götürüldüler ve altı gün sonra Hager ve 150 Alman, Kanada'da bir esir kampına gönderilmek üzere New York'a ayak bastılar.

ne atanmış ve uzun süre evvel, çıkarma yapıldığı takdirde, rampasını indirecek ilk çıkarma teknesine koşup teslim olmaya karar vermişti... Fakat Damski bu fırsata kavuşamadı. İngilizler okadar yoğun bir deniz ve tank ateşi desteği görmüştü ki, Gold kumsalının batı kenarında mevzilenmiş olan Damski'nin batarya komutam derhâl geri çekilme emri verdi. Damski emir verildiği şekilde geri çekilmeyip ileri doğru koşmanın yüzde yüz ölümle sonuçlanacağını biliyordu. Ya Almanlar tarafından arkadan veya ilerliyen İngilizler tarafından önden vurulacaktı. Fakat, geri çekilme esnasındaki kargaşalıktan faydalanarak Tracy köyüne girdi ve bir Fransız evine sığınmaya karar verdi. Eğer orada saklanırsa köy İngilizler tarafından alınınca tesümolabileceğini hesap etti.

Tarlardan geçerken ata binmiş bir Wehrmacht çavuşuyla karşılaştı. Çavuşun önünde başka bir er yürüyordu. Bir Rus gönüllüsü. Çavuş Damski'ye baktı ve büyük bir tebessümle «kendi başına böyle nereye gidiyorsun?» diye sordu. Birkaç saniye birbirlerine baktılar. Damski çavuşun, kendisinin kaçtığı anladığı kanisiyle hiç ses çıkarmadı. Çavuş hâlâ tebessüm ederek «Sen de bizimle beraber gel bakalım» dedi. Damski şansının her yerde tersine gittiği için çok üzüldü ve çavuşun önünde yürümeğe başladı.

On mil uzakta ve takriben Caen şehri çevresinde gezici radyo dinleme birliğinden er Wilhelm Voigt nasıl teslim olacağını düşünüyordu. Voight, Amerika'da Chicago şehrinde on yedi yıld yaşamıştı. Fakat Naturalisation (*) kâğıdı al-

(*) Amerika'ya gidip vatandaşlığa geçmeden evvel alınması gereken bir belge. Çeviren

mamıştı. 1939 senesinde Almanya'yı ziyaret eden karısı, annesinin ağır hastalığı nedeniyle onu terkedemeyip Almanya'da kalmıştı. Voigt 1940 senesinde, arkadaşlarının uyarmalarına aldir, madan, karısını alıp Amerika'ya getirmek üzere yola çıktı.. Savaş içindeki Almanya'ya normal yollardan gitmesi imkânsız olduğundan, Pasifiği geçerek Japonya'ya, oradan Villadivostok'a ve Sibiryaya demiryoluyla Moskova'ya geldi. Oradan Polonya'ya ve nihayet Almanya'ya ulaştı. Seyahat dört ayda tamamlandı ve Voigt Alman sınırını geçince bir daha dışarı çıkamadı. Karısı ve kendisi adeta kapana kısılmışlardı. Amerika'ya dönmek için bütün uğraşları sonuç vermedi ve şimdi dört seneden beri ilk defa kulakla! Amerikalı sesi duyuyordu. Saatlerden beri ilk Amerikan askerlerini görünce ne söyleyeceğini düşünüp durdu. Onlara doğru koşacak ve «Nası siz çocuklar? Ben Cihagoluyum» diye bağıracaktı. Fakat birliği cephenin çok gerisineeydi. Yapabileceği tek şey, birkaç mil uzaktaki, ona ev ve barkını hatırlatan sesleri dinlemektir (*).

Omaha kumsalı gerisinde binbaşı Werner Pluskat nefes;, nefese bir çukur içinde yatıyordu. Adeta teninmiyacak haldeydi, çünkü miğferini kaybetmiş ve elbiseleri kesilmiş, yırtılmıştı. Ste Honorine'deki karargâhına dönmek için, barınağı terkettiğinden bu yana, bir buçuk saatten beri yanan ve patlamalarla kaynıyan arazide sürünerek ilerliyordu. Yüzü çizilmiş ve kan içinde kalmıştı. Bölge üzerinde uçan bir sürü avcı uçağı yerde oynıyan ne görürlerse ateş

(*) Voigt maalesef geri dönemedi. Hâlâ Almanya'da yaşamakta ve Pan American Airvays'de çalışmaktadır.

ediyorlardı. Bu yetmiyormuş gibi, donanma bombardımanı acımasızca devam ediyordu. Binmekte olduğu Volkswagen'i yanmış ve tanınmaz bir enkaz haline gelmişti. Çit ve otların yanmasından kalın duman sütunları yükseliyordu. Orda burda gördüğü çukurlar ya Donanma bombardımanı veyahutta Avcı uçaklarının yaptığı tarama ateşinden ölenlerin cesetleriyle doluydu. İlk zamanlarda koşarak kaçmak istedi, fakat uçakların taraması buna engel oldu.

Pluskat şimdi sürünerek ilerliyordu. Bu zamana kadar bir mil ilerlediğini ve Etream'daki karargâhına ulaşabilmesi için daha üç millik mesafe katetmesi gerektiğini hesapladı.

Acı ve ümitsizlik içinde ilerledi ve az ilerde bir çiftlik evi gördü. Tam evin 20 metre yakınına gelince koşarak kapıya gidecek ve ev sahiplerinden içecek su istiyecekti. Eve yaklaşınca iki Fransız kadınının, açık kapı önünde, yapılan topçu ateşiyle, uçak taramalarına aldırmadan oturduklarını gördü. Dönerek Pluskat'a baktılar ve gülererek «C'est terrible, n'est-ce pas?» diye güldüler. Gülme sesleri hâlâ kulaklarında çmliyerek, Pluskat sürünür vaziyette önlerinden geçti. O anda Fransızlardan, Normardar'dan ve çürüyüp kokuşan tüm savaştan nefret etti.

6 ncı Paraşüt Alayından çavuş Anton Wuensch bir ağacın yüksek dalından aşağı doğru sallanan paraşütü gördü. Paraşüt mavi renkteydi ve ucunda birandadan yapılmış büyük bir torba vardı ve ileri geri sallanıyordu. Uzaktan tüfek ve makineli sesleri geliyordu, fakat Anton ve emrindeki havan birliği düşman falan görmemişti. Üç saatten beri yürüyorlardı ve şimdi Utah kumsalının 10 mil güney batısında Carenten üzerindeki küçük ormana gelmişlerdi. Onbaşlı Richter torbaya bakarak «Bu Amilere (Ame-

rikah) ait. Herhalde içinde cephane vardır» dedi. Er Fritz «Friedolin» Wendt içinde yiyecek olduğunu tahmin ediyordu. «Allahım nekadarda açıldım,» diye yüksek sesle dert yandı. Sonunda ağacı el bombasıyla kırıp, torbayı aşağı düşürmeye karar verdiler. Bu iş yapılıp, torba yere düşünce patlamaması, yiyecek teorisini daha da kuvvetlendirdi. Birliğini yanına çağırdı ve «Bakalım Amiler bize ne göndermişler?» dedi. Çavuşun süngüsüyle delinen torbadan yere, konserveler, çukulatalar, sigaralar, kısacası Almanlar için bir servet döküldü. Hepsi kendilerini tutamayıp «yiyecek» diye bağırdılar. Bunu takibeden yarım saat içinde paraşütçüler bayram yaptılar. Kutu, kutu portakal suyu, çukulatalar ve sigaralarla beraber her çeşit yiyecek vardı. Tıka basa yediler ve sıra Neskafe'ye gelince, ne olduğunu bilmediklerinden poşeti açıp, tozu ağızlarına döktükten sonra üzerine su içtiler. Çavuş «Hiç de fena değil» dedi. «Tadı çok güzel». Diğerlerinin itirazlarına rağmen VVuenssch harekete geçip savaşa katılmak için hareket etmelerini emretti. Herkes ceplerini yiyecek, sigara ve çukulatayla doldurup, ormanhktan dışarı çıktılar. Uzaktan gelen silah seslerine doğru ilerlemeye başladıktan birkaç dakika sonra onlar savaşa katılmadan, savaş onları buldu. Erlerden biri tam alnından vurularak yere düştü. VVuenssch «Saklanmış bir keskin nişancı» diye bağırdı ve etraflarında mermiler ısıkl çalarken hepsi bir yere gizlenmeye çalıştılar. Erlerden biri, büyük bir ağacı göstererek «Şurada onu gördüm» diye onbaşıya işaret verdi VVuenssch dürbününü çıkarıp ağacı iyice kontrol etti, ve bir yerde yaprakların oynadığını gördü. İyice nişan alıp, ateş etti. Ateş üzerine yapraklar biraz daha fazla hareket etti ve ateş edenin evvelâ

ayaklan ve sonra da karnı gözüktü. Wuensch tekrar, tekrar ateş etti ve adam yere düştü. Hemen koşup yanına gittiler. İlk defa bir Amerikalı paraşütçü görüyorlardı. Siyah saçlıydı, çok yakışıklı ve çok gençti. Ağzının kenarından yere kan akıyordu. Richter ölünün ceplerini karıştırdı ve içinde iki fotoğrafla bir mektup bulunan bir portföy buldu. Wuensch'in hatırladığına göre, bir tanesi «Genç bir kızın yanında oturan bir askerin resmiydi. Belki de karısıydı? Diğeri ise aynı kız ve askerin Verandada bir grup insanla beraber çekilmiş resimleriydi, belki de bir aile, fotoğrafı.» Richter fotoğraflarla mektubu kendi cebine koyarken Wuensch «Neden onları cebine koyuyorsun?» diye sordu. Richter «Savaştan sonra bunları zarfın üzerindeki adrese göndermeyi düşündüm» diye cevap verdi. Çavuş «Sen delisin, bizi yakalarlar da, bunları üzerinde bulurlarsa» eliyle gırtlığı kesme işareti yaptı «işin tamamıdır, at onları da haydi gidelim» dedi.

Oradan ayrılmadan evvel Wuensch geride kaldı ve bir süre kımıldamadan yatan Amerikalıya baktı ve «otomobilin ezdiği bir köpek gibi» dedi ve gözleri yaşla dolu oradan koşarak uzaklaştı.

Birkaç mil uzakta; siyah, beyaz ve kırmızı bayrağı dalgalanarak Picaucille köyüne doğru küçük bir yolda son hızla giden siyah bir Alman makam arabası vardı. 91 nci Hava İndirme Tümeninden Tümgeneral Wilhelm Falley, emir subayı ve şoförüyle birlikte Rennes'deki Harp oyununa gitmek üzere saat 01.00 den beri yoldaydı. Saat 03.00 ile 04.00 arasında devamlı uçak sesleri ve bomba patlamaları Falley'i karargâhına geri dönme zorladı. Picaucille'in kuzeyindeki karargâhına birkaç mil kala, makineli tüfek mer-

nüleri arabanın ön kısmını delik, deşik etti. ön cam param parça oldu ve şoförün yanında oturan emir subayı öne doğru yığıldı, kontrolden çıkmış vaziyette, sağa sola savrularak giden araba, alçak bir duvara çarptı. Horch'un kapdarı sarsıntıyla açıldı, şoför ve Falley dışarı fırlatıldılar. Falley'in tabancası kılıfından çıkıp, yolun öteki tarafına fırlamıştı. Falley tabancaya doğru sürünmeğe başladı. Şoke olmuş ve doğru dürüst ayakta duramıyan şoför birkaç Amerikalının arabaya doğru koştuğunu gördü, «öldürmeyin, öldürmeyin» diye bağırarak Falley, tabancaya doğru sürünmesine devam ediyordu.

Bir ateş sesi duyuldu ve Falley yola yığılıp kaldı. Bir eli hâlâ tabancaya uzanmış vaziyeteydi.

82nci Hava İndirmeden Teğmen Malcolm Brannen ölü adama baktı. Sonra eğilip subayın şapkasını aldı. İç kısmındaki şeritte Falley yazılıydı. Alman, yeşilimsi gri bir elbise giymişti ve pantolonunun kenarında, belinden, paçasına kadar uzanan kalın kırmızı bir şerit vardı. Yakasında altın meşe yaprakları ve boynunda siyah bir kurdelayla asılı Demir Haç nişanı vardı.

Brannen pek emin değildi, ama galiba bir general öldürmüştü.

Lille'e yakın hava alanında yarbay Josef «Pipis» Priller ve çavuş Heinz Wodarczk FW 190 avcı uçaklarına koştu. Zaten alanda bu ikisinden başka avcı uçağı yoktu.

Luftwaffe 2 nci Avcı kolordusu karargâhın, dan harekât subayı telefon etmiş ve «Priller, çıkarma başladı. Oraya gitsen iyi olur» demişti.

Priller adeta patladı: «Nihayet kafanıza girdi Allanın belâsı aptallar. İki uçakla ne yapmamı bekliyorsunuz? Benim filolarım nerede? Onları geri çağırabilir misin?»

Harekât Subayı Priller'i tanıdığı için gayet sakin konuştu ve yumuşatıcı bir ton ile «Priller, filoların nereye indiMerini. kesinlikle bilmiyoruz. Fakat onları Poix'deki hava alanına göndereceğiz. Yer personelini derhâl oraya gönder. Bu sırada da çıkarma bölgesine git. İyi şanslar Priller» dedi. Priller kızgınlığının müsadese oranında sakin bir şekilde «Çıkarmanın nerede olduğunu söylemek lütfunda bulunur musunuz?» diye sordu. Subay da aynı tonla «Normandi Pipis - Caenin üst kısmına tesadüf eden bir yerde» diye cevap verdi.

Yer personelinin hazırlanıp yola çıkacak duruma gelmesi Priller'in bir saatini aldı. Bu bitince Priller ve Wodarczk, Luftvaffe'in yegâne gündüz akınım yapmaya hazırlandılar(*). Uçaklarına binmeden evvel Priller çavuşunun yanma gitti ve «Şimdi beni dinle. Bu işte yalnız ikimiz varız. Birbirimizden ayrılamayız. Allah aşkına ben ne yaparsam sen de aynını yap. Arkamda uç ve her hareketimi takibet. Bu işe ikimiz yalnız gidiyoruz ve geri döneceğimizi zannetmiyorum,» dedi.

Kalktıkları zaman saat 09.00 du. (Priller'in saatine göre (08.00) yere kapanmış vaziyette çok alçaktan tam batıya doğru baş tuttular.

Abbeville'e geldikleri zaman kendilerinden yüksekte uçan müttefik avcı uçaklarını gördüler. Priller yaklaşık kol uçuşu yapmadan uçtuklarına dikkat etti: «Eğer elimde uçak olsaydı,

(*) Bazı dokümanlarda ilk çıkarmada 8 Ju 88 bombardıman uçağının kumsallara saldırdığı yazılıdır. Bombardıman uçakları kumsal başları üzere Haziran 6-7 gecesi uçtular. Fakat Priller'in ava akınından başka D-Günü sabahı bir saldırı olduğuna dair kayda rastlamadım.

bunları keklik gibi avlardık» demekten kendini alamadı.

Le Havre'a yaklaşınca Priller yükseldi ve korunma maksadıyla buluta girdi. Birkaç dakika bulut içinde uçtuktan sonra buluttan çıktılar. Altlarında şaşılacak büyüklükte bir Donanma vardı. Her tip ve büyüklükte yüzlerce gemi. Fransa sahilinden İngiltere'ye kadar uzanıyordu. Çıkarma gemileri devamlı olarak sahile doğru asker taşıyorlardı. Priller kumsalda ve gerisinde devamh beyaz patlamalar görüyordu. Kumsallar, insan, tank ve teçhizatla dolu olduğundan siyahmış gibi gözükiyordu. Priller, ne yapacağına karar vermek için tekrar yükselerek buluta girdi.

O kadar çok uçak ve kumsalların açığında o kadar fazla gemi, kumsallarda o kadar çok insan vardı ki, Priller düşürülmeden evvel bunların üzerinden bir geçiş yapmak istedi.

Radyo kullanmama kuralına artık uymıya gerek yoktu. Adeta huzurlu bir insan gibi «Ne manzara, ne manzara Allahım. Nereye baksan her şey var. Bana inanın bu muhakkak ki sözü edilen çıkarma» ve ilâve etti «VVodarczk saldırıyoruz. İyi şanslar» 150 fit yükseklikte saatte 400 mil süratle İngiliz kumsallarına saldırdılar. LövyesH*) üzerindeki düğmeye bastı ve makinelili tüfeklerinin ateş ettiğini duydu. İnsanların başlarının üzerinden geçerken yukarı kalkmış şaşkın yüzler gördü.

Sword kumsalında Fransız komandosu yarbay Philippe Kieffer, Prillerin geldiğini gördü ve korunmak için yere kapandı. 6 Alman esiri bundan faydalanarak kaçmıya çalıştılar, fakat Kieffer'in adamları hepsinin işini bir anda bitir-

(*) Savaş uçağının kumandası.

diler. Juno kumsalında 8 nci Piyade Tugayından er Robert Rogge uçakların çıkardığı çığlıığı duydu ve sonradan söylediğine göre «O kadar alçaktan uçuyorlardı ki, gayet açık şekilde pilotların yüzlerini görebiliyordum.» Herkes gibi o da kendini yere atıp yattı, fakat bir kişinin ayakta durarak sten makineli tüfeğiyle uçaklara ateş ettiğini gördü.

Omaha kumsalının doğu kenarında Amerikan Donanmasından Teğmen William J. Eise-
mann «Baraj balonlarından kaçınarak 50 fitten (15 metre) daha alçak uçan iki FW 190 uçağının atej ederek daldıklarını görünce şaşkına döndü. HMS Dunbar da Robert Dowie bütün filotillanın tüm uçaksavar toplarının Priller ve Wodarczk'e ateş eştğini gördü. Her iki avcı uçağı da hiç isabet almadan bu ateşin içinden geçtiler ve karaya dönüp hızla yükselerek bulutların içinde kayboldular. Dowie inanılmaz gibi gözükken bu saldırı üzerine «Alman veya ne olursanız olun, size en iyi şanslar dilerim. Çünkü yürekli-siniz» demekten kendini alamadı.

1

KISIM IV

Bütün Normandi sahili boyunca çıkarma fırtına gibi esti. Savaşın bu vahşetine yakalanmış olan Fransızlar içinse bu, şaşkınlık, moral yüksekliği ve bir yönden de terördü. Ağır şekilde topçu ateşine tutulmuş olan Ste Mere - Eglise de 82 nci nin paraşütçüleri, sanki hiçbir şey olmuyormuş gibi tarlalanda çahşan çiftçiler gördüler. Ara sıra bir tanesi ya yaralanmış veya ölü olarak yere düşüyordu.

Paraşütçüler kasabaya girince, bir berberin.

dükkânının, kapısında asılı olan «Friseur» yazılı levhayı indirip, yerine «Barber» yazılı levha taktığını gördüler.

Birkaç mil uzakta küçük bir sahil köyü olan La Madeleine'de, Paul Gazengel çok kızgın ve aynı zamanda da yaralıydı. Topçu ateşi, dükkân ve kahve olarak kullandığı yerin tavanını alıp götürmüş ve topçu ateşi sırasında da yaralanmıştı. Şimdi de 4 ncü Tümen askerleri, onu ve diğer 7 kişiyi alıp Utah kumsahna götürüyorlardı. Karısı, askerlerin başında olan Teğmene «Kocamı nereye götürüyorsunuz?» diye sordu. Teğmen hatasız bir Fransızca ile cevap verdi. «Sorguya çekmek için madam, onunla burada konuşamayız, bu nedenle onu ve diğerlerini İngiltere'ye götürüyoruz.» Madam Gazengel kulaklarına inanamıyordu. «İngiltereye mi? Fakat niye? Ne yaptı ki?» diye sordu. Genç subay biraz sıkılmış gibiydi ve sabırla, kendisine verilen emri yerine getirdiğini anlattı. Madam Gazengel yaşlı gözlerle «Bombardımda kocam ölürse ne olacak?» diye sordu. Subay gayet nazik şekilde «Yüzde doksan böyle birşey olmayacaktır Madam» dedi. Gazengel, karısını öptü ve Allah'a ısmarladık diyerek oradan uzaklaştı. Ortada, neler olduğuna dair hiçbir fikre sahip değildi, ve buna hiçbir zaman da sahip olamadı.

İki hafta sonra Normandiye döndü ve kendini tutuklıyan Amerikalıların «Bir hata yapıldı» demesinden sonra serbest bırakıldı, ve İngiltere'ye götürülüşünün nedenini bir türlü öğrenemedi.

Sahilde bulunan Grand Camp kentindeki Fransız yeraltı örgütü bölge başkanı Jean Marion'un sabrı tükenmişti. Sol tarafta Utah kumsalı, sağ tarafta Omaha kumsalı açığında Donanmayı görüyor ve bu kumsallara asker çika-

ndiğini biliyordu. Fakat bu arada Grand Camp'ın unutulduğu anlaşılıyordu. Bütün sabah, askerlerin gelmesini bekledi, fakat karısı bir destroyerin yavaş, yavaş kente doğru döndüğünü gösterince içi rahatladı. Marión «Top» dedi. «Onlara bildirdiğim top...» Birkaç gün evvel Londra'ya küçük bir topçu bataryasının deniz kenarına yerleştirildiğini ve yalnız sol tarafa, yani Utah kumsalı yönüne ateş edebilecek şekilde mevzilendiğini bildirmişti. Artık Marión, mesajının alındığından emindi, çünkü destroyer topun kör yönüne manevra yaparak atış menziline girince ateş etmeye başladı. Marión göz yaşlarını tutamayıp, sevinçle «mesajımı aldılar» diye bağıyordu. Herndon olması muhtemel olan destroyer topçu mevziini, ateşiyle parçaladı sanki. Biraz sonra top bataryasının cephaneliği isabet alınca korkunç bir patlama oldu. Heyecanlanmış olan Marión «Merveilleux, Magnifique» diye sevincini, etraftakiler duyacak şekilde ifade etti.

Takriben 15 mil uzaklıktaki katedral kenti olan Bayeux da, Omaha kumsal bölgesi yeraltı örgütü entelejans başkanı olan Guillaume Mercader, karısı Madeleine ile beraber, oturma odasının penceresi önünde ayakta durmuş dışarıyı seyrediyor ve göz yaşlarını zorlukla tutabiliyordu. Dört korkunç seneden sonra, Bayeux'da kargâh kurmuş - Alman askerlerinin kenti terketmek için sağa sola koştuıklarını gördü. Uzaktan gelmelerine rağmen top seslerini duyuyordu. Bu, korkunç bir savaşın yapılmakta olduğuna en kesin kanıt'dı. İçinden, yeraltı örgütü savaşçıları toplayıp, geri kalan Nazileri kentten dışarı atmak arzusu geliyordu. Ama radyo kendilerine sakin hareket etmeleri için uyandı bulunmuştu. Kesinlikle bir çarpışmaya

girmeleri istenmiyordu. Bunun çok zor bir şey olduğunu bilmesine rağmen Mercader beklemesini öğrenmişti ve karısına, dönerek «Yakında özgür olacağız» dedi. Bayeux da hemen herkes aynı şekilde düşünüyordu. Almanlar kent halkının evlerinde oturmalarını bildiren levhalar asmalarına rağmen, halk açıkça Katedralin avlusunda toplanmış ve bir papazın, çıkarmanın gelişmesi hakkında verdiği detayları dinliyorlardı. Papaz Katedralin en üst kısmında bulunduğu için kumsalları kolayca görebiliyor ve olanları iki elini ağzının yanlarına koymuş vaziyette avludakilere bağırarak bildiriyordu.

Papazdan çıkarmanın gelişmesini dinliyenlerden biri, müstakbel kocası çıkarma yapan Amerikalılardan biri olacak 19 yaşındaki ana okulu öğretmeni Anne Marie Broeckx'di. Saat 07.00 de, Omaha kumsalının arkasında Colleville'deki babasının çiftliğine gitmek üzere bisikletiyle yola çıkmıştı. Hızla pedal çevirerek gider, ken, yolda makineli tüfek yuvalarında mevzilenmiş, ayrıca kumsala doğru giden Alman askerlerine rastladı. Bazı Almanlar ona el salladılar, bazdan da dikkatli olmasını önerdiler, fakat hiçbiri onu durdurmaya yeltenmedi.

• Almanlar tanyan uçakları ve ateşten kaçınıp saklananları gördü. Fakat Anne Marie, elbisesi rüzgârdan uçarak ve mavi etekliği şişmiş vaziyette yoluna devam etti. Kendini gayet emniyette hissediyor ve hayatının tehlikede olduğunu aklının ucundan bile geçirmiyordu. Colleville'e artık bir milden az mesafe kalmıştı. Yollar adeta terk edilmiş gibi bomboştu ve sahilden içeri doğru bir duman geliyordu. Orda, burda bir, iki yangın gördü ve gene de yoluna devam etti. Tam bu sırada yıkılmış birçok köy evinin

enkazını gördü ve Anne Marie hayatının ilk korkusunu o zaman hissetti ve deli gibi pedal çevirmeye başladı. Colleville yol kavşağına gelince nerdeyse paniğe kapılıyordu. Etrafında top sesleri gürlemeye başladı. Babasının çiftliği Colleville ile kumsalın arasındaydı. Anne Marie yoluna yayan devam etmiye karar verdi. Bisikletini sırlayıp tarlalardan yürüyerek yoluna devam etti. Bir tümseğö çıkınca, çiftlik evlerini gördü. Yolun geri kalan kısmına koşarak devam etti. Önce Anne Marie çiftliğin terkedilmiş olduğunu düşündü. Çünkü ortalıkta hiçbir hareket yoktu. Anne ve babasının ismini bağırarak çiftlik evinin küçük avlusuna girdi. Evin pencereleri dışarı doğru fırlamıştı. Sanki içerde bir şey' patlamış gibi. Damın bir kısmı kaybolmuş ve kapıda, kocaman bir delik vardı. Tam o anda harabe haline gelmiş kapı açıldı ve anneyle babası dışarı çıktı. Marie koşarak her ikisine birden sarıldı. Babası «Sevgili kızım, bu Fransa için çok büyük bir gün» dedi. Bunun üzerine Anne Marie göz yaşlarını tutamayarak, nıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

Yarım mil ötede Anne Marie ile evlenecek*) olan 19 yaşındaki PFC, Leo Heroux Omaha kumsalının vahşi savaşında hayatı pahasına dövüşüyordu. Müttefik saldırısı Normandiyei altüst ederken, Normandi bölgesi yer altı örgütü entelejans başkan yardımcısı, kaplumbağa gibi ha

(*) Anne Marie Amerika'da yaşamayan harp gelinlerinden biridir. Marie ve Leo bugün, 8 Haziranda ilk buluştukları Omaha kumsalı arkasındaki Colleville'e yakın Broeckx çiftliğinde yaşamaktadırlar. Üç çocukları vardır ve Heroux bir şoför okulu işletmektedir.

reket eden trenle Paris'e gidiyordu. Leonard Güle, Başkanının kendisini neden Paris'e çağır, dığını bilmiyor ve çıkarmanın yapıldığını duyduğu için hırsından yerinde duramıyordu. Fakat Caen da nişanlısı Janine Boitard çıkarma haberini aldığından beri çok meşguldü. Saat 07.00 de sakladığı iki RAF pilotunu uyandırdı ve «Acele etmeliyiz, sizi buradan 12 kilometre uzaktaki Gavrus köyünde bulunan bir çiftliğe götüreceğim» dedi. Gidecekleri yerin uzaklığı iki RAF pilotunu şaşkına çevirdi. Özgürlük 10 kilometre mesafedeyken, onlar tam tersine kumsallardan uzaklaşarak iç kısımlara gidiyorlardı. Gavrus köyü Caenin güney batımdaydı. İngilizlerden biri Wing Commander (Yarbay) K.T. Lofts kuzeye giderek kendi askerleriyle buluşma rizikosunu göze aldığını söyledi. Fakat Janine «Sabırlı olun, burası ile sahil arasındaki bölge, kum gibi Almanla dolu. Beklemek daha emniyetli olacaktır,» dedi. Saat 07.00 de, her üçü de bisikletlerine binip yola çıktılar. RAF pilotları, Fransız köylüleri gibi giyinmişlerdi... Yolculuk olaysız denecek şekilde geçti. Birkaç defa Almanlar tarafından durduruldular, fakat sahte kindik belgeleri çok işe yaradı ve yollarına devam ederek Gavrus'a vardılar. Janine'in işi burada bitiyordu. Çünkü geri dönerek paraşütle atlayan diğer pilotları alıp kurtulma yolundaki ilk aşamayı yaptırması gerekiyordu. Böylece «Allaha ısmarladık» deyip bisikletine atladı ve oradan uzaklaştı.

Caen'daki hapishanede Madam Amelie Lechevalier, müttefik pilotlarını kurtarmıya katıldığı için ölüm cezasının infaz edilmesini bekliyordu. Fakat bu sırada hücresinin kapısının altından sürülen kahvealtı tepsisiyle beraber bir fısıltı duydu. Bir ses «Ümit, ümit» diyordu.

«İngilizler Fransa'ya çıktı». Bunun üzerine Madam Lechevalier dua etmiye başladı. Yakındaki bir hücrede yatmakta olan kocası Louis'nin güzel haberi duyup duymadığını merak etti... Bütün gece patlamalar devam etti, fakat Madam Amelie bunu her zamanki bombardımanlardan biri zannetti. Söylenenlere göre bir kurtulma şansları var demekti. Belki de iş işden geçmeden kurtulabilirlerdi.

Aniden Madam Amelie koridorda bir gürültü duydu. Kapıdaki çatlağa kulağını dayayıp dinlemeğe başladı. Bağırtilar duyuluyordu ve «Raus, Raus» (Dışarı, Dışarı) diye bağırtilar tekrar ediyordu. Sonra koşan ayak ve vurulan hücre kapılarının sesleri duyuldu. Ortalığı tekrar bir sessizlik kapladı. Birkaç dakika sonra hapishanenin dışındaki bir yerden bazen duran fakat genellikle uzun süren makineli tüfek sesleri duydu.

Gestapo muhafızları paniğe kapılmışlardı. Çıkarma yapıldığına dair haber gelince, hapishanenin avlusuna iki makineli tüfek yerleştirdiler, on kişilik gruplar halinde erkek mahpuslar dışarı çıkarılıp bir duvarın önüne dizilerek makineli tüfek ateşiyle öldürüldüler. Hepsi, asılsız veya gerçek suçlardan tutuklanmışlardı. Aralarında çiftçi olan Guy de Saintpol ve Rene Leslier, dişi olan Pierre Audige; dükkânda çıraklık yapan Maurice Primault; Emekli subay olan Albay Antoine de Touchet; Belediye sekreteri Anatole Lelievre; polis olan Pierre Menochet; balıkçı Georges Thomine; Fransız demir yollarında işçi olan Pierre Maurice Dutacq, Achille Boutros, Joseph Picquerot ve oğlu; Albert Anne, Desire Lemiere, Roger Veillat, Robert Boulard... Sadece 40 tanesi Fransız yeraltı örgütüne mensup toplam 92 kişi bu günde, yani büyük

kurtuluşun başladığı gün, hiçbir açıklama yapılmadan, hiçbir sorgu sorulmadan ve mahkeme edilmeden katledildiler. Bunların arasında Madam Lechevalier'in kocası Louis de vardı.

Ateş etme bir saat devam etti. Hücresinde Madam Lechevalier ne oluyor diye merak ediyordu.

KISIM V

İngiltere'de saat 09.30 du.

Raporların gelmesini bekliyen General Eisenhower, bütün gece treyleri içinde bir aşağı, bir yukarı yürüyüp durdu. Her zamanki gibi Western(*) ler okuyarak rahatlamaya çalıştı, fakat başaramadı. Bundan sonra ilk raporlar gelmeye başladı. Gelen raporlar kısım kısım olmasına rağmen haberler iyiydi. Hava ve Deniz kuvvetleri komutanları gelişmelerden çok memnundular. Çünkü bütün beş kumsala asker çıkarılmıştı. Overlord beklenildiği gibi iyi gidiyordu. Çıkarma tüm olarak tamamlanmamıştı ama, 24 saat evvel acele olarak karaladığı bildiriye yayınlamaya lüzum yoktu artık. Kara birliklerinin başarılı olamamaları halinde; Eisenhower şunları yazmıştı: «Cherbourg - Havre bölgesindeki çıkarma başarısızlığa uğramıştır. Bu nedenle askerlerimizi geri çektim. Benim bu zamanda ve bu yerlere çıkarma yapma kararım, mevcut en iyi bilgilere dayanıyordu. Askerler, Hava kuvvetleri ve Donanma cesaret ve görev aşkının verdiği her şeyi yapmışlardır. Bu harekâtla ilgili, suç ve hata varsa, o da tek başıma bana aittir...»

(*) Kovboy hikâyeleri.

Çeviren

Askerlerin kumsallara çıktıklarına emin olduktan sonra Eisenhower yeni ve başka bir bildiri yayınlanmasına emir verdi. Basın yardımcısı Albay Ernest Duputy, saat 09.33 de bütün Dünyaya güzel haberi yayınladı. «General Eisenhower'in komutasında Müttefik Deniz kuvvetleri ve yoğun hava desteğiyle bu sabah Fransa sahillerinin kuzeyine müttefik ordularını çıkarmaya başladı...» Hür dünyanın beklediği an buydu, ve bu an gerçekleşince insanlar; özellikle Avrupalılar; değişik türde bir huzur ve rahatlık hissetmeye başladılar. London Times «En nihayet gerginlik kırıldı ve yok oldu» diye bir baş yazı yayınladı.

İngilizlerin çoğunluğu, haberi işleri başında çalışırken duydular. Bazı harp sanayi fabrikalarında bildiri operatörlerinden okundu ve işçiler torna, freze vb. tezgâhlarından uzaklaşarak «God Save The King»i (Tanrı Kralı korusun) (*) söylemeye başladılar. Köy kiliseleri kapılarını ardına kadar açtı. Hiç tanışmayan kimseler trenlerde birbirleriyle konuşmaya başladılar. Kent sokaklarında yürüyenler Amerikan askerlerinin ellerini sıktılar.

Wren Teğmeni Naomi Honour; X23 ün komutanının karısı; haberi duyunca hemen kocasının nerede olduğunu kestirdi. Kısa bir zaman sonra Donanma karargâhındaki Harekât Subayı telefon etti ve «George çok iyi, fakat başına neler geldiğini tahmin edemezsin bile» dedi. Naomi bunları sonra dinliyebilirdi, mühim olan şey, sağ ve salim olmasıydı.

Sword kumsalına ilk dalga ile çıkan er John Gale'in eşi Grace Gale üç çocuğundan en küçüğünü yıkarken haberi radyodan duydu. Göz

(*) İrğüz millî marşı.

yaşlarını tutmağa çalıştı, fakat başaramadı. «Büyük Allahım» diye fısıldadı; «Onu bize geri getir...» Duası bitince kızı Evelyn'e radyoyu kapatmasını söyledi; «Merak etmeke, babam üzmemize hakkımız yok,» dedi.

Dorset de Bridport'daki Westminster Bankasında, Katedral'e benzer atmosfer içinde Audrey Duckworth çok < çalışıyordu ve saldırı haberini geç duydu.

İnci Tümeden Amerikalı kocası Edmund Duckworth'un, Omaha kumsalına çıkarken öldürüldüğünü bilmiyordu... Ve daha beş günlük eliydiler.

Portsmouth'daki Eisenhower'in karargâhına giderken korgeneral Sir Frederie Morgan, BBC* nin dinleyicilerine, özel bir bildiri için hazır olmalarını söylediğini duydu. Morgan şoförüne arabayı durdurmasını söyledi.. Radyonun sesini açtı ve orijinal çıkarma plânının yazarı, saldırı haberini dinledi.

Amerika Birleşik Devletleri'nin büyük bir bölümünde rapor gece yarısı duyuldu. Doğu sahilinde saat 3.33 iken, Batı sahilinde 1233 dü. Halkın çoğunluğu uykudaydı, fakat D. Gününü ilk duyanlar, gece vardiyasında çalışan ve saldırıda kullanılan topları, tankları, gemileri, uçaklan yapan kadın ve erkek işçiler oldu. Bütün savaş sanayiinde, dua etmek için işler bir süre durduruldu. Parlak ark lâmbalannın altında Brookly'daki gemi inşa tezgâhında kısmen bitirilmiş Liberty tipi gemilerin güvertelerinde, erkek ve kadın işçiler diz çökerek Allaha dua ettiler. Bütün Amerika'da haberi duyanlar, gecelikleriyle bahçelerine çıkıp, diz çökerek Allaha şükranlarını bildirdiler. Georgia eyaletinde Marietta da halk saat 04.00 de klişeye doldu. Phile-

delphia'da Liberty(*) çanı çalındı. 29ncu Tümenin ana vatan olan tarihi Virginia'da İnkılâp zamanındaki gibi kilise çanları çalındı.

Virginia eyaletindeki küçük Bedford'da (nü. fusu 3800) haberin özel bir anlamı vardı. Çünkü 29. Tümeinde hemen herkesin oğlu, kardeşi, sevgilisi veya kocası vardı. Bedford'dakiler henüz bilmiyorlardı ama, akrabalarının tümü Omaha kumsalına çıkmıştı. 116 ncı Alaydaki 46 Bedfordlu'dan yalnız 23 tanesi geri gelebilmiştir.

Wave Lois Hoffman —Corry'nin komutanının eşi— D. günü hakkındaki haberi duyduğu zaman Norfolk - Virginia'daki deniz üssünde nöbetçiydi. Harekât odasındaki arkadaşları vasıtasıyla, kocasının destroyerinin nerde olduğunu ara sıra öğreniyordu, Fransa'ya çıkarma haberi onu, kocası açısından, pek fazla ilguendirmiyordu. Çünkü kocasının hâlâ Kuzey Atlantikte bir cephane konvoyunu himaye ettiğini zannediyordu.

San Fransisco'da Fort Milley'deki savaş gazileri hastanesinde hemşire olan Bayan Lucille M. Schultz, ilk bildiri yapıldığı zaman gece nöbetçisiydi. 82 nci Hava İndirme Tümeninden bahsedilir ümidiyle radyonun başından ayrılmak istemiyordu, çünkü Tümenin saldırıya katddığına inanıyordu. Fakat 1 nci Dünya Savaşı gazilerinden ve **kalp** hastası olan birinin heyecanlanmasından korktu, ama gazi raporu dinlemek istiyordu. «Keşke ben de orda olsaydım» dedi. Bunun üzerine Hemşire Schultz; «Sen yeteri kadar savaş yaptın» diye cevap verdi ve radyoyu kapadı. Karanlıkta bir köşeye çekildi ve ordaki bir sandalyeye oturdu. Sessizce ağlıyan hemşire

(*) İngiliz mandasından kurtulup özgürlüğe (Liberty) kavuşunca çalınmaya başlayan çan çatlamıştır ve o şekilde muhafaza edilir. Çeviren

21 yaşındaki paraşütçü oğlu Arthur için tekrar, tekrar dua etti. Arthur 505 nci Alayda, daha fazla, er Dutch Schultz olarak tanınırdı.

Long Island'daki evinde bayan Theodore Roosevelt huzursuz bir şekilde uyudu. Takriben saat 3 te ve tüm uğraşmasına rağmen tekrar uyuyamadı. Bunun üzerine radyosunu açtı ve tam bu sırada D. Günü bildirisi yayınlanıyordu. Haberi dinledi, ve kocasının nerede karışık bir çatışma varsa orada olacağını biliyordu. Amerika Birleşik Devletleri'nde Utah kumsalında, kocası ve Omaha kumsalında —inci Tümenden 25 yaşında yüzbaşı Quentin Roosevelt— oğlu olan tek kadının kendisi olduğunu biliyordu. Yatakta oturur durumda gözlerini kapadı ve eski bir aile duasını tekrarladı: «Allahım bizi gölgeler uzaymcaya ve çiçekler dökülünceye kadar destekle.»

Avusturya'da Krems'e yakın Stalog 17 B de haber büyük bir sevinçle karşılandı. Amerikan havacıları haberi kendi yaptıkları kaleme benzer ve bir diş fırçası kutusuna sığan radyolarından dinlediler. İki sene evvel, Almanya üzerinde düşürülen Baş Çavuş James Lang, rapor'a inanmaktan adeta korkuyordu. Esir kampının oparlörü fazlı iyimser olmamalarını söyledi. Bu sırada harp esirleri, çıkarma hakkında Alman halkından fazla bilgiye sahipti. Sokaktaki normal bir Alman vatandaşı resmî olarak bildirilen hiçbir şey duymamıştı. Biraz tuhaftır ama, Alman radyosu Eisenhower'in bildirisinden üç saat evvel Müttefiklerin çıkarma yaptıklarını yayınlamıştı. Saat 06.30 dan itibaren, Alman radyosu zaten şüphe içinde olan Dünya kamuoyunu haber yağmuruna tutmuştu. Kısa dalga üzerinden yapılan bu yayınlar, Alman halkı tarafından dinlenmiyordu. Buna rağmen halk çıkar-

ma yapıldığını başka kaynaklardan öğrendi. Yabancı radyo yayınlarını dinlemek yasak ve yasal olarak cezalandırmayı ön görüyorsa da, halkın çoğunluğu İsviçre, İsveç veya İspanyol istasyonlarını dinlediler. Kocaları Normandi'de olan Alman kadınları, özellikle bu yayınlarla çok yakından ilgileniyorlardı. Bunlardan bir tanesi Frau Werner Pluskat'dı. Öğleden sonra diğer bir subayın karısı olan Frau Sauer ile sinemaya gitmek üzere buluşacaklardı. Fakat Müttefiklerin Normandi'ye çıkarma yaptıklarına dair söylentileri duyunca histerik bir hale geldi. Hemen Frau Sauer'e telefon etti. O da buna benzer bir haber almıştı, ama pek önemli sayılmazdı. Buna cevaben Frau Werner sinemaya gitmek işini **iptal** ettiğini söyledi ve «Werner'e ne oldu, muhakkak öğrenmeliyim, belki de onu bir daha göremem» dedi. Frau Sauer tam bir Purusyalıydı. «Böyle hareket etmemelisin. Führer'e inanmalısın ve iyi bir Subay karısı gibi hareket etmelisin» dedi. Frau Pluskat hemen cevabı yaptırdı: «Seninle bir daha asla konuşmayacağım» deyip hırsla telefonu vurarak kapadı.

Berchtesgaden'de Hitler'in etrafındaki subaylar, müttefiklerin resmi bildirisini yayımlandıktan sonra, durumu Hitler'e bildirmek istiyorlarmış gibi bir atmosfer içindeydiler. Saat takriben 10 du (Alman saatiyle 9). Hitler'in Deniz Emir Subayı Amiral Karl Jesko Von Puttkamer en son raporların ne olduğunu öğrenmek için Jodl'un ofisine telefon etti. Kendisine önemli bir çıkarmanın yapıldığına dair kesin bilgiler bulunduğu bildirildi. Topliyabildiği bütün bilgileri bir araya getirip, Puttkamer ve kurmay heyeti bir harita hazırladı. Führer'in özel kalem müdürü Tümgeneral Rudolf Schmundt, Hitler'i uyandırdı. Hitler yatak odasından çıktığı zaman sırtm-

da bir robdöşambır vardı. Emir subaylarının raporlarını sükûnetle dinledi ve OKW Başkamı Feld Mareşal Wilhelm Keitel ile Jodl'u çağırtdtı, Her ikisi de geldikleri zaman Hitler giyinmiş vaziyette onları bekliyordu ve heyecanlı olduğu belliydi... Puttkamer'in hatırladığına göre konferans çok can sıkıcıydı. Eldeki bilgiler tam değildi ve Hitler bunlara dayanarak, yapılanın esas çıkarma olmadığını tekrar, tekrar söyledi ve hiç beklenmedik bir anda Jodl ve Keitel'e bağırarak; «Söyleyin bakalım. Bu gerçek çıkarmamı, değil mi?» diye sordu ve cevabım beklemeden topukları üzerinde geri döndü ve odayı terketti.

Von Rundstedt'in panzer tümenlerini harekete geçirdiği konusunu açmıya vakit bile bulamadılar.

Saat 10.15 te Mareşal Erwin Rommel'in Herlington'daki evinin telefonu çaldı. Telefon eden kurmay başkanı Tümgeneral Hans Speidel'di. Telefonda kendisine çıkarmanın komple brifingi verildi. Rommel şoke olmuş vaziyette dinledi. Bu Dieppe tipi bir akın değildi (*). Şimdiye

(*) General Speidel bana Rommel'e saat 06.00 civarında özel şekilde telefon ettiğim söyledi: Aynı şeyi «Çıkarma 1944» adlı kitabında da yazmaktadır. Fakat General Speidel zamanlan kanştırıyor. Meselâ kitabinde, Feld Mareşal'in La Roche Guyon'u Haziranın 4 ünde değil 5 inde terkettiğini yazmaktadır. Halbuki Yüzbaşı Lang ve Albay Haris George Vorı Tempelhof ve B Ordular Grubu harp ceridesinde Rommel'in, Haziranın 4 ünde gittiği yazılıdır. Harp ceridesi D-Gününde Rommel'e yalnız bir telefon yapıldığım kaydetmektedir. Yani 1015'cleki telefon konuşması. Kayıt şöyledir: «Speidel durumu telefonla Feld Mareşal Rommel'e bildirdi. B Ordular Grubu Başkomutanı bugün karargâhına dönecektir.»

kadar şansı yaver giden Rommel'in beklediği gün buydu yani «En Uzun Gün» olacağını söylediği gün.

Speidel'in raporunu bitirmesini sabırla bekle, di ve sesinde hafif bir hassasiyet hissedilecek şekilde, «Ne kadar aptallık ettim. Ne kadar aptalhk ettim» dedi ve telefonu kapattı. Telefonda d n n nce Frau Rommel «Telefonun onu değiştirdiğini ve gergin bir atmosfer içinde» olduğunu gördü. Bunu takibeden 45 dakika içinde Rommel, emir subayı Langin Strasbourg'daki evine iki defa telefon etti. Her seferinde Lang'a, La Roche - Guyon'a değişik dönüş saatleri verdi. Bu durum Langin meraklanmasına neden oldu.  nk  Mareşali bugüne dek, bu kadar kararsız g rm mişti. Telefonda «Depresyon altındaymış gibi bir hali vardı.» En sonunda hareket saati saptandı. «Kesin olarak; saat tam 1 de Freudenstadt'dan hareket edeceğiz» dedi. Lang telefonu kapayınca geç hareket edişlerini Rommel'in Hitler'i görmek istemesine yordu.

Halbuki Berchtesgaden'de Hitler'in özel kalem müdürü Tümgeneral Schmunt'dan başka, Rommel'in Almanya'da olduğunu bilen tek kişi yoktu.

KISIM VI

Utah kumsalındaki kamyonların, tankların ve jeeplerin sesi arada bir gelen Alman JU88 lerinin seslerini boğuyordu. Üstün gelen bu gürültü, zaferin g r lt s yd ,  nk  4 nc  Tümen kimsenin tahmin edemeyeceğinden daha fazla bir hızla içerilere doğru ilerliyordu. 2 No.lu çıkışta, kumsaldan gelen tek açık yolda, iki kişi

trafiği yönetiyordu, ve her ikisi de Generaldi. Yolun bir kenarında 4 ncü Tümen Komutanı Tümgeneral Raymond O. Barton, diğer tarafında da çocuksu bir arzu ve hırsla çalışan Tuğgeneral Teddy Roosevelt vardı.

12 nci Piyade Alayından Binbaşı Gerden Johnson geldiği zaman, Roosevelt'i «Tozlu yolda, koltuk değneğine dayanarak tepinir gibi yürüdüğünü ve sanki Times Square'de dolaşır tarzda piposunu içtiğini» gördü. Roosevelt, Johnson'u görünce, «Hay, Johnson yoldan ayrılma. Avlanmak için güzel bir gün değil mi?» diye bağırdı.

4 ncü Tümeni plânlanan yerden 2000 metre öteye indirmeseydi, sonuç felâket olacaktı. Fakat şimdi yürüyen asker ve araçlara bakıp büyük bir zevk duyuyordu.

Barton ve Roosevelt pek aldırılmaz gibi hareket etmelerine rağmen müşterek bir korkuları vardı. (*) Trafik akımı düzenli şekilde devam etmediği taktirde kararlı bir Alman karşı saldırısıyla 4 ncü Tümen yerine mihlanır kalırdı.

Her iki General de tekrar, tekrar trafik tıkanmalarını düzene soktular. Arıza yapan araçlar derhâl şaranpola yuvarlanarak yol açık tutuldu. Düşman ateşiyle tutuşan araçları tanklar iterek yoldan uzaklaştırdılar. Saat 11.00'e doğru Barton iyi haberi nihayet aldı. Bir mil uzakta ki 3 No.lu çıkış da açılmıştı. Trafik sıkışıklığını azaltmak için Barton, tanklarını hemen, yeni

(*) Utah'daki bu çarpışmadaki başarısından ötürü Roosevelt, Congressional Medal of Honour (Amerika'nın en büyük Nişanı) madalyasıyla taltif edildi. 12 Haziranda General Eisenhower 90 ncü Tümen Komutam olarak atanmasını onayladı. Roosevelt tayin edildiğini asla öğrenemedi. Aynı gün kalp sektesinden öldü.

açılan geçide gönderdi. 4 ncü Tümen sıkışık durumda olan paraşütçülerle birleşmek amacıyla hızla ilerliyordu. Birleşme zamanı gelince ortada adeta, bir bayram havası esmiye başladı. 101 nci Hava İndirmeden Çavuş Louis Merlano Utah kumsalının üst kısmındaki engeller arasına inmiş ve savaşıarak tam 2 mil yol katetmişti. Yorgundu, üstü başı perişandı. İlk karşılaştığı 4 ncü Tümen askerlerine uzun süre baktı ve «Hangi cehennem dibindeydiniz?» diye sordu.

101 nci Hava İndirmeden Çavuş Thomas Bruff, Pauppeville'e yakın yolda yürüyen 4 ncü Tümeden bir gözcü gördü. «Tüfeğini sanki bildircin çiftesi gibi taşıyordu». Gözcü perişan durumdaki Bruff'a baktı ve «Savaş nerede?» diye sord-u. İnmesi gereken yerden 8 mil uzağa atılan ve General Maxwell Taylor'la beraber, küçük bir grupla bütün gece savaşan Bruff «Burayla, arkandaki arazinin herhangi bir yerinde yürümeğe devam edersen aslanım, muhakkak bulacaksın» dedi ve arkasını dönüp yoluna devam etti.

Audouville-la-Hubert'e yakın **101** nci Hava İndirmeden Yüzbaşı Thomas Mulvey toprak yolda hızlı, hızlı sahile doğru yürüdüğü sırada «35 metre ilerde, elinde tüfekle çalılıklar arasından bir asker fırladı.» Birbirini gören her ikisi de yere yattılar. Gayet dikkatle saklandıkları yerden başlarını çıkarıp, ellerinde silâhları birbirlerine baktılar. Ortada korkunç bir sessizlik vardı... öteki adam, Mulvey'e silâhını yere atıp ellerini başının üzerine koyarak ilerlemesini söyledi. Mulvey de karşısındakinden aynı şeyi istedi. Nihayet Mulvey karşısındakinin Amerikalı olduğunu anladı ve saklandığı yerden açığa çıktı. Yolun ortasına gelip el sıkıştılar ve birbirlerinin omuzuna vurdular.

Ste Marie - du - Mont'da fırıncı Pierre Caldron, kilisenin merdivenlerinde, elinde portakal rengi büyük tanıma levhasını salhyan paraşütçüleri gördü. Birkaç dakika içinde köy halkı tek sıra halinde kiliseye doğru yürümeğe başladı 4 ncü Tümen geçerken Caldron iyi görebilmesi için oğlunu omuzuna aldı. Bir gün evvel geçirdiği bademcik ameliyatının etkisi altında olan çocuk sevinçle askerleri seyretti. Bu sırada bir Amerikan askeri gülerek Coldron'un yanına geldi ve «Vive La France» dedi. Caldron bir an durdu. Konuşmak isterse, ağzından tek kelime çıkmayacağını anladı, çünkü boğazına büyük bir şey tıkanmıştı.

4 ncü Tümen Utah kumsal bölgesinden içerlere doğru akıyordu. D. Günü kayıpları azdı. 197 kayıp, bunların 60 tanesi denizde kaybolmuştu. Gelecek birkaç hafta içinde 4 ncü Tümeni korkunç çarpışmalar bekliyordu. Akşam üzeri 22000 asker, 1800 araç sahile çıkmış olacaktı. Paraşütçülerle beraber, 4 ncü Tümen Fransa'da ilk belü başlı Amerikan kumsal başını kurmuştur.

Vahşi şekilde santim, santim çarpışarak, askerler, «Kanlı Omaha»dan dışarı çıktılar. Deniz, den bakıldığı zaman, kumsal inanılmıyacak şekilde bir harabe ve çöplük manzarası arz ediyordu. Durum o kadar kritikti ki, öğleden sonra Augusta zırhlısında bulunan General Omar Bradley askerlerini geri çekmeyi ve arkadan takviye amacıyla gelecek kuvvetleri de Utah ve İngiliz kumsallarına çevirmeyi düşündü, ama Bradley bu problemle uğraşırken, Omaha cehennemindeki askerler hareket halindeydiler.

Dog Green ve Dog White boyunca 51 yaşındaki General Norman Cota etrafındaki mermi patlamalarına aldırmadan, elinde 45 kalibrelik

tabancası askerlere; «Kumsaldan çıkın» diye bağıyordu. Ateş yağmuru altında Deniz Duvarının dibine ve korunacak her yere omuz, omuza sığınmış olan askerler, Generale bakarak, bu ateş altında, bu adamın nasıl ayakta durup, hayatta kalabildiğine inanamıyorlardı.

Bir grup Ranger, Vierville çıkışında yan yana yere kapanmış vaziyette yatarken Cota «Rangerler başı çekin(*)» diye bağıyordu. Bunu duyan RangerlerC*) ayağa kalkmaya başladılar. Kumsalın aşağı kısmında TNT yüklü ve terkedilmiş bir buldozer vardı. Vierville çıkışındaki anti tank duvarını havaya uçurmak için lâzım olan şey işte bu buldozerdi. Cota «Bunu kim kullanır» diye gürledi, ama kimse cevap vermedi-" Askerler, hâlâ kumsalı merhametsizce bombalıyan topçu ateşinden paraliz olmuş gibiydi. Cota'nın asabı bozulmağa başladı: «Bu Allanın belâsı şeyi kullanacak kadar cesareti olan yok mu içinizde?» diye bağırdı... Kızıl saçlı bir asker kumsaldan yavaş, yavaş ayağa kalktı ve kesin kararlı bir insanın ifadesiyle Cota'nın yanına gitti; «Ben yaparım» dedi. Cota askerin sırtına vurdu; «İşte ben, adam buna derim» dedi ve «Kumsalı terkedelim şimdi» diye ilâve etti. Arkasına bakmadan oradan uzaklaştı. Bunun üzerine askerler hareket etmiye başladılar.

29 ncu Tümen komutan muavini Tuğgeneral Cota, kumsala geldiğinden beri adamlarına örnek oluyordu. 29 ncu Tümene ait kısmın sağ yarısını, 116 ncı Alay Komutanı Albay Charles D. Cânham da sol yansını almıştı. Bileğindeki bir

(*) Askerlikte en önde gitme anlamına gelir. Çeviren
(•) Ranger: Eski anlamda «Bindirilmiş veya süvari gibi hareket olasılığı fazla asker. Tabir eskidir. Çeviren

yaraya kanlı bir mendil sanlı olan Canham, ölü-lerin, can çekişenlerin ve şoke olmuşların arasından geçti ve bir grup askere eliyle «İleri» işareti verdi. «Bizi burada katlediyorlar, içerilere girelim de iyice katledilelim» dedi.

PFC Charles Furgeson, Albay yoluna devam edip yanlarından geçerken şaşkınlık içinde ona baktı. «Bu... çocuğu da kim?» diye sordu ve sonra kendisi ve arkadaşları ayağa kalktılar ve yamaca doğru yürümeye başladılar.

Omaha kumsalının yansında bulunan 1 nci Tümeden, Sicilya ve Salernoda çarpışmış olanlar, diğerlerine oranla daha çabuk kendilerine geldiler. Çavuş Raymond Strojny adamlarını topladı ve mayınla dolu yamaca doğru, kendisi en önde yürümeye başladı. Tepeye çıkınca bir beton barınağı bazukayla havaya uçurdu.

1 nci Tümen bölgesinde etrafını top ve makineli tüfek atışının tozu dumana kattığına aldırmadan aşağı, yukarı dolaşan 16 nci Alay komutanı Albay George A. Taylor şöyle diyordu: «Bu kumsal üzerinde iki cins insan duruyor; ölümler ve ölecek olanlar. Haydi artık buradan çekip gidelim.»

Her tarafta erler, generaller ve benzeri kişiler kumsaldan çıkmak için öncülük ediyorlardı. Bir defa yürümeye başlayınca artık durmak yoktu. Çavuş William Wiedefeld Jr. yüzleri gökyüzüne dönük sırtüstü yatan birçok arkadaşlarının üzerinden atlıyarak, mayın dolu tepeye doğru yürüyüşüne devam etti.

Teğmen Donald Anderson ensesinden girip ağzından çıkan kurşun yarasını sarmıya çalışırken ayağa kalkacak güç ve cesareti olduğunu gördü ama, yarası çok kanıyordu. Artık savaş gazisi olduğunu anladı.

2 nci Rangerlerden Çavuş Bill Courtney bir

tepenin üst kısmına tırmandı ve takımına «Yukarı gelin çocukları temizlenmiş» diye bağırdı, fakat tam o sırada sol tarafından bir makineli tüfek ateşi başladı. Courtney hemen döndü, bir, iki el bombası fırlattı ve tekrar bağırdı; «Gelin, gelin çocukları artık temizlendiler...»

Donanma destroyerleri, denizaltı engellerine çarpma pahasına, sahile çok yaklaştılar ve kumsaldaki arkadaşlarını adeta yok eden Alman mevzilerine çok yakından ateş ederek katliamı bir hayli azalttılar. Bu arada engel temizleyen ekiplerin işlerini de rahatça görüp, arkadan gelen çıkarma gemilerinin yollarını açmalarına yardım ettiler. Bunlar yapılırken, tüm Omaha kumsalındaki askerlere, çakılı kaldıkları yerden hareket etme olasılığı sağlandı.

Yerlerinden hareket eden askerlerdeki korku, yerini kızgınlığa bıraktı. Vierville yamacının tepesine yakın bir yerde Ranger PFC Cari Weast ve Bölük Komutanı Yüzbaşı George Whittington ile üç Almanın bulunduğu bir makineli tüfek yuvası gördüler. Weast ve Yüzbaşı dikkatle etraflarını sarınca, Almanlardan biri, iki Amerikalıyı gördü ve şaşırdı; «Bitte, Bitte» diye bağırmaya başladı. Whittington ateş etti ve her üç Almanı da öldürdü. Bundan sonra Weast'e dönerek «Acaba Bitte ne demek?» diye sordu.

Askerler Omaha kumsalı olan o felâket yerinden ayrılarak içerilere doğru yürüdüler. Saat 1.30 da General Bradley beklediği mesajı aldı: «Eeasy Red, Eeasy Ereen, Fox Red kumsallarında bir süre önce çakılı kalmış olan askerler, kumsalın arkasındaki tepelere tırmanmaktadırlar..» Günün sonunda 1 nci ve 29 ncu Tümenlerin askerleri 1 mil iç kısma girmişlerdi. Omaha'nın maliyet bilançosu: tahminen 2500 ölü, yaralı ve kayıp.

KISIM VII

Binbaşı Werner Pluskat, Etreham'daki karargâhına döndüğü zaman saat 13 00 dü. Kapıdan içeri giren kimsenin, karargâh subaylarının tanıdığı komutanlarıyla hiçbir ilişkisi yoktu. Pluskat sıtmaya tutulmuş gibi tir, tir titriyordu ve sadece «Brandi, Brandi» diyebilirdi. Brandi dolu bardağı verdikleri zaman elleri o derece kontrolsüz bir titreyişle sallanıyordu ki, bardağı kaldıramıyacak durumdaydı.

Subaylarından biri, «Efendim, Amerikalılar karaya çıktılar» dedi. Pluskat subaya uzun süre baktı ve eliyle uzaklaşmasını işaret etti...

Karargâh subayları etrafını sarmış ve en önemli tek konu olan bataryaları hakkında bilgi veriyorlardı. Pluskat'a kısa süre sonra cephane sıkıntısı çekeceklerini söylediler, durumu Alaya bildirdiklerini ve Yarbay Ocker'in malzemenin yolda olduğunu söylediğini anlattılar. Fakat henüz hiçbir şey gelmemişti. Bunun üzerine Pluskat Ocker'e telefon etti. Telefonda Ocker'in gayet rahat ve havalı sesi geldi: «Azizim Pluskat hâlâ hayatta mısın?» Pluskat soruyu dinlemedi bile ve «Cephane işine ne oldu?» diye sordu. Ocker «Yolda» diye cevap verdi. Yarbayın soğuk kanlılığı, Pluskatı deliye çevirdi: «Ne zaman?» diye bağırdı. «Ne zaman buraya ulaşacak. Sizler burada durumun nasıl olduğunun farkında de-ğilsiniz.»

On dakika sonra Pluskatı telefona çağırdılar. Telefonda Ocker vardı ve «Sana fena haberlerim var Pluskat. Cephane konvoyunun yok edildiğini şimdi öğrendim. Sana bir şey gelebilecekse ancak gece karanlığında ulaşabilir.» Pluskat şajjırmadı, çünkü yollarda bir şeyin yürütmesi veya yürütülmesi bir problemdi. Ayrıca

şunu da hesabetmişti: Toplarının atış hızına göre, bataryaları gece basınca mermisiz kalacaktı. Esas soru toplarına ilk ulaşacak hangisi olacaktı. Mermiler mi, yoksa Amerikalüar mı? Pluskat askerlerine yakın savaş için hazırlıklı olmalarını emretti ve bundan sonra gayesiz bir şekilde Chateau'da gezinmiye başladı... Köpeği Harras'-ın nerede olduğunu merak ediyordu.

KISIM VIII

D. Gününün ilk savaşını yapan İngiliz askerleri, Orne ve Caen kanalı üzerindeki köprüleri 13 saatten beri ellerinde tutuyorlardı. Binbaşı Howardın planörle gelen askerleri, sabaha karşı 6ncı Hava İndirme paraşütçüleri tarafından takviye edilmişlerdi, ama girdikleri Alman mevzilerinde yaptıkları savaşlarda adetleri gittikçe azalüyordu. Birkaç küçük Alman saldırısını püs-kürtmüşlerdi. Fakat denizden gelecek askerlerle birleşmeyi sabırsızlıkla bekliyorlardı.

Caen kanalı köprüsünün girişine yakın yerdeki tilki yuvasında er Bill Gray saatine baktı. Lord Lovatin komandoları 1,5 saat gecikmişlerdi. Kumsallarda neler olduğunu çok merak ediyordu. Gray kumsaldaki savaşın, köprülerdeki savaştan daha fena olacağını sanmıyordu... Kafasını dışarı çıkarmaktan korkuyordu, çünkü Alman keskin nişancıları her geçen dakika daha da keskin nişancı oluyorlardı.

Ateş kasırgasının çok az ara verdiği bir sırada, yanında uzanıp yatmış olan Gray'in arkadaşısı er John Wilkes «Biliyor musun, galiba İskoç gaydası sesi duyuyorum» dedi. Gray arkadaşına ters ters bakıp; «Sen manyaksın» diye cevap verdi. Birkaç saniye sonra Wilkes tekrar

arkadaşına döndü ve «İskoç gaydası sesi duyuyorum» diye diretti. Gray biraz dikkatli dinleyince o da aynı şeyi duydu.

Yolun alt kenarında, başlannda yeşil bere-leri, dimdik yürüyen Lord Lovat'ın komandoları geldi. Bili Millin «Blue Bonnets over the Border»ı çalarak kol'un ön tarafına doğru yürüdü. Her iki tarafta ateş kesti ve bu tuhaf manzaryı seyretmiye başladılar. Fakat şok uzun sürmedi. Komandolar köprülere doğru giderken, Almanlar tekrar ateşe başladı. Bili Millin o durumu şöyle anlatmaktadır: «Vurulmamak için talihime güveniyordum, çünkü gaydanın sesinden, başka sesleri duyamıyordum.» Tam yarı yoldayken Millin döndü ve Lord Lovat'a baktı. «Sanki bahçesinde yürüyordu ve bana devam etmemi işaret ejtti.»

Ağır Alman ateş barajına aldırmadan paraşütçüler, komandoları karşılamak üzere koştu. Lovat, birkaç dakika geç kaldığı için özür diledi. İngiliz ana kuvvetinin bulunduğu yere ulaşması için bir hayli zamana ihtiyaç olmasına rağmen ilk takviye kuvveti gelmişti. Kırmızı ve yeşil bereler karışınca morallerde bir yükseliş hissedildi. 19 yaşındaki Bili Gray kendini yıllarca daha genç hissetmiye başladı.

KISIM IX

Hitler'in üçüncü Reich'inin mukadderatı söz konusu olduğu bu günde, Rommel heyecanlı bir şekilde Normandiye doğru son süratle giderken, çıkarma cephesinde fırtına gibi gelişen Müttefik saldırısını durdurmak için panzerlere ihtiyaç olduğuna inanan komutanlar, ümitsizlik içinde çırpıyorlardı.

21 nci Panzer Tümeni ve 12 nci SS ve Panzer Lehr, Hitler tarafından hâlâ elde yedek olarak tutuluyordu.

Mareşal Rommel önlerinde uzanan kurdela gibi beyaz yola bakıyor ve şoförüne devamlı olarak «Tempo, Tempo, Tempo» diye hızlanmasını emrediyordu. Daniel gaz pedalını döşemeye kadar bastırmıştı ve araba yıldırım gibi gidiyordu. Freudenstadtı iki saat evvel terketmişlerdi ve Rommel bu sürede hemen hiç konuşmamıştı. Arkada oturan Emir Subayı Lang, Mareşali bu kadar sinir gerginliği içinde görmemişti. Lang çıkarma hakkında konuşmak istedi, fakat Rommel konuşmaya pek istekli değildi.

Ahiden, Rommel öndeki oturduğu yerden yarı geri dönerek Lang'a baktı ve «İşin başından beri haklıydım» dedi. «İşin başından beri...» ve sonra da tekrar yola bakmaya başladı.

21 nci Panzer Tümeni Caen'dan geçemiyordu. Tümenin Tank Alaylarının Komutanı Albay Hermann Von Oppeln - Bronikowski tank kolu boyunca wolksvageni ile öne, arkaya gidip geliyordu. Şehir bir viraneye dönmüştü. Bir süre önce bombalanmış ve bombardıman uçakları görevlerini çok güzel yerine getirmişlerdi.. Caddeler yıkık binaların kalıntılarıyla dolmuştu, ve Bronikowski'ye göre, «Herkes şehri terketmek için acele ediyordu.» Caddeler bisikletli kadın ve erkekler tarafından tıkanmıştı. Panzerlerin yola devam etmesi imkânsızdı. Bronikowski geri çekilerek, şehrin etrafından dolaşmaya karar verdi. Bunun, uzun saatler alacağını biliyordu, fakat yapılacak başka şey yoktu. Burayı geçip te, saldırı yaptığı zaman kendini destekliyecek Pi-yade Alayı neredeydi?

21 nci Panzer Tümeninin 192 nci Alayından 19 yaşındaki er Walter Hermes hayatında kendini bu kadar mutlu hissetmemişti. İngilizlere karşı yapılacak saldırıya öncülük yapıyordu. Motosikletinden, arkadaşlarına ilerlemelerini işaret etti. Sahile doğru gidiyorlardı ve yakında Panzer tanklarıyla buluşacaklardı. Fakat görünürlerde tank falan yoktu. Her halde biraz daha ilerdediler diye düşündü. Yaptıkları bu saldırı İngilizleri denize dökenecekti. Zaten karargâhta herkes böyle söylememiş miydi?

Motosiklete binmiş yanındaki arkadaşları Tetzlaw, Mattusch ve Schard İngilizlerin kendilerine saldırmasını bekliyorlardı. Fakat tek bir kurşun bile atılmamasına şaştılar. Hermes hayatında kendini bu kadar mutlu hissetmemişti. Kendisi ve yanındakiler İngilizlerin bıraktığı, 8 millik boşluğa girmişlerdi. Bu boşluk Juno ve Gold kumsalları arasındaydı. Bu boşluğa panzerler girdiği takdirde bütün Müttefik saldırısı felâketle sonuçlanabilirdi —Bir boşluk ki, Albay Von Oppeln— Bronikowski varlığından bile haberdar değildi.

Paris'te OB West karargâhında Von Rundstedt'in Kurmay Başkanı Tümgeneral Blumentritt, Rommel'in karargâhında Speidel'e telefon etti. Kısa olan bu konuşma B ordular grubunun **harp** ceridesinde şöyle yazılıdır: «Blumentritt, OKW'nin 12 nci SS Panzer Lehr Tümenlerini serbest bıraktığını söyledi» Saat 15.40'dı. Her iki general de artık kaç kalındığını biliyorlardı.

Hitler ve üst subayları iki Panzer Tümenini 10 saatten fazla bir süre serbest bırakmamışlardı. Hayati önemi olan tam 10 saat... Artık her iki tümenin de, bu hayat^ önem taşıyan günde çıkarma bölgesine ulaşma ümidi yoktu. 12 SS

kumsal başına, 7 Haziran sabahından evvel varamazdı. Devamlı hava akını altında kalan ve nerdeyse yok olacak Panzer Lehr ayın 9 undan evvel hedefe ulaşamazdı. Müttefik saldırısının dengesiz halde yakalanması ancak 21 nci Panzer Tümeniyle başarılabilirdi ve bu bir varsayım idi. Oluşturulması ümidi ise hiç yok denilebilirdi.

Saat 18.00'e gelirken, Rommel'in Horch'u Rheims'e girdi. Şehir komutanının karargâhından Lang; La Roche-Guyon'u telefonla aradı. Rommel, kurmay başkanından brifing almak için telefonda 15 dakika oyalandı. Rommel ofisten çıkınca Lang, haberin fena olduğunu anladı. Yola çıktıkları zaman arabada sessizlik vardı. Bir müddet sonra Rommel eldivenli yumruğunu öteki elinin avucuna vurarak acı bir ifadeyle «Benim arkadaşça düşmanım Montgomery» dedi ve biraz sonra da «Allahım, eğer 21 nci Panzer yetişirse onları üç günde geri püskürtebiliriz.» ı

Caenin kuzeyinde Bronikowski, saldırı emrini verdi. Yüzbaşı Wilhelm Von Gottberg komutasında, sahilden 4 mil mesafedeki Periers tepelerini almak üzere 35 tank gönderdi. Bronikowski şahsen diğer 25 tankla iki mil uzaktaki Bieville sırtına gitmeye çalışacaktı.

21 nci Panzer Tümen Komutanı General Edgar Feuchtinger ve 8 nci Kolordu Komutanı General Mareks; Bronikowski'nin yanına geldi ve dedi ki «Oppelm, Almanya'nın geleceği senin omuzlarına yüklenmiştir. Eğer İngilizleri gerisin geri denize dökmezsen, bu savaşı kaybetтик demektir...»

Bronikowski selâm verdi ve «Generalim elimden geleni yapacağım» dedi.

Bayırlardan yukarı doğru hareket ettikleri zaman, tanklar tarlalara yayılmış ilerliyorlardı. Bu sırada 710 ncı Tümen Komutanı Tümgeneral Wilhelm Richter, Bronikowski'yi durdurdu ve gözleri yaşla dolu «Askerlerim kayboldu. Benim bütün tümenim bitti, mahvoldu» dedi. Bunun üzerine Bronikowski «Ne yapabilirim efendim? İmkânımız olduğu kadar yardım ederiz.» Sonra haritasını çıkardı ve Richter'e göstererek «Buldukları yer neresi efendim? Lütfen gösterir misiniz?» dedi. Richter başını salladı «Bilmiyorum» dedi «Bilmiyorum...»

Horsch'un ön tarafında Rommel hafifçe arkaya döndü ve Lang'a «Şu anda Akdeniz'de ikinci bir çıkarma yoktu.' İnşallah» dedi ve bir süre sustu; sonra «Bilmiyorum Lang» diye düşünceli düşünceli konuştu. «Eğer ben Müttefik kuvvetleri komutanı olsaydım, savaşı 14 günde bitirirdim.» Tekrar geri Jöndü ve yola bakmaya başladı. Lang üzgün ve yardım edememe imkânsızlığıyla Rommel'e baktı... Horsch, hızla yoluna devam etti...

Bronikowski'nin tankları Bieville'e sallanarak tırmanıyordu. Bu ana kadar bir düşman direnişiyle karşılaşmamışlardı. Tam Mark IV tankları tepeye yaklaştıkları sırada bir yerden ateş eden topların gürültüsü duyuldu. İngiliz tanklarıyla mı karşılaştığını yoksa tanksavar ateşine mi tutulduğunu kestiremiyordu. Fakat yapılan ateş haşın ve isabetliydi. İlk bakışta aynı anda ayrı ayrı; yarım düzine yerden geldiği anlamını veriyordu. Konvoyun başındaki tank hiç ateş edmeden birdenbire infilak ederek paramparça oldu. Ateş ederek iki tank onun yerine geçmek için ilerledi. Fakat bunların İngiliz topçuları üzerinde hiç bir etki yapmadıkları bel-

liydi. Bronikowski, bunun nedenini anlamaya başladı. Çünkü top üstünlüğü karşı taraftaydı ve Bronikowski'nin topları, düşmanın elimdeki toplardan çok daha azdı. Ayrıca İngiliz toplarının menzili çok uzundu. Birbiri arkasından tanklar isabet alıp saf dışı kaldılar. 15 dakikadan daha kısa bir sürede 6 tank kaybetti.

Şimdiye kadar bu kadar etkili atış görmemişti. Bronikowski'nin yapacağı hiç bir şey yoktu.

Saldırıyı durdurdu ve geri çekilme emri verdi.

Er Walter Hermes tankların nerde olduklarını bir türlü kestiremiyor ve bunun nedenini de anlayamıyordu. 192 nci Alayın öncü bölüğü Luc-Sur-Mer'de sahile ulaşmıştı, fakat ortada Panzer falan diye bir şey yoktu. İngilizler de ortalarda yoktu ve Hermes hayal kırıklığına uğramıştı. Bir tek şey; o da, çıkarma donanmasının görünüşü bunu biraz telafi ediyordu.

Hermes'in sağında ve solundaki sahilde yüzlerce gemi ileri geri gidip geliyor ve bunlardan birkaç mil uzakta da her tipten savaş gemileri vardı. Arkadaşı Schard'a «Çok güzel» dedi «Sanki geçit resmi gibi...»

Hermes ve arkadaşı çimenler üzerine sırtüstü yatıp birer sigara yaktılar, sanki ortada hiç bir şey olmuyormuş gibi bir atmosfer içindeydiler; çünkü onlara kimse emir vermiyordu.

Periers tepelerinde İngilizler mevziye girmişlerdi bile. Yüzbaşı Wilhelm Von Gottbergs'in 35 tankını, panzerler daha ateş menziline girmeden evvel durdurmuşlardı. Birkaç dakika içinde Gottberg 10 tank kaybetti. Almanların

emir vermelerindeki gecikmeler ve Caen'm için-
den geçemeyip etrafından dolaşma zorluğu,
İngilizlere stratejik noktalara yerleşme ve tak-
viye alma imkânları sağlamıştı. Gottberg aklı-
na gelen herkese küfretmeye başladı. Lebissey
köyünün yakınındaki ormanın kenarına çekildi.
Buraya gelince, askerlerine tankları, yalnız top-
ları meydanda kalacak şekilde gömmelerini em-
retti. İngilizlerin birkaç saat içinde Caen'a doğ-
ru ilerleyeceklerinden emindi. Fakat Gottberg'
in beklediği sürpriz zamanı, hiç bir saldırı fa-
lan olmadan geçti. Saat 21.00 civarında Gott-
berg şaşılacak bir manzarayla karşılaştı. Yavaş
yavaş artan uçak sesleri duydu. Sonra hâlâ par-
lak olan akşam güneşinde, uçaklan ve onlarla
beraber sahile doğru gelen planörleri gördü.
Sayılamayacak kadar çoktular ve kendilerini
çeken uçaklanın arkasında kol halinde uçuyor-
lardı. Sonra, Gottberg'in şaşkın bakışlan altın-
da planörlerin çekme halatları kesildi ve sağa
sola yatarak kendi bulunduğu yerle, sahil ara-
sında; onun göremediği; bir yere inmek üzere
aşağı doğru süzölmeye başladı. Gottberg kız-
gınlıkla bir küfür daha savurdu. Bielleville'de
Bronikowski de tanklanın gömmüştü. Yolun ke-
narında ayakta dururken her Alman subayının
yanında 20-30 asker olduğu halde, cepheden Ca-
en'e doğru geri gittiklerini gördü. Bronikowski,
İngilizlerin neden saldırmadıklarını bir türlü
anlayamıyordu. Caen ve bütün bölge birkaç sa-
at içinde ele geçirilebilirdi (*) diye düşündü. Yü-
rüyenlerin en arkasında bir çavuş gördü. Her

(*) İngilizler D-Gününün en büyük ilerlemelerini
yapmalanna rağmen, ana hedefleri olan Caeni
ele geçiremediler. Bronikowski, şehir düşünceye
kadar tanklanıyla beraber aynı yerde altı hafta
kalmıştır.

iki kolu iki Alman WACSına sarılmış vaziyetteydi ve hepsi de zurna gibi sarhoş, yüzleri pis ve yalpalayarak yürüyorlardı.

Yürürlerken «Deutschland uber alles»'yi avazları çıktığı kadar bağırarak söylüyorlardı. Bronikowski gözden kayboluncaya kadar onlara baktı.

Ve... yüksek sesle «Bu savaş kaybedildi» dedi.

Rommel'in Horch'u; La Roche-Guyon'un âdeta birbirine yaslanmış gibi duran eski evleri arasındaki yoldan yavaş yavaş geçti. Büyük siyah araba dönerek Duke de la Rochefoucauld'un şatosunun avlusundan içeri girdi. Kapının önünde durunca Lang dışarı atladı ve Mareşalin döndüğünü Tümgeneral Speidel'e söylemek üzere koştu, ama koridorda Kurmay Başkanının odasından Wagner'in bir operasının sesi geliyordu. Kapı aniden açıldığı zaman müzik sesi yükseldi ve Speidel dışarı çıktı. Lang kızgındı ve şoke olmuştu. Bir generalle konuştuğunu unutarak «Böyle bir zamanda nasıl bir opera çalabiliyorsunuz?» diye sordu. Speidel tebessüm etti ve «Azizim Lang, benim biraz müzik çalmamın, çıkarmayı durduracağını mı zannediyorsun?» diye cevap verdi.

Koridorun başında Rommel gözüktü ve elinde Mareşal asasıyla yürüyerek Speidel'in ofisine girdi ve elleri arkasında durup haritaya baktı. Speidel kapıyı kapattı ve Lang bu konferansın uzun süreceğini bilerek yemek salonuna gitti. Yorgun vaziyette uzun masalardan birine oturdu ve bir kahve ısmarladı. Yakında oturan diğer bir subay gazete okuyordu. Subay gazeteden başını kaldırıp Lang'a «Seyyahat nasıldı?» diye kibarca sordu. Lang yalnız uzun uzun subaya baktı ve cevap vermedi.

St. Mere-Eglise'e yakın Cherbotırg yarımadasında 82 nci Hava İndirme Tümeninden er «Dutch» Schultz tilki yuvasının kenarına dayandı ve uzak mesafedeki bir kilise çanının saat 23.00'ü vurduğunu duydu. Gözlerini açık tutmakta zorluk çekiyordu. Şöyle bir hesap etti, yetmiş iki saattir gözünü kırpmamıştı. Yani barbut oyununa başladığı, 4 Haziran gecesi çarmanın ertelenmesinden beri. Kazandığı paraları kaybetmek için girdiği zahmetleri düşündü ve inancının tam tersine, kendisine hiç bir şey olmamıştı. Esasına bakılırsa Dutch kendinin birazcık da aptal olduğunu kabul etti.

Omaha kumsalının gerisinde sıhhiye başgediklisi Alfred Eigenberg yorgun, argın kendini bir mermi kraterinin içine attı. Şimdiye kadar ilk yardım yaptığı yaralı adedini unutmuştu. Ayakta duramayacak kadar yorgundu ama, uyumadan evvel yapmak istediği bir şey vardı. Eigenberger cebinden buruşmuş bir mektup kâğıdı çıkardı, bir el fenerinin yardımıyla evine mektup yazmak üzere sırtım çukurun duvarına dayadı ve başladı yazmaya «Fransa'da bir yer. (*) Sevgili anne ve babacığım, sanırım çıkarma yapıldığını duymuşsunuzdur. Ben iyiyim.» 19 yaşındaki sıhhiye çavuşu bundan sonra durdu. Başka yazacak şey düşünemiyordu ki.

Kumsalda Tuğgeneral Norman Cota kartarmaya uyan kamyonların ölü gözü gibi olan farlarına baktı ve inzibatlarla kumsal başkanının trafiği düzenleyen seslerini dinledi. Orada, burada bazı çıkarma gemileri hâlâ yanıyor ve semaya çirkin bir parlaklık veriyordu. Dalgaların sahili, döğen seslerinden başka, uzakta bir

(*) Sansür yer'in ismini yazmayı yasaklamıştı.

makineli tüfeğin atış seslerini duydu. Aniden kendini çok yorgun hissetti. Bir kamyon kendisine doğru geliyordu. Cota durması için işaret verdi. Marşpiyere çıktı ve kolunu, camı açık kapıya çengelledi. Kısa bir süre geriye; kumsala baktı ve sonra şoföre «Beni tepeye çıkar evlat» dedi.

Rommel'in karargâhında Lang, herkes gibi fena haberi duydu. 21 nci Panzer'in saldırısı başarısızlığa uğramıştı. Lang ağır bir depresyon altındaydı. Mareşal Rommel'e «Efendim onları geri süreceğimizi tahmin ediyor musunuz?» diye sordu. Rommel ellerini açarak «Lang, ümit ederim ki yapabiliriz. Şimdiye kadar daima başarılı oldum» dedi ve sonra da Langın sırtına vurdu. «Yorgun gözüküyorsun, gidip yatsana, uzun bir gün geçirdik» dedikten sonra geri dönüp ofisine gitti. Kapısı arkasından yavaşça kapandı.

Dışardaki taş döşeli iki büyük avluda hiç bir şey kımıldamıyordu. La Roche-Guyon sakindi — kısa zaman sonra en çok işgal edilmiş olan bu Fransız köyü özgür olacaktı. Tıpkı Hitler'in bütün Avrupası gibi.

Bu günden itibaren Üçüncü Reichin yaşayacak bir senelik ömrü kalmıştı.

Şatonun dışında, ana yol geniş ve bomboş uzanıp gidiyordu, ve kırmızı damlı evlerin pencere pancurları kapalıydı.

... Bu sırada St. Samson kilisesinin çam geceyarısını vurdu.

S O N

Dünya tarihinin kaydettiği en büyük ve en kanlı çarpışma muhakkak ki, İkinci Dünya Savaşıdır. Normandiya çıkarması ise, bu büyük savaşın kan, acı, ölüm ve merhametsizliğinin örneğidir.

Bu eser Normandiya çıkarmasının askeri tarihi değildir. Tümüyle halkın öyküsüdür. Savaşan Müttefik ve Alman askerlerinin ve Hitler'in dünyayı işgal etmek için kurduğu hayalin yıkıldığı D – Günündeki kanlı keşmekeşte ortada kalıp ne yapacağını bilemeyen zavalı sivil halkın öyküsüdür.